

คำนำ

กรมชลประทานได้จัดทำและพิมพ์เผยแพร่อภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ เป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2534 เพื่อใช้ประโยชน์ในการใช้อ้างอิงให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน หนังสือดังกล่าวได้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการทำงานของบุคลากรของกรมชลประทานมาโดยตลอด

ในปี 2551 กรมชลประทานได้พิจารณาแล้วเห็นว่า หนังสือดังกล่าวได้ผ่านการใช้งานมาเป็นระยะเวลาพอสมควร อาจมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมกับวิทยาการความก้าวหน้าในปัจจุบัน และยังมีข้อบกพร่องที่พึงแก้ไขในบางกรณี เห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุง และเพิ่มเติมศัพท์เทคนิค และ/หรือศัพท์วิชาการใหม่ๆ ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น กรมจึงแต่งตั้ง “คณะทำงานปรับปรุงอภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ” มีหน้าที่พิจารณาแก้ไขและปรับปรุง “อภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ” ให้มีความทันสมัยและครอบคลุมคำศัพท์ทางวิชาการที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม ดังรายชื่อคณะผู้จัดทำที่แนบท้าย

โดยที่คณะทำงานฯ มีความเห็นตรงกันว่า ควรดำเนินการให้ได้ผลงานเป็นอภิธานศัพท์ฯ ฉบับปรับปรุงที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากที่สุด มีเนื้อหาที่ถูกต้องชัดเจนตรงตามหลักวิชาการ และมีคำศัพท์บัญญัติและคำอธิบายที่เข้าใจได้สำหรับทั้งบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในกรม และสำหรับบุคคลภายนอกที่ต้องการหาความรู้เกี่ยวกับงานชลประทาน จึงได้นำอภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ ฉบับ พ.ศ. 2534 เป็นพื้นฐานในการดำเนินงาน รวมทั้งเอกสารวิชาการ ตำรา พจนานุกรมฯ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมาใช้เปรียบเทียบอ้างอิง

แม้ว่าคณะทำงานฯ ทุกท่านจะร่วมกันจัดทำอภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2553 ฉบับนี้ด้วยความทุ่มเท ตั้งใจดำเนินการพิจารณาและหารือกันอย่างพิถีพิถันแล้วก็ตาม กรมตระหนักดีว่า ศัพท์บัญญัติและคำอธิบายที่จัดทำขึ้นนี้ อาจยังมีข้อพึงแก้ไขปรับปรุงอยู่อีกไม่มาก

ก็น้อย หากท่านพบข้อบกพร่องประการใด หรือท่านมีข้อเสนอแนะใดๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงในโอกาสต่อไป โปรดส่งข้อคิดเห็นถึงคณะผู้จัดทำได้ที่ e-mail address : thaicid@gmail.com ความร่วมมือของท่านจะช่วยให้อิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำฉบับต่อๆ ไปมีประโยชน์ต่อบุคคลในวงกว้างยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะทำงานทุกท่าน ที่เสียสละเวลา และร่วมแรงร่วมใจกันปรับปรุงอิธานศัพท์ฯ ฉบับนี้จนแล้วเสร็จ

(นายชลิต ดำรงค์ศักดิ์)
อธิบดีกรมชลประทาน
กันยายน 2553

คำชี้แจง

หลักการปรับปรุงอภิธานศัพท์เทคนิค ด้านการชลประทานและการระบายน้ำ

ในการปรับปรุงอภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ ในครั้งนี้ คณะทำงานฯ ได้วางหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้คือ

1. การกำหนดเป้าหมาย

เป้าหมายการทำงานในครั้งนี นอกจากการพิจารณาแก้ไขและปรับปรุง อภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ ฉบับปี 2534 ให้มีความทันสมัย และครอบคลุมศัพท์ทางวิชาการที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม ตามที่ระบุใน คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานฯ แล้ว ยังคำนึงถึงผู้ใช้ที่เป็นบุคคลภายนอกวงงานชลประทาน มากขึ้น

2. การกำหนดแผนงาน

เพื่อให้การปรับปรุงได้ผลตามเป้าหมาย คณะทำงานฯ ได้มอบหมายให้ ผู้เกี่ยวข้องในแต่ละสาขา พิจารณาคัดเลือกคำศัพท์จากแหล่งต่างๆ ดังนี้

2.1 อภิธานศัพท์เทคนิคการชลประทานและระบายน้ำ. --

กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน, 2534.

2.2 **Multilingual Technical Dictionary on Irrigation and**

Drainage. Revised ed. New Delhi : International Commission on Irrigation and Drainage, 1996.

ซึ่งมีคำศัพท์ 10,273 คำ

2.3 คำศัพท์ภาษาอังกฤษและศัพท์บัญญัติที่ใช้กันแพร่หลายในสาขา

การทำงานของตน

ผู้เกี่ยวข้องในแต่ละสาขา และคณะทำงานย่อย เป็นผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกคำศัพท์ภาษาอังกฤษต่างๆ โดยพิจารณาคำศัพท์เดิม และเสนอคำศัพท์ใหม่ๆ เพิ่มเติม พิจารณาการคงไว้หรือปรับปรุงศัพท์บัญญัติและคำอธิบายที่มีอยู่เดิม หรือเสริมคำอธิบายเพิ่มเติม แล้วนำไปพิจารณากลับกรองร่วมกันในคณะทำงานฯ ย่อย และคณะทำงานฯ ใหญ่ ในลำดับถัดไป

3. การบัญญัติศัพท์ภาษาไทยและคำอธิบาย

การจัดทำอภินานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ ฉบับปรับปรุงใหม่นี้ ได้พยายามบัญญัติศัพท์ภาษาไทยให้สอดคล้องกับที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน และเรียบเรียงคำอธิบายให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่ายสำหรับบุคคลที่ไม่มีพื้นฐานทางด้านชลประทาน และเพื่อให้ได้อภินานศัพท์ที่มีมาตรฐานตรงตามหลักวิชาการและหลักภาษามากที่สุด คณะทำงานฯ จึงนำเอกสารอ้างอิง และรูปประกอบที่น่าเชื่อถือและแพร่หลายมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำด้วยหลายฉบับ ดังนี้

1. **Multilingual Technical Dictionary on Irrigation and Drainage.** Revised ed. New Delhi : International Commission on Irrigation and Drainage, 1996.
2. **Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English.** 5th ed. Oxford : Oxford University Press, 1997.
3. **The Wiley Dictionary of Civil Engineering and Construction/Len Webster.** -- New York : John Wiley & Sons, Inc., 1997.
4. **อภินานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ.**
-- กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน, 2534.
5. **พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** --
กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2544.

6. พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. -- พิมพ์ครั้งที่ 4 -- กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2549.
7. ศัพท์วิทยาการวิศวกรรมโยธา. -- กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิชาการวิศวกรรมโยธา, 2544.
8. คลังคำ. -- กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2544.
9. หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาอิตาลี ภาษาสเปน ภาษารัสเซีย ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอาหรับ ภาษามลายู ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. -- กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2535.
10. หลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่น ๆ หลักเกณฑ์การเว้นวรรค หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. -- พิมพ์ครั้งที่ 7 (แก้ไขเพิ่มเติม) -- กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2551.
11. ศัพท์บัญญัติ อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน รุ่น 1.1 ในรูปแบบซีดีรอม
12. พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

3.1 วิธีการบัญญัติศัพท์

การบัญญัติศัพท์ พิจารณาจากศัพท์บัญญัติในอภิธานศัพท์ฯ ฉบับปี 2534 และที่กรมชลประทานเคยใช้มาเป็นพื้นฐานเบื้องต้น แล้วทำการเพิ่มเติมหรือปรับปรุงรายละเอียดในส่วนที่เห็นว่าจำเป็น ในบางโอกาสที่จำเป็นต้องใช้วิธีทับศัพท์ ใช้หลักการทับศัพท์ตามเกณฑ์การทับศัพท์ของราชบัณฑิตยสถาน

3.2 วิธีการอธิบายความหมาย

โดยที่การปรับปรุงครั้งนี้ มุ่งเน้นให้มีเนื้อหาเป็นที่เข้าใจของทั้งบุคคลทั้งภายในและภายนอกกรมชลประทาน จึงได้ปรับปรุงการอธิบายด้วยการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และมีเนื้อหาสาระละเอียดเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้จะพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษควบคู่ ยกเว้นในกรณีที่จำเป็นเท่านั้น

4. วิธีการใช้งาน

4.1 การค้นหาศัพท์บัญญัติและคำอธิบายภาษาไทยจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

อภิธานศัพท์ ฉบับปรับปรุงปี 2553 ส่วนแรกเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จัดเรียงตามลำดับอักษรจาก A-Z แต่ละคำจะมีศัพท์บัญญัติและคำอธิบายเป็นภาษาไทย โดยมีรูปแบบการแสดงรายละเอียดดังนี้

<คำศัพท์ภาษาอังกฤษ>

<ศัพท์บัญญัติภาษาไทย> ; <คำอธิบาย>

ตัวอย่าง

approach channel

ร่องชักน้ำ : ร่องรับน้ำเข้าสู่คลอง หรืออาคารส่งน้ำหรือทั้งน้ำ เรียกอีกอย่างว่า intake channel

หากหียบยกคำอธิบายมาจากเอกสารอื่น จะมีการระบุในวงเล็บ

ข้างท้าย ดังนี้

ตัวอย่าง

arable land

พื้นดินเพาะปลูกได้ : พื้นดินที่ใช้ปลูกพืชได้โดยไม่ต้องอาศัยการตัดแปลงทำนุบำรุงอะไรมากนัก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

4.2 การหาคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากศัพท์ภาษาไทย

มีการจัดทำคำเทียบไทย-อังกฤษ ไว้ด้านท้ายเล่ม โดยจัดเรียงตามตัวอักษร ก-ฮ ซึ่งในส่วนนี้จะมีเฉพาะศัพท์บัญญัติและคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยไม่มีคำอธิบายกำกับแต่ประการใด ผู้ใช้ที่ต้องการทราบคำอธิบายด้วย จะต้องนำคำศัพท์ไทยไปเทียบเป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษเสียก่อน แล้วนำคำศัพท์ภาษาอังกฤษไปหาคำอธิบายเพิ่มเติมในส่วนอังกฤษ-ไทย

อนึ่ง หลังจากที่ได้มีการดำเนินการปรับปรุงอภิธานศัพท์ฯ ในครั้งนี้สำเร็จลงแล้ว คณะผู้จัดทำพบว่า ศัพท์เทคนิคหลายๆ คำ หาแหล่งระบุวิธีการออกเสียงได้ยาก น่าจะมีการกำกับคำอ่านไว้ด้วย แต่เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลา จึงไม่สามารถดำเนินการในครั้งนี้ได้ จึงขอยกแนวคิดนี้ไว้ดำเนินการในโอกาสต่อไป

คำเทียบไทย-อังกฤษ

ก

กรวด gravel

กรวดกลาง pebble

กราฟจัดการน้ำ rule curve

กราฟจัดการน้ำเส้นบน upper rule curve

กราฟจัดการน้ำเส้นล่าง lower rule curve

กราฟน้ำคืบหน้า advance curve

กราฟน้ำท่า discharge hydrograph

กราฟน้ำหลาก flood hydrograph

กราฟน้ำหลากออกแบบ design flood hydrograph

กราฟน้ำแห้ง recession curve

กราฟฝนสะสม hyetograph

กราฟวัดลม anemogram

กราฟแสดงระดับน้ำ stage hydrograph

กราฟหนึ่งหน่วยน้ำท่า unit hydrograph

กราฟหนึ่งหน่วยน้ำท่ารวม composite unit hydrograph

กราฟหนึ่งหน่วยน้ำท่าสังเคราะห์ synthetic unit hydrograph

กราฟอุทก hydrograph

กริด grid

กล้องระดับตัมปี dumpy level

กล้องระดับมือถือ hand level

กล่องลวดถักบรจุหิน gabion

กล่องลวดถักบรจุหิน stone mesh

กล้องวัดมุม, กล้องที่โอดไลต์ theodolite

กังหันน้ำ water turbine

การกร่อน erosion

การกร่อนแบบร่องธาร gully erosion

การกระจายการผลิตพืช crop diversification

การกระจายการผลิตพืช diversified cropping

การกัดเซาะ erosion

การกัดเซาะ scour

การกัดเซาะชายฝั่ง coastal erosion

การกัดเซาะผิวหน้าลักษณะเป็นแผ่น sheet erosion

การเกษตรมุ่งเน้น intensive agriculture

การเกิดน้ำท่วม, น้ำท่วมป่า flooding

การเกิดโพรงท่อ piping

การควบคุมความเค็ม salinity control

การควบคุมโดยท้ายน้ำ downstream control

การควบคุมโดยเหนือน้ำ upstream control

การควบคุมตะกอน sediment control

การควบคุมน้ำท่วม flood control

การควบคุมวัชพืช weed control

การคายน้ำ transpiration

การคายระเหย evapotranspiration

การเคลื่อนตัวของน้ำท่วม flood routing

การเคลื่อนตัวของน้ำหลากผ่านอ่างเก็บน้ำ reservoir routing

การเคลื่อนไหวของเปลือกโลก crustal movement

การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ integrated water resources
management

การจัดการน้ำชลประทานในแปลงนา farm water management
การจัดการน้ำท่วม flood management
การจัดการลุ่มน้ำ watershed management

การจัดรูปที่ดิน land consolidation
การจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรสมบูรณ์แบบ intensive land consolidation
การจำแนกการใช้ที่ดิน land use classification
การจำแนกที่ดิน land classification
การจำแนกประเภทที่ดิน land classification

การเจาะ boring
การเจาะ drilling
การชลประทาน irrigation
การชะล้าง leaching
การใช้ที่ดิน land use

การซ่อมแบบแห้ง dry pack
การซึม infiltration
การซึม seepage
การซึมผ่านดินอึมตัว percolation
การซึมลึก deep percolation

การตาด lining
การตาดคอนกรีต concrete lining
การดูดซับ adsorption
การดูดซึม absorption
การตกตะกอน sedimentation

การตกตะกอน silting
การเติมน้ำใต้ดิน groundwater recharge
การเติมอากาศ aeration

การเตือนภัยน้ำท่วม flood warning
การถมหิน pitching

การทดสอบการบดอัดมาตรฐาน standard compaction test
การทดสอบการยุบตัว slump test
การทดสอบแรงกด 3 ทิศทาง triaxial compression test
การทรุดตัวที่ยอมได้ settlement allowance
การทำแผนที่น้ำท่วม floodplain mapping

การทำไร่นาแบบมุ่งเน้น intensive farming
การนำชลศาสตร์ hydraulic conductivity
การนำชลศาสตร์ transmission constant
การนำชลศาสตร์ unit of permeability
การบ่มคอนกรีต concrete curing

การบริหารจัดการลุ่มน้ำ catchment management
การบำรุงรักษา maintenance
การบำรุงรักษาเชิงแก้ไข corrective maintenance
การบำรุงรักษาแบบป้องกัน preventive maintenance
การบำรุงรักษาปกติ regular maintenance

การบุกรุกทางน้ำ channel encroachment
การปฏิรูปที่ดิน land reform
การปรับปรุงทางน้ำ channel improvement
การปรับระดับ land leveling
การปรับระดับดิน grading

การปลูกพืชเชิงเดี่ยว monoculture
การปลูกพืชหมุนเวียน crop rotation
การป้องกันการกัดกร่อน cathodic protection
การป้องกันตลิ่ง bank protection

การป้องกันดินลาด toe protection

การป้องกันน้ำท่วม flood prevention

การป้องกันภัยน้ำท่วม flood protection

การป้องกันลาดตลิ่ง slope protection

การเปิดหน้าดิน stripping

การผันน้ำ diversion

การพยากรณ์ ณ เวลาจริง real time forecasting

การพยากรณ์น้ำท่วม flood forecasting

การพัฒนาเกษตรกรรม agricultural development

การฟื้นฟูสภาพ rehabilitation

การฟื้นฟูสภาพที่ดิน, การแปรสภาพที่ดิน land reclamation

การฟื้นฟูสภาพที่ดิน, การแปรสภาพที่ดิน reclamation

การมีส่วนร่วมของประชาชน public participation

การยาแนว dry pitching

การแยกสาขา diffluence

การระบายน้ำ drainage

การระบายน้ำตามธรรมชาติ natural drainage

การระบายน้ำใต้ผิวดิน subsurface drainage

การระบายน้ำผิวดิน surface drainage

การระบายน้ำเพื่อการเกษตร agricultural drainage

การระเหย evaporation

การระเหยทั้งหมด total evaporation

การระเหยทั้งหมด total loss

การรังวัด cadastral survey

การรั่วไหล leakage

การลดระดับน้ำ dewatering

การลดระดับน้ำ drawdown

การลดระดับน้ำฉับพลัน sudden drawdown

การล่อน้ำ priming

การระเหยทั้งหมด fly off

การระเหยทั้งหมด water losses

การระเหยทั้งหมด total evaporation

การระเหยทั้งหมด total loss

การไล่ตะกอนด้วยน้ำ hydraulic sluicing

การวัดกระแสน้ำแบบทุ่นลอย float measurement

การวัดน้ำ stream gauging

การวางแนว, การปรับแนว alignment; alinement

การวางแผนการใช้ที่ดิน land use planning

การวิเคราะห์เขื่อนวิบัติ dam break analysis

การวิเคราะห์ความถี่น้ำท่วม flood frequency analysis

การวิเคราะห์ความเสี่ยงภัย risk analysis

การศึกษาความเหมาะสม feasibility study

การศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น pre-feasibility study

การศึกษาโครงการเบื้องต้น reconnaissance study

การศึกษาแนวทางพัฒนาลุ่มน้ำ preliminary study

การศึกษาพัฒนาลุ่มน้ำ comprehensive study

การศึกษาพัฒนาลุ่มน้ำเบื้องต้น desk study

การส่งน้ำแบบตลอดเวลา continuous flow irrigation

การสอบเทียบ calibration

การสำรวจคลื่นไหวสะเทือน seismic exploration

การสำรวจทางธรณีฟิสิกส์โดยวิธีวัดค่าความต้านทานไฟฟ้าจำเพาะ
resistivity survey

การสูญเสียจากการส่งน้ำ conveyance losses
การสูญเสียจากการส่งน้ำ transmission losses
การสูญเสียที่ทางเข้า entrance loss
การสูญเสียรอง minor losses
การสูญเสียหลัก major losses

การเสียหาย head loss
การหดจากการแข็งตัว settlement shrinkage
การหมุนเวียนที่ดิน land rotation
การหึ่งความลึกของน้ำด้วยเสียงสะท้อน echo sounding
การหึ่งธรณี logging

การไหลของน้ำใต้ดิน groundwater flow
การไหลของน้ำรายปี annual flow
การไหลเข้าสูงสุด peak inflow
การไหลคงที่แบบไม่สม่ำเสมอ steady-non uniform flow
การไหลซึมแนวตั้ง vertical creep

การไหลตามฤดูกาล seasonal flow
การไหลใต้ดิน subsurface flow
การไหลใต้วิกฤติ subcritical flow
การไหลแบบคงที่ steady flow
การไหลแบบจมน submerged flow

การไหลแบบเนื้อเดียว homogeneous flow
การไหลแบบปั่นป่วน sinuous flow
การไหลแบบปั่นป่วน tortuous flow
การไหลแบบปั่นป่วน turbulent flow
การไหลแบบเปลี่ยนแปลงทีละน้อย gradually varied flow

การไหลแบบเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว rapidly varied flow
การไหลแบบไม่คงที่ unsteady flow
การไหลแบบไม่สม่ำเสมอ varied flow
การไหลแบบราบเรียบ laminar flow
การไหลแบบราบเรียบ tranquil flow

การไหลแบบวิกฤติ critical flow
การไหลแบบสม่ำเสมอ uniform flow
การไหลแบบอิสระ free flow
การไหลไม่คงที่และไม่สม่ำเสมอ unsteady non-uniform flow
การไหลวน eddy flow

การไหลเหนือวิกฤติ rapid flow
การไหลเหนือวิกฤติ supercritical flow
การไหลเหนือวิกฤติ, การไหลพุ่ง shooting flow
การออกแบบชั้นรายละเอียด detail design
การอัดฉีด grouting

การอัดฉีดฉาบผิว slush grouting
การอัดฉีดด้วยเบนทอนไนด์ bentonite grouting
การอัดฉีดโดยการพ่น jet grouting
กาลักน้ำ siphon
กำแพงกันดิน retaining wall

กำแพงตีนลาด toe wall
กำแพงใต้ร่องแกน key wall
กำแพงทึบน้ำ diaphragm wall
กำแพงนำน้ำ guide bund
กำแพงนำน้ำ guide wall

กำแพงป้องกันน้ำท่วม flood wall
กำแพงปีก wing wall
กำแพงล่่าง cutoff wall
กำแพงสารละลายที่บ่น้ำ slurry wall
กำลังอัด compressive strength

กำลังอัด, กำลังอัดแกนเดี่ยว unconfined compressive strength
เกลือหิน rock salt
เกษตรกรรม agriculture
แกงแนง, ค้ำยัน bracing
แกนเชื่อน core zone

แกนเชื่อน, เส้นผ่านศูนย์กลางเชื่อน dam axis, axis of dam
แกนทางน้ำโค้งตัว meander core
แกนที่บ่น้ำ impervious core

ข

ขนาดตะแกรง sieve gauge
ขนาดน้ำท่วม flood magnitude
ขนาดน้ำท่วม flood size
ขวดเก็บตะกอนแขวนลอย bottle silt sampler
ขอบเขตของงาน Terms of Reference (TOR)

ชั้นบันได terrace
ขีดจำกัดการหดตัว shrinkage limit
ขีดจำกัดพลาสติก plastic limit
ขีดจำกัดเหลว liquid limit
เขตคู เขตคลอง หรือเขตถนน right of way

เขตทางน้ำโค้งตัว meander belt
เขตน้ำตึงผิว capillary zone
เขตน้ำท่วม flood zones
เขตภัยพิบัติน้ำท่วม flood hazard zone
เขตรอยเลื่อน fault zone

เขตรากพืช root zone
เขตอิมมัวเหนือระดับน้ำใต้ดิน capillary fringe
เขตอิมมัว saturated zone
เขตอิมมัว zone of saturation
เขตอิมมัวถาวร zone of permanent saturation

เขตอิมอากาศ aeration zone
เขื่อน, ทำนบ dam
เขื่อนกักเก็บน้ำ impounding dam
เขื่อนกันคลื่น mole
เขื่อนคอนกรีต concrete dam

เขื่อนค้ำยัน buttress dam
เขื่อนโค้ง arch dam
เขื่อนชะลอน้ำ detention dam
เขื่อนดิน earth dam
เขื่อนดิน earthfill dam

เขื่อนดินถมบดอัด rolled-earthfill dam
เขื่อนดินถมบดอัด rolled-fill dam
เขื่อนใต้ดิน underground dam
เขื่อนทดน้ำ barrage
เขื่อนทดน้ำหรือเขื่อนผันน้ำ diversion dam

เขื่อนแรงโน้มถ่วงโค้ง gravity arch dam
เขื่อนวัสดุถม embankment dam
เขื่อนสูบลม hydraulic fill dam
เขื่อนหินถม rockfill dam

ค

คราบน้ำสูงสุด flood mark
คราบน้ำสูงสุด high watermark
คลอง canal
คลองชักน้ำ feeder canal
คลองชลประทาน irrigation canal

คลองซอย lateral
คลองซอย lateral canal
คลองซอย secondary canal
คลองตาด lined canal
คลองดิน earth canal

คลองแยก branch canal
คลองแยกซอย sub-lateral
คลองรับน้ำนอง inundation canal
คลองลัด, ลำน้ำลัด cutoff
คลองส่งน้ำสายใหญ่, คลองส่งน้ำสายหลัก main canal

คลองส่งน้ำสายใหญ่, คลองส่งน้ำสายหลัก primary canal
คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวา right main canal
คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย left main canal
คลื่นน้ำท่วม flood wave
คลื่นสึนามิ Tsunami

ความกว้างห้องคลอง bed width

ความขุ่น turbidity

ความเข้มฝน intensity of rainfall

ความเข้มฝน rainfall intensity

ความคล้ายคลึง similitude

ความคล้ายคลึงกันทางจลน์ kinematic similarity

ความคล้ายคลึงทางพลศาสตร์ dynamic similitude

ความเค็ม salinity

ความโค้งชั้น convexity

ความจุควบคุมน้ำท่วม flood control storage

ความจุตามฤดูกาล seasonal storage

ความจุไม่ใช้การ dead storage

ความจุใช้การ active storage

ความจุื่อน้ำท่วม flood storage

ความจุื่อน้ำหลาก flood surcharge

ความจุื่อน้ำหลาก surcharge

ความจุไม่ใช้การ inactive storage

ความจุร่องน้ำ channel capacity

ความจุรองรับน้ำหลาก detention storage

ความจุอ่างเก็บน้ำ gross capacity reservoir

ความจุอ่างเก็บน้ำ gross storage

ความจุอ่างเก็บน้ำ storage capacity

ความชื้นเก็บกัก intercepted moisture

ความชื้นชลประทาน field capacity

ความชื้นทั้งหมดที่พืชนำไปใช้ได้ total available water

ความชื้นที่พืชนำไปใช้ได้ available soil moisture
ความชื้นในดินที่ยอมให้ลดลงได้ allowable depletion
ความชื้นในดินที่ยอมให้ลดลงได้ allowable soil moisture depletion
ความชื้นในดินที่ยอมให้ลดลงได้ deficiency
ความชื้นสัมบูรณ์ absolute humidity

ความชื้นสัมพัทธ์ relative humidity
ความชื้นเหมาะสม optimum moisture
ความดันขึ้นของน้ำ uplift pressure
ความดันน้ำนิ่ง static pressure
ความดันน้ำระหว่างเม็ดดิน pore pressure

ความดันน้ำส่วนเกิน excess hydrostatic pressure
ความดันบรรยากาศ atmospheric pressure
ความดันประสิทธิผล effective pressure
ความดันไอ vapor pressure
ความต้องการใช้น้ำของพืช crop water requirement

ความต้องการน้ำที่แปลงนา farm delivery requirement
ความต้องการน้ำของพื้นที่เพาะปลูก water requirement
ความต้องการน้ำชลประทาน irrigation demand
ความต้องการน้ำชลประทาน irrigation requirement
ความต้องการน้ำชะล้าง leaching requirement

ความต้องการน้ำที่แปลงนา farm delivery requirement
ความต้านแรงดัด bending strength
ความถ่วงจำเพาะ specific gravity
ความถ่วงจำเพาะปรากฏ apparent specific gravity
ความถี่ชลประทาน irrigation frequency

ความถี่น้ำท่วม flood frequency
ความถูกต้อง accuracy
ความน่าจะเป็นการเกิดน้ำท่วม flood probability
ความนำไฟฟ้า electrical conductivity
ความแน่นวิกฤติ critical depth

ความฝืดกำแพง wall friction
ความฝืดภายใน internal friction
ความพรุน porosity
ความยาวเขื่อน length of dam
ความยาวสัน crest length

ความเร็วก่อนเข้าอาคาร velocity of approach
ความเร็วการซึม seepage velocity
ความเร็วการไหล discharge velocity
ความเร็วเฉลี่ย mean velocity
ความเร็วเชิงมุม angular velocity

ความเร็ววิกฤติ critical velocity
ความลึกของน้ำท่า depth of runoff
ความลึกชลศาสตร์ hydraulic depth
ความลึกปกติ normal depth
ความลึกวิกฤติ critical density

ความสามารถในการซึมผ่าน permeability
ความสูงของน้ำเหนือสันฝาย weir head
ความเสียดทานชลศาสตร์ hydraulic friction
ความหนาแน่นการระบายน้ำ drainage density
ความหนาแน่นของการปลูกพืช cropping intensity

ความหนาแน่นแห้ง dry density
ความหนืดจลน์ kinematic viscosity
ค้อนน้ำ water hammer
คัน embankment
คันกั้นน้ำ levee

คันดิน bund
คันดินทิ้ง spoil bank
คันดินที่ยอมให้พัง breaching dike
คันนา farm dike
ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ moving average

ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำรายเดือนเฉลี่ย average mean monthly discharge
คิวเซก cusec
คูชักน้ำ feeder ditch
คูน้ำ ditch
คูระบายน้ำ drain ditch

คูระบายน้ำท้ายแปลง tail drain
คูส่งน้ำ quaternary canal
คูไส้ไก่ field ditch
เครื่องกังหันน้ำ hydraulic turbine
เครื่องกังหันแรงกระแทก impulse turbine

เครื่องเก็บตะกอนท้องน้ำ bed material sampler
เครื่องขุดคูน้ำ ditcher
เครื่องดักตะกอน sediment catcher
เครื่องทำคลื่น wave making apparatus
เครื่องบันทึกความสูงคลื่น wave height recorder

เครื่องป้อนตะกอนท้องน้ำ bed load feeder
เครื่องมือตรวจวัดพฤติกรรมเขื่อน dam instrument
เครื่องมือวัดความชื้น tensiometer
เครื่องมือวัดพื้นที่ planimeter
เครื่องมือวัดแรงดันดิน pressure cell

เครื่องวัดกระแสไฟฟ้า current meter
เครื่องวัดกระแสลม anemometer
เครื่องวัดการระเหยของน้ำ, มาตรวัดการระเหย evaporation meter
เครื่องวัดความกดอากาศ barometer
เครื่องวัดความกดอากาศแบบตลับ aneroid barometer

เครื่องวัดความเร็วกระแสน้ำแบบคลื่นเสียง acoustic doppler velocimeter
เครื่องวัดความหนืด viscosimeter
เครื่องวัดความไหวสะเทือน seismograph
เครื่องวัดฝน, ถังวัดฝน rain gauge
เครื่องวัดน้ำฝนแบบอัตโนมัติ rain recording gauge

เครื่องวัดระดับน้ำแบบเข็ม point gauge
เครื่องวัดระดับน้ำแบบลูกลอย float gauge
เครื่องวัดลมแบบกราฟ anemograph
เครื่องวัดอัตราการไหลแบบข้ออู elbow meter
เครื่องวัดอัตราการไหลแบบออริฟิซ orifice meter

เครื่องสูบน้ำชนิดน้ำไหลตามแนวแกน axial flow pump
เครื่องสูบน้ำบ่อน้ำลึก deep well pump
เครื่องสูบน้ำแบบลมดัน air-lift pump
เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่ง centrifugal pump
เครื่องสูบน้ำแบบไหลผสม mixed flow pump

เครื่องสูบน้ำแบบไหลวน radial flow pump
เครื่องสูบน้ำแรงกระแทก impulse pump
เครื่องสูบน้ำลูกสูบชัก reciprocation pump
เครื่องหมายเด่นในภูมิประเทศ landmark
เครื่องหั่งความลึกของน้ำด้วยเสียงสะท้อน echo sounder

โค้งการจัดการอ่างเก็บน้ำ reservoir operation rule curve
โค้งความเข้มฝน-ช่วงเวลา rainfall intensity-duration curve
โค้งความเข้มฝน-พื้นที่ rainfall intensity-area curve
โค้งความจุ capacity curve
โค้งความถี่น้ำท่วม flood frequency curve

โค้งความลึก-ช่วงเวลา depth-duration curve
โค้งความลึก-พื้นที่ depth-area curve
โค้งความสูงน้ำโจน jump height curve
โค้งช่วงเวลา duration curve
โค้งทับทวี double mass curve

โค้งน้ำเท้อ backwater curve
โค้งพื้นที่ความจุ area-capacity curve
โค้งสะสม mass curve
โค้งอัตราการไหล rating curve
โค้งอัตราการไหลท้ายน้ำ tailwater rating curve

โครงการพัฒนาด้านชลประทาน irrigation development project
โครงการชลประทาน irrigation project
โครงข่ายสามเหลี่ยม triangulation
โครงสร้างของดิน soil structure
โครงสร้างพื้นฐาน infrastructure

โคลนเจาะ drilling mud

โคลนถล่ม mudslide

ง

งานบำรุงรักษาพิเศษ special maintenance

จ

จุดธารไหล emergence

จุดน้ำค้าง dew point

จุดแบ่งสถานะภาพของดิน Atterberg's limits

จุดเริ่มต้นกริด origin (of a grid)

จุดเหี่ยวเฉา wilting point

จุดเหี่ยวเฉาถาวร permanent wilting point

จุดออกลุ่มน้ำ point of concentration

เจ็ต jet

ฉ

แฉกส่งน้ำ chak

แฉกส่งน้ำ service unit

ช

ชลประทานขนาดเล็ก tank irrigation

ชลประทานจุลภาค micro irrigation

ชลประทานฉีดฝอย overhead irrigation

ชลประทานฉีดฝอย spray irrigation

ชลประทานฉีดฝอย sprinkler irrigation

ชลประทานใต้ผิวดิน subsurface irrigation

ชลประทานน้ำขาด sub-irrigation

ชลประทานน้ำนอง flood irrigation

ชลประทานน้ำหยด drip irrigation

ชลประทานผิวดิน surface irrigation

ชลประทานใต้ผิวดิน sub-irrigation

ชลประทานแบบท่วมขัง border irrigation

ชลประทานแบบปรับระดับดินและท่วมขัง basin irrigation

ชลประทานแบบปรับระดับดินและท่วมขัง level border irrigation

ชลประทานแบบร่องสลับร่อง alternate furrow irrigation

ชลประทานร่องคู furrow irrigation

ชลประทานลูกฟูก corrugation irrigation

ชลประทานหมุนเวียน irrigation rotation

ชลภาระ duty of water

ชลภาระ water duty

ชลศาสตร์ hydraulics

ช่วง reach

ช่วงต่างเส้นชั้นความสูง contour interval

ช่วงน้ำคืบหน้า advance phase

ช่วงน้ำแห้ง recession phase

ช่วงแผ่นดินไหว earthquake period

ช่วงฝนแล้ง drought

ช่วงเวลาชลประทาน irrigation period

ช่วงเวลาน้ำท่วม flood duration

ช่วงเวลาไม่ส่งน้ำ off period

ช่องขึ้นลง manhole
ช่องทางออก outlet
ช่องระบายทราย sand sluice
ช่องระบายน้ำ bank sluice
ช่องลัด cutoff

ช่องลัดลดน้ำท่วม flood by-pass
ช่องว่าง void
ช่องว่างระหว่างเม็ดดิน pore space
ชั้นกรองกลับทาง inverted filter
ชั้นกรองกลับทาง protective filter

ชั้นดานแข็ง hardpan
ชั้นน้ำมีแรงดัน confined aquifer
ชั้นรองพื้น bedding
ชั้นหินกั้นน้ำ aquifuge
ชั้นหินขับน้ำ aquiclude

ชั้นหินอุ้มน้ำ aquifer
ชานพัก berm
ชายเขตนํ้าท่วม flood fringe
ชายเขตนํ้าท่วม flood-plain fringe
ชายเขตนํ้าท่วม floodway fringe

ชื่อภูมิศาสตร์ geographic name
ชื่อภูมิศาสตร์ toponym
ชุดรอยเลื่อน fault set
เชิงลาดท้ายน้ำ downstream toe

ด

ดัชนีความชุ่มชื้นของดิน antecedent precipitation index

ดัชนีน้ำท่วม flood index

ดัชนีแสดงผลทางการเกษตร agricultural performance indicator

ดินกรดหรือดินเปรี้ยว acid soil

ดินกระจายตัว dispersive soil

ดินเค็ม saline soil

ดินเค็มต่าง saline-alkali soil

ดินดอนสามเหลี่ยม delta

ดินด่าง alkaline soil

ดินตะกอนทราย silt

ดินตะกอนน้ำพา alluvial soil

ดินตัดดินถม cut and fill

ดินปนทราย loamy sand

ดินไม่อิ่มตัว unsaturated soil

ดินร่วน loam

ดินร่วนปนตะกอนทราย silt loam

ดินร่วนปนทราย sandy loam

ดินร่วนเหนียว clay loam

ดินร่วนเหนียวปนตะกอนทราย silty clay loam

ดุลยภาพน้ำ hydrological-balance budget

ดินเหนียวปนตะกอนทราย silty clay

ดินไหล earth flow

ดินอินทรีย์ organic soil

ดินอิ่มน้ำ saturated soil

โดม dome

โดมหินเกลือ salt dome

ต

ต้นน้ำ headwater

ตลิ่ง bank

ตอม่อ pier

ตอม่อริม (สะพาน) หรือฐานยัน (เขื่อน) abutment

ตะกอน sediment

ตะกอน sediment load

ตะกอนแขวนลอย suspended load

ตะกอนชะล้าง wash load

ตะกอนท้องน้ำ bed load

ตะกอนพัดพา sediment runoff

ตะกอนร่วน unconsolidated sediment

ตะแกรงกันสวะ trash rack

ตะแกรงปลา fish screen

ตะบันน้ำ hydraulic ram

ตะพัก terrace

ตะพักลุ่มน้ำ alluvial terrace

ตัวคูณค่าแผ่นดินไหว earthquake factor

ตาข่ายการไหล flow net

ตาข่ายการไหล flow pattern

ตารางบันทึกข้อมูลการเจาะ boring log

ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ geographic position

โต๊ะสำรวจ plane table

ถ

ถมกลับ backfill

ถังลดแรงกระแทก surge tank

ถังวัดการใช้น้ำของข้าว rice lysimeter

ถังวัดการใช้น้ำของพืช lysimeter

ถังวัดการใช้น้ำแบบระบายน้ำ percolation type lysimeter

ถังวัดการใช้น้ำแบบไฮดรอลิค hydraulic weighing lysimeter

ถาดวัดการระเหย class A pan

ถาดวัดการระเหย evaporation pan

ถ้ำ cave

ท

ทราย sand

ทรายระบายน้ำ sand drain

ท่อกรู casing

ท่อเชื่อมกาลักน้ำ siphon

ท่อตั้ง riser pipe

ท่อนกั้นน้ำ stoplogs

ท่อนำน้ำเข้าเครื่องกังหันน้ำ penstock

ท่อระบายน้ำดินเผา tile drain

ท่อลอด culvert

ท่อส่งน้ำเข้านา farm intake

ท่อส่งน้ำเข้านา farm turnout

ทะเลใน inland sea

ทะเลภายใน continental sea

ทางเดินภายในฐานราก foundation gallery

ทางทิ้งน้ำ wasteway

ทางน้ำเข้า inlet

ทางน้ำเข้าชนิดหอคอย intake tower

ทางน้ำโค้งตัวต่างลาด ingrown meander

ทางน้ำใต้ดินแบบกาลักน้ำ siphon

ทางน้ำเบนเบี่ยง divagation

ทางน้ำเปิด open channel

ทางเบี่ยงน้ำ bypass channel

ทางเบี่ยงน้ำหลาก bypass floodway

ทางปลาผ่าน fishway

ทางผันน้ำ diversion channel

ทางระบายตะกอน sluiceway

ทางระบายน้ำ drainage channel

ทางระบายน้ำซึมแนวตั้ง chimney drain

ทางระบายน้ำใต้เขื่อน trench drain

ทางระบายน้ำใต้ดินท้ายเขื่อน toe drain

ทางระบายน้ำท่วม floodway

ทางระบายน้ำแนวตั้ง vertical drain

ทางระบายน้ำแบบรูตุ่ม mole drain

ทางระบายน้ำแบบสกัดกั้น intercepting drain

ทางระบายน้ำเพื่อลดแรงดัน relief drain

ทางระบายน้ำเพื่อลดแรงดัน seepage drain

ทางระบายน้ำรวม collector drain

ทางระบายน้ำล้นฉุกเฉิน emergency spillway

ทางระบายน้ำล้นด้านข้าง lateral flow spillway

ทางระบายน้ำล้นด้านข้าง side channel spillway

ทางระบายน้ำล้นปากแตร morning glory spillway
ทางลำเลียงน้ำทิ้ง discharge carrier
ทางลำเลียงในแปลงนา farm road
ทางสัตว์ข้าม cattle ramp
ทาม, ที่ราบน้ำท่วมถึง flood plain; flood plane

ทำนบชั่วคราว coffer dam
ทำนบดินปิดกั้นลำน้ำเดิม closure dam
ที่ดินที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ arable land
ที่ดินปลูกพืช cropped land
ที่ราบชายฝั่ง coastal plain

ที่ราบตะกอนน้ำพา alluvial plain
ที่ลุ่มน้ำเค็ม salt marsh; saline
แห่งฉนิก seal bar
แห่งสลายพลังงานน้ำปลายรางเท chute blocks
แห่งรับแรงกระแทก thrust blocks

อี

ธรณี sill
ธรณีแปรสัณฐาน tectonics
ธรณีฟิสิกส์ geophysics
ธรณีวิทยา geology
ธรณีวิทยาโครงสร้าง structural geology

ธรณีสัณฐาน, ภูมิลักษณะ landform
ธรณีอุทกวิทยา geohydrology
ธรณีอุทกวิทยา groundwater hydrology
ธารน้ำขาดตอน interrupted stream
ธารน้ำมุด disappearing stream

ธารน้ำไหลตลอดปี perennial stream
ธารน้ำไหลเป็นพักๆ intermittent stream
ธารรับน้ำใต้ดิน effluent

น

นอต knot
น้ำกร่อย brackish water
น้ำกระด้าง hard water
น้ำกลับมาใช้ return flow
น้ำขึ้นเต็มที่ high tide

น้ำขึ้นเต็มที่ high water
น้ำขึ้นลง tide
น้ำเคลือบเม็ดดิน hygroscopic moisture
น้ำเคลือบเม็ดดิน hygroscopic water
น้ำเค็ม saline water

น้ำจากบรรยากาศ meteoric water
น้ำโจน hydraulic jump
น้ำซึมแผ่ interflow
น้ำฐาน base flow
น้ำด่าง alkaline water

น้ำตาย neap tide
น้ำตึงผิว capillary water
น้ำท่วม flood
น้ำท่วม n ปี n-year flood
น้ำท่วมฉับพลัน flash flood

น้ำท่า runoff

น้ำท่าจริง direct runoff

น้ำท่าใต้ดิน ground water runoff

น้ำท่าใต้ดิน groundwater runoff

น้ำท่าใต้ดิน subsurface runoff

น้ำท่าทั้งหมด total runoff

น้ำท่าผิวดิน overland runoff

น้ำท่าผิวดิน surface runoff

น้ำท่ารายปีเฉลี่ย mean annual runoff

น้ำทิ้ง effluent

น้ำท่วม backwater

น้ำท่วมสุดโต่ง extreme flood

น้ำบาดาล groundwater

น้ำบาดาลไม่มีแรงดัน phreatic water

น้ำฝนที่ถูกดูดซับไว้ในลุ่มน้ำ basin recharge

น้ำล้นข้ามตลิ่ง bank overspill

น้ำสมทบ side flow

น้ำหนักจำเพาะ specific weight

น้ำหนักจำเพาะ weight density

น้ำหนักจำเพาะในน้ำ submerged unit weight

น้ำหนักจำเพาะ buoyant unit weight

น้ำหนักจำเพาะอิ่มตัว saturated unit weight

น้ำหลากสูงสุด maximum flood

น้ำชลประทานเหลือใช้ irrigation return flow

น้ำอิสระ gravitational water

น้ำอิสระ free water
นิเวศวิทยา ecology
แนวชายฝั่ง coastline
แนวไหลซึม creep line

บ

บรรทัดเล็ง alidade
บริเวณลุ่มน้ำ catchment
บริเวณลุ่มน้ำ catchment area
บริเวณลุ่มน้ำ drainage area
บริเวณลุ่มน้ำ drainage basin

บริเวณลุ่มน้ำ hydrographic basin
บริเวณลุ่มน้ำ, พื้นที่รับน้ำ watershed
บ่อดักทราย sand trap
บ่อดักทราย trap box
บ่อเติมน้ำ diffusion well

บ่อเติมน้ำ inverted well
บ่อเติมน้ำ recharge well
บ่อทรายดูด quicksand
บ่อน้ำนิ่ง stilling pool
บ่อน้ำนิ่ง water cushion

บ่อน้ำบาดาลมีแรงดัน artesian well
บ่อน้ำพุ flowing well
บ่อน้ำลึก deep well
บ่อยืมดิน borrow area
บ่อรวมน้ำ sump

บ่อระบายน้ำ drainage well
บ่อลดแรงดัน pressure relief well
บ่อลดแรงดัน relief well
บอลล์วาล์ว ball valve
บ่อสังเกตการณ์ observation well

บันไดปลา fish ladder
บานกั้นน้ำชั่วคราว bulkhead gate
บานโค้ง radial gate
บานโค้ง Tainter gate
บานชนิดกระดก flap gate

บานชนิดจุดหมุนคงที่ fixed hinged gates
บานชนิดล้อเลื่อน fixed roller gate
บานชนิดล้อเลื่อน fixed wheel gate
บานตรง slide gate
บานทหน้า check gate

บานบังคับน้ำ gate
บานบังคับน้ำรับแรงดันสูง high pressure gate
บานบังคับน้ำอัตโนมัติ automatic gate
บานประตูเรือสัญจร mitering gate
บานปิดซ่อม guard gate

บานยกแนวตั้ง vertical lift gate
บานระบายตะกอน sluice gate
บานหมุน hinged gate
บานหมุน swing gate
บาร์ bar

แบบก่อสร้าง construction drawing
แบบก่อสร้างจริง as-built drawing
แบบจำลอง model
แบบจำลองกล่องดำ black box simulation model
แบบจำลองกายภาพ physical model

แบบจำลองแข็ง rigid model
แบบจำลองคณิตศาสตร์ mathematical model
แบบจำลองชลศาสตร์ hydraulic model
แบบจำลองชี้เฉพาะ deterministic model
แบบจำลองต่างสัดส่วน distorted model

แบบจำลองน้ำฝน-น้ำท่า rainfall-runoff model
แบบจำลองพื้นแข็ง fixed-bed model
แบบจำลองพื้นอ่อน movable-bed model
แบบจำลองอุทกวิทยา hydrological model
แบบประกอบสัญญา contract drawing

แบบรายละเอียด detail drawing
แบบรูปทรงน้ำวงแหวน annular drainage pattern
แบบหน้างาน shop drawing

ป

ปฏิทินการปลูกพืช cropping calendar
ประตูตัดน้ำ, ลิ้นตัดน้ำ isotating valve
ประตูตัดน้ำ, ลิ้นตัดน้ำ shut-off valve
ประตูน้ำ, ลิ้น valve
ประตูน้ำแบบบาน gate valve

ประตูน้ำแบบปีกผีเสื้อ butterfly valve
ประตูน้ำวงแหวน hollow jet valve
ประตูระบายตะกอน blowoff valve
ประตูเรือสำเภา navigation lock
ประสิทธิภาพการส่งน้ำ conveyance efficiency

ประสิทธิภาพการส่งน้ำที่แปลงนา farm delivery efficiency
ประสิทธิภาพการส่งน้ำที่แปลงนา farm irrigation efficiency
ประสิทธิภาพการให้น้ำ application efficiency
ประสิทธิภาพชลประทาน irrigation efficiency
ประสิทธิภาพในการให้น้ำ water application efficiency

ปริมาณการคายระเหยจริง actual evapotranspiration
ปริมาณการใช้น้ำของพืช consumptive use
ปริมาณการใช้น้ำเหมาะสม optimum consumptive use
ปริมาณการซึมลงดิน infiltration capacity
ปริมาณการให้น้ำจำเพาะ specific yield

ปริมาณความชื้น moisture content
ปริมาณความชื้น water content
ปริมาณน้ำเก็บกักในลำน้ำ channel storage
ปริมาณน้ำท่วม flood runoff
ปริมาณน้ำท่าหับทวี cumulative runoff

ปริมาณน้ำท่ารายปี annual runoff
ปริมาณน้ำหลากรายปี annual flood
ปริมาณน้ำหลากรายปีเฉลี่ย average annual flood
ปริมาณน้ำฝนที่ตกมาก่อนแล้ว antecedent rainfall
ปริมาณน้ำสุทธิที่ให้แก่พืช net water application

ปริมาณน้ำหลากรายวันสูงสุด daily flood peak

ปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ maximum probable flood

ปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ probable maximum flood (P.M.F)

ปริมาณน้ำหลากออกแบบ design flood

ปริมาณน้ำหลากออกแบบอาคารทางระบายน้ำล้น spillway design flood

ปริมาณน้ำเหลือใช้ surplus water

ปริมาณฝน rainfall

ปริมาณฝนรายปีเฉลี่ย mean annual rainfall

ปริมาณฝนสะสม accumulated rainfall

ปริมาณฝนส่วนเกิน excess rainfall

ปริมาณฝนสุทธิ net rainfall

ปริมาณฝนสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ maximum probable precipitation

ปริมาณฝนสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ maximum probable rainfall

ปริมาณฝนสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ probable maximum precipitation
(P.M.P)

ปีน้ำ water year

ปูนซีเมนต์เหลว cement paste

ปูนดิบ quicklime

ปูนพ่น air-blown mortar

ปูนพ่น gunite

ปูนพ่น shotcrete

ปูนสอ mortar

เปลือกท้ายน้ำ downstream fill

เปลือกท้ายน้ำ downstream shell

เปลือกโลก crust of the earth

เปลือกเหนือน้ำ upstream fill

เปลือกเหนือน้ำ upstream shell
แปลงตกกล้า seed bedding

ผ

ผงรอยเลื่อน fault gouge
ผนึ่กขอบบาน gate seal
ผลกระทบจากน้ำเพื่อ backwater effect
ผลบันทึกทางไฟฟ้า electric log
ผลผลิตน้ำท่าของลุ่มน้ำ yield of drainage basin

ผารอยเลื่อน fault scarp
ผึ่กรองน้ำทางราบ drainage filter
ผึ่กรองน้ำทางราบ horizontal drainage blanket
ผึ่กรองน้ำทางราบ pervious blanket
ผึ่กรองระบายน้ำ blanket drain

ผึ่กทึบน้ำ impervious blanket
ผึ่กทึบน้ำด้านเหนือน้ำ upstream impervious blanket
ผึ่กปูดินเหนียว clay blanket
แผงกั้นน้ำ flashboard
แผงกั้นน้ำ stop plank

แผงตะเช้ mattress
แผงปะทะน้ำ baffle
แผงปะทะน้ำด้านท้าย end baffle
แผงปะทะน้ำด้านท้าย end sill
แผ่นกั้นน้ำ plank

แผนการปลูกพืช cropping pattern
แผนดำเนินการ implementation plan

แผ่นดินถล่ม landslide

แผ่นดินถล่ม landslip

แผ่นดินเหนียวสังเคราะห์ Geosynthetic Clay Liner (GCL)

แผ่นดินไหว earthquake

แผนที่เค้าโครง outline map

แผนที่จุด dot map

แผนที่โฉนด cadastral map

แผนที่เมือง city map

แผนที่เส้นชั้นความสูง contour map

แผ่นน้ำ nappe

แผนภูมิสามเหลี่ยมดิน soil texture triangle

แผนภูมิสามเหลี่ยมดิน soil triangle

แผ่นใยสังเคราะห์ geotextile

แผ่นวัดระดับน้ำ staff gauge

ฝ

ฝนเกิดจากพายุหมุน cyclonic rain

ฝนเกิดจากลมปะทะภูเขา orographic rain

ฝนคาดการณ์ expected rainfall

ฝนใช้การได้ effective rainfall

ฝนที่เกิดจากการพาความร้อน convectional rain

ฝนแรก initial rainfall

ฝนละออง drizzle

ฝาย weir

ฝายขั้นบันได cascade weir

ฝายขั้นบันได step weir

ฝายเคลื่อนที่ได้ movable weir

ฝายจม drowned weir

ฝายจม submerged weir

ฝายชะลอน้ำ check dam

ฝายทแยง diagonal weir

ฝายทำynnน้ำ subsidiary weir

ฝายบาก notched weir

ฝายบานกระดก flash board weir

ฝายแบบการไหลอิสระ clear overflow weir

ฝายแบบการไหลอิสระ free fall weir

ฝายแบบการไหลอิสระ free overfall weir

ฝายแบบการไหลอิสระ free weir

ฝายปากเปิด duckbill weir

ฝายพอง inflatable weir

ฝายไม้ timber weir

ฝายยาง rubber dam

ฝายยาง rubber weir

ฝายแรงโน้มถ่วง gravity weir

ฝายโรมัน Romijn weir

ฝายวัดน้ำ measuring weir

ฝายวัดน้ำรูปสี่เหลี่ยมคางหมู cipolletti weir

ฝายสันกว้าง broad-crested weir

ฝายสันแข็ง fixed crest weir

ฝายสันคม sharp-crested weir

ฝายสามเหลี่ยม triangular weir

ฝายสามเหลี่ยม v-notch weir
ฝายสี่เหลี่ยมคางหมู trapezoidal notch
ฝายสี่เหลี่ยมคางหมู trapezoidal weir
ฝายสี่เหลี่ยมผืนผ้า rectangular weir
ฝายหยัก labyrinth weir

ฝายหินก่อ masonry weir
ฝายหินถม rockfill weir
ฝายโอ๊ก ogee weir

พ

พนักงานส่งน้ำ zoneman
พนัง dike; dyke
พนัง, คัน, คันกั้นน้ำ dyke
พนัง, คัน, คันกั้นน้ำ flood levee
พลังกระแส่น้ำ stream power

พลังงานศักย์ potential energy
พอกมุม fillet
พายุติแปรสชั้น depression
พายุฝน rain storm
พายุฝนออกแบบ design storm

พายุหมุน, ไชโคลน cyclone
พิกัด coordinates
พีโซมิเตอร์ piezometer
พืชทนดินเค็ม halophyte
พืชศาสตร์ agronomy

พื้นที่เพาะปลูกได้ arable land
พื้นที่เพาะปลูกไม่ได้ non-arable land
พื้นที่กักเก็บน้ำท่วม flood storage basin
พื้นที่ความถี่น้ำท่วม flood frequency region
พื้นที่คอคอด, พื้นที่ดินคอคอด neck

พื้นที่โครงการ project area
พื้นที่ชลประทาน irrigation area
พื้นที่ชลประทานสูบน้ำ lift irrigation area
พื้นที่ชลประทานสูบน้ำ pump irrigation area
พื้นที่ชุ่มน้ำ wetland

พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่ง coastal wetlands
พื้นที่น้ำท่วม flooded area
พื้นที่น้ำท่วม inundated land
พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก flood bed
พื้นที่ปิดล้อม polder

พื้นที่รับน้ำ basin
พื้นที่รับน้ำลงอ่างเก็บน้ำ reservoir basin
พื้นที่อ่างเก็บน้ำ surface area of reservoir
พื้นที่อาคารชลประทานด้านเหนือน้ำหรือท้ายน้ำ apron

พ

ฟรูดนัมเบอร์ Froude number (Fr)
ฟันตะเข้ baffle pier
ฟันตะเข้ floor block
ฟาทอม fathom
ไฟฟ้าพลังน้ำ hydro-electric power

ภ

ภัยพิบัติน้ำท่วม flood hazard
ภาคของทิศ azimuth
ภาพถ่ายทางอากาศ aerial photograph
ภูมิทัศน์, ภูมิภาพ landscape
ภูมิทัศน์, ภูมิภาพ landschaft
ภูมิประเทศศึกษา orography

ม

มวลรวม aggregate
มหันตอุทกภัย catastrophic flood
มาตรระยะทาง, ออโดมิเตอร์ odometer
มาตรวัดระยะ geodimeter
มาตรเวนจูรี venturi meter

มาตราริกเตอร์ Richter scale
มานอมิเตอร์ manometer
มุมทรงตัว angle of repose
มุมเท dip
มุมแบริง bearing

มูลฐาน datum
แม่น้ำที่มีน้ำขึ้นลง tidal river
แม่น้ำใหม่ young river
โมดูลัสความละเอียด fineness modulus

ย

ยอดน้ำนอง flood crest
ยอดน้ำนอง flood peak

ยอดน้ำนอง flood summit

ยอดน้ำหลาก peak flood

ร

รถขุดบั้งกีโยน dragline

รถดันดิน bulldozer

รถดันดิน, รถตัดดิน dozer

รถบดแบบสั่นสะเทือน vibrating roller

รถแบ็คโฮ backhoe

รอ groyne

รอ jetty

รอ spur dike

รอ transverse dike

ร่องแกนที่บ้น้ำ cutoff trench

ร่องแกนที่บ้น้ำแบบเต็ม full cutoff trench

ร่องแกนที่บ้น้ำแบบบางส่วน partial cutoff trench

ร่องชักน้ำ approach channel

ร่องชักน้ำ intake channel

ร่องทิ้งน้ำ waste channel

ร่องน้ำ channel

ร่องน้ำเขาชะ gully; gully

ร่องน้ำหลาก flood channel

ร่องบาน groove

รอบการเกิดซ้ำ recurrence interval

รอบการเกิดซ้ำ return period

รอบเวรชลประทาน irrigation interval

รอยต่อก่อสร้าง construction joint
รอยต่อเพื่อการขยายตัว expansion joint
รอยต่อเพื่อการหดตัว contraction joint

รอยเลื่อน, รอยเลื่อนล้ม fault
รอยเลื่อนแนวมุมเท dip fault
รอยเลื่อนปกติ normal fault
ระดับกักเก็บปกติ normal pool level
ระดับความชื้นวิกฤติ critical moisture level

ระดับความสูง elevation
ระดับฐานการกัดเซาะ base level of erosion
ระดับท้องคลอง bed level
ระดับทะเลปานกลาง mean sea level (M.S.L.)
ระดับท้ายน้ำ tailwater level

ระดับน้ำกักเก็บ retention water level
ระดับน้ำต่ำสุด minimum water level
ระดับน้ำต่ำสุดในอ่างเก็บน้ำ minimum reservoir level
ระดับน้ำแตกต่าง differential head
ระดับน้ำใต้ดิน water table

ระดับน้ำใต้ดินชั้นบน perched water table
ระดับน้ำทัน afflux
ระดับน้ำท่วม flood level
ระดับน้ำท่วม flood stage
ระดับน้ำสูงสุด full supply level

ระดับน้ำสูงสุด maximum water level
ระดับน้ำหลากออกแบบ design flood level
ระดับมูลฐาน datum level

ระดับระบายน้ำสูงสุด full drain level
ระดับอ้างอิงของเสาวัดระดับ gauge datum

ระดับอิ่มตัว level of saturation

ระบบกระจายน้ำ distribution system

ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์

Government Fiscal Management Information System (GFMS)

ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (จีพีเอส) Global Positioning System
(GPS)

ระบบชลประทานแบบสำรองน้ำกลางคืน night-storage irrigation system

ระบบชลประทานรับน้ำนอง inundation irrigation system

ระบบเตือนภัยน้ำท่วมล่วงหน้า flood early warning system

ระบบโทรมาตร telemetering system

ระบบน้ำในลำน้ำ river regime

ระบบนิเวศ ecosystem

ระบบพิกัดในแผนที่ coordinate systems on maps

ระบบรอยเลื่อน fault system

ระบบระบายน้ำ drainage system

ระบบระบายน้ำในแปลงเพาะปลูก field drainage system

ระบบระบายน้ำแบบก้างปลา herringbone drainage system

ระบบระบายสุ่ม random drainage system

ระบบส่งน้ำแบบหมุนเวียน rotation system

ระบบสารสนเทศที่ดิน (แอลไอเอส) land information system (LIS)

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (จีไอเอส) geographic information system (GIS)

ระบบอุทกวิทยา hydrological system

ระยะกำหนดนับตะวันออก easting

ระยะกำหนดนับเหนือ northing

ระยะเชิงมุม angular distance

ระยะดูด suction head

ระยะทางตั้งฉากไกลสุด fetch

ระยะทางน้ำไหล length of run

ระยะพื่นน้ำ freeboard

ระยะวิกฤติ critical distance

ระยะเวลาเชิงตัว setting time

ระยะเวลาดูดซึมน้ำ intake opportunity time

ระยะเวลาน้ำไหลรวม period of concentration

ระยะเวลาน้ำไหลรวม time of concentration

ระยะแห้ง lag time

ระยะไหลซึม creep length

ระยะไหลซึมถ่วงน้ำหนัก weighted creep length

ระแหงโคลน mud crack

รัศมีชลศาสตร์ hydraulic radius

รางเท chute

รางน้ำข้ามคลอง overchute

รางน้ำคอยาว long throated flume

รางน้ำทดสอบ testing flume

รางน้ำไร้คอ cut-throat flume

รางพาร์แชล Parshall flume

รางริน bench flume

รายงานอุทกวิทยาประจำปี hydrological yearbook

รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ specification

ราวกันตก guard rail

ราวกันตก hand rail

รูปตัดควบคุม control section

รูปตัดตามขวาง cross section

รูปตัดตามยาวผิวน้ำ water surface profile

รูปถ่ายทางอากาศแนวเฉียง oblique aerial photograph

รูปแบบทางระบายน้ำ drainage pattern

รูระบายน้ำ weep hole

รูปหลายเหลี่ยมธีเอสเซน Thiessen polygon

เรขาคณิตชลศาสตร์ hydraulic geometry

แรงดูดลาก tractive force

แรงชลศาสตร์ hydraulic force

แรงเชื่อมแน่น cohesive force

แรงดึงความชื้นในมวลดิน soil moisture tension

แรงดึงดูดของโมเลกุลต่างชนิดกัน adhesive force

แรงดูดซึม osmotic pressure

แรงประสิทธิผล effective force

โรงงานพลังน้ำ water mill

ไร่นาสำธิต demonstration farm

ล

ลบมุม chamfer

ลักษณะเนื้อดิน soil texture

ลาดข้าง side slope

ลาดความฝืด friction slope

ลาดชลศาสตร์ hydraulic gradient

ลาดห้องคลอง bed slope

ลาดพลังงาน energy gradient

ลาดพลังงานที่จุดออก exit gradient
ลำดับชุดแผนที่ map series

ลำน้ำ course of river
ลำน้ำแขนง anabranch
ลำน้ำลัดส่วนคอด neck cutoff
ลำน้ำสาขา effluent
ลิ้นชนิดกระดก flap valve

ลิ้นลดความดัน weeps
ลิ้นลดความดัน, ประตูล้ำลดความดัน pressure relief valve
ลุ่มเติมน้ำ recharge basin
ลุ่มน้ำ river basin
ลูกกลิ้งตีนแกะ sheep-foot roller

ลูกตะเช้ fascine
ลูยอง lugeon

ว

วัชพืชในน้ำ aquatic weed
วัฏจักรทางอุทกวิทยา hydrological cycle
วัฏจักรน้ำขึ้นลง anamolistic cycle
วัสดุกรอง filter
วัสดุกันน้ำ waterstop

วัสดุกันอัดฉีด groutstop
วัสดุอัดฉีด grout
วัสดุอุด filler
วิธีการวัดตะกอนท้องน้ำด้วยคลื่นเสียง acoustic bedload measure
วิธีการวัดระดับน้ำโดยใช้ฟองอากาศ air-bubble method
วีนาคอนแทรกตา vena contracta

เวลาเตือนภัย warning lead time
เวลาให้น้ำ time of application

ค

ศักยภาพการคายระเหย potential evapotranspiration
ศิลาแลง, แมร์ริง laterite
ศูนย์กลางแผ่นดินไหว epicenter; epicentrum

ส

สแครปเปอร์ scraper
สถานีแม่ master station
สถานีวัดน้ำ gauging station
สถานีอุทกวิทยาแบบอัตโนมัติ automatic hydrological observing station
สภาพน้ำขังใต้ผิวดิน waterlogging

สภาพน้ำเต็มตลิ่ง bankfull stage
สภาพน้ำในแปลงเพาะปลูก field wetness
สภาพอยู่ตัว regimen
สมดุลน้ำ water balance
ส่วนเกินน้ำฝน rainfall excess
ส่วนคละ gradation

ส่วนคอด neck
ส่วนคอดทางน้ำโค้งตัว meander neck
ส่วนเชื่อมต่อ transition
ส่วนเชื่อมต่อแบบเปลี่ยนรูปตัด broken-back transition
ส่วนเชื่อมต่อลักษณะโค้ง warped transition
ส่วนเชื่อมทางเข้า inlet transition
ส่วนเชื่อมทางออก outlet transition
ส่วนปลอดภัย factor of safety

ส่วนวัสดุถมสุ่ม random fill
ส่วนสลายพลังงาน energy dissipator
ส่วนเจาะดิน auger
สะพานโครงยก operating platform
สะพานน้ำ elevated flume

สะพานน้ำ; รางริน flume
สัน, ยอด crest
สันดอนทราย sand bar
สันดินริมน้ำ levee
สันเนิน ridge

สันปันน้ำ divide
สันปันน้ำ water parting
สันปันน้ำ watershed
สันระหว่างแม่น้ำ interfluve
สัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช crop coefficient, Kc

สัมประสิทธิ์การซึมผ่าน coefficient of permeability
สัมประสิทธิ์การระบายน้ำ drainage coefficient
สัมประสิทธิ์การระบายน้ำ drainage modulus
สัมประสิทธิ์ของภาควัดการระเหย pan coefficient
สัมประสิทธิ์ความขรุขระ roughness coefficient

สัมประสิทธิ์น้ำท่า runoff coefficient
สารผสมเพิ่ม admixtures
สารหน่วงการแข็งตัว retarder
สูตรของแมนนิ่ง Manning's formula
เสถียรภาพของลาด slope stability

เส้นการไหล flow line

เส้นเกณฑ์ทางอุทกศาสตร์ hydrographic datum

เส้นขอบเขต boundary line

เส้นขอบเปียก wetted perimeter

เส้นโครงแผนที่คงรูป orthomorphic projection

เส้นโครงแผนที่แบบออร์โทกราฟิก orthographic projection

เส้นความกดเท่า isobar

เส้นความลึกเท่า isobath

เส้นชั้นความลึกของน้ำ bathymetric contour

เส้นชั้นระดับลุ่มต่ำ depression contour

เส้นชั้นเวลา histogram

เส้นฐาน base line

เส้นน้ำฝนเท่า isohyet

เส้นน้ำฝนเท่า isohyetal line

เส้นเปลี่ยนความกดเท่า; เส้นไอซ์ลโลบาร์ isallobar

เส้นเปลี่ยนอุณหภูมิเท่า; เส้นซัลโลเทิร์ม isallotherm

เส้นเมริเดียน meridian

เส้นเมริเดียนกลาง central meridian

เส้นรุ้ง latitude

เส้นลาดชลศาสตร์ hydraulic grade line

เส้นลาดพลังงาน energy grade line

เส้นแวง longitude

เส้นศักย์เท่ากัน equipotential line

เส้นศูนย์สูตร equator

เส้นแสดงสัณฐาน form line

เสากันตก guard post
เสาเข็มดาล end bearing pile
เสาเข็มเสียดทาน friction pile

ห

หน่วยน้ำหนักแห้ง dry unit weight
หน่วยน้ำหนักแห้ง unit dry weight
หนองน้ำ swamp
หมุดหลักฐาน benchmark
หยาดน้ำฟ้า precipitation

หลุก, ล้อหมุนน้ำ water wheel
หลุมเจาะ borehole
หลุมยุบ sinkhole; leach hole
หลุมสำรวจ exploratory borehole
ห้องบาน gate chamber

ห้องอากาศ air chamber
หัวงาน headworks
หัวเจาะ bit
หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา water master
หินก่อ masonry

หินแกรนิต granite
หินโคลน mudstone
หินชนวน slate
หินดินดาน shale
หินถมตีนเขื่อน rock toe

หินทราย sandstone
หินทรายแป้ง siltstone
หินทิ้ง dumped riprap
หินทิ้ง riprap
หินเรียง hand-placed riprap

หินเรียงยาแนว grouted riprap
หินเรียงยาแนว stone pitching
หินอัคนี igneous rock
เหล็กข่ออ้อย deformed bar
เหล็กเส้นกลม round bar

อ

องค์ประกอบน้ำท่วม flood parameter
องศา degree
อนุกรมน้ำท่วม flood series
ออริฟิซ orifice
ออริฟิซแบบจมน้ำ submerged orifice

ออสโมซิส osmosis
อัตราการซึมของน้ำผ่านผิวดิน intake rate
อัตราการดูดซึมพื้นฐาน basic intake rate
อัตราการหลาก rate of advance
อัตราการไหล discharge

อัตราการไหล rate of flow
อัตราการไหลของลำน้ำ discharge of stream
อัตราความเป็นกรด hydrogen-ion concentration
อัตราซึมของน้ำผ่านผิวดิน infiltration rate
อัตราผลตอบแทน internal rate of return (IRR)

อัตราส่วนของความลึก depth scale ratio
อัตราส่วนของเวลา time scale
อัตราส่วนของอัตราการไหล discharge scale ratio
อัตราส่วนช่องว่าง void ratio
อัตราส่วนดูดซับโซเดียม sodium absorption ratio (SAR)

อัตราส่วนไหลซึมถ่วงน้ำหนัก weighted creep ratio
อาคารกระจายน้ำ distributor
อาคารควบคุม regulating structure
อาคารจ่ายน้ำแบบความต่างระดับน้ำคงที่ constant head orifice turnout
อาคารจุดหักโค้ง bend structure

อาคารชลประทาน irrigation structure
อาคารทดน้ำ check
อาคารที่ลอดคูส่งน้ำ ditch-drain crossing structure
อาคารทางเข้า inlet structure
อาคารทางระบายน้ำล้น spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นแบบรางเท chute spillway
อาคารทางระบายน้ำล้นชั้นบันได cascade spillway
อาคารทางระบายน้ำล้นชั้นบันได stepped spillway
อาคารทางระบายน้ำล้นแบบกาลักน้ำ siphon spillway
อาคารทางระบายน้ำล้นแบบบานโค้ง radial-gate spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นแบบมีบาน gated spillway
อาคารทางระบายน้ำล้นแบบมีบาน controlled spillway
อาคารทางระบายน้ำล้นปกติ service spillway
อาคารทางระบายน้ำล้นแยก separate spillway
อาคารทางระบายน้ำล้นเสริม auxiliary spillway

อาคารน้ำตก drop
อาคารน้ำตก vertical drop
อาคารน้ำตกทหน้า check drop
อาคารน้ำตกแบบท่อ pipe drop
อาคารน้ำตกเอียง inclined drop

อาคารบังคับน้ำ regulator
อาคารบังคับน้ำปลายคลอง tail regulator
อาคารบังคับน้ำปากคลอง head regulator
อาคารบังคับน้ำปากคลอง offtake regulator
อาคารบังคับน้ำปากคลอง offtake structure

อาคารแบ่งน้ำ division box
อาคารประกอบ appurtenant structures
อาคารปลายคูส่งน้ำ ditch tail structure
อาคารปากคูซอย ditch turnout
อาคารปากคูซอยขนาดเล็ก ditch inlet

อาคารแผ่นพื้นทางข้าม walkway plank
อาคารระบายตะกอน blowoff
อาคารระบายตะกอน sluice
อาคารระบายน้ำข้าม cross drainage
อาคารระบายน้ำล้นชนิดน้ำไหลข้าม overflow spillway

อาคารรับน้ำ intake
อาคารรับน้ำเข้าแปลงนา farm inlet
อาคารรับน้ำแบบจมน้ำ submerged intake
อาคารลำเลียงน้ำ aqueduct
อาคารลำเลียงน้ำ conveyance structure

อาคารส่งน้ำจากเขื่อน outlet works
อ่างเก็บน้ำ reservoir
อ่างเก็บน้ำใต้ดิน groundwater reservoir
อ่างเก็บน้ำเอนกประสงค์ multi-purpose reservoir
อ่างชะลอน้ำ retarding basin

อ่างน้ำนิ่งแบบน้ำวน roller type stilling basin
อินฟิลโตรมิเตอร์ Infiltrometer
อินวาร์ invar
อุณหภูมิวิกฤติ critical temperature
อุตุนิยมวิทยา meteorology

อุตุนิยมวิทยาอุทก hydrometeorology
อุทกธรณีวิทยา hydrogeology
อุทกธรณีสัณฐานวิทยา hydrogeomorphology
อุทกพลศาสตร์ hydrodynamics
อุทกวิทยา hydrology

อุทกภัย flood
อุทกภัยร้ายแรง flood disaster
อุปกรณ์ตรวจวัดระยะไกล remote terminal unit (RTU)
อุปกรณ์แปลงสัญญาณเครื่องวัดระดับน้ำฟองอากาศ bubble gauge transducer

อุปกรณ์วัดแรงดันดิน earth pressure cell
อุโมงค์ผันน้ำ diversion tunnel
อุโมงค์เพื่อการอัดฉีด grouting galleries
เอลนีโญ El Niño
แอ่ง, ที่ลุ่มต่ำ depression
แอ่งน้ำกระแทก impact basin

แอ่งน้ำกระทบ impact stilling basin
แอ่งน้ำโจน hydraulic jump basin
แอ่งน้ำโจน hydraulic jump dissipator

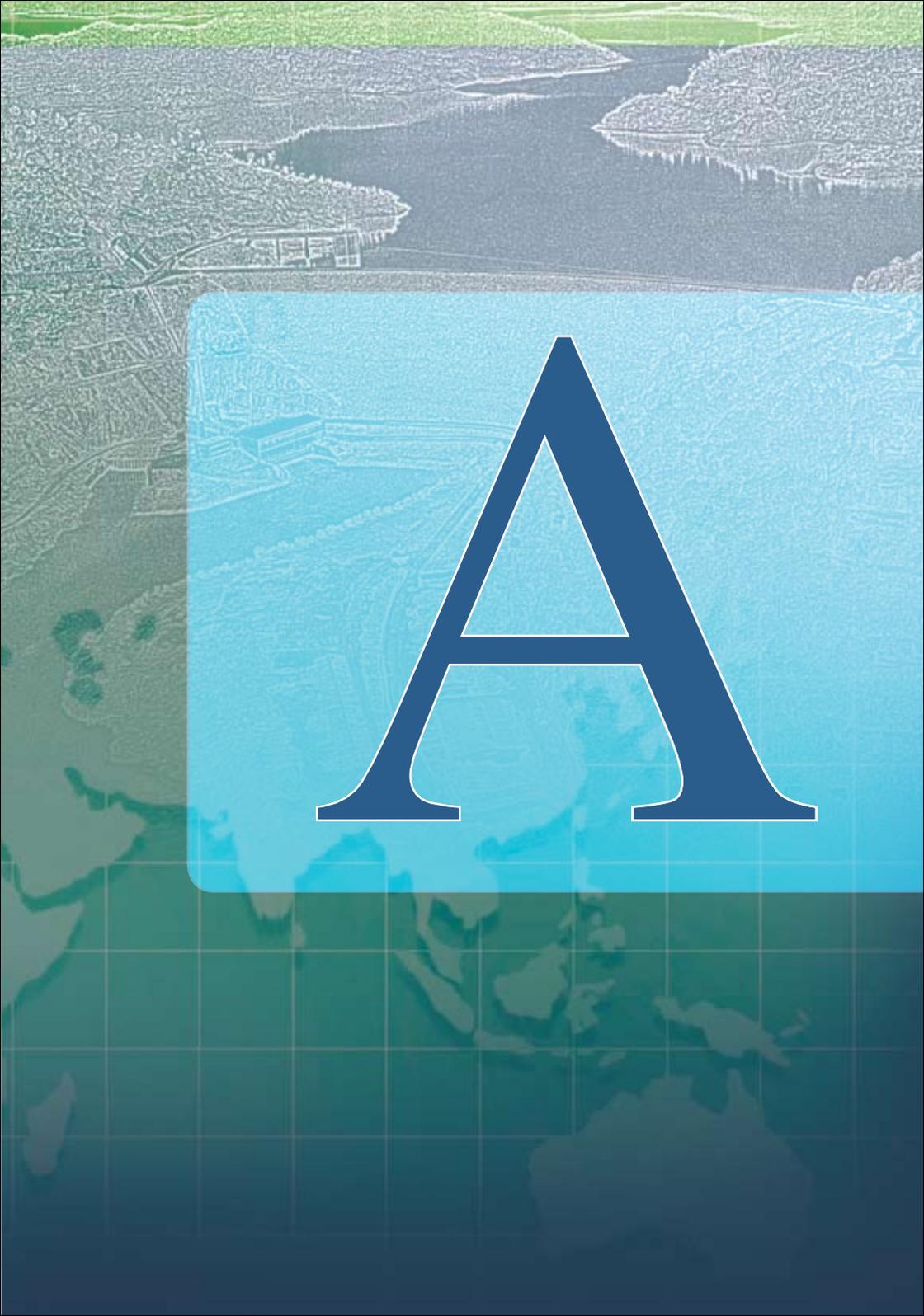
แอ่งน้ำนิ่ง stilling basin
แอ่งน้ำนิ่งแบบน้ำพุ่งอิสระ free jet stilling basin; free jet basin
แอ่งน้ำบาดาลมีแรงดัน artesian basin
แอ่งพักน้ำ depression storage
แอ่งภายในแผ่นดิน inland basin

แอ่งระหว่างภูเขา intermontane basin
แอ่งลู่สกี ski-jump bucket
แอนตี้ไซโคลน anti-cyclone
แอสฟัลติกคอนกรีต asphaltic concrete
โอดิกราฟ odograph
โอปีไซมิเตอร์ opisometer

ฮ

เฮด head
เฮดความดัน pressure head
เฮดความเร็ว velocity head
เฮดพลังงาน energy head
เฮดรวม total head

เฮดรวมของปัม total dynamic head
ไฮโดรโฟน hydrophone
ไฮโดรมิเตอร์ hydrometer

An aerial photograph of a city with a large body of water in the upper half. A semi-transparent blue rectangle is overlaid on the lower half of the image, containing a large, white, serif letter 'A' with a dark blue outline. The background shows a grid pattern and various urban structures.

A

absolute humidity

ความชื้นสัมบูรณ์ : มวลของไอน้ำในอากาศที่มีอยู่จริงในหนึ่งหน่วยปริมาตรของบรรยากาศ เช่น มิลลิกรัมต่อลิตร

absorption

การดูดซึม : การที่สารอย่างหนึ่งดูดสารอย่างอื่นๆ เข้าไว้ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

abutment

ตอม่อริม (สะพาน) หรือฐานยัน (เขื่อน) : ตอม่อที่อยู่ริมตลิ่งทั้งสองข้างเพื่อรับน้ำหนักส่วนปลายของสะพาน หรือฐานยันสองฝั่งของเขื่อน

accumulated rainfall

ปริมาณฝนสะสม : ปริมาณน้ำฝนรวมสะสมตามระยะเวลาที่เพิ่มขึ้น

accuracy

ความถูกต้อง : ระดับความใกล้เคียงของค่าที่วัดได้หรือคำนวณได้เทียบกับค่าจริง

acid soil

ดินกรด, ดินเปรี้ยว : ดินซึ่งมีปฏิกิริยาเป็นกรดหรือดินที่มีค่า pH ของดินที่ผสมน้ำอิมตัวได้ต่ำกว่า 7.0 ดินที่แสดงค่า pH 6-7 เป็นกรดอ่อน ค่า pH 5-6 เป็นกรดปานกลาง และค่า pH 4-5 เป็นกรดจัด

acoustic bedload measure

วิธีการวัดตะกอนท้องน้ำด้วยคลื่นเสียง : การวัดตะกอนท้องน้ำโดยใช้เครื่องมือแบบคลื่นเสียง

acoustic doppler velocimeter

เครื่องวัดความเร็วกระแสน้ำแบบคลื่นเสียง : เครื่องที่ใช้วัดความเร็วของกระแสน้ำในทางน้ำเปิดที่ใช้อ่านค่าความเปลี่ยนแปลงของความถี่คลื่นเสียงที่ออกไปจากเครื่องวัด โดยมีความสัมพันธ์กับความเร็วของกระแสน้ำ

active storage

ความจุใช้การ : ความจุของอ่างเก็บน้ำส่วนที่อยู่เหนือระดับน้ำต่ำสุดถึงระดับกักเก็บ ซึ่งน้ำในส่วนนี้สามารถส่งไปใช้ประโยชน์ได้

actual evapotranspiration

ปริมาณการคายระเหยจริง : ปริมาณน้ำที่พืชใช้จริงในการเจริญเติบโต ซึ่งเป็นปริมาณน้ำที่พืชคายออกและปริมาณน้ำที่ระเหยออกด้วย

adhesive force

แรงดึงดูดของโมเลกุลต่างชนิดกัน : แรงดึงดูดระหว่างโมเลกุลที่แตกต่างกันของสาร เช่น โมเลกุลของน้ำกับโมเลกุลของดิน

admixtures

สารผสมเพิ่ม : สารใดๆ ซึ่งเติมลงในส่วนผสมคอนกรีตเพื่อเพิ่มคุณสมบัติบางประการ เช่น ความตึงน้ำ ความง่ายต่อการเท เป็นต้น

adsorption

การดูดซับ : การที่สารชนิดหนึ่งดูดยึดโมเลกุลของสารอีกชนิดหนึ่งไว้ที่ผิวของอนุภาคสารนั้น

advance curve

กราฟน้ำคืบหน้า : กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลานับจากเริ่มต้นให้น้ำกับระยะทางที่น้ำไหลไปถึงจุดต่างๆ โดยเริ่มนับจากหัวแปลงไปยังท้ายแปลง

advance phase

ช่วงน้ำคืบหน้า : ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เริ่มให้น้ำจนกระทั่งน้ำเคลื่อนตัวไปถึงท้ายแปลง

aeration

การเติมอากาศ :

1. การทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างอากาศกับของเหลว (น้ำ) โดยวิธีหนึ่งวิธีใด ดังนี้
 - ก. การฉีดหรือพ่นน้ำขึ้นสู่อากาศ
 - ข. การทำให้เกิดฟองอากาศผ่านเข้าไปในน้ำ
 - ค. การกวนน้ำเพื่อให้น้ำดูดซึมอากาศได้มาก
2. การเติมอากาศเข้าไปในช่องว่างใต้ผิวน้ำด้านล่างในขณะที่เมื่อน้ำไหลผ่านสันผายเพื่อปรับสภาพความกดอากาศต่ำที่กระทำต่อผิวอาคาร
3. วิธีการลดผลกระทบเนื่องจากการกะเทาะของผิวอาคาร โดยการเติมอากาศเข้าไปในส่วนที่จะทำให้เกิดการเสียหายนั้น

aeration zone

เขตอ้อมอากาศ : เขตหรือส่วนชั้นใต้ดินที่มีน้ำบรรจุอยู่ แรงดันของน้ำในเขตนี้จะน้อยกว่าแรงดันของบรรยากาศเพราะน้ำในส่วนของชั้นใต้ดินบรรจุอยู่ในช่องว่างเล็กๆ ซึ่งมีโอกาสหรือก้ำชอยู่ด้วยภายใต้ความกดอากาศ เขตอ้อมอากาศจะอยู่ระหว่างเขตอ้อมน้ำกับผิวดินตอนบน

aerial photograph

ภาพถ่ายทางอากาศ : ภาพถ่ายของพื้นผิวโลกซึ่งถ่ายด้วยกล้องที่นำไปในอากาศยาน ได้แก่ บอลลูน เครื่องบิน ยานอวกาศ

afflux

ระดับน้ำทัน : ความสูงของระดับน้ำที่ทันขึ้นจากระดับน้ำปกติเนื่องจากมีสิ่งกีดขวางในลำน้ำ เช่น ผาย หรือสะพาน หรือคือความลึกของน้ำเหนือสันผาย

aggregate

มวลรวม : วัสดุ เช่น ทราย กรวด หรือหินย่อยตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป ที่นำมาผสมกันในสัดส่วนที่ต้องการใช้เป็นวัสดุก่อสร้างโดยอาจใช้ผสมกับซีเมนต์หรือวัสดุเชื่อมประสานอื่นๆ

agricultural development

การพัฒนาเกษตรกรรม : กิจกรรมที่มุ่งหวังในการเพิ่มผลผลิตและผลตอบแทนจากการเกษตร

agricultural drainage

การระบายน้ำเพื่อการเกษตร : การระบายน้ำที่มีมากเกินไปเกินความต้องการออกจากพื้นที่การเกษตร

agricultural performance indicator

ดัชนีแสดงผลทางการเกษตร : วิธีการประเมินประสิทธิภาพทางการเกษตร

agriculture

เกษตรกรรม : กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง และการป่าไม้

agronomy

พืชศาสตร์ : สาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ ซึ่งศึกษาในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเกี่ยวกับพืชไร่ นา รวมถึงการใช้ดิน

air-blown mortar

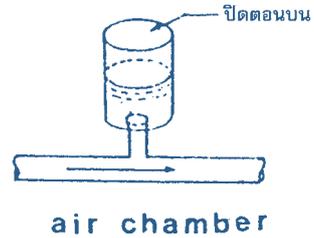
ปูนพ่น : ปูนทรายที่เป็นส่วนผสมของปูนซีเมนต์ ทราย และน้ำ ที่ใช้ฉีดพ่นทับผิวหน้าดินหรือหินด้วยเครื่องอัดอากาศ เรียกอีกอย่างว่า gunite หรือ shotcrete

air-bubble method

วิธีการวัดระดับน้ำโดยใช้ฟองอากาศ : วิธีการวัดระดับน้ำในทางน้ำเปิด โดยแปลงจากค่าความดันอากาศเป็นค่าความสูงของระดับน้ำ

air chamber

ห้องอากาศ : อุปกรณ์ช่วยลดแรงกระแทกที่เกิดจากน้ำภายในท่อ มีลักษณะเป็นตัวถังบรรจุอากาศต่อเข้ากับหลังท่อส่งน้ำ ทำหน้าที่ลดความรุนแรงเมื่อความดันเพิ่มขึ้นอย่างฉับพลัน

air-lift pump

เครื่องสูบน้ำแบบลมดัน : เครื่องสูบน้ำที่ใช้ลมดันสำหรับพัฒนาหรือสูบน้ำจากบ่อบาดาล

alignment; alinement

การวางแนว, การปรับแนว :

1. (แผนที่) ทิศทาง ลักษณะ และตำแหน่งที่ถูกต้องของแนวหรือรายละเอียดภูมิประเทศที่สำคัญกับแนวหรือรายละเอียดภูมิประเทศอื่นๆ
2. (การสำรวจทั่วไป) การวางหรือการกำหนดตำแหน่งของจุดต่างๆ ให้อยู่ในแนวเดียวกัน
3. การกำหนดจุดลงบนพื้นดิน ให้เป็นแนวที่ต้องการเพื่อวางแนวถนน ทางรถไฟ กำแพง สายส่งกระแสไฟฟ้า คลอง ฯลฯ
4. แนวทางบนพื้นดินซึ่งแสดงไว้ในแผนผัง (มิใช่แผนที่ระดับ หรือรูปตัดซึ่งแสดงระดับและค่าระดับที่องค์ประกอบทางแนวตั้ง)
5. แนวศูนย์กลางของทางซึ่งแสดงไว้ในแผนผัง และจะก่อสร้างบนพื้นดินไปตามแนวนี้

alidade

บรรทัดเล็ง : บรรทัดสำหรับใช้เล็งแนวประกอบการสำรวจแผนที่ด้วยโต๊ะสำรวจ

alkaline soil

ดินด่าง : ดินที่มีปฏิกิริยาเป็นด่าง โดยค่า pH ของดินที่ผสมน้ำอิมตัวมากกว่า 7

alkaline water

น้ำด่าง : น้ำที่มีค่าความเป็นกรดต่าง (pH) มากกว่า 7 เป็นน้ำที่มีเปอร์เซ็นต์ของโซเดียมสูง แต่มีปริมาณเกลือแร่ละลายอยู่ค่อนข้างต่ำ

allowable soil moisture depletion

ความชื้นในดินที่ยอมให้ลดลงได้ : ปริมาณความชื้นในดินที่ยอมให้ลดลงจากความชื้นชลประทาน จนกระทั่งถึงค่าที่ต้องให้น้ำเพิ่มเติมมิฉะนั้นพืชจะเกิดการขาดน้ำและเหี่ยวเฉา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของดินและพืชที่ปลูก เรียกอีกอย่างว่า allowable soil moisture

alluvial plain

ที่ราบตะกอนน้ำพา : ที่ราบหรือค่อนข้างราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ ในฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลล้นสองฝั่งแม่น้ำท่วมบริเวณดังกล่าว และน้ำตะกอนมาสะสม

alluvial soil

ดินตะกอนน้ำพา : ดินน้ำไหลทรายมูล ดินที่เกิดจากน้ำพาตะกอนไปทับถมยังแหล่งต่างๆ เมื่อไม่นานมานี้ ลักษณะสำคัญที่แสดงให้เห็นคือยังไม่ค่อยมีการพัฒนาชั้นดินหรือมีการเปลี่ยนแปลงของตะกอนที่ทับถม ส่วนใหญ่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติในระดับค่อนข้างสูง (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

alluvial terrace

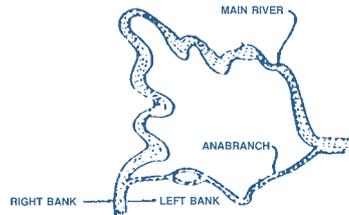
ตะพักลุ่มน้ำ : ที่ราบเป็นขั้นๆ ข้างตลิ่ง เกิดจากทางน้ำที่ตะกอนตกจมทับถมจนกลายเป็นที่ราบลุ่มน้ำ แล้วต่อมากระแสน้ำไหลแรงและสามารถกัดเซาะที่ราบลุ่มน้ำจมน้ำต่ำลง จึงทำให้ที่ราบลุ่มน้ำส่วนที่เหลืออยู่สูงกว่าท้องน้ำใหม่ยิ่งนานๆ เข้าท้องน้ำก็จะยิ่งกว้างออกไป และอาจเกิดที่ราบลุ่มน้ำตรงท้องน้ำที่กว้างออกไปขึ้นอีก วนเวียนกันไปเรื่อยๆ จนเกิดที่ราบเป็นขั้นๆ ข้างตลิ่งในบริเวณนั้น

alternate furrow irrigation

ชลประทานแบบร่องสลับร่อง : การให้น้ำแก่พืชแบบร่องคู่ที่จัดทำไว้แล้ว ในลักษณะร่องเว้นร่องในพื้นที่กว้าง เป็นการประหยัดเวลาในการให้น้ำ สามารถลดการสูญเสียน้ำที่เกิดจากการรั่วซึมลงไปในดินเลยเขตรากพืช ไม่เหมาะกับพื้นที่ที่มีความลาดชันสูงและดินที่มีอัตราการรั่วซึมในแนวตั้งสูง

anabanch

ลำน้ำแขนง : ลำน้ำที่แยกจากลำน้ำใหญ่ แล้วไหลมาบรรจบกับลำน้ำเดิมอีก

anabanch

anamolistic cycle

วัฏจักรน้ำขึ้นลง : วงรอบของน้ำขึ้นลง มีความสัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงของระยะทางระหว่างดวงจันทร์กับโลกโดยปกติจะใช้เวลาประมาณ 27.5 วัน

anemogram

กราฟวัดลม : เส้นกราฟวัดทิศและความเร็วลมที่ได้จากเครื่องวัดลมแบบกราฟ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

anemograph

เครื่องวัดลมแบบกราฟ : เครื่องวัดลมที่บันทึกทิศและความเร็วลมเป็นเส้นกราฟ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

anemometer

เครื่องวัดกระแสลม : เครื่องมือที่ใช้วัดความเร็วของกระแสลม

aneroid barometer

เครื่องวัดความกดอากาศแบบตลับ : เครื่องวัดความกดอากาศโดยวัดค่าเป็นความดันสัมบูรณ์

angle of repose

มุมทรงตัว : มุมที่มีความชันมากที่สุด ซึ่งยังคงทำให้กองหิน ดิน ททราย หรือ ผิวน้ำของตลิ่งทรงตัวอยู่ได้โดยไม่เลื่อนไถลลงมา โดยปกติมุมเอียงจะอยู่ระหว่าง 33-37 องศา กับแนวนอน

angular distance

ระยะเชิงมุม :

1. ขนาดของมุมที่จุดสังเกตการณ์ที่เกิดขึ้นจากเส้นสองเส้นที่ต่อออกไปยังจุดสองจุดที่กำหนด
2. ส่วนโค้งของวงใหญ่ ที่เชื่อมจุดสองจุด แสดงค่าเป็นองศาเชิงมุม

angular velocity

ความเร็วเชิงมุม :

1. ความเร็วในการหมุนของวัตถุรอบแกนมีหน่วยเป็นรอบต่อเวลา องศาหรือ เรเดียนต่อเวลา
2. (อุตุนิยมวิทยา) ความเร็วเชิงมุมของอากาศในแนวระดับรอบบริเวณความกดอากาศ ซึ่งเส้นความกดอากาศเท่ามีลักษณะเป็นวงปิด

annular drainage pattern

แบบรูปทางน้ำวงแหวน : แบบรูปทางน้ำที่มีรูปร่างคล้ายวงแหวนขนาดต่างๆ ซ้อนกัน เกิดจากกระแสน้ำในแนวและลำธารกัดเซาะหินชั้นที่มีเนื้ออ่อนกว่า ซึ่งแทรกสลับอยู่กับหินชั้นที่มีเนื้อแข็งกว่าในบริเวณที่มีโครงสร้างรูปโดม (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

annual flow

การไหลของน้ำรายปี : ปริมาตรของน้ำที่ไหลระหว่างปี ณ จุดที่พิจารณา

annual flood

ปริมาณน้ำหลากรายปี : ปริมาณน้ำสูงสุดในระยะเวลาของปีน้ำ

annual runoff

ปริมาณน้ำท่ารายปี : ปริมาณน้ำท่าทั้งปีของแม่น้ำสายใดสายหนึ่ง

antecedent precipitation index

ดัชนีความชุ่มชื้นของดิน : ความสามารถในการกักเก็บน้ำและความชื้นที่มีอยู่ในดินจากฝนที่ตกมาก่อนหน้านี้ โดยกำหนดเป็นค่าสัมประสิทธิ์ในแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำ ซึ่งจะนำไปใช้ในการประเมินวิเคราะห์การเกิดน้ำท่วมฉับพลันและแผ่นดินถล่ม

antecedent rainfall

ปริมาณน้ำฝนที่ตกมาก่อนแล้ว : ปริมาณน้ำฝนที่ตกมาก่อน ณ จุดที่พิจารณา และนำมาใช้ในการคำนวณหาความสัมพันธ์ของน้ำฝนและน้ำท่าในระยะข้างหน้า

anti-cyclone

แอนตี้ไซโคลน : ชื่อที่เรียกลมที่พัดหมุนเวียนออกจากเขตความกดอากาศสูงเคลื่อนที่ในบริเวณแคบ ๆ หรือลมที่เกิดจากบริเวณที่มีความกดอากาศสูงพัดไปสู่บริเวณที่มีความกดอากาศต่ำ

apparent specific gravity

ความถ่วงจำเพาะปรากฏ : อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักของดินแห้งต่อน้ำหนักของน้ำที่มีปริมาตรเท่าดินทั้งก้อน ซึ่งรวมถึงช่องว่างระหว่างเม็ดดินด้วย

application efficiency

ประสิทธิภาพการให้น้ำ : ร้อยละของอัตราส่วนระหว่างปริมาณน้ำที่พืชใช้รวมทั้งน้ำที่ซึมลงดินต่อปริมาณน้ำชลประทานทั้งหมดที่ต้องส่งให้

appurtenant structures

อาคารประกอบ : อาคารที่สร้างประกอบกับฝายหรือเขื่อนทดน้ำ เช่น ประตูระบายทราย ร่องระบายทราย กำแพงแบ่งน้ำ บันไดปลา ฯลฯ

approach channel

ร่องชักน้ำ : ร่องรับน้ำเข้าสู่คลอง หรืออาคารส่งน้ำหรือทิ้งน้ำ เรียกอีกอย่างว่า intake channel

arable land

พื้นดินเพาะปลูกได้ : พื้นดินที่ใช้ปลูกพืชได้โดยไม่ต้องอาศัยการตัดแปลงทำนุบำรุงอะไรมากนัก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

apron

พื้นอาคารชลประทานด้านเหนือน้ำหรือท้ายน้ำ : แผ่นหรือพื้นที่บ้น้ำเพื่อป้องกันการกัดเซาะ การรั่วซึมหรือแรงยกใต้ฐาน ด้านเหนือน้ำหรือท้ายน้ำของอาคารชลประทาน

aquatic weed

วัชพืชน้ำ : วัชพืชที่อยู่ในแหล่งน้ำทั่วไป เช่น ผักตบชวา สาหร่าย ฯลฯ

aqueduct

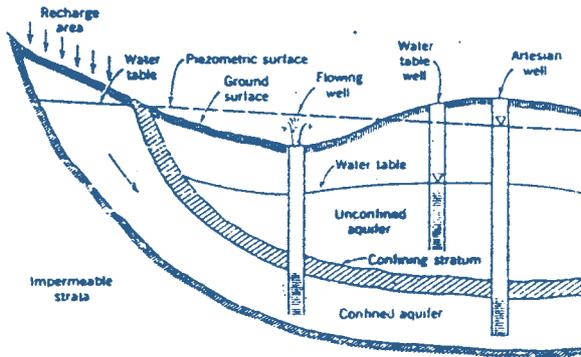
อาคารลำเลียงน้ำ : อาคารที่นำน้ำไป มีทั้งลักษณะอาคารปิดและเปิด เช่น ท่อคลอง หรือรางน้ำ เป็นต้น

aquiclude

ชั้นหินซับน้ำ : ชั้นหินที่มีคุณสมบัติดูดซบน้ำเข้าไปได้อย่างช้าๆ เนื่องจากมีช่องว่างระหว่างเม็ดแร่ที่มีขนาดเล็กมาก ทำให้เกิดมีแรงตึงผิวสูงจนน้ำไม่สามารถไหลซึมผ่านได้ง่าย ดังนั้นในบริเวณที่มีหินซับน้ำจึงไม่เหมาะสำหรับเจาะบ่อนบาดาล เช่น ชั้นหินดินดาน เป็นต้น

aquifer

ชั้นหินอุ้มน้ำ : ชั้นหินที่มีคุณสมบัติยอมให้น้ำซึมได้โดยง่ายเนื่องจากมีช่องว่างระหว่างเม็ดแร่ขนาดใหญ่ หรือมีโพรงหรือรอยแตกต่อเนื่องกัน จึงทำให้เก็บน้ำไว้ได้เป็นปริมาณมากจนกลายเป็นแหล่งน้ำบาดาล ชั้นหินนี้อยู่ในเขตอู่มน้ำ ได้แก่ หินทราย หินปูน เป็นต้น

aquifer

aquifuge

ชั้นหินกั้นน้ำ : ชั้นหินหรือชั้นตะกอนที่มีคุณสมบัติไม่ยอมให้น้ำซึมผ่านได้ เนื่องจากไม่มีช่องว่างที่ต่อเนื่องกัน ได้แก่ หินแกรนิต

arch dam

เขื่อนโค้ง : เขื่อนคอนกรีต ที่สันเขื่อนเป็นรูปโค้งออกทางด้านเหนือหน้าเมื่อมองจากความสูงเหนือพื้นดิน โดยแรงดันน้ำจะถ่ายไปที่ฐานยันซึ่งส่วนใหญ่เป็นไพล์เสาทั้งสองข้าง เช่น เขื่อนภูมิพล

area-capacity curve

โค้งพื้นที่ความจุ : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ผิวน้ำ และปริมาตรของน้ำที่ระดับต่างๆ

as-built drawing

แบบก่อสร้างจริง : แบบที่มีลักษณะตรงตามที่ก่อสร้างจริง เป็นแบบแสดงรายละเอียดของอาคารภายหลังก่อสร้างเสร็จแล้ว ซึ่งบางส่วนอาจดัดแปลงแก้ไขจากแบบก่อสร้าง ให้เหมาะสมตามสภาพความเป็นจริง

artesian basin

แอ่งน้ำบาดาลมีแรงดัน : แอ่งที่ราบระหว่างเขา ที่มีชั้นหินอุ้มน้ำมีแรงดันรองรับอยู่ อาจมีชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ ประกอบด้วยชั้นทรายหรือชั้นหินทราย อันเป็นทางให้น้ำฝนไหลซึมลงไปเก็บกักอยู่ เมื่อเจาะบ่อบาดาลจนถึงชั้นหินอุ้มน้ำในแอ่งน้ำนี้ น้ำในบ่อจะพุ่งขึ้นถึงระดับแรงดันน้ำ ซึ่งระดับน้ำอาจจะอยู่ภายในบ่อเหนือชั้นหินอุ้มน้ำหรือพุ่งขึ้นมาเหนือปากบ่อก็ได้

artesian well

บ่อน้ำบาดาลมีแรงดัน : บ่อที่เจาะลงไปถึงชั้นหินอุ้มน้ำและเป็นช่องทางให้น้ำบาดาลทะลักตัวสูงขึ้นมาในบ่อ โดยมีระดับน้ำสูงกว่าชั้นน้ำบาดาลแต่ไม่จำเป็นต้องสูงจนน้ำบาดาลไหลออกจากปากบ่อที่ผิวดินก็ได้ ถ้ามีแรงดันสูงจนทำให้น้ำไหลออกจากปากบ่อ เรียกว่า บ่อน้ำพุ

asphaltic concrete

แอสฟัลต์คอนกรีต : วัสดุผสมระหว่างมวลรวมกับยางแอสฟัลต์โดยนำมาคลุกเคล้าให้เป็นเนื้อเดียวกันก่อนที่จะนำไปใช้งาน เช่น ใช้ทำผิวจราจร

atmospheric pressure

ความดันบรรยากาศ : แรงดันของอากาศที่กดลงบนพื้นที่หน้าตัด 1 ตารางหน่วย หรือน้ำหนักของลัมบรรยากาศจากยอดสูงสุดที่กดลงบนพื้นที่ 1 ตารางหน่วย ถ้าพื้นที่หน้าตัดเป็น 1 ตารางเซนติเมตรที่พื้นผิวโลก น้ำหนักของลัมบรรยากาศจะประมาณ 1.033 กิโลกรัม หรือ 1 ตารางนิ้ว จะเป็น 14.7 ปอนด์

Atterberg's limits

จุดแบ่งสถานภาพของดิน : จุดแบ่งตามสถานภาพของดินโดยคิดเป็นปริมาณร้อยละของน้ำในดินในการจำแนกประเภทของดินได้แก่ ชีดจำกัดเหลว ชีดจำกัดพลาสติก และขีดจำกัดการหดตัว

auger

สว่านเจาะดิน : อุปกรณ์เจาะสำรวจดิน

automatic gate

บานบังคับน้ำอัตโนมัติ : บานบังคับน้ำแบบที่เคลื่อนไหวโดยไม่ต้องใช้คนควบคุม

automatic hydrological observing station

สถานีอุทกวิทยาแบบอัตโนมัติ : สถานีอุทกวิทยาที่ใช้อุปกรณ์ในการตรวจวัดและบันทึกข้อมูลโดยไม่ต้องใช้คนควบคุม

auxiliary spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นเสริม : อาคารระบายน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยอาคารระบายน้ำล้นปกติในการระบายน้ำออกจากเขื่อนกักเก็บน้ำ

available soil moisture

ความชื้นที่พืชนำไปใช้ได้ : ค่าความชื้นในดินที่พืชสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่างค่าความชื้นชลประทานกับค่าความชื้นที่จุดเหี่ยวเฉาถาวร

average annual flood

ปริมาณน้ำหลากรายปีเฉลี่ย : ค่าเฉลี่ยของปริมาณน้ำท่วมจากข้อมูลหลายๆ ปี

average mean monthly discharge

ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำรายเดือนเฉลี่ย : ปริมาณน้ำรายเดือนเฉลี่ยของเดือนใดเดือนหนึ่ง โดยได้มาจากค่าเฉลี่ยของปีต่อเนื่องกันหลายๆ ปี

axial flow pump

เครื่องสูบน้ำชนิดน้ำไหลตามแนวแกน : เครื่องสูบน้ำชนิดที่มีทิศทางการไหลของน้ำเข้าสู่และออกจากใบพัดขนานกับแกนของเพลลา

azimuth

ภาคของทิศ : การระบุทิศทาง โดยอ้างอิงจากทิศเหนือเป็นมุมราบที่เวียนตามเข็มนาฬิกา จนถึงแนวที่ต้องการระบุถึง เรียกอีกอย่างว่า อะซิมูท

An aerial photograph of a large stadium, likely the University of Michigan's Crisler Arena, is shown. The stadium is filled with spectators. A large, semi-transparent blue rectangle is overlaid on the right side of the image, containing a large, white, serif letter 'B'. The background of the entire image is a dark, textured pattern, possibly a grid or a stylized map.

B

backfill

ถมกลับ :

1. ดินหรือวัสดุอื่นๆ ที่ใช้ถมบดอัดแน่นรอบๆ หรือปิดทับอาคารที่ก่อสร้างไว้
2. การถมแทนที่วัสดุที่ถูกขุดขึ้นมา

backhoe

รถแบ็คโฮ : รถขุดที่มีแขนขุดอยู่ด้านหน้าหรือด้านหลัง เวลาทำงานจะขุดหรือควักเข้าหาตัวรถ

backwater

น้ำท่วม : น้ำที่ยกตัวสูงขึ้นกว่าระดับผิวน้ำปกติย้อนขึ้นไปทางด้านเหนือน้ำ เนื่องจากมีสิ่งกีดขวางลำน้ำ เช่น เขื่อน ฝาย ท่อลอด หรือด้านท้ายน้ำมีระดับน้ำสูงกว่าความลึกปกติของลำน้ำเนื่องจากต่อเชื่อมกับลำน้ำอื่นหรือจากการหนุนของน้ำทะเล

backwater curve

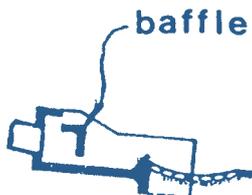
โค้งน้ำท่วม : เส้นแสดงความลาดเทของผิวน้ำท่วม

backwater effect

ผลกระทบจากน้ำท่วม : ผลที่เกิดขึ้นจากการที่น้ำในลำน้ำสูงขึ้นกว่าระดับผิวน้ำปกติ

baffle

แผงปะทะน้ำ : ส่วนประกอบของอาคารสลายพลังงานน้ำแบบหนึ่ง ทำหน้าที่ปะทะน้ำ เพื่อลดความเร็วของกระแสน้ำ และพลังงานน้ำ

baffle pier

พันทะเข้ : ส่วนประกอบของอาคารสลายพลังน้ำมีลักษณะเป็นแท่งคล้ายซี่ฟัน ทำหน้าที่สลายพลังงานน้ำ

ball valve

บอลล์วาล์ว : อุปกรณ์ที่ทำหน้าที่ปิดเปิดน้ำในระบบท่อส่งน้ำ มีแกนหมุนอยู่ที่กึ่งกลางในแนวตั้ง ตัวบานมีลักษณะเป็นทรงกลม เจาะรูตรงกลางในแนวเดียวกับท่อ เมื่อหมุนให้รูตั้งฉากกับทิศทางการไหล น้ำจะไหลผ่านไม่ได้

bank

ตลิ่ง : พื้นที่ติดกับแม่น้ำ คลอง หรือลำธาร โดยจะเรียกเป็น ตลิ่งซ้าย หรือ ตลิ่งขวาตามทิศทางการไหลของน้ำ

bank protection

การป้องกันตลิ่ง : การป้องกันพื้นที่ติดกับแม่น้ำ คลอง หรือลำธารเพื่อลดความเสียหายเนื่องจากการกัดเซาะที่เกิดจากการไหลของน้ำ คลื่น น้ำฝน สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเรียงหินบริเวณลาดตลิ่งของลำน้ำ การก่อสร้างร่อง เป็นต้น

bankfull stage

สภาพน้ำเต็มตลิ่ง : ภาวะการไหลของน้ำในลำน้ำ ที่ปริมาณน้ำเต็มลำน้ำถึงขอบสูงสุดของตลิ่งฝั่งใดฝั่งหนึ่ง ในสภาพเช่นนี้ลำน้ำไม่สามารถรับน้ำได้อีก มิฉะนั้นจะเกิดภาวะน้ำไหลล้นตลิ่ง

bank overspill

น้ำล้นข้ามตลิ่ง : ปริมาณน้ำที่มีปริมาณมากเกินไปจนขอบเขตสูงสุดของตลิ่งฝั่งใดฝั่งหนึ่งจนไหลล้นข้ามตลิ่ง

bank sluice

ช่องระบายน้ำ : ช่องระบายน้ำบริเวณคันกันน้ำที่ควบคุมด้วยบานประตู หรือ ช่องเปิดปิด โดยจะเปิดบานประตูในขณะที่เกิดน้ำท่วมสูง

bar

บาร์ :

1. (อุตุนิยมวิทยา) ใช้เป็นหน่วยวัดความกดอากาศ 1 บาร์มีค่าเท่ากับ 10 ล้านดายน์ (dyne) ต่อ 1 ตารางเซนติเมตร หรือเท่ากับ 1,000 มิลลิบาร์ ซึ่งเท่ากับ 750.076 มิลลิเมตรปรอท (29.53 นิ้ว) ที่อุณหภูมิ 0 องศาเซลเซียส และละติจูด 45 องศา
2. (ภูมิศาสตร์) สันดอน : เนินที่เกิดจากกระแสน้ำ
3. (วิศวกรรม) เหล็กแท่ง หรือแท่งเหล็ก

barometer

เครื่องวัดความกดอากาศ : เครื่องวัดความกดอากาศในทางอุตุนิยมวิทยา มีใช้กันโดยทั่วไป 2 ชนิด คือ เครื่องวัดความกดอากาศแบบปรอทกับเครื่องวัดความกดอากาศแบบดัลล์

barrage

เขื่อนทดน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นขวางลำน้ำ มีบานควบคุมสำหรับยกระดับน้ำ ด้านเหนือน้ำให้สูงขึ้น เพื่อผันน้ำเข้าคลองส่งน้ำ หรือเพื่อควบคุมน้ำให้อยู่ในระดับที่ต้องการ

base flow

น้ำฐาน : ปริมาณน้ำเดิมที่ไหลอยู่ในลำน้ำก่อนเกิดน้ำท่า

base level of erosion

ระดับฐานการกัดเซาะ : ระดับท้องน้ำต่ำสุดที่เกิดการกัดเซาะตามธรรมชาติ (กัดเซาะตัวเอง)

base line

เส้นฐาน : เส้นสำรวจที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักอ้างอิง และสอบเทียบในงานสำรวจต่างๆ

basic intake rate

อัตราการดูดซึมพื้นฐาน : อัตราการดูดซึมน้ำของดินที่มีอัตราคงที่ หรือไม่มี การเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาการให้น้ำ มักจะเกิดขึ้นหลังจากมีการให้น้ำ แบบผิวดินในลักษณะท่วมขังจนกระทั่งถึงจุดหนึ่งที่ดินไม่สามารถดูดซึมน้ำ ต่อไปได้ ถึงแม้จะยังไม่สิ้นสุดเวลาการให้น้ำ

basin

พื้นที่รับน้ำ : พื้นที่ทั้งหมดซึ่งน้ำท่าผิวดินที่เกิดจากฝนที่ตกลงบนพื้นที่นี้ไหลสู่ ทางออกลุ่มน้ำ

basin irrigation

ชลประทานแบบปรับระดับดินและท่วมขัง : วิธีการให้น้ำชลประทาน ที่พื้นที่รับน้ำได้รับการปรับระดับจนเรียบมีคั่นกันโดยรอบ โดยการปล่อยน้ำ เข้าไปขังในพื้นที่แล้วให้น้ำค่อยๆ ซึมลงในดิน เรียกอีกอย่างว่า level border irrigation

basin recharge

น้ำฝนที่ถูกดูดซับไว้ในลุ่มน้ำ : น้ำฝนซึ่งถูกดักจับ ดูดซับไว้ในดิน และ ขังอยู่ตามแอ่งต่างๆ ในลุ่มน้ำ และส่วนเกินจากนี้จะปรากฏเป็นน้ำท่า

bathymetric contour

เส้นชั้นความลึกของน้ำ : เส้นชั้นแสดงความลึกของท้องทะเล หรือมหาสมุทร

bearing

มุมแบริง : มุมแนวระดับ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ที่เบนจากแนวทิศเหนือหรือทิศใต้ ไปทางทิศตะวันออกหรือทิศตะวันตก การเรียกมุมแบริงของแนวใดๆ ต้องระบุ ทิศที่เบนออกและเข้าหาเสมอ เรียกอีกอย่างว่า ภาคของทิศ

bed level

ระดับท้องคลอง : ระดับของท้องคลองที่กำหนดไปตามแนวศูนย์กลางคลอง

bed load

ตะกอนท้องน้ำ : ตะกอนที่น้ำพัดพาไปโดยมีแนวการเคลื่อนที่อยู่ใกล้ท้องน้ำหรือติดกับท้องน้ำ โดยการกลิ้ง กระโดด กระแทก หรือเลื่อนไถลไป เกิดจากการมีขนาดใหญ่และความหนาแน่นสูง เช่น กรวด หรือเศษหิน

bed slope

ลาดท้องคลอง : ความลาดเทของท้องคลองตามแนวศูนย์กลางคลอง โดยทั่วไปนิยามเป็นสัดส่วนของแนวตั้งต่อแนวนอน

bed width

ความกว้างท้องคลอง : ระยะห่างระหว่างจุดของขอบทั้งสองฝั่งของท้องคลอง

bed load feeder

เครื่องป้อนตะกอนท้องน้ำ : เครื่องป้อนตะกอนทรายเข้าสู่แบบจำลองชลศาสตร์ของทางน้ำเปิด โดยสามารถปรับอัตราการป้อนทรายได้ตามต้องการ

bed material sampler

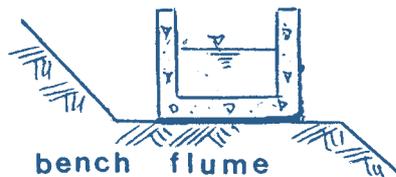
เครื่องเก็บตะกอนท้องน้ำ : เครื่องสำหรับเก็บตะกอนท้องน้ำ ซึ่งมีทั้งแบบอยู่กับที่และแบบเคลื่อนที่

bedding

ชั้นรองพื้น : วัสดุกรอง ที่ทำหน้าที่เป็นชั้นคั่นกลางระหว่างวัสดุสองชนิด ซึ่งวัสดุรองจะเป็นวัสดุจำพวก ทราย ทรายผสมกรวด ทรายผสมหินย่อย รวมทั้งแผ่นใยสังเคราะห์ เช่น ชั้นรองพื้นไต้หินเรียง หินทิ้ง หรืออาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นต้น

bench flume

รางริน : รางน้ำชนิดวางบนดิน ซึ่งผ่านพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมที่จะสร้างคลองลำเลียงน้ำ

benchmark

หมวดหลักฐาน :

1. หมวดเครื่องหมายแสดงจุดที่ทราบความสูงหรือต่ำจากระดับมูลฐาน ซึ่งปรากฏอยู่บนวัตถุถาวรที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือที่สร้างขึ้น หรือการใช้พื้นที่หรือสภาพแวดล้อม ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเป็นสิ่งอ้างอิงเพื่อการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมนั้น
2. หมวดที่ใช้อ้างอิง เพื่อการสำรวจเข้าบรรจุบวงรอบ มีค่าพิกัดทางราบและทางระดับ

bend structure

อาคารจุดหักโค้ง : อาคารที่สร้าง ณ จุดหักโค้งทางราบที่อยู่ในคู่งน้ำที่มีความลาดชัน

bending strength

ความต้านแรงดัด : ความสามารถของวัสดุที่ทนต่อการแตกหักเมื่อถูกดัดโค้ง

bentonite grouting

การอัดฉีดด้วยเบนท์ไนด์ : การฉีดสารผสมเบนท์ไนด์ เพื่อปรับปรุงฐานราก

berm

ชานพัก : ระยะราบจากขอบปลายลาดด้านหนึ่งไปยังต้นลาดอีกด้านหนึ่ง เช่น ชานถนน ชานคลอง ชานคันกันน้ำ

bit

หัวเจาะ : ส่วนประกอบที่อยู่ปลายก้านเจาะ ทำหน้าที่เจาะดินหรือหิน

black box simulation model

แบบจำลองกล่องดำ : แบบจำลองซึ่งไม่ใช้วิธีจำลองรูปแบบทางกายภาพ แต่ใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์หรืออาศัยความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้น

blanket drain

ผืนกรองระบายน้ำ : ส่วนของระบบระบายน้ำแนวราบในตัวเชื่อม มีลักษณะเป็นผืนกว้างวางอยู่บนฐานรากด้านท้ายของเขื่อนดิน มีวัตถุประสงค์เพื่อกรองเอาเฉพาะน้ำส่วนที่ซึมมาจากตัวเชื่อมและฐานรากลำเลียงออกไปนอกตัวเชื่อม เรียกอีกอย่างว่า horizontal blanket drain

blowoff

อาคารระบายตะกอน : อาคารที่ติดตั้งไว้ ณ ตำแหน่งท่อที่มีระดับต่ำ หรือ จุดต่ำสุดของท่อส่วนที่โค้งลง เพื่อใช้สำหรับระบายตะกอนจากท่อทิ้งออกไป

blowoff valve

ประตูระบายตะกอน : ประตูน้ำชนิดลิ้นยกซึ่งติดตั้งไว้ในอาคารระบายตะกอน

border irrigation

ชลประทานแบบท่วมขัง : วิธีการให้น้ำชลประทานที่ปล่อยให้น้ำไหลออกจากคูส่งน้ำ ไหลบ่าเข้าไปขังในพื้นที่ที่ขนาบด้วยคันดิน หากพื้นที่รับน้ำดังกล่าวได้รับการปรับระดับจนราบเรียบ เรียกว่า level border irrigation

borehole

หลุมเจาะ : หลุมที่เกิดขึ้นจากการเจาะด้วยเครื่องเจาะ มีลักษณะเป็นรูปทรงกระบอก ขนาดและความลึกของหลุมเจาะมีขนาดต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เช่น หลุมเจาะน้ำมัน หลุมเจาะน้ำบาดาล หรือหลุมเจาะสำรวจฐานรากอาคาร

boring

การเจาะ : การเจาะดินหรือหินให้เกิดเป็นหลุมเจาะ ด้วยเครื่องเจาะแบบต่างๆ

boring log

ตารางบันทึกข้อมูลการเจาะ : ตารางซึ่งบันทึกข้อมูลต่างๆ ของการเจาะสำรวจดินและหิน ซึ่งจะประกอบด้วยชนิด ความหนา ความแน่น และการเรียงตัวของชั้นดินหรือหิน

borrow area

บ่อยืมดิน : พื้นที่ที่เป็นแหล่งดินที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่นำไปใช้ในงานก่อสร้างต่างๆ เช่น เขื่อนดิน ถนน คลอง

bottle silt sampler

ขวดเก็บตะกอนแขวนลอย : เครื่องมือเก็บตะกอนแขวนลอยในลำน้ำ

boundary line

เส้นขอบเขต : เส้นที่กำหนดขึ้นเป็นขอบเขตของหน่วยการปกครองหรือพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันอย่างน้อยอย่างใดอย่างหนึ่ง

bracing

แกงแนง, ค้ำยัน : ส่วนที่ใช้ในการค้ำยันอาคารหรือยึดโครงสร้างให้แข็งแรง

brackish water

น้ำกร่อย : น้ำที่มีความเค็มน้อย มีปริมาณเกลือน้อยกว่าน้ำทะเลตามธรรมชาติ โดยมีเกลือละลายอยู่ในช่วง 0.5–30 ppt

branch canal

คลองแยก : คลองที่แยกออกจากคลองสายใหญ่เพื่อรับน้ำไปสู่พื้นที่ชลประทาน

breaching dike

คันดินที่ยอมให้พัง : คันดินที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันอุทกภัยโดยที่ยอมให้พังได้เมื่อระดับน้ำวิกฤติ

broad-crested weir

ฝายสันกว้าง : ฝายที่มีสันแบนราบและมีความกว้างของสัน (วัดตามทิศทางการไหลของกระแส) ยาวกว่าความลึกของน้ำที่ไหลข้ามฝาย

broken-back transition

ส่วนเชื่อมต่อแบบเปลี่ยนรูปตัด : ส่วนเชื่อมต่อระหว่างทางน้ำเปิดที่เปลี่ยนรูปร่างสี่เหลี่ยมคางหมูเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือในทางกลับกัน

broken-back transition

bubble gauge transducer

อุปกรณ์แปลงสัญญาณเครื่องวัดระดับน้ำฟองอากาศ : อุปกรณ์ประกอบของเครื่องวัดระดับน้ำแบบฟองอากาศ ทำหน้าที่เปลี่ยนค่าระดับน้ำเป็นสัญญาณทางไฟฟ้า

bulkhead gate

บานกั้นน้ำชั่วคราว : บานที่ใช้ปิดกั้นน้ำชั่วคราว ป้องกันน้ำไม่ให้ไหลผ่านขณะซ่อมแซมบานที่อยู่ถัดไป

bulldozer

รถดันดิน : รถแทรกเตอร์ที่มีใบมีดสำหรับดันดินอยู่ด้านหน้ารถ

buoyant unit weight

น้ำหนักจำเพาะลอยตัว : ส่วนต่างระหว่างน้ำหนักอิมมิตัวจำเพาะของดินกับน้ำหนักจำเพาะของน้ำ เรียกอีกอย่างว่า submerged unit weight

bund

คันดิน : คันดินเตี้ยๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันพื้นที่ให้ปลอดภัยจากการถูกน้ำท่วมหรือเพื่อเก็บกักน้ำไว้

butterfly valve

ประตูน้ำแบบปีกผีเสื้อ : อุปกรณ์ปิดเปิดที่มีแกนหมุนอยู่ที่แกนกลางแผ่นบานกลม มีลักษณะคล้ายปีกผีเสื้อใช้กับท่อ มีทั้งแบบหมุนรอบแกนในแนวตั้งและแนวราบ

buttress dam

เขื่อนค้ำยัน : เขื่อนคอนกรีตเสริมเหล็กชนิดมีค้ำยันด้านท้ายน้ำมีลักษณะด้านหน้าเป็นแผ่นคอนกรีตสำหรับรับแรงดันน้ำและด้านท้ายน้ำเป็นแท่งคอนกรีตวางเรียงกันเพื่อทำหน้าที่ค้ำยัน

bypass channel

ทางเบี่ยงน้ำ : ทางเบี่ยงน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อผันน้ำจากลำน้ำหลักลงสู่ด้านท้ายน้ำระหว่างก่อสร้าง

bypass floodway

ทางเบี่ยงน้ำหลาก : ทางน้ำธรรมชาติหรือทางเบี่ยงน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อระบายน้ำเมื่อเกิดน้ำท่วมโดยให้น้ำผ่านไปทางน้ำนั้น

C

cadastral map

แผนที่โฉนด : แผนที่แสดงขอบเขตกรรมสิทธิ์ที่ดิน

cadastral survey

การรังวัด : การสำรวจกำหนดขอบเขตกรรมสิทธิ์ที่ดิน

calibration

การสอบเทียบ : การปรับมาตรฐานต่างๆ เช่น การเปรียบเทียบเครื่องมือ ชั่ง ตวง วัด หรือการหาค่าสัมประสิทธิ์ของอาคารชลประทาน หรือแบบจำลองทางคณิตศาสตร์

canal

คลอง : ทางน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใช้ในการส่งน้ำ ระบายน้ำ และคมนาคม

capacity curve

โค้งความจุ : โค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจุของอ่างเก็บน้ำกับระดับน้ำ

capillary fringe

เขตอิมต์วเหนือระดับน้ำใต้ดิน : ชั้นที่อยู่ใต้เขตที่มีการระบายอากาศ ซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำใต้ดินและมีความดันน้อยกว่าบรรยากาศ มวลดินที่อยู่ในเขตนี้จะอยู่ในสภาวะอิมต์วหรือเกือบอิมต์ว เนื่องจากแรงดึงผิวน้ำในรูหรือช่องขนาดเล็ก เรียกอีกอย่างว่า capillary rise

capillary water

น้ำตึงผิว : น้ำในดินที่ถูกจับยึดไว้ด้วยแรงตึงผิวของช่องว่างขนาดเล็กระหว่างเม็ดดิน เป็นน้ำส่วนที่พืชสามารถนำไปใช้ได้

capillary zone

เขตนํ้าตึงผิว : บริเวณที่น้ำในดินเป็นน้ำตึงผิว ซึ่งมีความดันน้อยกว่าความดันบรรยากาศ

cascade spillway

อาคารทางระบายน้ำขั้นบันได : อาคารทางระบายน้ำที่มีด้านท้ายอาคารมีระดับลดลงเป็นขั้นๆ คล้ายขั้นบันได เรียกอีกอย่างว่า stepped spillway

cascade weir

ฝายขั้นบันได : ฝายแบบหนึ่งที่มีท้ายฝายลดลงเป็นขั้นๆ คล้ายขั้นบันได เรียกอีกอย่างว่า step weir

casing

ท่อกรู : ท่อที่ใช้ใส่ลงไปในหลุมเจาะหรือบ่อเจาะในระหว่างการเจาะหรือหลังการเจาะ ทำหน้าที่ป้องกันผนังข้างหลุมหรือบ่อไม่ให้พังทลาย

catastrophic flood

มหันตอุทกภัย :

1. น้ำท่วมที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผิดปกติ ที่มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก และจากฝนที่ตกอย่างต่อเนื่องยาวนานผิดปกติกว่าที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นๆ หรือฝนตกหนักเกินกว่า 100 มม. ต่อชั่วโมง
2. ความวิบัติที่เกิดขึ้นจากน้ำท่วมที่รุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการพังทลายของทำนบดินหรือเขื่อน

catchment

บริเวณลุ่มน้ำ : บริเวณพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยสันปันน้ำ เป็นพื้นที่รองรับน้ำหรือหยาดน้ำฟ้าที่ตกลงมาและไหลสู่ระบบการระบายน้ำหรือกักเก็บน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549) เรียกอีกอย่างว่า catchment area, drainage area หรือ drainage basin

catchment area

บริเวณลุ่มน้ำ : บริเวณพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยสันปันน้ำ เป็นพื้นที่รองรับน้ำหรือหยาดน้ำฟ้าที่ตกลงมาและไหลสู่ระบบการระบายน้ำหรือกักเก็บน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549) เรียกอีกอย่างว่า catchment, drainage area หรือ drainage basin

catchment management

การบริหารจัดการลุ่มน้ำ : การบริหารจัดการพื้นที่รับน้ำเพื่อปรับปรุงคุณภาพของน้ำท่า และการจัดการพื้นที่เสี่ยงภัยด้านต้นน้ำเพื่อลดการเกิดน้ำท่วม เช่น การปลูกป่าและการสร้างบ่อเก็บน้ำขนาดเล็กด้านต้นน้ำ รวมถึงมาตรการป้องกันไฟป่า การป้องกันการกัดเซาะ และการดูแลรักษาพืชคลุมดิน

cathodic protection

การป้องกันการกัดกร่อน : การป้องกันการเกิดสนิมในเหล็กโครงสร้าง โดยใช้กระแสไฟฟ้าจากแหล่งภายนอกผ่านเข้าไปในเหล็กโครงสร้าง เพื่อยับยั้งการเกิดปฏิกิริยาการเกิดสนิมเหล็ก

cattle ramp

ทางสัตว์ข้าม : ทางลาดเอียงที่กำหนดให้สัตว์เดินข้ามคลองส่งน้ำ

cave

ถ้ำ : ช่องที่เป็นโพรงลึกเข้าไปในพื้นที่ดินหรือภูเขา มีขนาดใหญ่พอที่มนุษย์สามารถเข้าไปได้ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยทั่วไปถ้ำเกิดในหินปูนที่มีน้ำใต้ดินไหลผ่าน กัดเซาะ พบตามภูเขาหินปูนหรือตามชายฝั่งทะเล

cement paste

ปูนซีเมนต์เหลว : ปูนซีเมนต์ที่ผสมกับน้ำ

central meridian

เส้นเมริเดียนกลาง : (แผนที่) เส้นเมริเดียนที่ใช้เป็นเส้นแกนตั้งของระบบพิกัดในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง โดยทั่วไปจะกำหนดเส้นเมริเดียนที่ผ่านใกล้ย่านกลางบริเวณนั้นเป็นเส้นเมริเดียนกลาง

centrifugal pump

เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่ง : เครื่องสูบน้ำชนิดที่สูบน้ำโดยอาศัยแรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลางใบพัด

chak

แฉกส่งน้ำ : พื้นที่ที่รับน้ำจากท่อส่งน้ำเข้านาเดียวกัน

chamfer

ลบมุม : การลบมุมของอาคารคอนกรีตเพื่อป้องกันการแตกหักหรือบิ่น

channel

ร่องน้ำ :

1. ทางน้ำที่สร้างขึ้นหรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติซึ่งมีน้ำไหลอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นช่วงๆ
2. ส่วนลึกของแม่น้ำ ทางน้ำ ซึ่งกระแสหลักไหลผ่าน

channel capacity

ความจุร่องน้ำ : อัตราการไหลสูงสุดของทางน้ำใดๆ ที่สามารถนำน้ำไหลไปได้ โดยน้ำไม่ไหลล้นข้ามตลิ่ง

channel encroachment

การบุกรุกทางน้ำ : การรुकล้ำทางน้ำหรือพื้นที่ที่น้ำท่วมถึง อันเกิดจากการกระทำของมนุษย์

channel improvement

การปรับปรุงทางน้ำ : การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะทางน้ำเดิมให้มีศักยภาพดีกว่าเดิม รูปแบบของการปรับปรุงทางน้ำ เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปตัดขวางทางน้ำโดยการเพิ่มความลึกและขยายความกว้าง การกำจัดโค้งทางน้ำที่มีความแคบเคี้ยวด้วยการขุดช่องลัด การตัดทางน้ำด้วยวัสดุทนการกัดเซาะ และการกำจัดวัชพืชและสิ่งกีดขวางทางน้ำ

channel storage

ปริมาณน้ำกักเก็บในลำน้ำ : ปริมาณน้ำกักเก็บในลำน้ำโดยไม่ล้นตลิ่ง

check

อาคารทดน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นในคลองส่งน้ำเพื่อยกระดับน้ำ และ/หรือควบคุมปริมาณน้ำ

check dam

ฝายชะลอน้ำ : สิ่งก่อสร้างขนาดเล็กที่ก่อสร้างขวางลำน้ำขนาดเล็ก (ส่วนใหญ่ในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำ) เพื่อชะลอน้ำ ลดการกัดเซาะตลิ่งน้ำ ลดการพัดพาตะกอนไปกับน้ำ และให้ความชุ่มชื้นกับพื้นที่บริเวณที่ก่อสร้าง

check drop

อาคารน้ำตกทดน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นในคลองส่งน้ำเพื่อยกระดับน้ำ และ/หรือควบคุมปริมาณน้ำและปล่อยให้ น้ำตกลงไปสู่คลองด้านท้ายน้ำที่มีระดับต่ำกว่า

check gate

บานทดน้ำ : บานซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งของอาคารทดน้ำ ทำหน้าที่ในการยกระดับน้ำหรือควบคุมปริมาณน้ำในคลองส่งน้ำหรือคูส่งน้ำ

chimney drain

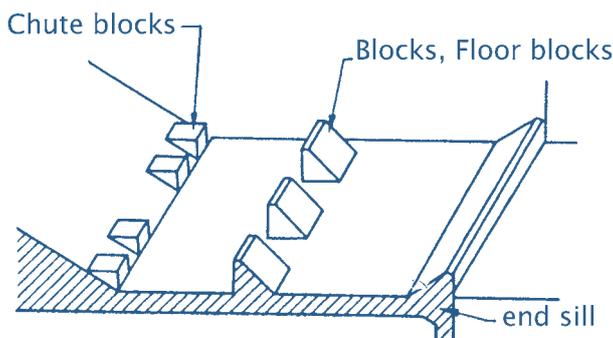
ทางระบายน้ำซึมแนวตั้ง : ทางระบายน้ำที่ทำจากวัสดุกรองซึ่งก่อสร้างในแนวตั้งหรือแนวเอียงอยู่ในตัวเขื่อนดิน เพื่อระบายน้ำที่ไหลซึมผ่านตัวเขื่อนให้ออกไปทางด้านท้ายน้ำโดยผ่านทางระบายน้ำซึมแนวราบ

chute

รางเท : รางน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อนำน้ำจากระดับสูงไหลตามลาดเทไปสู่ระดับต่ำ

chute blocks

แท่งสลายพลังงานน้ำปลายรางเท : แท่งคอนกรีตที่ติดกับพื้นตรงปลายสุดของรางเทในอาคารสลายพลังงานน้ำ

chute spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นแบบรางเท : อาคารทางระบายน้ำล้นซึ่งมีสันอาคารตั้งฉากกับรางเท ระบายน้ำลงไปสู่ลำน้ำเดิม

cipolletti weir

ฝายวัดน้ำรูปสี่เหลี่ยมคางหมู : ฝายสันคมซึ่งมีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมูทำหน้าที่วัดน้ำ ถ้ามีลาดด้านข้าง 4:1 จะเรียกว่า trapezoidal weir

city map

แผนที่เมือง : แผนที่มาตราส่วนใหญ่ที่แสดงรายละเอียดภายในตัวเมือง เช่น ถนน อาคารใหญ่ และสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อเมืองนั้นๆ

class A pan

ถาดวัดการระเหย : ถาดทำด้วยเหล็กอบสังกะสีหรือโลหะที่ทนต่อการผุกร่อน มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 ฟุต ลึก 10 นิ้ว และใส่น้ำในถาดลึกประมาณ 8 นิ้ว ใช้สำหรับวัดการระเหยของน้ำ

clay blanket

ผืนปูดินเหนียว : การปูตาดด้วยดินเหนียวซึ่งเป็นวัสดุที่บั้น้ำ เพื่อเพิ่มระยะทางการไหลซึมของน้ำ

clay loam

ดินร่วนเหนียว : ดินที่ประกอบด้วยเนื้อดินเหนียวปริมาณ 27-40% ทราย 20-45% และส่วนที่เหลือเป็นเนื้อดิน

clear overflow weir

ฝายแบบการไหลอิสระ : ฝายที่มีระดับน้ำด้านท้ายต่ำกว่าสันฝายและระดับน้ำท้ายน้ำไม่มีผลต่อการไหล เรียกอีกอย่างว่า free weir, free fall weir หรือ free overfall weir

closure dam

ทำนบดินปิดกั้นลำน้ำเค็ม : ทำนบดินที่สร้างปิดกั้นทางน้ำเค็มเพื่อเปลี่ยนทางเดินของน้ำให้ไหลผ่านอาคารชลประทานที่สร้างขึ้นใหม่

coastal erosion

การกัดเซาะชายฝั่ง : การกระทำของคลื่นในทะเลที่ทำให้ชายฝั่งร่นถอยแนวเข้าไปในพื้นที่แผ่นดินโดยอาศัยกระบวนการ 4 อย่างประกอบกัน ได้แก่ การกระทำของพลังน้ำ การครูดถู การสึกกร่อน และการละลาย อัตราการกัดเซาะทำลายและการเปลี่ยนแปลงขอบฝั่ง ขึ้นอยู่กับความแข็งของหิน รูปแบบรอยแยกของหิน และสภาพทางธรณีของบริเวณนั้น

coastal plain

ที่ราบชายฝั่ง : ที่ราบอยู่ติดฝั่งทะเล นับจากแนวน้ำลงต่ำสุดขึ้นไปจนถึงแผ่นดินสูงที่อยู่ใกล้ที่สุด ซึ่งเกิดจากน้ำทะเล และคลื่นได้พัดพาให้ชายฝั่งผุกร่อนไป ต่อมาบริเวณนั้นจะยกตัวสูงขึ้น เนื่องจากการเคลื่อนไหวของเปลือกโลกจนทำให้กลายเป็นที่ราบ หรืออาจเป็นที่ราบซึ่งเกิดขึ้นโดยกระแสน้ำพัดพาเอาตะกอนมาทับถมไว้ในบริเวณใกล้ๆ ปากแม่น้ำก็ได้

coastal wetlands

พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่ง : พื้นที่ชายฝั่งทะเล ซึ่งตามปกติมีน้ำท่วมขังหรือเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งนี้รวมถึงทะเลสาบน้ำเค็มและป่าชายเลน

coastline

แนวชายฝั่ง :

1. คำทั่วไปที่อธิบายถึงลักษณะ หรือรูปลักษณ์ของแผ่นดินตามชายฝั่ง เมื่อมองจากทะเลเข้ามายังแผ่นดินรวมถึงอ่าว
2. เส้นที่แบ่งขอบเขตระหว่างแผ่นดินกับทะเลหรือมหาสมุทร

coefficient of permeability

สัมประสิทธิ์การซึมผ่าน : อัตราการไหลซึมของของเหลวผ่านหนึ่งหน่วยพื้นที่หน้าตัดของมวลสารที่มีรูพรุน ภายใต้ลาดชลศาสตร์ (hydraulic gradient) หนึ่งหน่วย ที่อุณหภูมิที่กำหนด เรียกอีกอย่างว่า coefficient of transmission, hydraulic conductivity, transmission constant หรือ unit of permeability

coffer dam

ทำนบชั่วคราว : อาคารที่ปิดกั้นทางน้ำชั่วคราวระหว่างการก่อสร้าง

cohesive force

แรงเชื่อมแน่น : แรงดึงดูดของโมเลกุลชนิดเดียวกัน

collector drain

ทางระบายน้ำรวม : ทางระบายน้ำที่รับน้ำจากทางระบายน้ำย่อยหลายๆ สาย แล้วระบายน้ำไปสู่ทางระบายน้ำที่ใหญ่กว่า

composite unit hydrograph

กราฟหนึ่งหน่วยน้ำทำรวม : กราฟหนึ่งหน่วยน้ำทำของกลุ่มน้ำขนาดใหญ่ซึ่งเกิดจากการรวมกราฟหนึ่งหน่วยน้ำทำของกลุ่มน้ำย่อยๆ โดยพิจารณาระยะเวลาการเดินทางให้เหลื่อมกัน ตามช่วงเวลาการเดินทางจากจุดออกของกลุ่มน้ำย่อยมาถึงจุดออกของกลุ่มน้ำรวม

comprehensive study

การศึกษาพัฒนาหลุ่มน้ำ : การศึกษาพัฒนาหลุ่มน้ำเต็มรูปแบบอย่างบูรณาการเพื่อตอบสนองการพัฒนาในด้านต่างๆ ของพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลความต้องการน้ำที่ชัดเจนทั้งในเชิงปริมาณ สถานที่ และเวลา ผลของการศึกษานำไปสู่การศึกษาความเหมาะสมของโครงการ หรือนำไปสู่การปรับปรุงแผนพัฒนาของหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

compressive strength

กำลังอัด : ความสามารถของวัสดุที่ทนต่อการแตกหักเมื่อรับแรงกด

concrete curing

การบ่มคอนกรีต : การรักษาความชื้นและอุณหภูมิให้เหมาะสมในช่วงแรกของการหล่อคอนกรีตเพื่อให้ได้คุณสมบัติตามต้องการ

concrete dam

เขื่อนคอนกรีต : เขื่อนที่ก่อสร้างด้วยคอนกรีต

concrete lining

การลาดคอนกรีต : การปูลาดผิวด้วยคอนกรีต อาจจะเสริมเหล็กหรือไม่เสริมเหล็กก็ได้

confined aquifer

ชั้นน้ำมีแรงดัน : ชั้นน้ำบาดาลที่อยู่ภายใต้ความดันอุทกสถิต (hydrostatic pressure) ที่จะดันน้ำให้สูงขึ้นมาเหนือชั้นหินอุ้มน้ำนั้นๆ

constant head orifice turnout

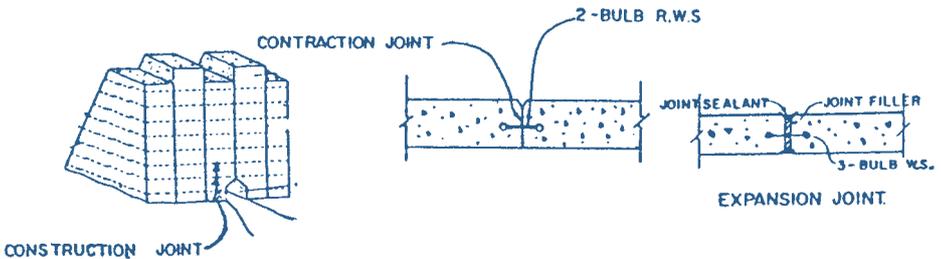
อาคารจ่ายน้ำแบบความต่างระดับน้ำคงที่ : อาคารที่ใช้ทั้งควบคุมและวัดปริมาณน้ำจากคลองส่งน้ำสายหลักไปยังคลองส่งน้ำสายซอย หรือคูส่งน้ำ ประกอบด้วยบาน 2 ชุด โดยชุดแรก (เหนือน้ำ) ทำหน้าที่ปรับขนาดพื้นที่ช่องเปิด (orifice) ให้ได้ปริมาณน้ำตามที่ต้องการ และบานชุดที่ 2 (อยู่ถัดจากชุดแรกไปทางท้ายน้ำ) ทำหน้าที่ควบคุมให้ความต่างของระดับน้ำด้านเหนือน้ำกับท้ายน้ำมีค่าคงที่ตามที่กำหนด (ประเทศไทยมักจะเป็น 8 หรือ 10 เซนติเมตร) นิยมเรียกย่อๆ ว่า C.H.O turnout

construction drawing

แบบก่อสร้าง : แบบแสดงรายละเอียดต่างๆ ของงานก่อสร้างที่ได้จากการคำนวณและออกแบบชั้นรายละเอียด ซึ่งมีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอที่จะนำไปใช้คิดปริมาณงาน รวมทั้งนำไปใช้ทำการก่อสร้างได้

construction joint

รอยต่อก่อสร้าง : รอยต่อที่กำหนดไว้ในงานเทคอนกรีต ใช้กับอาคารขนาดใหญ่ ซึ่งต้องเทคอนกรีตจำนวนมากติดต่อกัน และระยะเวลาที่ใช้ในการเทคอนกรีตนั้นเกินกว่าระยะเวลาการแข็งตัวของคอนกรีต

consumptive use

ปริมาณการใช้น้ำของพืช : ปริมาณน้ำที่พืชต้องการใช้ ประกอบด้วยส่วนที่ใช้เพื่อการเจริญเติบโต การคายน้ำของพืช และการระเหยในแปลงเพาะปลูก เรียกอีกอย่างว่า crop water requirement

continental sea

ทะเลภายใน : ทะเลที่อยู่เข้ามาภายในพื้นแผ่นดิน และเกือบไม่มีทางติดต่อกับทะเลหรือมหาสมุทรภายนอก ตัวอย่างเช่น ทะเลสาบแคสเปียน ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เรียกอีกอย่างว่า inland sea

continuous flow irrigation

การส่งน้ำแบบตลอดเวลา : การส่งน้ำในคลองหรือคูส่งน้ำแบบต่อเนื่องตลอดเวลา

contour interval

ช่วงต่างเส้นชั้นความสูง : ความแตกต่างระหว่างเส้นแสดงระดับชั้นความสูงในแผนที่ภูมิประเทศ

contour map

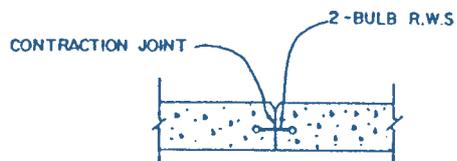
แผนที่เส้นชั้นความสูง : แผนที่แสดงเส้นระดับชั้นความสูงของภูมิประเทศ

contract drawing

แบบประกอบสัญญา : แบบที่ระบุในรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะว่าเป็นแบบประกอบสัญญา มีทั้งที่เป็นแบบเค้าโครงเบื้องต้น (tender drawing) ที่ต้องออกแบบเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ หรือเป็นแบบที่ได้ออกแบบรายละเอียดที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถนำไปก่อสร้างได้

contraction joint

รอยต่อเพื่อการหดตัว : รอยต่อในงานคอนกรีตที่สร้างเพื่อไว้สำหรับรับการแตกร้าวที่อาจจะเกิดขึ้น เมื่อคอนกรีตแข็งตัวหรือหดตัว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแตกร้าวไปทั่วทั้งโครงสร้าง โดยจะยอมให้เกิดการแตกที่รอยต่อเพื่อการหดตัวนี้แทน

control section

รูปตัดควบคุม : รูปตัดของการไหลของน้ำ ทั้งในทางน้ำธรรมชาติหรือที่สร้างขึ้นซึ่งมีลักษณะคงที่ เช่น จุดที่เกิดความลึกวิกฤติซึ่งจะมีความลึกที่แน่นอนเมื่อกำหนดอัตราการไหลใช้ในการตรวจวัดปริมาณน้ำไหลผ่าน

convective rain

ฝนที่เกิดจากการพาความร้อน : ฝนที่เกิดจากเมฆที่ก่อตัวขึ้นจากการที่กระแสอากาศลอยขึ้นสู่เบื้องบน เช่น เมฆจำพวกคิวมูลัส และคิวมูโลนิมบัส ฝนซึกี้เป็นฝนที่เกิดจากการพาความร้อนเช่นเดียวกัน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

controlled spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นแบบมีบาน : อาคารทางระบายน้ำล้นซึ่งสามารถควบคุมการระบายน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำ โดยมีประตูปิด-เปิด เพื่อควบคุมระดับน้ำในอ่างฯ เรียกอีกอย่างว่า gated spillway

convexity

ความโค้งชัน : ลักษณะทางสัณฐานวิทยาของลาดเขา ซึ่งความชันจะเพิ่มขึ้นจากยอดลงมาข้างล่าง ทำให้เกิดลักษณะโค้งชัน

conveyance efficiency

ประสิทธิภาพการส่งน้ำ : อัตราส่วนระหว่างปริมาณน้ำ ณ จุดที่รับน้ำต่อปริมาณน้ำที่ส่งมาจากต้นน้ำ คิดเป็นร้อยละ

conveyance losses

การสูญเสียจากการส่งน้ำ : การสูญเสียน้ำโดยการรั่วซึมและระเหยระหว่างทางการลำเลียงน้ำ จากแหล่งน้ำไปยังจุดหมาย เรียกอีกอย่างว่า transmission losses

conveyance structure

อาคารลำเลียงน้ำ : อาคารในระบบส่งน้ำ ซึ่งนำน้ำไปแจกจ่ายให้พื้นที่เพาะปลูก

coordinate systems on maps

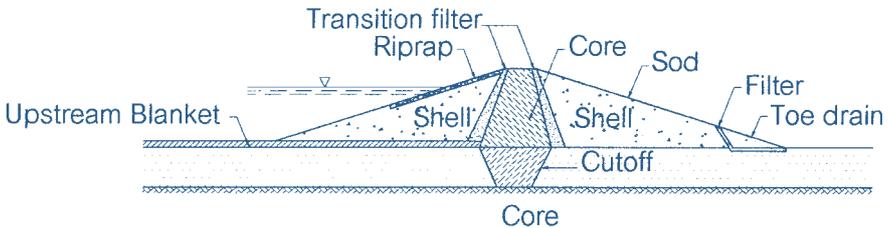
ระบบพิกัดในแผนที่ : ระบบที่ใช้ในการบอกตำแหน่งที่อยู่ของจุดในแผนที่ โดยอาศัยค่าพิกัดที่ได้จากความสัมพันธ์ทางระยะหรือทางมุมระหว่างจุดนั้นๆ กับแกนที่กำหนดขึ้นเป็นหลัก

coordinates

พิกัด : ค่าของระยะหรือมุมที่กำหนดตำแหน่งของจุด ซึ่งอยู่ในกรอบหรือระบบที่อ้างอิง เช่น ระบบพิกัดฉากบนพื้นราบหรือระบบพิกัดบนทรงกลม

core zone

แกนเขื่อน : แกนเขื่อนซึ่งทำด้วยวัสดุที่บ้น้ำหรือกึ่งที่บ้น้ำ เช่น ดินเหนียวอัดแน่น คอนกรีต ยางแอสฟัลต์ เพื่อลดการไหลซึมของน้ำผ่านตัวเขื่อน

corrective maintenance

การบำรุงรักษาเชิงแก้ไข : การบำรุงรักษาเนื่องจากความบกพร่องในการทำหน้าที่ของระบบระหว่างการปฏิบัติงาน โดยเป็นการระบุตำแหน่งที่เสียหายและแก้ไขให้ทำงานได้โดยการซ่อมแซมให้เหมือนเดิมหรือปรับปรุงก็ได้ และตามด้วยการทดสอบให้ทำงานอย่างเหมาะสม

corrugation irrigation

ชลประทานลูกฟูก : การให้น้ำแบบผิวดินไปตามร่องคูเล็กๆ ลักษณะคล้ายร่องสังกะสีมุ่งหลังคาไปยังแปลงเพาะปลูก

course of river

ลำน้ำ : ทางเดินของแม่น้ำที่ไหลจากต้นน้ำสู่ปากน้ำ

creep length

ระยะไหลซึม :

1. ระยะทางที่วัดตามแนวเส้นสัมผัสระหว่างฐานของอาคารชลศาสตร์ (รวมถึงกำแพงล่างด้วย) กับดินฐานราก
2. ระยะทางที่น้ำไหลซึมผ่านสัมผัสใต้ฐานอาคารชลประทาน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นอาคารด้านเหนือหน้า จนถึงจุดสิ้นสุดอาคารด้านท้ายหน้า

creep line

แนวไหลซึม : แนวเส้นสัมผัสระหว่างฐานของอาคารชลศาสตร์ที่รวมถึงกำแพงล่างกับดินฐานราก

crest

สัน, ยอด : ส่วนสูงที่สุดของลักษณะภูมิประเทศหรือสิ่งต่างๆ เช่น สันเขายอดคลื่น ยอดของสันทราย สันเขื่อน สันฝาย เป็นต้น

crest length

ความยาวสัน : ระยะทางที่วัดตามแนวศูนย์กลางของสันเขื่อนหรือฝายจากด้านหนึ่งไปยังอีกด้านหนึ่ง

critical density

ความแน่นวิกฤติ : น้ำหนักต่อหน่วยน้ำหนักของสารอิมัตว์ ณ อุณหภูมิวิกฤติ และภายใต้ความดันวิกฤติ สารที่มีความแน่นต่ำกว่าความแน่นวิกฤติจะสูญเสียความแกร่ง ส่วนสารที่มีความแน่นสูงกว่าความแน่นวิกฤติจะมีความแกร่งเพิ่มขึ้น (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

critical depth

ความลึกวิกฤติ : ความลึกของน้ำในทางน้ำเปิดที่มีพลังงานน้อยที่สุดในการไหลผ่านไปใ้อัตราที่กำหนด

critical distance

ระยะวิกฤติ : ระยะทางระหว่างจุดต้นกำเนิดของคลื่นสั้นสะท้อนกับจุดที่คลื่นตรงและคลื่นหักเหใช้เวลาเดินทางเท่ากัน

critical flow

การไหลแบบวิกฤติ : การไหลของน้ำที่มีพลังงานต่ำสุด

critical moisture level

ระดับความชื้นวิกฤติ : ระดับความชื้นต่ำสุดในดินที่พืชสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งถ้าหากลดลงต่ำกว่านี้แล้ว จะเกิดความเสียหายแก่ผลผลิต หรือการเจริญเติบโตของพืช

critical temperature

อุณหภูมิวิกฤติ : อุณหภูมิที่มีความสำคัญโดยเฉพาะเกี่ยวกับพืช เช่น อุณหภูมิจุดเยือกแข็ง (0 องศาเซลเซียส) อุณหภูมิขนาดนี้เมื่อมีน้ำค้างแข็งเกิดขึ้น จะทำให้พืชหลายชนิดถูกทำลายเสียหาย ดอกไม้ที่กำลังบานก็จะเหี่ยวเฉาไป อุณหภูมิอีกจุดหนึ่งก็คืออุณหภูมิ 6 องศาเซลเซียส พืชที่กำลังงอกงามจะหยุดเจริญเติบโตเมื่ออุณหภูมิต่ำกว่าจุดนี้

critical velocity

ความเร็ววิกฤติ : การไหลของของเหลวภายในท่อหรือในลำน้ำ ณ จุดที่มีความลึกวิกฤติ หรือเมื่อเปลี่ยนจากการไหลแบบราบเรียบไปเป็นการไหลแบบปั่นป่วน

crop coefficient, Kc

สัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืช : ค่าคงที่ของพืชที่ได้จากความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการใช้น้ำของพืช (ET) ที่ทำการทดลองและตรวจวัดได้จากถังวัดการใช้น้ำของพืช (Lysimeter) กับผลการคำนวณหาปริมาณการใช้น้ำของพืชอ้างอิง (ET_o) ค่าสัมประสิทธิ์พืชจะมีค่าที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของพืช และช่วงการเจริญเติบโตของพืช และสูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่า ET_o โดยที่ $K_c = ET/ET_o$

crop diversification

การกระจายการผลิตพืช : การกระจายการผลิตพืชให้เกิดความหลากหลายทั้งชนิดและผลผลิต เพื่อลดความเสี่ยงต่อการผันแปรของราคา หรือดินฟ้าอากาศ เรียกอีกอย่างว่า diversified cropping

crop water requirement

ความต้องการใช้น้ำของพืช : ปริมาณน้ำที่พืชต้องการใช้ที่รวมการระเหยในแปลงเพาะปลูกและการคายน้ำของพืชไว้ด้วยแล้ว เรียกอีกอย่างว่า consumptive use

crop rotation

การปลูกพืชหมุนเวียน : การเลือกปลูกพืชชนิดต่างๆ หมุนเวียนกันในปีหนึ่งๆ หรือสองสามปี เพื่อช่วยอนุรักษ์พื้นดินให้สมบูรณ์ หรือเพื่อเป็นการปลูกพืชหลายชนิดตามความต้องการของตลาด เช่น ปีที่ 1 ปลูกข้าวเจ้า ปีที่ 2 ปลูกข้าวโพด ปีที่ 3 ปลูกพืชตระกูลถั่ว

cropped land

ที่ดินปลูกพืช : พื้นที่ดินที่ใช้ทำการเพาะปลูกพืชของเกษตรกรจริงในปีที่รายงาน

cropping calendar

ปฏิทินการปลูกพืช : การแสดงกำหนดเวลาของกิจกรรมการเพาะปลูกซึ่งทำให้ทราบว่าเดือนไหน ทำอะไร ปลูกอะไร ตลอดจนจะเก็บเกี่ยวเมื่อใด

cropping intensity

ความหนาแน่นของการปลูกพืช : การใช้ประโยชน์พื้นที่ในการเพาะปลูกพืชในรอบระยะเวลาหนึ่งปี โดยคิดเป็นร้อยละเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนพื้นที่เพาะปลูกที่กำหนด

cropping pattern

แผนการปลูกพืช : แผนการปลูกพืชในรอบแต่ละปีในพื้นที่ที่กำหนด

cross drainage

อาคารระบายน้ำข้าม : อาคารที่สร้างข้ามหรือลอด คลอง ถนน ทางรถไฟ เพื่อการระบายน้ำ

cross section

รูปตัดตามขวาง : รูปแสดงหน้าตัดขวางในระนาบตั้งที่ตั้งฉากกับแนวศูนย์กลางของสิ่งที่พิจารณา และรายละเอียดอื่นๆ เช่น รูปตัดตามขวางคลองส่งน้ำ คลองธรรมชาติ เป็นต้น

culvert

ท่อลอด : อาคารลำเลียงน้ำซึ่งสร้างลอดถนนหรือทางรถไฟ หรือคลองส่งน้ำ เป็นท่อกลมหรือสี่เหลี่ยมก็ได้

cumulative runoff

ปริมาณน้ำท่าทับทวี : ผลรวมของปริมาณน้ำท่าในช่วงเวลาที่กำหนด

current meter

เครื่องวัดกระแส : เครื่องมือสำหรับวัดความเร็วของกระแสน้ำ

cusec

คิวเซก : คำย่อของ cubic foot per second (ลูกบาศก์ฟุตต่อวินาที) ในระบบอังกฤษ และ cubic meter per second (ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที) ในระบบเมตริก ซึ่งเป็นหน่วยวัดอัตราการไหลของน้ำที่ไหลผ่านทางน้ำตรงจุดที่ต้องการวัด

1 ลูกบาศก์ฟุตต่อวินาที = 538,000 แกลลอนต่อวัน

1 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที = 86,400 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

cut and fill

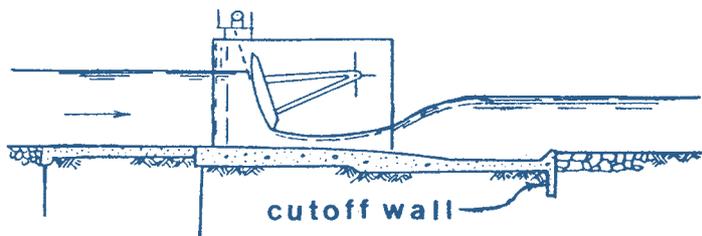
ดินตัดดินถม : การปรับระดับพื้นที่โดยการขุดบางส่วนออกและการถมบางส่วนเพื่อให้ได้ระดับและขนาดตามที่ต้องการ เช่น ในการสร้างถนน หรือคลองส่งน้ำ เป็นต้น

cutoff trench

ร่องกั้นทึบน้ำ : ร่องกั้นใต้ฐานเขื่อนหรืออาคารต่างๆ ที่ขุดขึ้นแล้วใส่วัสดุทึบน้ำแทน เพื่อลดการซึมผ่านของน้ำใต้ฐานเขื่อนหรืออาคารนั้นๆ

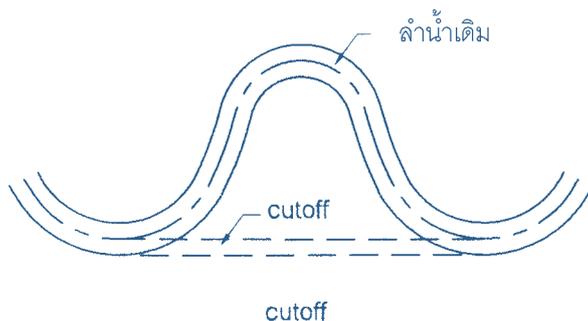
cutoff wall

กำแพงล่ง : กำแพงที่ต่อจากพื้นอาคารชลศาสตร์ลึกลงไปในแนวตั้งเพื่อดำเนินงานการเคลื่อนตัวของอาคาร และยืดระยะทางการไหลของน้ำที่สัมผัสผิวใต้อาคาร หรือดำเนินการไหลของน้ำลอดใต้อาคารนั้น

cutoff

- คลองลัด, ลำน้ำลัด :** ทางน้ำที่เกิดขึ้นเองโดยการกัดเซาะของน้ำ หรือที่ขุดเชื่อมระหว่างคูก่ด้านในของลำน้ำ ช่วงที่เป็นโค้งตัว เพื่อให้เป็นทางน้ำตรง มีระยะทางสั้นขึ้น
- ช่องลัด :** ทางน้ำที่ขุดเชื่อมระหว่างคูก่ด้านในของลำน้ำช่วงโค้ง เพื่อผันกระแสน้ำในลำน้ำเดิมให้มาผ่านทางน้ำที่ขุดขึ้นใหม่แต่ทางเดียว โดยส่วนมากมีการปิดกั้นลำน้ำเดิมในตอนโค้ง ไม่ให้น้ำไหลผ่านไปได้อีก เช่น ช่องลัดของเขื่อนเจ้าพระยา ช่องลัดของเขื่อนแม่กลอง หรือช่องลัดประตูลัดโพธิ์

cut-throat flume

รางน้ำไรคอ : เครื่องมือวัดน้ำที่ทำหน้าที่วัดปริมาณน้ำไหลผ่านรางน้ำที่ดัดแปลงมาจากรางน้ำแบบพาร์แชล โดยการตัดในส่วนที่เป็นช่วงคอคออก ดูรางน้ำพาร์แชล (Parshall flume) ประกอบ

cyclone

พายุหมุน, ไชโคลน : พายุหมุนที่มีความเร็วบริเวณรอบศูนย์กลางตั้งแต่ 118 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ถ้าเกิดในมหาสมุทรอินเดีย ทะเลอาหรับ และอ่าวเบงกอล เรียกกันว่า พายุไชนโคลน ในมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตกเรียกว่าไต้ฝุ่น และในเขตร้อนอื่นๆ เรียกว่า เฮอริริเคน

cyclonic rain

ฝนเกิดจากพายุหมุน : ฝนซึ่งเกิดจากพายุหมุนที่ก่อตัวในทะเลจีนใต้ หรือในมหาสมุทรแปซิฟิก อาจมีกำลังแรงเป็นไต้ฝุ่น แต่เมื่อเข้าสู่แผ่นดินจะลดกำลังลงเป็นเพียงดีเปรสชัน ทำให้ฝนตกในแผ่นดินน้อยกว่าในทะเล

D

dam axis

แกนเขื่อน, เส้นผ่าศูนย์กลางเขื่อน : แนวจากฐานยันจากฝั่งหนึ่งไปยังอีกฝั่งหนึ่งของเขื่อน

1. กรณีเป็นเขื่อนดินหรือเขื่อนหินถม เป็นแนวที่ผ่านกึ่งกลางความกว้างสันเขื่อน
2. กรณีเป็นเขื่อนคอนกรีตหรือเขื่อนโค้ง เป็นแนวที่ขอบสันเขื่อนด้านเหนือน้ำ เรียกอีกอย่างว่า axis of dam

daily flood peak

ปริมาณน้ำหลากรายวันสูงสุด : ปริมาณน้ำรายวันสูงสุดในช่วงน้ำหลากที่พิจารณา

dam

เขื่อน, ทำนบ : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อปิดกั้นขวางทางน้ำเพื่อกักเก็บน้ำหรือยกระดับน้ำให้สูงขึ้น

dam break analysis

การวิเคราะห์เขื่อนวิบัติ : การนำข้อมูลและปัจจัยต่างๆ มาศึกษาหาความเสี่ยงภัยและผลกระทบที่เกิดจากการวิบัติของเขื่อน นิยมเรียกสั้นๆ ว่า dam break

detention dam

เขื่อนชะลอน้ำ : เขื่อนที่สร้างขึ้นเพื่อชะลอการไหลของน้ำ

dam instrument

เครื่องมือตรวจวัดพฤติกรรมเขื่อน : อุปกรณ์ที่ติดตั้งที่ตัวเขื่อน ฐานราก และอาคารประกอบ หรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อตรวจวัดการเคลื่อนตัว แรงดันน้ำ ระดับน้ำใต้ดิน และพฤติกรรมอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวเขื่อน

datum

มูลฐาน : (ทั่วไป) จำนวนเลขหรือจำนวนทางเรขาคณิตใดๆ หรือชุดของจำนวนเลขนั้นๆ ซึ่งอาจใช้อ้างอิง หรือใช้เป็นพื้นฐานสำหรับจำนวนอื่นๆ ได้

datum level

ระดับมูลฐาน : พื้นระดับซึ่งใช้เป็นมูลฐานในการคิดความสูงของจุดบนพื้นดิน โดยทั่วไปกำหนดให้ระดับทะเลปานกลางเป็นระดับมูลฐาน และให้มีความสูงเป็นศูนย์ (0) หากบริเวณใดใช้ระดับทะเลปานกลางเป็นมูลฐานในการคิดความสูงของจุดบนพื้นดินไม่ได้ หรือได้แต่ไม่สะดวก ก็อาจกำหนดพื้นระดับอื่นเป็นระดับมูลฐานสำหรับบริเวณนั้นๆ

dead storage

ความจุไม่ใช้การ : ความจุของอ่างเก็บน้ำส่วนที่ต่ำกว่าระดับน้ำต่ำสุดที่กำหนด โดยระดับน้ำต่ำสุดเป็นการกำหนดตามปริมาณตะกอนในอ่างกักเก็บน้ำที่จะเกิดขึ้นตลอดอายุการใช้งานของอ่างเก็บน้ำ และการออกแบบจะกำหนดให้มีระดับต่ำกว่าธรณีอาครท่อส่งน้ำ ดังนั้นปริมาณน้ำที่อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำต่ำสุดจะไม่สามารถนำไปใช้งานได้ เรียกอีกอย่างว่า inactive storage

deep percolation

การซึมลึก : การไหลซึมของน้ำลงในดินที่ลึกเลยเขตรากพืช

deep well

บ่อน้ำลึก : บ่อน้ำบาดาลซึ่งได้รับน้ำจากชั้นหินอุ้มน้ำใต้ดินที่มีแรงดัน

deep well pump

เครื่องสูบน้ำบ่อน้ำลึก : เครื่องสูบน้ำซึ่งใช้สำหรับสูบน้ำจากบ่อน้ำลึก

deformed bar

เหล็กข้ออ้อย : เหล็กเส้นกลมที่มีผิวเป็นลายหูน ขรุขระ เพื่อเพิ่มพื้นที่การยึดเกาะกับคอนกรีตในงานคอนกรีตเสริมเหล็ก กรมชลประทานใช้ มอก. 24-2548

degree

องศา :

1. หน่วยในการวัดขนาดของมุม โดยกำหนดให้มุมที่รองรับโค้ง 1 ใน 360 ส่วนของเส้นรอบวง มีขนาด 1 องศา
2. หน่วยระยะทางเชิงมุมซึ่งมีความยาวเท่ากับเศษ 1 ส่วน 360 ของความยาวของเส้นรอบวง เช่น องศาของละติจูด และลองจิจูดของโลก

delta

ดินดอนสามเหลี่ยม : ดินดอนตรงบริเวณปากน้ำที่เกิดขึ้นเนื่องจากการที่แม่น้ำและสาขาใหญ่ย่อยที่กระจายออกตรงปากน้ำ พาดตะกอนมาทับถมอยู่ตลอดเวลา ทำให้พื้นที่ท้องน้ำมีระดับสูงขึ้น

demonstration farm

ไร่นาสวนสาธิต : ไร่นาที่จัดตั้งขึ้น เพื่อแสดงตัวอย่างจริงให้เกษตรกรเข้าใจการชลประทานและการพัฒนาการเกษตร เมื่อเทียบกับไร่นาอื่นๆ ในบริเวณเดียวกัน

depression

1. **แอ่ง** : พื้นที่ซึ่งมีผิวหน้าต่ำกว่าบริเวณใกล้เคียง

2. **พายุดีเปรสชัน** : บริเวณที่มีความกดอากาศต่ำ มีลมพัดหมุนเวียนเข้าหาศูนย์กลางคล้ายวงก้นหอยพัดทวนเข็มนาฬิกาทางขั้วโลกเหนือ และพัดตามเข็มนาฬิกาทางขั้วโลกใต้ จัดเป็นพายุที่มีกำลังอ่อน ความเร็วลมสูงสุดใกล้บริเวณศูนย์กลางไม่เกิน 63 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

depression contour

เส้นชั้นระดับลุ่มต่ำ : เส้นที่แสดงชั้นระดับความสูงต่ำของพื้นที่ที่ต่ำกว่าพื้นที่ข้างเคียง และมีเส้นสั้นๆ ตั้งฉากกับเส้นชั้นระดับนี้ โดยมีแนวจากเส้นชั้นระดับจากเส้นสูงไปหาเส้นที่ต่ำกว่า แต่ความยาวไม่ถึงเส้นที่ต่ำกว่า

depression storage

แอ่งพักน้ำ : บริเวณลุ่มต่ำที่มีน้ำฝนซึ่งอยู่ชั่วคราว เช่น หนอง บึง เป็นต้น

depth of runoff

ความลึกของน้ำท่า : ปริมาณน้ำท่าที่แสดงหน่วยเป็นความลึก หาได้จากปริมาณน้ำท่าทั้งหมดหารด้วยพื้นที่ลุ่มน้ำ

depth scale ratio

อัตราส่วนของความลึก : อัตราส่วนของความลึกการไหลในทางน้ำกับความลึกการไหลในแบบจำลอง ณ ตำแหน่งเดียวกัน

depth–area curve

โค้งความสัมพันธ์-พื้นที่ : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝน (หน่วยเป็นความลึก) กับพื้นที่รับน้ำฝน

depth–duration curve

โค้งความสัมพันธ์-ช่วงเวลา : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำฝน (หน่วยเป็นความลึก) กับช่วงระยะเวลาที่ฝนตก

design flood

ปริมาณน้ำหลากออกแบบ : ปริมาณน้ำหลากสูงสุดเพื่อใช้พิจารณาในการออกแบบอาคารชลศาสตร์ให้มีความปลอดภัย

design flood hydrograph

กราฟน้ำหลากออกแบบ : กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำหลากกับเวลา เพื่อใช้พิจารณาในการออกแบบอาคารชลศาสตร์ให้มีความปลอดภัย

design flood level

ระดับน้ำหลากออกแบบ : ระดับน้ำหลากเพื่อใช้พิจารณาในการออกแบบอาคารชลศาสตร์ให้มีความปลอดภัย

design storm

พายุฝนออกแบบ : รูปแบบพายุฝนที่ออกแบบมาจากข้อมูลในอดีต เพื่อใช้ในการคำนวณหากราฟน้ำหลากออกแบบ

desk study

การศึกษาพัฒนาลุ่มน้ำเบื้องต้น : การศึกษาศักยภาพในการพัฒนาลุ่มน้ำเบื้องต้นเพื่อให้ทราบภาพรวมของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่เป็นไปได้ รวมทั้งปัญหาและผลกระทบที่สำคัญของลุ่มน้ำ ผลของการศึกษานี้นำไปสู่การศึกษาโครงการเบื้องต้น หรือการศึกษาแนวทางพัฒนาลุ่มน้ำ

detail design

การออกแบบขั้นรายละเอียด : การออกแบบสิ่งก่อสร้างที่แสดงรายละเอียดอย่างเพียงพอ สามารถนำไปใช้ในการก่อสร้างได้

detail drawing

แบบรายละเอียด : แบบแสดงรายละเอียดส่วนประกอบของโครงสร้างหรือชิ้นส่วนของเครื่องจักร โดยการขยายภาพให้ใหญ่ขึ้น พร้อมแสดงรายละเอียดเพิ่มเติม

detention storage

ความจุรองรับน้ำหลาก : ความจุของอ่างเก็บน้ำ หรือทางน้ำ ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อรองรับปริมาณน้ำหลากในปริมาณที่กำหนด

deterministic model

แบบจำลองชี้เฉพาะ : แบบจำลองที่เลียนแบบพฤติกรรมทางกายภาพมาใช้ในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสามารถคำนวณผลลัพธ์ได้อย่างแน่นอนจากข้อมูลป้อนเข้า

dew point

จุดน้ำค้าง : ค่าของอุณหภูมิของอากาศ ณ ความกดบรรยากาศหนึ่งๆ ที่ลดลงจนกระทั่งอากาศที่มีไอน้ำอิ่มตัวเริ่มกลายเป็นหยดน้ำ

dewatering

การลดระดับน้ำ : การนำน้ำออกเพื่อลดระดับน้ำใต้ดินทำให้สะดวกในการก่อสร้าง

diagonal weir

ฝายทแยง : ฝายที่ออกแบบให้ความยาวของสันฝายยาวกว่าความกว้างของทางน้ำ โดยสร้างให้แนวสันฝายไม่ตั้งฉากกับทิศทางการไหลของน้ำ

diaphragm wall

กำแพงทึบน้ำ :

1. กำแพงเชื่อมต่อเสาของตอม่อ เช่น ตอม่อริมของสะพาน
2. กำแพงทึบน้ำใต้ฐานรากอาคาร สร้างโดยการขุดดินลงไปใ้แนวตั้ง รักษาให้คงสภาพด้วยวัสดุผสมน้ำ แล้วถมกลับด้วยคอนกรีต หรือดินผสมโคลนผง หรือใช้ซีเมนต์

differential head

ระดับน้ำแตกต่าง : ความแตกต่างของระดับน้ำด้านเหนือน้ำและท้ายน้ำของอาคารบังคับน้ำ

diffuence

การแยกสาขา : การที่เส้นแสดงกระแสอากาศไหลแยกจากกันทางแนวระดับ

diffusion well

บ่อเติมน้ำ : บ่อที่ขุดขึ้นเพื่อให้น้ำผิวดินไหลเข้าไปสู่ชั้นหินอุ้มน้ำ (aquifer) โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในชั้นหินอุ้มน้ำ เรียกอีกอย่างว่า inverted well หรือ recharge well

dike

พนัง, คัน, คันกั้นน้ำ : คันดินหรือวัสดุอื่นที่เสริมให้สูงขึ้นจากผิวดินเดิม เพื่อกั้นไม่ให้น้ำจากแม่น้ำหรือจากทะเลไหลผ่านเข้ามาได้ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำป่าเข้าไปท่วมพื้นที่เพาะปลูก และที่อยู่อาศัย เขียนอีกอย่างว่า dyke หรือเรียกอีกอย่างว่า flood levee

dip

มุมเท : มุมที่เกิดจากระนาบของโครงสร้างทางธรณีวิทยาตัดกับระนาบแนวนอน ทิศทางของแนวเทจะตั้งฉากกับแนวระดับ

direct runoff

น้ำท่าจริง : ผลรวมของน้ำท่าผิวดิน น้ำซึมแผ่ (interflow) และส่วนของหยาดน้ำฟ้าที่ตกในลำน้ำ

disappearing stream

ธารน้ำมุด : ธารน้ำที่มุดหายไปใต้ดินทางหลุมยุบ โดยไหลผ่านชั้นหินปูน หรือหินที่น้ำซึมได้ แล้วออกจากพื้นดินเกิดเป็นธารน้ำขึ้นใหม่

discharge

อัตราการไหล : ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านพื้นที่หน้าตัดหนึ่งที่กำหนดของทางน้ำในหนึ่งหน่วยเวลา เรียกอีกอย่างว่า rate of flow

discharge carrier

ทางลำเลียงน้ำทิ้ง : ส่วนลำเลียงน้ำจากอาคารระบายน้ำไปสู่จุดที่ต้องการทิ้งน้ำ

discharge hydrograph

กราฟน้ำท่า : กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำกับเวลา

discharge velocity

ความเร็วการไหล : อัตราการไหลของน้ำผ่านตัวกลางที่มีรูพรุนต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ที่ตั้งฉากกับทิศทางการไหล

discharge of stream

อัตราการไหลของลำน้ำ : ปริมาณของน้ำที่ไหลในลำน้ำ มีหน่วยเป็นปริมาตรต่อหน่วยเวลา เช่น ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

discharge scale ratio

อัตราส่วนของอัตราการไหล : อัตราส่วนของอัตราการไหลในทางน้ำจริงกับอัตราการไหลในแบบจำลอง ณ ตำแหน่งที่คล้ายคลึงกัน

dispersive soil

ดินกระจายตัว : ดินซึ่งประกอบด้วยอนุภาคดินเหนียวซึ่งเมื่อถูกกับน้ำแล้วกระจายตัวได้ง่ายและรวดเร็ว ประกอบด้วยอนุภาคดินเหนียวชนิดไอออนที่มีโซเดียมสูง เมื่อเทียบกับปริมาณไอออนบวกทั้งหมด

distorted model

แบบจำลองต่างสัดส่วน : แบบจำลองที่มีมาตราส่วนทางแนวราบและแนวตั้งไม่เท่ากัน

distribution system

ระบบกระจายน้ำ : ระบบจ่ายน้ำเข้าสู่พื้นที่ในเขตชลประทาน

distributor

อาคารกระจายน้ำ : อาคารที่ทำหน้าที่จ่ายน้ำจากคลองส่งน้ำ โดยสามารถควบคุมปริมาณน้ำที่ไหลผ่านแต่ละช่องของอาคารได้

ditch

คูน้ำ : ทางน้ำที่ขุดหรือถมขึ้นเป็นร่องน้ำ สำหรับแจกจ่ายน้ำหรือระบายน้ำในแปลงเพาะปลูก กรมชลประทานเรียกว่าคูส่งน้ำ ส่วนคูระบายน้ำ ใช้คำว่า drain หรือ drain ditch

ditch inlet

อาคารปากคูชอยขนาดเล็ก : อาคารรับน้ำขนาดเล็กจากคูส่งน้ำสายหลักเข้าคูส่งน้ำสายชอย โดยใช้ท่อขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 20 เซนติเมตร

ditch tail structure

อาคารปลายคูส่งน้ำ : อาคารบังคับน้ำปลายคูส่งน้ำ

ditch turnout

อาคารปากคูชอย : อาคารรับน้ำจากคูส่งน้ำสายหลักเข้าคูส่งน้ำสายชอย โดยใช้ท่อขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่า 20 เซนติเมตร

ditch-drain crossing structure

อาคารท่ลอดคูส่งน้ำ : อาคารในคูระบายน้ำเพื่อระบายน้ำลอดคูส่งน้ำ

ditcher

เครื่องขุดคูน้ำ : อุปกรณ์สำหรับขุดร่องน้ำที่ต่อพ่วงกับเครื่องจักรลาก

divagation

ทางน้ำเบนเบี่ยง : การที่กระแสน้ำเปลี่ยนแนวทางไปทางข้างของแม่น้ำเนื่องจากการตื้นเขินเป็นบริเวณกว้าง เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดทางน้ำโค้งตวัด (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

diversified cropping

การกระจายการผลิตพืช : การกระจายการผลิตพืชให้เกิดความหลากหลาย ทั้งชนิดและผลผลิต เพื่อลดความเสี่ยงต่อการผันแปรของราคาหรือดินฟ้าอากาศ เรียกอีกอย่างว่า crop diversification

diversion

การผันน้ำ : การเปลี่ยนเส้นทางการไหลของน้ำ

diversion channel

ทางผันน้ำ : ทางน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อการผันน้ำ

diversion dam

เขื่อนทดน้ำ, เขื่อนผันน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นขวางลำน้ำ มีบานควบคุม สำหรับยกระดับน้ำเพื่อผันน้ำเข้าคลองส่งน้ำ หรือเพื่อควบคุมระดับน้ำให้อยู่ในระดับที่ต้องการ

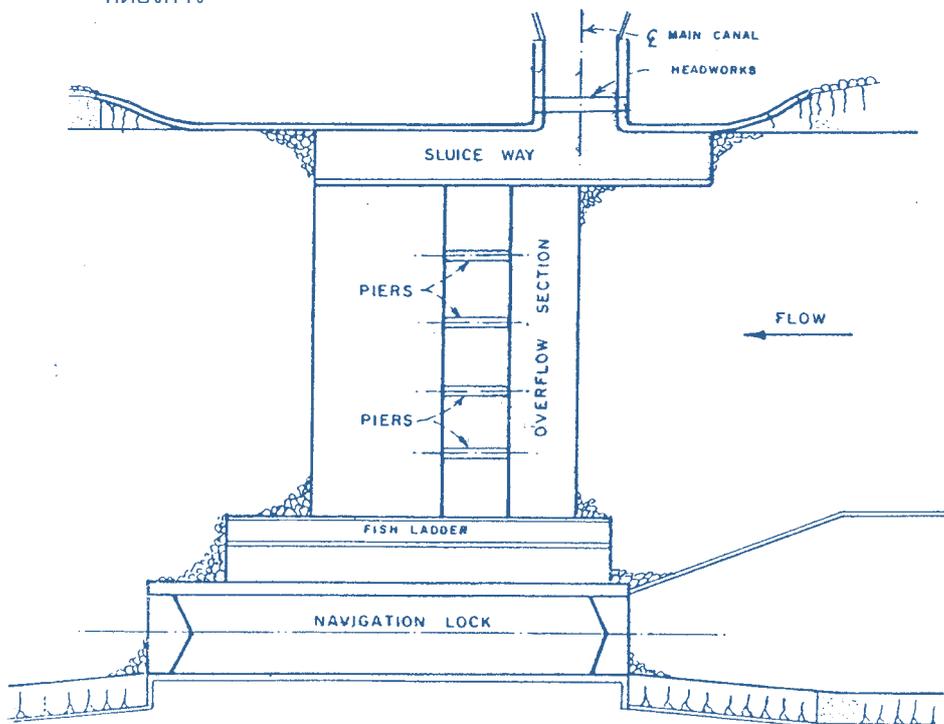

Figure Diversion dam and appurtenant structures

diversion tunnel

อุโมงค์ผันน้ำ : อุโมงค์ที่สร้างขึ้นเพื่อการผันน้ำ

divide

สันปันน้ำ : เส้นแบ่งหรือสันเขา ยอดเขาหรือทางแคบๆ บนพื้นที่สูงที่เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างบริเวณลุ่มน้ำสองแห่งที่อยู่ติดกัน หรือที่แบ่งน้ำผิวดินตามธรรมชาติให้ไหลไปในทิศทางตรงกันข้าม สันปันน้ำเป็นลักษณะภูมิประเทศที่นิยมนำมาใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ เรียกอีกอย่างว่า watershed หรือ water parting

division box

อาคารแบ่งน้ำ : อาคารบังคับและแบ่งน้ำในคูส่งน้ำเข้าคูซอย

dome

โดม : ลักษณะภูมิประเทศรูปคล้ายกระทะคว่ำ

dot map

แผนที่จุด : แผนที่ภูมิศาสตร์ชนิดแสดงให้เห็นปริมาณของสิ่งต่างๆ ด้วยจุด โดยกำหนดให้จุดแต่ละจุดแทนปริมาณของสิ่งที่ต้องการแสดง เช่น 1 จุดแทนจำนวนประชากร 500 คน หรือ 1 จุดแทนจำนวนสัตว์เลี้ยง 1,000 ตัว

double mass curve

โค้งทับทวี : เส้นโค้งที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนรายปีทับทวีของสถานที่ที่ต้องการ (แกนตั้ง) ตรวจสอบกับค่าเฉลี่ยของปริมาณฝนรายปีทับทวีของสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียง (แกนนอน) มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลปริมาณฝน

downstream control

การควบคุมโดยท้ายน้ำ : การควบคุมปริมาณน้ำที่ผ่านอาคารโดยอัตโนมัติที่ใช้ระดับน้ำด้านท้ายเป็นตัวบังคับ

downstream fill

เปลือกท้ายน้ำ : ส่วนประกอบของเขื่อนดินที่สร้างจากวัสดุที่บ้น้ำหรือกึ่งที่บ้น้ำ อยู่ด้านท้ายน้ำของแกนเขื่อน เรียกอีกอย่างว่า downstream shell

downstream shell

เปลือกท้ายน้ำ : ส่วนประกอบของเขื่อนดินที่สร้างจากวัสดุที่บ้น้ำหรือกึ่งที่บ้น้ำ อยู่ด้านท้ายน้ำของแกนเขื่อน เรียกอีกอย่างว่า downstream fill

downstream toe

เชิงลาดท้ายน้ำ : จุดบรรจบของเชิงลาดด้านท้ายน้ำ ติดกับระดับดินเดิม

dozer

รถดันดิน, รถตักดิน : คำย่อที่ใช้เรียก bulldozer (รถดันดิน) หรือ shoveldozer (รถตักดิน)

dragline

รถขุดบุงกีโยน : เครื่องจักรกลใช้สำหรับขุดดิน แบบใช้บุงกีและลวดสลิง

drain ditch

คูระบายน้ำ : คูระบายน้ำที่ระบายน้ำส่วนเกินออกจากพื้นที่

drainage

การระบายน้ำ : การให้น้ำส่วนเกินจากผิวดินหรือใต้ดินไหลออกไปจากพื้นที่ โดยวิธีธรรมชาติ หรือโดยวิธีการที่สร้างขึ้น

drainage area

บริเวณลุ่มน้ำ : บริเวณพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยสันปันน้ำ เป็นพื้นที่รองรับน้ำหรือหยาดน้ำฟ้าที่ตกลงมาและไหลสู่ระบบการระบายน้ำหรือกักเก็บน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549) เรียกอีกอย่างว่า catchment area, catchment หรือ drainage basin

drainage basin

บริเวณลุ่มน้ำ : บริเวณพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยสันปันน้ำ เป็นพื้นที่รองรับน้ำหรือหยาดน้ำฟ้าที่ตกลงมาและไหลสู่ระบบการระบายน้ำหรือกักเก็บน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549) เรียกอีกอย่างว่า catchment area, catchment, drainage area

drainage channel

ทางระบายน้ำ : ช่องหรือทางระบายน้ำที่ระบายน้ำส่วนเกินออกจากพื้นที่ เรียกอีกอย่างว่า drain

drainage coefficient

สัมประสิทธิ์การระบายน้ำ :

1. (นิยามตาม ICID) ความสามารถในการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในหนึ่งวัน มีหน่วยเป็นความลึก
2. อัตราการระบายน้ำต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ หน่วยที่นิยมใช้กัน คือ ลิตร/วินาที/ไร่ หรือลูกบาศก์เมตร/วินาที/ไร่ เรียกอีกอย่างว่า drainage modulus

drainage density

ความหนาแน่นการระบายน้ำ :

1. อัตราส่วนระหว่างผลรวมความยาวของลำน้ำทุกสายในลุ่มน้ำกับพื้นที่รับน้ำของลุ่มน้ำนั้น
2. อัตราส่วนระหว่างผลรวมความยาวของทางระบายน้ำกับพื้นที่ระบายน้ำ

drainage filter

ผืนกรองน้ำทางราบ : ผืนวัสดุกรองที่ติดตั้งอยู่ที่ระดับฐานรากในแนวราบ เพื่อระบายน้ำจากตัวเขื่อนและฐานรากไปสู่ท้ายน้ำของเขื่อนดิน ให้น้ำไหลผ่านไปได้โดยไม่ทำให้เกิดความเสียหาย เนื่องจากเม็ดดินไหลออกจากฐานราก เรียกอีกอย่างว่า horizontal drainage blanket หรือ pervious blanket

drainage modulus

สัมประสิทธิ์การระบายน้ำ :

1. ความสามารถในการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในหนึ่งวันมีหน่วยเป็นความลึก (นิยามตาม ICID)
2. อัตราการระบายน้ำต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ หน่วยที่นิยมใช้กัน คือ ลิตร/วินาที/ไร่ หรือลูกบาศก์เมตร/วินาที/ไร่ เรียกอีกอย่างว่า drainage coefficient (นิยามตามที่ใช้งานในกรมชลประทาน)

drainage pattern

รูปแบบทางระบายน้ำ : รูปร่างหรือการจัดรูปแบบทางน้ำตามธรรมชาติในบริเวณใดๆ ก็ตามที่ปรากฏให้เห็นเมื่อมองจากด้านบนลงมา

drainage system

ระบบระบายน้ำ : โครงข่ายการระบายน้ำของพื้นที่ที่กำหนด โดยอาจหมายรวมถึงการบริหารจัดการด้วย

drainage well

บ่อระบายน้ำ : บ่อที่เจาะเพื่อลดระดับน้ำใต้ดินโดยการสูบน้ำออก

drawdown

การลดระดับน้ำ : การลดลงของระดับน้ำ เช่น อ่างเก็บน้ำ ลำน้ำ หรือน้ำใต้ดิน

drilling

การเจาะ : การเจาะดินหรือหินเพื่อเก็บตัวอย่างสำหรับวิเคราะห์และตรวจสอบทางธรณีวิทยา และปฐพีกลศาสตร์

drilling mud

โคลนเจาะ : ส่วนผสมพิเศษของโคลนผง (แร่เบนทอไนต์) กับน้ำหรือน้ำมัน และแบโรดัม เพื่อให้ความหนืดและน้ำหนักที่ต้องการ เพื่อปรับสภาพทางประจุไฟฟ้าระหว่างโคลนและผนังหลุม ประโยชน์ของโคลนเจาะคือ เป็นตัวนำเศษหินที่ได้จากการเจาะขึ้นมาสู่ปากหลุม เป็นตัวหล่อเย็นให้กับหัวเจาะและระบายความร้อนจากกันหลุม ป้องกันผนังหลุมพัง หรือเป็นการปรับสภาพความดันกันหลุมให้สมดุล

drip irrigation

ชลประทานน้ำหยด : วิธีการให้น้ำแก่พืชที่จุดใดจุดหนึ่งหรือหลายจุดบนผิวดินหรือบริเวณเขตรากพืช โดยการปล่อยน้ำไหลเป็นหยดๆ ติดต่อกัน เรียกอีกอย่างว่า trickle irrigation

drizzle

ฝนละออง : ฝนซึ่งมีเม็ดขนาดเล็กมาก (เส้นผ่าศูนย์กลางของเม็ดฝนน้อยกว่า 0.5 มิลลิเมตร) สามารถลอยปลิวไปตามกระแสลมได้ แตกต่างจากหมอกตรงที่ฝนละอองนี้จะตกจากท้องฟ้าลงสู่พื้นดิน ฝนชนิดนี้มักจะตกจากเมฆสเตรตัส ทำให้อากาศมีทัศนวิสัยเลว (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

drop

อาคารน้ำตก : อาคารในคลองชลประทานที่มีระดับธรณี (พื้นอาคาร) ลดลงทันทีเพื่อลดระดับผิวน้ำ

drought

ช่วงฝนแล้ง :

1. ช่วงเวลาที่มีฝนตกน้อยกว่าค่าที่กำหนด โดยค่าที่กำหนดนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล
2. สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งตามปกติควรจะมีย่าน โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้นๆ ด้วย (กรมอุตุฯ วิทยาลัย)

drowned weir

ฝายจม : ฝายซึ่งมีระดับน้ำด้านท้ายน้ำเท่ากับหรือสูงกว่าระดับสันฝาย เรียกอีกอย่างว่า submerged weir

dry density

ความหนาแน่นแห้ง : น้ำหนักวัสดุอบแห้งต่อปริมาตรวัสดุ

dry pack

การซ่อมแบบแห้ง : การซ่อมงานคอนกรีต โดยใช้ส่วนผสมของปูนซีเมนต์และทรายในอัตราส่วนเฉพาะที่เหมาะสม

dry pitching

การยาแนว : การใช้ปูนทรายเปียกอุดประสานระหว่างผิวหน้าของหิน โดยมากมักใช้กับงานหินเรียง

dry unit weight

หน่วยน้ำหนักแห้ง : อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักของดินแห้งต่อปริมาตรของดินซึ่งรวมช่องว่างระหว่างดินด้วย เรียกอีกอย่างว่า unit dry weight

duckbill weir

ฝายปากเปิด : ฝายที่มีสันฝายหยัก จะมีหยักเดียวหรือหลายหยักก็ได้ขึ้นอยู่กับความยาวของสันฝาย เพื่อให้สันฝายมีความยาวมากพอที่จะทำให้ปริมาณน้ำไหลข้ามฝายปริมาณมากได้ตามต้องการ โดยที่ระดับน้ำด้านเหนือน้ำมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย

dumped riprap

หินทิ้ง : หินขนาดใหญ่ซึ่งทิ้งตามลาดตลิ่ง ลาดด้านหน้าเขื่อน หรือทางด้านท้ายน้ำหรือเหนือหน้าของอาคารเพื่อป้องกันการกัดเซาะ เรียกอีกอย่างว่า riprap

dummy level

กล้องระดับดัมมี่ : เครื่องมือวัดระดับชนิดหนึ่งใช้ในงานสำรวจ ประกอบด้วยตัวกล้องส่องติดตั้งอยู่บนฐานที่สามารถปรับให้ได้ระดับ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

duration curve

โค้งช่วงเวลา : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่พิจารณากับเวลา

duty of water

ชลภาระ : ปริมาณน้ำชลประทานที่ส่งให้พื้นที่เพาะปลูกต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ และต่อหนึ่งหน่วยเวลา เรียกอีกอย่างว่า water duty

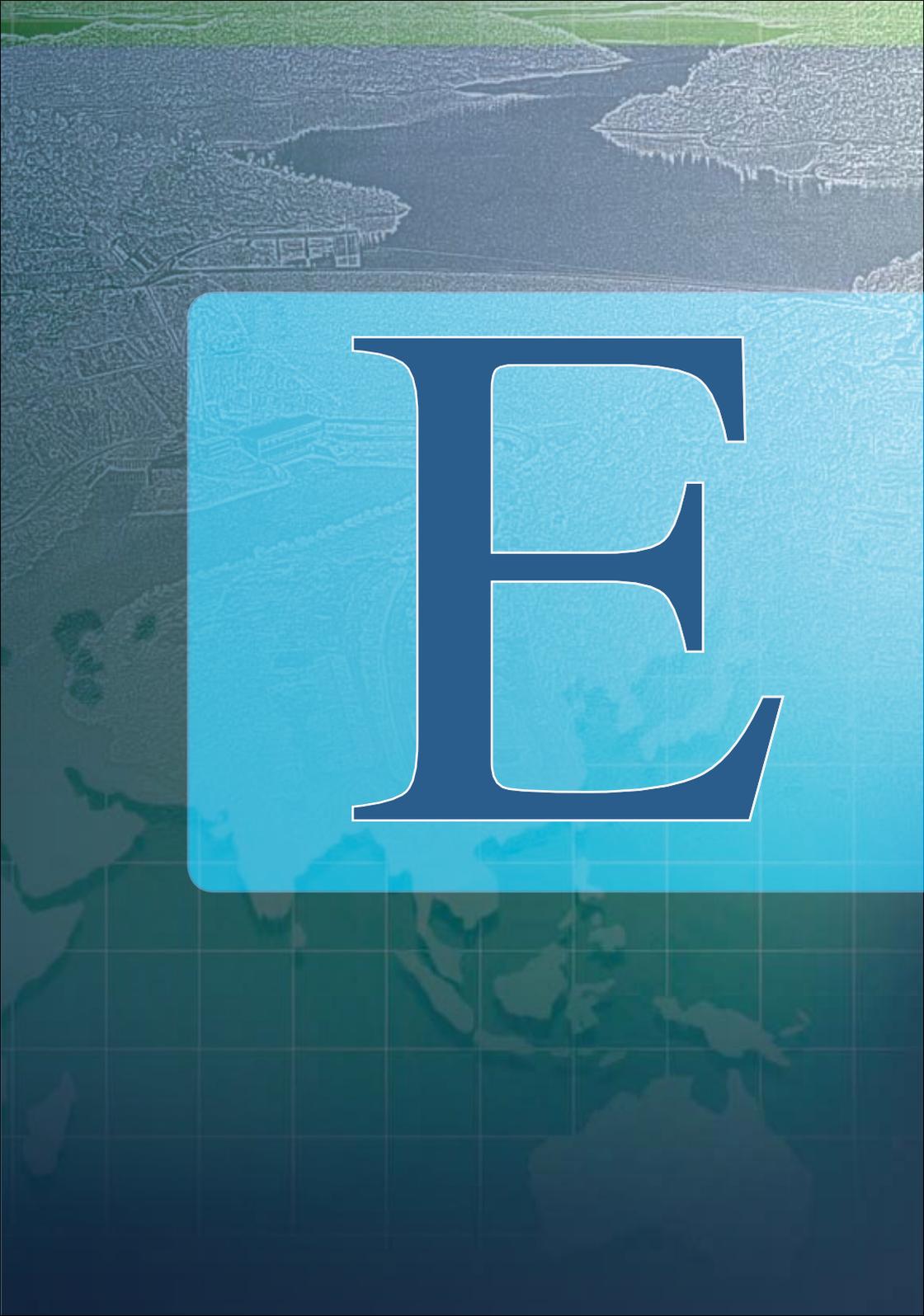
dyke

พนัง, คัน, คันกั้นน้ำ : คันดินหรือวัสดุอื่นที่เสริมให้สูงขึ้นจากผิวดินเดิม เพื่อ กันไม่ให้น้ำจากแม่น้ำหรือจากทะเลไหลผ่านเข้ามาได้ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำป่า เข้าไปท่วมพื้นที่เพาะปลูก ที่อยู่อาศัย เขียนอีกอย่างว่า dike หรือเรียกอีกอย่างว่า flood levee

dynamic similitude

ความคล้ายคลึงทางพลศาสตร์ : ความคล้ายคลึงของแรงที่กระทำในแบบ จำลองและของจริง ต้องมีอัตราส่วนที่คล้ายกัน ซึ่งแรงต่างๆ ประกอบด้วย

1. แรงโน้มถ่วงของโลก (gravity force)
2. แรงเนื่องจากความดัน (pressure force)
3. แรงเนื่องจากความหนืด (viscous force)
4. แรงเนื่องจากความยืดหยุ่น (elastic force)
5. แรงเนื่องจากความตึงผิว (surface tension force)

An aerial photograph of a city, likely Seattle, showing a large body of water (Puget Sound) and surrounding green hills. A large, semi-transparent blue square is overlaid on the center of the image, containing a large, white, serif capital letter 'E' with a dark blue outline.

E

earth canal

คลองดิน : คลองที่เกิดจากการขุดดินธรรมชาติ หรือดินถมบดอัด แล้วขุดให้เป็นรูปคลอง

earth dam

เขื่อนดิน : เขื่อนที่ก่อสร้างด้วยดินจากแหล่งขี้ม นำมาบดอัดแน่นเป็นตัวเขื่อน เรียกอีกอย่างว่า earthfill dam

earth flow

ดินไหล : ดินหรือหินผุที่เลื่อนไถลมาจากไหล่เขาหรือลาดเขาอันสืบเนื่องมาจากแรงดึงดูดของโลก การเลื่อนไถลเป็นไปอย่างช้าๆ จนสามารถกำหนดขอบเขตด้านข้างของการเคลื่อนตัวนั้นได้ ถ้าปริมาณของน้ำในดินไหลมีมากขึ้นและเคลื่อนที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดินไหลนี้จะเปลี่ยนเป็นโคลนไหล

earth pressure cell

อุปกรณ์วัดแรงดันดิน : เครื่องมือที่ใช้วัดแรงดันดินในทิศทางต่างๆ ที่ติดตั้งไว้ในตัวเขื่อนดิน หรืออาคารประกอบ

earthfill dam

เขื่อนดิน : เขื่อนที่ก่อสร้างด้วยดินจากแหล่งขี้ม นำมาบดอัดแน่นเป็นตัวเขื่อน เรียกอีกอย่างว่า earth dam

earthquake

แผ่นดินไหว : การสั่นสะเทือนของแผ่นดินที่รู้สึกได้ในจุดใดจุดหนึ่งบนผิวโลก แผ่นดินไหวส่วนใหญ่เกิดจากการคลายตัวอย่างรวดเร็วของความเครียดภายในเปลือกโลกที่มีการก่อตัวของความเครียดอย่างช้าๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเคลื่อนตัวของเปลือกโลกในรูปของการเลื่อนตัวของหินหรือการระเบิดของภูเขาไฟ แต่ในปัจจุบัน การปะทุของระเบิดนิวเคลียร์ก็อาจทำให้เกิดแผ่นดินไหวได้เหมือนกัน

earthquake factor

ตัวคูณค่าแผ่นดินไหว : ตัวเลขคงที่ที่ใช้เป็นตัวเพิ่มหรือลดของค่าแผ่นดินไหว

earthquake period

ช่วงแผ่นดินไหว : ช่วงเวลาที่รู้สึกว่ามีกระสั่นสะเทือนติดต่อกันของแผ่นดินไหว จุดใดจุดหนึ่ง ช่วงเวลานี้อาจจะสั้นขนาด 11 วินาที หรือนาน 3-4 นาที หรือมากกว่านั้น และมีได้หลายช่วงด้วยกัน

easting

ระยะกำหนดนับตะวันออก : ระยะบนแผนที่ที่นับออกจากจุดเริ่มต้นของเส้นกริดไปทางตะวันออก (หรือระยะห่างของเส้นกริดแนวตั้งที่นับออกจากจุดเริ่มต้นไปทางขวา) การอ่านค่าพิกัดกริด นั้น ถือหลักอ่านขวาขึ้นบน ระยะกำหนดนับตะวันออก จึงเป็นค่าตัวเลขสามหลักแรกของค่าพิกัดกริด เช่น 624203 ตัวเลขสามหลักแรกคือ 624 เป็นระยะกำหนดนับตะวันออก ส่วนตัวเลขที่เหลือเป็นระยะกำหนดนับเหนือ (ดู nothing ประกอบ) (พจนานุกรมภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

echo sounder

เครื่องหยังความลึกของน้ำด้วยเสียงสะท้อน : เครื่องมือสำรวจการหาความลึกของท้องน้ำ โดยการวัดช่วงเวลาระหว่างการส่งสัญญาณคลื่นเสียง หรือสัญญาณคลื่นอัลตราโซนิกลงไปในน้ำกับเวลาที่สัญญาณนั้นสะท้อนกลับขึ้นมาจากพื้นท้องน้ำ

echo sounding

การหยังความลึกของน้ำด้วยเสียงสะท้อน : การหาความลึกของน้ำ โดยการวัดช่วงเวลาระหว่างการส่งสัญญาณคลื่นเสียง หรือสัญญาณคลื่นอัลตราโซนิกลงไปในน้ำกับเวลาที่สัญญาณนั้นสะท้อนกลับขึ้นมาจากพื้นท้องน้ำ

ecology

นิเวศวิทยา : การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ในทางภูมิศาสตร์พิจารณาในแง่ของนิเวศวิทยามนุษย์ เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับแหล่งที่อยู่ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

ecosystem

ระบบนิเวศ : ระบบของความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด เช่น พืช สัตว์ แบคทีเรีย และสัมพันธ์กับปัจจัยทางกายภาพและทางเคมีของสิ่งแวดล้อมที่สิ่งมีชีวิตทั้งหลายอาศัยอยู่ ทุกชีวิตเชื่อมโยงกันโดยการถ่ายทอดพลังงานและการหมุนเวียนของแร่ธาตุในลักษณะของโซ่อาหาร (food chain) เป็นการยากที่จะกำหนดขอบเขตของระบบนิเวศหนึ่ง ๆ แต่คำนี้มักใช้กับระบบขนาดเล็กที่การถ่ายทอดพลังงานและการหมุนเวียนของแร่ธาตุข้ามเขตกันมีน้อย ตัวอย่างเช่น ในสระน้ำ ป่าไม้ เกาะขนาดเล็กในมหาสมุทร ระบบนิเวศหนึ่ง ๆ จะไม่มีการพึ่งตนเองได้ทั้งหมด เช่น พลังงานดวงอาทิตย์ที่ได้รับจะมีการข้ามเขตกันเช่นเดียวกับการหาอาหารของสัตว์ บริเวณที่เป็นถิ่นของแต่ระบบนิเวศเรียกว่า พื้นที่นิเวศ (exotope) แต่คำนี้บางครั้งก็ใช้ในความหมายเดียวกับระบบนิเวศ ระบบที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

eddy flow

การไหลวน : กระแสน้ำซึ่งไหลหมุนวนเคลื่อนที่แตกต่างไปจากกระแสหลักของการไหล เนื่องจากมีสิ่งกีดขวางหรือมีความผิดปกติบริเวณตลิ่งหรือท้องน้ำ

effective force

แรงประสิทธิผล : แรงที่ถ่ายทอดระหว่างมวลดินโดยกระทำผ่านเม็ดดินซึ่งไม่รวมแรงดันน้ำ

effective rainfall

ฝนใช้การ :

1. (อุทกวิทยา) ส่วนของฝนที่กลายเป็นน้ำท่า
2. (การชลประทาน) ส่วนของฝนที่ตกลงบนพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งพืชสามารถนำไปใช้ในการเจริญเติบโตได้ หรือส่วนของน้ำฝนที่ทดแทนปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องส่งให้แก่พืช
3. (อุทกธรณีวิทยา) ส่วนของฝนที่กลายเป็นน้ำใต้ดิน

effective pressure

ความดันประสิทธิผล : ความดันที่ถ่ายทอดระหว่างมวลดิน โดยกระทำผ่านเม็ดดิน ซึ่งไม่รวมความดันน้ำ เรียกอีกอย่างว่า effective stress

effluent

1. *ลำน้ำสาขา :* ลำน้ำที่แยกออกจากลำน้ำสายใหญ่หรือทะเลสาบ
2. *ธารรับน้ำใต้ดิน :* ลำน้ำที่ได้รับน้ำจากน้ำใต้ดิน
3. *น้ำทิ้ง :*
 1. น้ำที่ระบายทิ้งออกจากพื้นที่เพาะปลูกภายหลังการส่งน้ำ
 2. น้ำโสโครกที่ทิ้งออกมา
 3. น้ำเสียที่ทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม

elbow meter

เครื่องวัดอัตราการไหลแบบข้องอ : เครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำโดยใช้ความดันแตกต่างของน้ำที่ไหลผ่านข้องอ คือความดันด้านในและด้านนอกของข้องอเป็นตัววัดอัตราการไหลของน้ำในท่อ

electrical conductivity

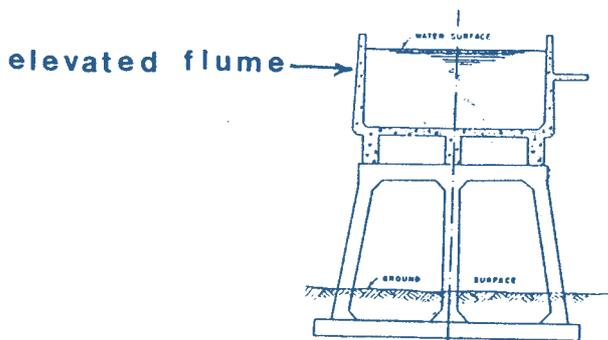
ความนำไฟฟ้า : การวัดค่าความเป็นสื่อไฟฟ้า ซึ่งจะบอกถึงความเข้มข้นของเกลือมีหน่วยวัด เป็นโมห์ต่อเซนติเมตร (mhos/cm) เช่น น้ำสำหรับการชลประทาน โดยทั่วไปแล้วควรมีค่าไม่เกิน 750 ไมโครโมห์ต่อเซนติเมตร (micro mhos/cm) ใช้ตัวย่อว่า EC

electric log

ผลบันทึกทางไฟฟ้า : แถบบันทึกที่ได้จากการหยั่งธรณีหลุมเจาะ ซึ่งแสดงผลการวัดสมบัติทางไฟฟ้าของชั้นดินหรือหินในหลุมเจาะ เรียกว่า E-log

elevated flume

สะพานน้ำ : รางน้ำชนิดวางบนตอม่อเพื่อนำน้ำจากคลองหรือคูส่งน้ำข้ามผ่านที่ลุ่มหรือร่องน้ำธรรมชาติ

elevation

ระดับความสูง : ระยะความสูงตามแนวตั้งนับจากระดับมูลฐาน หรือระดับทะเลปานกลางถึงจุดหรือวัตถุที่อยู่บนผิวโลก

El Niño

เอลนีโญ : ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวเมื่อกระแสน้ำเย็นแปรู บริเวณชายฝั่งตะวันตกของทวีปอเมริกาใต้ ถูกกระแสน้ำอุ่นจากศูนย์สูตรไหลเข้ามาแทนที่ ทำให้อุณหภูมิที่ผิวน้ำสูงขึ้น 10 องศาเซลเซียส และมีผลให้แพลงก์ตอนในบริเวณนั้นลดจำนวนลง จำนวนปลาจึงลดน้อยลงไปด้วย ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทุกๆ 7 - 14 ปี อันเป็นผลมาจากการอ่อนกำลังลงของลมค้าตะวันออกเฉียงใต้ในมหาสมุทรแปซิฟิก เมื่อเกิดปรากฏการณ์นี้ขึ้น จะมีผลกระทบต่อภูมิอากาศของบริเวณชายฝั่งใกล้เคียงในลักษณะที่ทำให้มีฝนตกน้อยลง (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

embankment

คัน : แนวดินหรือวัสดุอื่นที่เสริมให้สูงขึ้นจากพื้นดินเดิม สำหรับวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น คันถนน คันคลอง คันกั้นน้ำ

embankment dam

เขื่อนวัสดุถม : เขื่อนที่ก่อสร้างด้วยวัสดุต่างๆ เช่น ดิน หรือหินนำมาบดอัดเป็นตัวเขื่อน

emergence

จุดธารไหล :

1. (ชายฝั่ง) การยกระดับของแผ่นดินเมื่อเทียบกับระดับทะเล ทำให้บริเวณซึ่งเดิมอยู่ใต้น้ำ โผล่พ้นน้ำกลายเป็นแผ่นดิน ทั้งนี้อาจเกิดจากการลดลงของระดับน้ำทะเลหรือการยกตัวของแผ่นดิน ลักษณะของชายฝั่งที่ยกตัวจะเห็นได้ว่ามีชายหาดยกสูงขึ้น หรือเกิดที่ราบริมฝั่งบางแห่ง เช่นทางฝั่งทะเลตะวันออกในภาคใต้ของประเทศไทย (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)
2. (ธารน้ำ) จุดบนผิวดินที่ธารน้ำใต้ดินปรากฏตัวแล้วกลายเป็นธารผิวดิน (มีความหมายเหมือนกับ resurgence หรือ rise) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

emergency spillway

ทางระบายน้ำล้นฉุกเฉิน : ทางระบายน้ำล้นสำหรับปล่อยให้น้ำล้นข้ามในกรณีที่ปริมาณน้ำหลากมากเกินไป หรือมากเกินไปอาคารทางระบายน้ำล้นปกติจะระบายได้ทัน เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำไหลล้นตัวเขื่อน

end baffle

แผงปะทะน้ำด้านท้าย : แผงหรือแผงคอนกรีตที่ติดกับพื้นตรงปลายสุดด้านท้ายน้ำของอาคารชลประทาน ทำหน้าที่ปะทะน้ำเพื่อสลายพลังงาน เรียกอีกอย่างว่า end sill

end bearing pile

เสาเข็มดาด : เสาเข็มที่ถ่ายน้ำหนักจากฐานรากไปที่ปลายเข็มลงสู่ชั้นดินแข็ง ทรายแน่น หรือชั้นหิน

end sill

แผงปะทะน้ำด้านท้าย : แท่งหรือแผงคอนกรีตที่ติดกับพื้นตรงปลายสุดด้านท้ายหน้าของอาคารชลประทาน ทำหน้าที่ปะทะน้ำเพื่อสลายพลังงาน เรียกอีกอย่างว่า end baffle

energy dissipator

ส่วนสลายพลังงาน : ส่วนของอาคารที่ทำหน้าที่สลายพลังงานน้ำก่อนปล่อยลงสู่ทางน้ำ เช่น แผงปะทะน้ำ ฟันตะเข้

energy gradient

ลาดพลังงาน : ความลาดเอียงของเส้นลาดพลังงาน

energy head

เฮดพลังงาน : พลังงานรวมของของไหล ที่หน้าตัดใดๆ ประกอบด้วย พลังงานศักย์ พลังงานจลน์ และความดัน มีหน่วยเป็นความสูง

energy grade line

เส้นลาดพลังงาน : เส้นแสดงระดับพลังงานตามความยาวทางน้ำ เรียกอีกอย่างว่า energy line

entrance loss

การสูญเสียที่ทางเข้า : การสูญเสียพลังงานของน้ำที่ทางเข้าอาคารชลศาสตร์

epicenter; epicentrum

ศูนย์กลางแผ่นดินไหว : ตำแหน่งที่สมมติ กำหนดด้วยจุดตัดของเส้นดิ่งที่ลากจากศูนย์แผ่นดินไหว (earthquake focus) ตัดกับผิวโลก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

equator

เส้นศูนย์สูตร : เส้นวงใหญ่ที่แบ่งโลกออกเป็น 2 ซีก คือ ซีกโลกเหนือกับซีกโลกใต้ จุดทุกจุดบนเส้นศูนย์สูตรอยู่ห่างจากขั้วโลกทั้งสองเท่ากัน และระนาบของเส้นศูนย์สูตรตั้งฉากกับแกนของโลก ความยาวของเส้นศูนย์สูตรประมาณ 40,075 กิโลเมตร (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

equipotential line

เส้นศักย์เท่ากัน : เส้นที่เชื่อมต่อระหว่างจุดที่มีพลังงานศักย์เท่ากัน

erosion

- การกัดเซาะ** : (การชลประทาน) การกัดเซาะผิวน้ำดินหรืออาคารชลศาสตร์โดยน้ำหรือลม
- การกร่อน** : กระบวนการหนึ่งหรือหลายกระบวนการที่ทำให้สารเปลือกโลกหลุดไป ละลายไป หรือกร่อนไปโดยตัวการธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ ลมฟ้าอากาศ สารละลาย การครูดถู การนำพา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพังทลายเป็นกลุ่มก้อน เช่น แผ่นดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

evaporation

การระเหย : กระบวนการเปลี่ยนสภาพจากของเหลวกลายเป็นไอ

evaporimeter

เครื่องวัดการระเหยของน้ำ, มาตรวัดการระเหย : เครื่องวัดจำนวนและอัตราการระเหยของน้ำที่กลายเป็นไอเข้าสู่บรรยากาศ มี 2 แบบ คือ

1. เครื่องวัดการระเหยแบบอ่าง (evaporation pan) เป็นเครื่องวัดการระเหยจากผิวของน้ำโดยตรง มีลักษณะเป็นอ่างโลหะ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 122 เซนติเมตร มีกระบอกทองเหลืองขนาดสูง 25 เซนติเมตร อยู่กลางอ่าง ปากกระบอกมีตะขอวางพาดไว้ ปลายตะขออีกข้างหนึ่งจดผิวน้ำพอดี น้ำในอ่างและในกระบอกที่ใส่ไว้จะมีระดับเท่ากันเสมอ เมื่อน้ำระเหยเพียงเล็กน้อย ปลายตะขอจะขยับให้เฟืองหมุน แสดงค่าน้ำที่ระเหยไปบนสเกล
2. เครื่องวัดการระเหยแบบพิเช (Piche evaporimeter) เป็นเครื่องวัดการระเหยจากกระดาดชุ่มน้ำ มีลักษณะเป็นหลอดแก้ว บรรจุน้ำกลั่นเต็มหลอด มีกระดาดเป็นรูปวงรีน้ำซึมได้ง่าย ตัดเป็นรูปกลมวางบนผิวน้ำ ปิดประกบด้วยเหล็กติดไว้ เวลาใช้วัดความระเหยของน้ำให้คว่ำหลอดแก้วลง แขนงหลอดแก้วในตู้สุญญากาศ เมื่อน้ำซึมและระเหยผ่านกระดาด ปริมาณน้ำในหลอดแก้วจะลดลง การระเหยของน้ำจะแสดงค่าที่สเกลข้างหลอดแก้ว (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

evaporation pan

ถาดวัดการระเหย : ถาดบรรจุน้ำที่ใช้วัดการระเหยของน้ำสู่บรรยากาศ มีหน่วยเป็นมิลลิเมตร หรือถ้าวัดอัตราการระเหยจะมีหน่วยเป็นมิลลิเมตร/วัน

evapotranspiration

การคายระเหย : ปริมาณน้ำที่สูญเสียจากพื้นที่เพาะปลูกสู่บรรยากาศในรูปของไอน้ำ ประกอบด้วยปริมาณน้ำที่พืชคายออกทางใบและปริมาณน้ำที่ระเหยจากพื้นที่เพาะปลูก

excess hydrostatic pressure

ความดันน้ำส่วนเกิน : ความดันน้ำที่เพิ่มขึ้นจากปกติเนื่องจากแรงกระทำ

excess rainfall

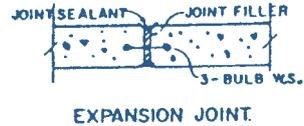
ปริมาณฝนส่วนเกิน : ผลต่างระหว่างปริมาณน้ำที่ได้รับ (ฝนและอื่น ๆ) กับปริมาณน้ำที่สูญเสียไปจากการคายระเหยในห้วงเวลาที่พิจารณา

exit gradient

ลาดพลังงานที่จุดออก : ตำแหน่งของลาดพลังงานที่จุดออกของอาคารชลศาสตร์ มีประโยชน์ในการหาอัตราส่วนความปลอดภัยจากการพัดพาเม็ดดินออกไป (factor of safety against piping)

expansion joint

รอยต่อเพื่อการขยายตัว : รอยต่อในงานคอนกรีต อยู่ระหว่างชิ้นส่วนของโครงสร้างหลายชิ้นที่ถูกตรึงไว้ โดยยอมให้ชิ้นส่วนแต่ละชิ้นขยายตัวได้อย่างอิสระตามการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ

expected rainfall

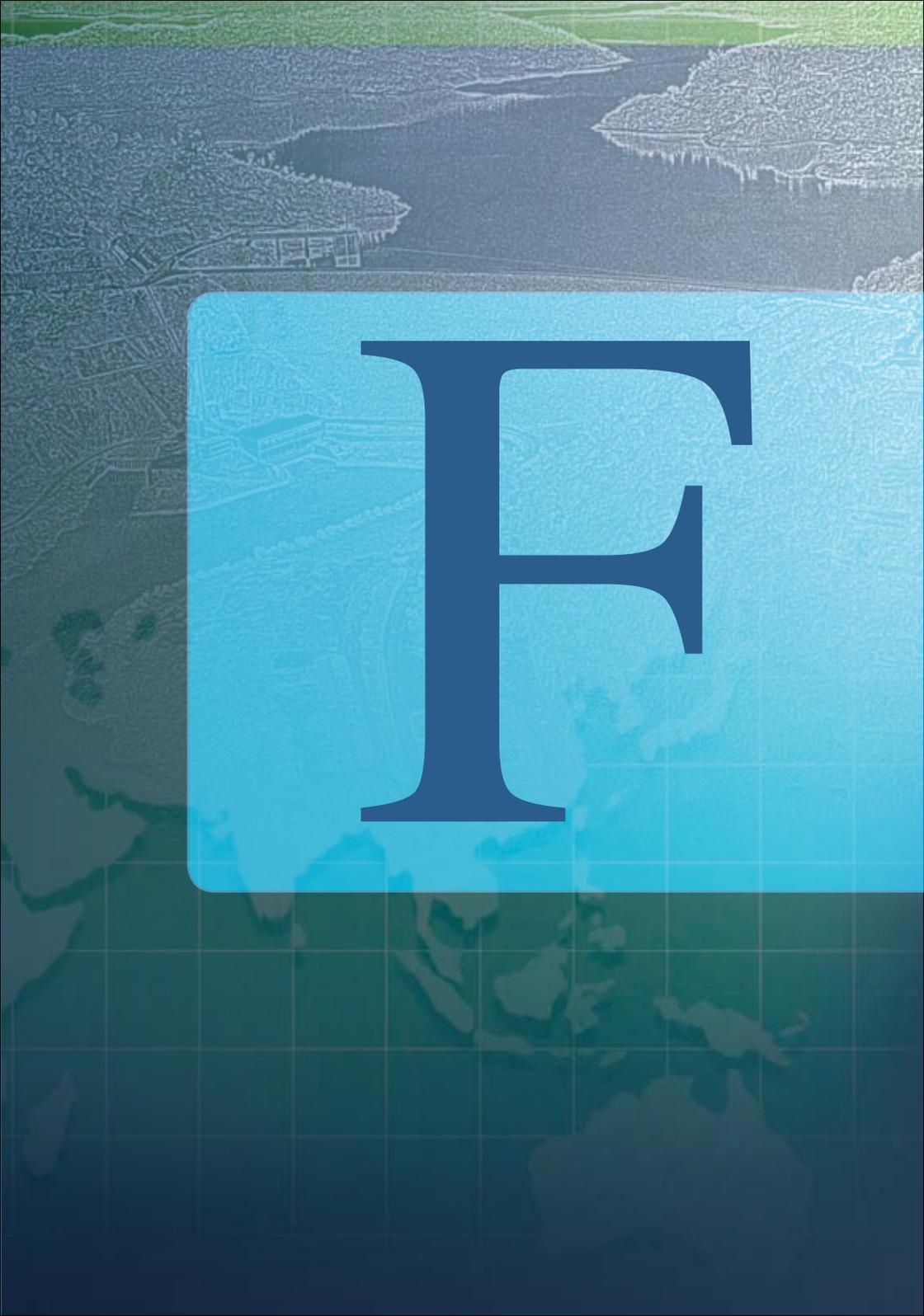
ฝนคาดการณ์ : ปริมาณฝนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

exploratory borehole

หลุมสำรวจ : หลุมที่เจาะเพื่อเก็บตัวอย่างดิน หิน กรวด ทราย นำมาตรวจสอบคุณภาพชั้นหินอุ้มน้ำว่า มีความเป็นไปได้หรือไม่ ที่จะเจาะบ่อผลิตน้ำต่อไป

extreme flood

น้ำท่วมสุดโต่ง : ปริมาณน้ำท่วมสูงสุดในช่วงเวลาศึกษา หรือปริมาณน้ำที่สูงกว่าค่าน้ำหลากที่ออกแบบไว้

An aerial photograph of a city, likely San Francisco, showing a large body of water (the bay) and surrounding urban areas. A large, semi-transparent blue square is overlaid on the image, containing a large, dark blue, serif capital letter 'F'. The background image is a high-angle, wide-area shot of the city and its waterfront.

F

factor of safety

ส่วนปลอดภัย : อัตราส่วนระหว่างแรงที่ต้านทานการพังทลายกับแรงที่กระทำที่ทำให้เกิดการพังทลาย ซึ่งเป็นดัชนีแสดงความแข็งแรงของอาคารที่มีต่อการพังทลาย

farm delivery efficiency

ประสิทธิภาพการส่งน้ำที่แปลงนา : อัตราส่วนเป็นร้อยละระหว่างปริมาณน้ำที่แปลงเพาะปลูกกับปริมาณน้ำที่ส่งจริง ณ ท่อส่งน้ำเข้านา เรียกอีกอย่างว่า farm irrigation efficiency

farm delivery requirement

ความต้องการน้ำที่แปลงนา : ปริมาณน้ำชลประทานที่ส่งถึงแปลงเพาะปลูก เป็นปริมาณน้ำที่พืชต้องการรวมกับปริมาณน้ำที่สูญเสียต่างๆ ไปด้วย

farm dike

คันนา : ดินที่พูนขึ้นเป็นแนวตามท้องนา จุดประสงค์เพื่อกั้นน้ำให้อยู่ในแปลงเพาะปลูก เป็นต้น

farm inlet

อาคารรับน้ำเข้าแปลงนา : อาคารที่ทำหน้าที่รับน้ำจากคูส่งน้ำเข้าแปลงเพาะปลูก

farm intake

ท่อส่งน้ำเข้านา : อาคารรับน้ำจากคลองส่งน้ำเข้าคูส่งน้ำ เรียกอีกอย่างว่า farm turnout

farm irrigation efficiency

ประสิทธิภาพการส่งน้ำที่แปลงนา : ประสิทธิภาพในการส่งน้ำเพื่อให้พืชใช้ที่ท่อส่งน้ำเข้านา ซึ่งรวมถึงปริมาณน้ำที่สูญเสียในคูส่งน้ำด้วย เรียกอีกอย่างว่า farm delivery efficiency

farm road

ทางลำเลียงในแปลงนา : ถนนที่ใช้เป็นทางเข้าออกทุ่งไร่นาแต่จะแปลง

farm turnout

ท่อส่งน้ำเข้านา : อาคารรับน้ำจากคลองส่งน้ำเข้าคูส่งน้ำ เรียกอีกอย่างว่า farm intake

farm water management

การจัดการน้ำชลประทานในแปลงนา : การจัดการน้ำชลประทานในไร่นา ประกอบด้วย การส่งน้ำ การแพร่กระจายน้ำ การควบคุมปริมาณน้ำแก่พืช ตามปริมาณและระยะเวลาที่ต้องการ รวมถึงการระบายน้ำด้วย

fascine

ลูกตะเข้ : การมัดกิ่งไม้เล็ก ๆ หรือไม้ไผ่ กรูรวมกันเป็นพอน เพื่อป้องกัน ลาดตลิ่งมิให้กระแสน้ำกัดเซาะ

fathom

ฟาทอม : มาตรฐานวัดความลึกทางทะเล ความลึก 1 ฟาทอม = 6 ฟุต = 2 หลา = 1.829 เมตร (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

fault

รอยเลื่อน, รอยเหลี่ยม : รอยแตกหรือแนวรอยแตกของหินสองฟากซึ่ง เคลื่อนที่สัมพันธ์กันและขนานไปกับรอยแตกนั้น (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

fault gouge

ผงรอยเลื่อน : สารละเอียดคล้ายแป้งที่พบตามแนวรอยเลื่อน เกิดจากการบด และขัดสีกันของหิน 2 ฟากรอยเลื่อนเรียกอีกอย่างว่า clay gouge หรือ gouge (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

fault scarp

मारอยเลื่อน : ฝาที่ปรากฏขึ้นหลังจากเกิดรอยเลื่อน สังกัดได้ง่ายตรงที่ผารอยเลื่อนมักมีแนวตรงตัดภูมิประเทศชัดกว่าผาตั้งหรือผาชัน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

fault set

ชุดรอยเลื่อน : กลุ่มของรอยเลื่อนต่างๆ ที่มีทิศทางขนานหรือเกือบขนานกัน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

fault system

ระบบรอยเลื่อน : ชุดรอยเลื่อนตั้งแต่ 2 ชุด ขึ้นไปที่เกี่ยวพันกันอย่างเป็นระบบ ดู fault set ประกอบ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

fault zone

เขตรอยเลื่อน : บริเวณรอยเลื่อนที่มีรอยแตกและรอยเลื่อนจำนวนมาก มักพบหินกรวดเหลี่ยมหรือหินไมโลไนต์ในบริเวณนั้น เขตรอยเลื่อนนี้อาจกว้างหลายร้อยเมตรก็ได้ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

feasibility study

การศึกษาความเหมาะสม : การศึกษาวางแผนพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งทางด้านวิศวกรรม เศรษฐกิจ - สังคม เศรษฐศาสตร์ สิ่งแวดล้อม หากโครงการมีความเหมาะสมจะนำไปสู่ขั้นตอนการออกแบบรายละเอียดต่อไป

feeder canal

คลองชักน้ำ : คลองเพื่อนำน้ำจากแหล่งน้ำแห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง หรือเพื่อเชื่อมโยงระหว่างสองจุดในระบบเดียวกัน

feeder ditch

คูชักน้ำ :

1. คูที่เชื่อมโยงระหว่างสองจุดในระบบเดียวกัน
2. คูส่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีปริมาณน้ำมากกว่า 180 ลิตรต่อวินาที ใช้เรียกโดยกลุ่ม ออกแบบคันคูน้ำและจัดรูปที่ดิน กรมชลประทาน

fetch

ระยะทางตั้งฉากไกลสุด : ระยะทางที่จุดไกลสุดของผิวน้ำด้านเหนืออ่างเก็บน้ำที่ตั้งฉากกับเขื่อนกักเก็บน้ำ ใช้ในการคำนวณหาความสูงของคลื่นที่เกิดจากความเร็วลมที่พัดเข้าหาเขื่อน

field capacity

ความชื้นชลประทาน : ปริมาณน้ำที่เหลืออยู่ในดินหลังจากที่น้ำส่วนเกินภายใต้แรงดึงดูดของโลกได้ระบายออกไปแล้ว เป็นความจุสูงสุดในการดูดยึดความชื้นของดินในสภาวะธรรมชาติ ความชื้นชลประทานนี้ใช้บอกค่าพิกัดของระดับความชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

field ditch

คูไส้ไก่ : คูส่งน้ำขนาดเล็ก

field drainage system

ระบบระบายน้ำในแปลงเพาะปลูก : ระบบระบายน้ำส่วนเกินออกจากแปลงเพาะปลูก

field wetness

สภาพน้ำในแปลงเพาะปลูก : สภาพน้ำหรือความชื้นที่มีอยู่จริงในแปลงเพาะปลูก

filler

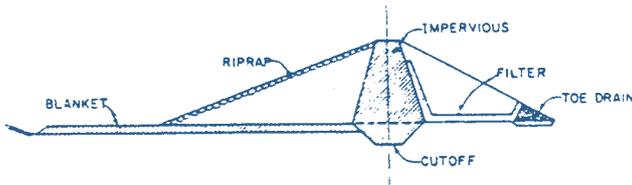
วัสดุอุด : วัสดุที่ใช้ในการอุดช่องว่าง จะเป็นของเหลวหรือของแข็งก็ได้

fillet

พอกมุม : การเพิ่มความหนาบริเวณมุมด้านในของอาคาร

filter

วัสดุกรอง : วัสดุต่างๆ เช่น หิน กรวด ทราย ฯลฯ ที่นำมาจัดเรียงหรือผสมให้มีขนาดคละที่เหมาะสม ใช้กรองน้ำเพื่อป้องกันการพัดพาเม็ดดินไม่ให้เคลื่อนที่ไหลไปตามน้ำ

fineness modulus

โมดูลัสความละเอียด : การวัดความหยาบหรือละเอียดของมวลรวม คำนวณได้จากผลรวม ร้อยละสะสมของมวลรวมที่ค้ำบนตะแกรง เบอร์ 4, 8, 16, 30, 50, 100 แล้วหารด้วย 100 เช่น ทรายผสมคอนกรีต มีค่าโมดูลัสความละเอียดระหว่าง 2.3 ถึง 3.1

fish ladder

บันไดปลา : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นทางให้ปลาผ่านในทางน้ำที่มีอาคารปิดกั้น เช่น เขื่อนทดน้ำ หรือฝาย

fish screen

ตะแกรงปลา : ตะแกรงป้องกันไม่ให้ปลาผ่าน

fishway

ทางปลาผ่าน : อาคารที่ให้ปลาผ่านจากท้ายน้ำไปยังเหนือน้ำเพื่อการขยายพันธุ์ เรียกอีกอย่างว่า fish-pass

fixed crest weir

ฝายสันแข็ง : อาคารฝายท่อน้ำที่ไม่มีบานระบายน้ำควบคุม

fixed hinged gate

บานชนิดจุดหมุนคงที่ : บานบังคับน้ำซึ่งเปิด - ปิดในลักษณะที่ตัวบานหมุนรอบจุดหมุน มีทั้งแบบที่ตัวบานติดอยู่กับจุดหมุนโดยตรง และแบบที่ตัวบานติดอยู่กับโครงซึ่งติดอยู่กับจุดหมุนอีกต่อหนึ่ง

fixed roller gate

บานชนิดล้อเลื่อน : บานบังคับน้ำที่เปิด - ปิดบานโดยใช้เพลลาและล้อในการเคลื่อนที่ เรียกอีกอย่างว่า fixed wheel gate

fixed wheel gate

บานชนิดล้อเลื่อน : บานบังคับน้ำที่เปิด - ปิดบานโดยใช้เพลลาและล้อในการเคลื่อนที่ เรียกอีกอย่างว่า fixed roller gate

fixed-bed model

แบบจำลองพื้นแข็ง : แบบจำลองทางชลศาสตร์ซึ่งพื้นท้องน้ำทำจากวัสดุที่ทนต่อการกัดเซาะของน้ำ

flap gate

บานชนิดกระดก :

1. บานเปิด - ปิดติดอยู่ที่ตอนปลายท่อจ่ายน้ำของเครื่องสูบน้ำ เพื่อป้องกันการไหลกลับของน้ำ เมื่อเครื่องสูบน้ำหยุดทำงาน
2. บานเปิด - ปิดควบคุมระดับน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม มักออกแบบให้เปิดเมื่อระดับน้ำด้านเหนือน้ำสูงกว่าระดับท้ายน้ำเพื่อระบายน้ำ และปิดเมื่อระดับน้ำด้านท้ายน้ำสูงขึ้นเท่ากับหรือมากกว่าระดับน้ำด้านเหนือน้ำเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำไหลย้อนกลับ

flap valve

ลิ้นชนิดกระดก : ลิ้นเปิด-ปิดที่ติดอยู่ที่ปลายรูระบายน้ำซึม (weep hole) เพื่อให้น้ำซึมออกอย่างเดียว

flash board weir

ฝายบานกระดก : ฝายชนิดปรับความสูงได้ด้วยแผ่นบานติดบานพับที่หมุนรอบแกนในแนวราบซึ่งติดตั้งบนสันฝาย

flashboard

แผงกั้นน้ำ : บานไม้หรือบานเหล็กทำหน้าที่กั้นไม่ให้น้ำไหลผ่านได้ เรียกอีกอย่างว่า stop plank

flash flood

น้ำท่วมฉับพลัน : น้ำที่เกิดท่วมอย่างรวดเร็ว ฉับพลัน และไหลลดลงอย่างรวดเร็ว ตามปกติมักเป็นผลเนื่องมาจากฝนตกหนักในที่สูงบริเวณเทือกเขา หรือในป่า เมื่อสะสมไวมี่ปริมาณมากขึ้นก็จะไหลลงสู่ที่ต่ำพร้อมๆ กัน ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันขึ้น โดยมากจะเกิดบริเวณช่องทางน้ำแคบๆ และมีความลาดชันสูงหรือเฉาะท้องถื่น

float gauge

เครื่องวัดระดับน้ำแบบลูกลอย : เครื่องมือสำหรับวัดระดับน้ำ โดยอาศัยหลักการเคลื่อนที่ของลูกลอยในแนวตั้งตามการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำ

float measurement

การวัดกระแสน้ำแบบหุ่นลอย : การวัดความเร็วของกระแสน้ำโดยใช้การวัดความเร็วของหุ่นลอย

flood

1. **น้ำท่วม** : น้ำซึ่งท่วมพื้นที่บริเวณใดบริเวณหนึ่งเป็นครั้งคราว เนื่องจากมีฝนตกหนักหรือหิมะละลาย ทำให้น้ำในลำน้ำหรือทะเลสาบไหลล้นตลิ่งหรือบ่าลงมาจากที่สูง
2. **อุทกภัย** : อันตรายอันเกิดจากน้ำท่วม (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

flood bed

พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก : พื้นที่ราบบริเวณริมตลิ่งแม่น้ำที่ถูกน้ำท่วมประจำในกรณีนี้ให้รวมถึงส่วนที่เป็นลำน้ำด้วย

flood by-pass

ช่องลัดลดน้ำท่วม : ทางน้ำธรรมชาติหรือที่สร้างขึ้นเพื่อระบายน้ำเมื่อเกิดน้ำท่วมโดยให้น้ำผ่านไปตามทางน้ำนั้น

flood channel

ร่องน้ำหลาก : ร่องน้ำที่ทำขึ้นเพื่อระบายน้ำในช่วงน้ำหลาก

flood control

การควบคุมน้ำท่วม : การควบคุมเพื่อบรรเทาการเกิดน้ำท่วมด้วยวิธีการต่างๆ

flood control storage

ความจุควบคุมน้ำท่วม : ปริมาตรส่วนหนึ่งของความจุของอ่างเก็บน้ำที่ออกแบบไว้เพื่อรองรับปริมาณน้ำในช่วงน้ำหลาก โดยทำหน้าที่ชะลอน้ำไว้ในอ่างฯ แล้วปล่อยออกจากอ่างฯ ด้วยอัตราที่ทางน้ำท้ายอ่างฯ สามารถรองรับได้อย่างปลอดภัย

flood crest

ยอดน้ำหลาก : ค่าระดับน้ำสูงสุดหรืออัตราการไหลสูงสุด ในระยะเวลาที่เกิดน้ำท่วมแต่ละครั้ง บางครั้งเรียกว่า flood peak หรือ flood summit

flood disaster

อุทกภัยร้ายแรง : ภัยน้ำที่เกิดจากน้ำท่วมรุนแรง

flood duration

ช่วงเวลาน้ำท่วม : ช่วงเวลาที่เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

flood early warning system

ระบบเตือนภัยน้ำท่วมล่วงหน้า : ระบบการตรวจวัดและรับ-ส่งข้อมูล อุทกวิทยาทางไกล ณ เวลาจริงอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาประมวลผลและ คาดการณ์น้ำท่วมล่วงหน้าเพื่อการเตือนภัย

flood forecasting

การพยากรณ์น้ำท่วม : การประเมินปริมาณน้ำซึ่งสูงกว่าปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้า หรืออาจเป็นการประเมินข้อมูลระยะยาวสำหรับ วัตถุประสงค์ในการวางแผน

flood frequency

ความถี่น้ำท่วม : จำนวนครั้งของการเกิดน้ำท่วมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

flood frequency analysis

การวิเคราะห์ความถี่น้ำท่วม : การวิเคราะห์จำนวนครั้งของการเกิดน้ำท่วม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยใช้ทฤษฎีทางสถิติเพื่อใช้ออกแบบน้ำท่วม

flood frequency curve

โค้งความถี่น้ำท่วม : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำท่วม กับ รอบการเกิดซ้ำ (return period)

flood frequency region

พื้นที่ความถี่น้ำท่วม : พื้นที่ที่ทุก ๆ จุดในพื้นที่มีคุณลักษณะของความถี่ การเกิดน้ำท่วมเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน

flood fringe

ชายเขตนํ้าท่วม : พื้นที่ระหว่างพื้นที่นํ้าท่วมกับทางระบายนํ้าท่วมซึ่งจะมีโอกาสเกิดนํ้าท่วมแต่ไม่บ่อยนัก เรียกอีกอย่างว่า flood-plain fringe หรือ floodway fringe

flood hazard

ภัยพิบัตินํ้าท่วม : ภัยจากนํ้าท่วมที่มีแนวโน้มจะทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและความเสียหายต่อทรัพย์สิน

flood hazard zone

เขตภัยพิบัตินํ้าท่วม : พื้นที่ที่มีแนวโน้มจะได้รับอันตรายต่อชีวิตและความเสียหายต่อทรัพย์สินจากนํ้าท่วม

flood hydrograph

กราฟนํ้าหลาก : เส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณนํ้าหลากกับเวลา

flood index

ดัชนีนํ้าท่วม : ผลรวมค่าความลึกของนํ้าท่วมที่บันทึกไว้ ณ สถานีวัดนํ้าท่าหลัก จำนวนหนึ่งของแต่ละลำน้ำ ในแต่ละปี ใช้ระบุขนาดของนํ้าท่วม

flood irrigation

ชลประทานนํ้านอง : วิธีให้นํ้าชลประทานโดยปล่อยท่วมขังหรือไหลบ่าไปบนพื้นที่

flood levee

พนัง, คัน, คันกั้นนํ้า : คันดินหรือวัสดุอื่นที่เสริมให้สูงขึ้นจากผิวดินเดิม เพื่อกั้นไม่ให้นํ้าจากแม่น้ำหรือจากทะเลไหลผ่านเข้ามาได้ เพื่อป้องกันไม่ให้นํ้าบ่าเข้าไปท่วมพื้นที่เพาะปลูก ที่อยู่อาศัย เรียกอีกอย่างว่า dike หรือ dyke

flood level

ระดับนํ้าท่วม : ระดับนํ้าที่กำหนดเป็นเส้นแบ่งการเกิดนํ้าท่วม เรียกอีกอย่างว่า flood stage

flood magnitude

ขนาดน้ำท่วม : ปริมาณน้ำทั้งหมดของการเกิดน้ำท่วมหรืออัตราการไหลสูงสุด ระหว่างการเกิดน้ำท่วม เรียกอีกอย่างว่า flood size

flood management

การจัดการน้ำท่วม : กระบวนการแก้ไขปัญหา น้ำท่วม

flood mark

คราบน้ำสูงสุด : รอยหรือคราบที่เกิดขึ้นตามโครงสร้างหรือสิ่งต่าง ๆ เมื่อน้ำท่วม หรือระดับน้ำขึ้นสูงสุด เรียกอีกอย่างว่า high watermark

flood parameter

องค์ประกอบน้ำท่วม : ปัจจัยที่ใช้ระบุคุณลักษณะของน้ำท่วม เช่น ช่วงเวลา ขนาด ระดับน้ำสูงสุด

flood peak

ยอดน้ำหลาก : ค่าระดับน้ำสูงสุดหรืออัตราการไหลสูงสุดในระยะเวลาที่เกิด น้ำท่วมแต่ละครั้ง บางครั้งเรียกว่า flood crest หรือ flood summit

flood plain; flood plane

ทาม, ที่ราบน้ำท่วมถึง : พื้นที่ราบบริเวณริมตลิ่งแม่น้ำที่ถูกน้ำท่วมประจำ

flood-plain fringe

ชายเขตน้ำท่วม : พื้นที่ระหว่างพื้นที่น้ำท่วมกับทางระบายน้ำท่วมซึ่งจะมี โอกาสเกิดน้ำท่วมแต่ไม่บ่อยนัก เรียกอีกอย่างว่า flood fringe หรือ floodway fringe

flood prevention

การป้องกันน้ำท่วม : วิธีการที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำท่วม สามารถแบ่งเป็น 2 มาตรการ คือ มาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง เช่น คันกั้นน้ำ เขื่อน และมาตรการไม่ใช้สิ่งก่อสร้าง เช่น การพยากรณ์น้ำ

flood probability

ความน่าจะเป็นการเกิดน้ำท่วม : ความเป็นไปได้ของการเกิดปริมาณน้ำที่มากกว่าหรือเท่ากับขนาดที่กำหนด

flood protection

การป้องกันภัยน้ำท่วม : การป้องกันความเสียหายที่เกิดจากน้ำท่วม ด้วยแผนการป้องกันต่างๆ

flood routing

การเคลื่อนตัวของน้ำท่วม : วิธีการพิจารณาความคืบหน้าของเวลา และรูปร่างของกราฟน้ำนอง ณ จุดต่างๆ ในลำน้ำ

flood runoff

ปริมาณน้ำท่วม : ปริมาณน้ำทั้งหมดในช่วงเวลาการเกิดน้ำท่วม

flood series

อนุกรมน้ำท่วม : ลำดับการเกิดน้ำท่วมตามขนาด หรือปริมาณในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

flood size

ขนาดน้ำท่วม : ปริมาตรน้ำทั้งหมดของการเกิดน้ำท่วม หรืออัตราการไหลสูงสุดระหว่างการเกิดน้ำท่วม เรียกอีกอย่างว่า flood magnitude

flood stage

ระดับน้ำท่วม : ระดับน้ำที่กำหนดเป็นเส้นแบ่งการเกิดน้ำท่วม เรียกอีกอย่างว่า flood level

flood storage

ความจุื่อน้ำท่วม : ความจุของอ่างเก็บน้ำส่วนที่เพื่อไว้สำหรับรับปริมาณน้ำที่ระดับกักเก็บ เพื่อควบคุมการเกิดน้ำท่วม

flood storage basin

พื้นที่กักเก็บน้ำท่วม : พื้นที่ที่ใช้ในการกักเก็บปริมาณน้ำบางส่วนที่เกิดจากน้ำท่วมจนกระทั่งน้ำท่วมได้ลดลงแล้วจึงระบายน้ำออก

flood summit

ยอดน้ำหลาก : ค่าระดับน้ำสูงสุดหรืออัตราการไหลสูงสุด ในระยะเวลาที่เกิดน้ำท่วมแต่ละครั้ง บางครั้งเรียกว่า flood crest หรือ flood peak

flood surcharge

ความจุื่อน้ำหลาก : ปริมาตรหรือความจุในอ่างเก็บน้ำที่อยู่ระหว่างระดับน้ำกักเก็บกับระดับน้ำสูงสุด เป็นที่ว่างที่เพื่อไว้รองรับปริมาณน้ำส่วนเกินจากที่กำหนดไว้ เรียกอีกอย่างว่า surcharge

flood wall

กำแพงป้องกันน้ำท่วม : กำแพงคอนกรีตหรือหินก่อสำหรับป้องกันน้ำท่วม

floodway fringe

ชายเขตน้ำท่วม : พื้นที่ระหว่างพื้นที่น้ำท่วมกับทางระบายน้ำท่วมซึ่งจะมีโอกาสเกิดน้ำท่วมแต่ไม่บ่อยนัก เรียกอีกอย่างว่า flood fringe หรือ floodplain fringe

flood warning

การเตือนภัยน้ำท่วม : การแจ้งเตือนเกี่ยวกับข้อมูลน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ

flood wave

คลื่นน้ำท่วม : ลักษณะการเคลื่อนตัวของน้ำท่วมคล้ายลูกคลื่น ซึ่งระดับน้ำท่วมจะค่อยๆ สูงขึ้นจนถึงระดับสูงสุด แล้วจึงค่อยๆ ลดลง แล้วเคลื่อนตัวไปปรากฏด้านท้ายน้ำ

flood zones

เขตน้ำท่วม :

1. พื้นที่ย่อยในที่ราบน้ำท่วมถึง ที่มีความถี่ของการเกิดน้ำท่วมเท่ากัน
2. พื้นที่ริมขอบอ่างเก็บน้ำหรือริมแม่น้ำที่น้ำท่วมถึงอันเนื่องมาจากระดับน้ำสูงกว่าปกติ

flooded area

พื้นที่น้ำท่วม : พื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมจากปริมาณน้ำส่วนเกินที่ไหลล้นตลิ่งของร่องน้ำ ลำน้ำ หรือแม่น้ำ

flooding

การเกิดน้ำท่วม; น้ำท่วมบ่า :

1. การที่ปริมาณน้ำไหลล้นแม่น้ำ ลำน้ำ ทะเลสาบ เข้าสู่พื้นที่ที่มีการระบายน้ำไม่เพียงพอจึงก่อให้เกิดน้ำท่วม
2. รูปแบบการส่งน้ำชลประทานโดยควบคุมให้น้ำท่วมบ่าไปตามพื้นที่ เรียกอีกอย่างว่า inundation

floodplain mapping

การทำแผนที่น้ำท่วม : กระบวนการกำหนดขอบเขตน้ำท่วม ในรอบการเกิดซ้ำที่กำหนด โดยจัดทำเป็นแผนที่น้ำท่วมถึง

floodway

ทางระบายน้ำท่วม :

1. ทางน้ำธรรมชาติหรือที่สร้างขึ้นเพื่อระบายน้ำเมื่อเกิดน้ำท่วม โดยให้น้ำไหลผ่านไปตามทางน้ำนั้น
2. พื้นที่ริมตลิ่งที่ออกแบบไว้ให้เป็นทางระบายน้ำท่วม

floor block

พื้นตะเข้ : แท่งคอนกรีตที่หล่อติดกับพื้นอาคารเพื่อสลายพลังงานที่เกิดการกระโจนตัวของน้ำ

flow line

เส้นการไหล : เส้นแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ของอนุภาคน้ำ ภายใต้การไหลแบบราบเรียบ

flow net

ตาข่ายการไหล : ตาข่ายแสดงเส้นการไหลกับเส้นศักย์เท่ากันของน้ำ ใช้ในการศึกษาการรั่วซึมของน้ำ เรียกอีกอย่างว่า flow pattern

flow pattern

ตาข่ายการไหล : ตาข่ายแสดงเส้นการไหลกับเส้นศักย์เท่ากันของน้ำ ใช้ในการศึกษาการรั่วซึมของน้ำ เรียกอีกอย่างว่า flow net

fly off

การระเหยทั้งหมด : ผลรวมของน้ำที่สูญเสียไปเนื่องจากการใช้น้ำของพืช (การคายน้ำและการสร้างเนื้อเยื่อ) การระเหยจากผิวน้ำ ผิวดิน และหยาดน้ำฟ้าที่ค้างอยู่ตามต้นไม้ใบหญ้า ในพื้นที่หนึ่งๆ ณ ช่วงเวลาที่พิจารณา เรียกอีกอย่างว่า total evaporation, total loss หรือ water losses

free flow

การไหลแบบอิสระ : การไหลของน้ำผ่านอาคารชลประทานที่ระดับน้ำด้านท้ายไม่มีอิทธิพลต่อการไหล

flowing well

บ่อน้ำพุ : บ่อน้ำบาดาลที่มีน้ำขึ้นมาสู่ผิวดินได้โดยไม่มีกรสูบ แตกต่างจากบ่อน้ำพุมีแรงดัน ตรงที่บ่อน้ำพุมีแรงดันอาจมีแรงดันที่เกิดจากก๊าซมากกว่าแรงดันที่เกิดจากระดับแรงดันของน้ำบาดาล (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

flume

สะพานน้ำ, รางริน : รางน้ำที่จัดทำขึ้นเพื่อนำน้ำผ่านพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมในการสร้างคลอง มีทั้งชนิดวางบนพื้นดิน และวางบนตอม่อ

form line

เส้นแสดงสัญญาณ : เส้นที่ใช้แสดงความสูงต่ำของภูมิประเทศบนแผนที่คล้ายกับเส้นชั้นความสูง แต่ไม่ได้บอกความสูงที่ชัดเจน มีประโยชน์แสดงให้เห็นรูปร่างลักษณะภูมิประเทศโดยรวมๆ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

foundation gallery

ทางเดินภายในฐานราก : อุโมงค์ที่อยู่ภายในฐานรากของเขื่อนเก็บกักน้ำชนิดเขื่อนคอนกรีต มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการอัดฉีดน้ำปูนในการปรับปรุงฐานรากในระหว่างการก่อสร้าง และใช้เพื่อตรวจสอบความปลอดภัย และบำรุงรักษาเขื่อนรวมทั้งลดแรงดันน้ำด้วยการระบายน้ำทิ้ง

free water

น้ำอิสระ : น้ำในดินส่วนที่สามารถระบายออกไปจากช่องว่างระหว่างเม็ดดินได้ด้วยแรงดึงดูดของโลก เรียกอีกอย่างว่า gravitational water

freeboard

ระยะพ้นน้ำ : ระยะจากระดับน้ำสูงสุดถึงระดับหลังอาคารที่ไม่ต้องการให้น้ำไหลล้นข้าม เช่น ระดับหลังขอบตาด ระดับหลังคันคลอง ระดับหลังคันคู หรือสันเขื่อน

free-fall weir

ฝายแบบการไหลอิสระ : ฝายที่มีระดับน้ำด้านท้ายต่ำกว่าสันฝายและระดับน้ำท้ายน้ำไม่มีผลต่อการไหล เรียกอีกอย่างว่า free weir, clear overflow weir หรือ free overfall weir

free jet stilling basin

แอ่งน้ำนิ่งแบบน้ำพุ่งอิสระ : แอ่งน้ำนิ่งที่ใช้สลายพลังงานของน้ำที่ไหลพุ่งออกจากปากทางออกซึ่งอยู่สูงกว่าระดับน้ำด้านท้ายน้ำผ่านอากาศตกลงสู่แอ่ง พลังงานส่วนใหญ่จะถูกสลายไปโดยการปั่นป่วนของน้ำในแอ่ง เรียกอีกอย่างว่า free jet basin

free overfall weir

ฝายแบบการไหลอิสระ : ฝายที่มีระดับน้ำด้านท้ายต่ำกว่าสันฝายและระดับน้ำท้ายน้ำไม่มีผลต่อการไหล เรียกอีกอย่างว่า free weir, clear overflow weir หรือ free-fall weir

free weir

ฝายแบบการไหลอิสระ : ฝายที่มีระดับน้ำด้านท้ายต่ำกว่าสันฝายและระดับน้ำท้ายน้ำไม่มีผลต่อการไหล เรียกอีกอย่างว่า free overfall weir, clear overflow weir หรือ free-fall weir

friction pile

เสาเข็มเสียดทาน : เสาเข็มที่ถ่ายน้ำหนักให้ดินในรูปของความเสียดทานตลอดความยาวของเสาเข็ม

friction slope

ลาดความฝืด : ความลาดเอียงของพลังงานที่สูญเสียเนื่องจากความฝืด

Froude number (Fr)

ฟรูดนัมเบอร์ : ตัวเลขแสดงอัตราส่วนระหว่างความเร็วของน้ำกับความเร็วของคลื่นน้ำ แสดงในรูปสมการ

$$Fr = \frac{V}{\sqrt{gD}}$$

V = ความเร็วของการไหล

g = อัตราเร่งเนื่องจากแรงโน้มถ่วงของโลก

D = ความลึกชลศาสตร์

full cutoff trench

ร่องแกนทึบน้ำแบบเต็ม : ร่องแกนใต้ฐานเขื่อนหรืออาคารอื่นๆ ที่ขุดจนถึงชั้นทึบน้ำแล้วใส่วัสดุทึบน้ำแทน เพื่อลดการซึมผ่านของน้ำใต้ฐาน

full drain level

ระดับระบายน้ำสูงสุด : ระดับน้ำสูงสุดในคลองหรือคูระบายน้ำ

full supply level

ระดับน้ำสูงสุด : ระดับน้ำสูงสุดในคลองหรือคูส่งน้ำ ใช้ตัวย่อว่า F.S.L. หรือ ร.น.ส.

furrow irrigation

ชลประทานร่องคู : วิธีให้น้ำชลประทานทางผิวดินโดยปล่อยให้น้ำไหลในร่องคู ถ้าเป็นร่องคูเล็กแคบ ตื้น เรียกว่า corrugation irrigation ถ้าร่องคูมีแนวยาวไปตามส่วนลาดเทของพื้นที่ เรียกว่า level furrow และถ้าร่องคูมีแนวขวางกับส่วนลาดเทของพื้นที่ เรียกว่า contour furrow

G

gabion

กล่องลวดถักบรรจุหิน : กล่องทำด้วยลวดถัก บรรจุด้วยหินและกรวดขนาดใหญ่ ใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น วางบนพื้นหรือตลิ่งเพื่อป้องกันการกัดเซาะวางในลำน้ำหรือริมทะเลเพื่อป้องกันคลื่น วางซ้อนกันหลายๆ ชั้นทำเป็นฝายหรือกำแพงกันดินบริเวณลาดไหล่เขา เป็นต้น เรียกอีกอย่างว่า stone mesh หรือถ้ากล่องหนาน้อยกว่า 30 เซนติเมตรจะเรียกว่า mattress

gate

บานบังคับน้ำ : อุปกรณ์เพื่อปิดหรือเปิดช่องทางน้ำ

gate chamber

ห้องบาน : ช่องว่างที่อยู่ติดกับบานประตูเพื่อให้บานประตูหมุนเปิด - ปิดอยู่ภายในช่องว่างนี้

gate seal

ผนึกขอบบาน : วัสดุที่ใช้ป้องกันการรั่วซึมของน้ำบริเวณขอบบานบังคับน้ำ เช่น ยาง ทองเหลือง เป็นต้น

gate valve

ประตูน้ำแบบบาน : อุปกรณ์เปิด - ปิดน้ำที่ใช้กับท่อ มีบานรูปลิ้นเคลื่อนที่ขึ้นลงตั้งฉากกับแนวแกนท่อ

gated spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นแบบมีบาน : อาคารทางระบายน้ำล้นซึ่งสามารถควบคุมการระบายน้ำของอ่างเก็บน้ำ โดยมีประตูเปิด - ปิด เพื่อควบคุมระดับน้ำในอ่างฯ เรียกอีกอย่างว่า controlled spillway

gauge datum

ระดับอ้างอิงของเสาวัดระดับ : ระดับที่กำหนดเป็นระดับศูนย์ของเสาวัดระดับซึ่งอาจเป็นระดับที่เทียบกับระดับทะเลปานกลาง (ร.ท.ก.) หรือระดับสมมุติ (ร.ส.ม.)

gauging station

สถานีวัดน้ำ : ตำแหน่งในลำน้ำซึ่งติดตั้งอุปกรณ์สำหรับบันทึกปริมาณและอัตราการไหลของน้ำอย่างต่อเนื่อง (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

geodimeter

มาตรวัดระยะ : เครื่องมือวัดระยะทางแบบอิเล็กทรอนิกส์ชนิดหนึ่ง ซึ่งใช้คลื่นแสงในการวัด คำนี้อยู่มาจาก geodetic distance meter (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

geographic name

ชื่อภูมิศาสตร์ : ชื่อลักษณะภูมิประเทศและสถานที่ทางภูมิศาสตร์ต่างๆ ได้แก่ แม่น้ำ ภูเขา อำเภอ ตำบล เป็นต้น ตัวอย่างเช่น แม่น้ำเจ้าพระยา ดอยอินทนนท์ อำเภอพนัสนิคม ตั้งขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการบ่งชี้ (มีความหมายเหมือนกับ toponmy) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

geographic information system (GIS)

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (จีไอเอส) : ระบบข้อมูลข่าวสารที่เชื่อมโยงกับค่าพิกัดภูมิศาสตร์และรายละเอียดของวัตถุบนพื้นโลก โดยใช้คอมพิวเตอร์ที่ประกอบด้วย ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ เพื่อการนำเข้า จัดเก็บ ปรับแก้ แปลง วิเคราะห์ข้อมูล และแสดงผลในรูปแบบต่างๆ เช่น แผนที่ ภาพ 3 มิติ สถิติ ตารางข้อมูล เพื่อช่วยในการวางแผนและตัดสินใจของผู้ใช้ให้มีความถูกต้องแม่นยำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

geographic position

ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ : ตำแหน่งของจุดใดจุดหนึ่งที่อยู่บนพื้นผิวโลก โดยกำหนดค่าเป็นละติจูดและลองจิจูด (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

geohydrology

ธรณีอุทกวิทยา : อุทกวิทยาแขนงหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับน้ำที่อยู่ใต้พื้นดิน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549) เรียกอีกอย่างว่า groundwater hydrology

geology

ธรณีวิทยา : วิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับประวัติของโลก สสารที่เป็นองค์ประกอบของโลกและสิ่งมีชีวิตบนพื้นโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรากฏร่องรอยอยู่ในหินต่างๆ ธรณีวิทยามี 3 สาขาหลักที่เด่นชัด คือ 1) ธรณีวิทยาโครงสร้างหรือธรณีแปรสัณฐาน ซึ่งศึกษาถึงรูปร่าง การจัดตัวและโครงสร้างทางธรณีวิทยาของหินต่างๆ ภายในโลก 2) ธรณีวิทยาพลวัต ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุและกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยา 3) ธรณีประวัติ ศึกษาเกี่ยวกับการลำดับเหตุการณ์ทางธรณีวิทยาตามประวัติเหตุการณ์ของโลก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

geophysics

ธรณีฟิสิกส์ : การศึกษาโลกโดยใช้วิธีการทางฟิสิกส์ โดยทั่วไปพื้นฐานการศึกษาธรณีฟิสิกส์รวมถึงการศึกษามบัตติและกระบวนการทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภาคพื้นดิน อุทกภาค บรรยากาศ ความสัมพันธ์ระหว่างโลกกับดวงอาทิตย์ ธรณีฟิสิกส์นี้ยังมีวิชาเฉพาะอีกหลายแขนง เช่น วิทยาแผ่นดินไหว (scismology) ธรณีฟิสิกส์แปรสัณฐาน (tectonophysics) ธรณีฟิสิกส์เชิงวิศวกรรม (engineering geophysics) คำนี้บางที่ใช้หมายรวมถึงการใช้เครื่องมือต่างๆ ศึกษาดวงจันทร์ และดาวเคราะห์ด้วย

Geosynthetic Clay Liner (GCL)

แผ่นดินเหนียวสังเคราะห์ : แผ่นซีเมนต์ภูเขาไฟผสมสารเบนทอไนต์ แล้วห่อหุ้มด้วยแผ่นใยสังเคราะห์ เป็นแผ่นเรียบแบน ทำหน้าที่ป้องกันการไหลซึมผ่านของน้ำ

geotextile

แผ่นใยสังเคราะห์ : วัสดุที่ทำจากใยสังเคราะห์ ใช้ประโยชน์ในการกรองน้ำ กรองดิน แบ่งชั้นของวัสดุ และป้องกันเม็ดดินไหลออก

Global Positioning System (GPS)

ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (จีพีเอส) : ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลกโดยอาศัยดาวเทียม สถานีภาคพื้นดิน และเครื่องรับจีพีเอส

Government Fiscal Management Information System (GFMIS)

ระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ : การบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้นำระบบเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐทุกแห่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ด้านงบประมาณ การพัสดุ การเงินและบัญชี เพื่อให้มีการบริหารจัดการงานแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบ ครบวงจร เพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้วยอิเล็กทรอนิกส์

gradation

ส่วนคละ : ปริมาณของวัสดุต่างๆ ที่รวมกันเป็นมวลรวม แสดงเป็นร้อยละหรือน้ำหนัก

grading

การปรับระดับดิน : การเคลื่อนย้ายดินให้ได้ระดับตามที่ต้องการ เรียกอีกอย่างว่า land leveling

gradually varied flow

การไหลแบบเปลี่ยนแปลงที่ละน้อย : การไหลแบบคงที่ซึ่งความลึกของการไหลค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปตามความยาวของทางน้ำ

granite

หินแกรนิต : หินอัคนีแทรกซอนชนิดหนึ่งซึ่งมีเนื้อแข็งและหยาบ มีส่วนประกอบของแร่ควอตซ์ (quartz) และเฟลด์สปาร์ (feldspar) เป็นส่วนใหญ่

gravel

กรวด : ก้อนหินเล็กๆ เชื่องกว่าเม็ดทราย มีเส้นผ่าศูนย์กลางระหว่าง 4.76 – 76 มิลลิเมตร

gravitational water

น้ำอิสระ : น้ำในดินส่วนที่สามารถระบายออกไปจากช่องว่างระหว่างเม็ดดินได้ด้วยแรงดึงดูดของโลก เรียกอีกอย่างว่า free water

gravity arch dam

เขื่อนแรงโน้มถ่วงโค้ง : เขื่อนกั้นน้ำที่ก่อสร้างขึ้นให้มีน้ำหนักมาก เพื่อดำเนินการดันของน้ำโดยมีสันเขื่อนโค้งออกไปทางด้านเหนือหน้า

gravity weir

ฝายแรงโน้มถ่วง : ฝายที่ทำจากหินก่อหรือคอนกรีตให้มีน้ำหนักมากเพื่อดำเนินการเส่น้ำด้วยตัวมันเอง บางครั้งเรียกว่า masonry weir

grid

กริด : ตารางในระบบพิกัดฉากเพื่อใช้อ้างอิง ระบุตำแหน่ง

groin

รอก : สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นนอกจากตลิ่ง หรือชายฝั่งทะเล ในลักษณะทำมุมเฉียงกับทิศทางของกระแส น้ำ มีลักษณะโปร่งหรือทึบก็ได้ เพื่อชะลอกระแส น้ำหรือชะลอการเคลื่อนตัวของตะกอน เรียกอีกอย่างว่า groyne, spur dike, transverse dike หรือ jetty

groove

ร่องบาน : ร่องสำหรับบังคับบานให้เลื่อนขึ้น - ลง หรือร่องสำหรับใส่ท่อไม้แผงกั้นน้ำ หรือบานเหล็กกั้นน้ำ

gross capacity reservoir

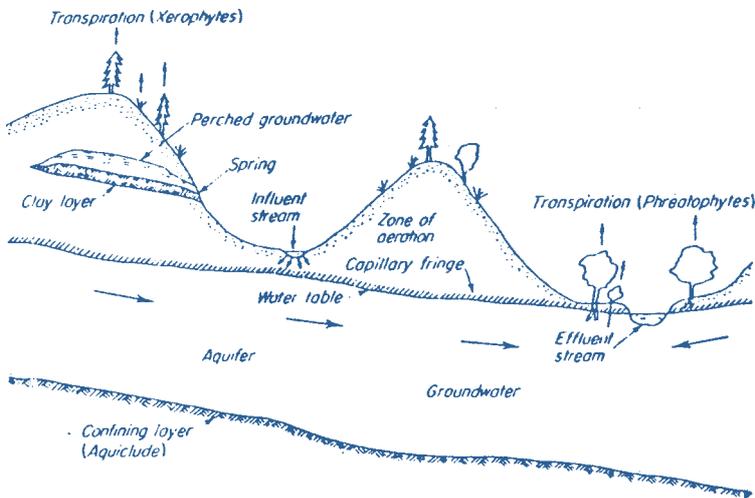
ความจุอ่างเก็บน้ำ : ความจุรวมของอ่างเก็บน้ำคิดตั้งแต่ท้องลำน้ำจนถึงระดับกักเก็บ เรียกอีกอย่างว่า gross storage, reservoir capacity หรือ storage capacity

gross storage

ความจุอ่างเก็บน้ำ : ความจุรวมของอ่างเก็บน้ำคิดตั้งแต่ท้องลำน้ำจนถึงระดับกักเก็บ เรียกอีกอย่างว่า gross capacity reservoir, storage capacity หรือ reservoir capacity

groundwater

น้ำบาดาล : น้ำใต้ผิวดินที่อยู่ในเขตอิมน้ำ รวมถึงธารน้ำใต้ดิน

ground water

groundwater hydrology

ธรณีอุทกวิทยา : อุทกวิทยาแขนงหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับน้ำที่อยู่ใต้พื้นดิน เรียกอีกอย่างว่า geohydrology (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

groundwater recharge

การเติมน้ำใต้ดิน : การเติมน้ำลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินด้วยกระบวนการตามธรรมชาติ หรือโดยมนุษย์

groundwater reservoir

อ่างเก็บน้ำใต้ดิน : บริเวณที่รวบรวมน้ำใต้ดิน โดยการปิดกั้นน้ำใต้ดินดังกล่าว ด้วยกำแพงกั้นน้ำที่ก่อสร้างไว้ใต้ดิน

grout

วัสดุอัดฉีด : ของเหลวหรือวัสดุผสมเหลวใช้เทหรือฉีดลงในรอยแตก รอยต่อ หรือช่องว่าง

grouted riprap

หินเรียงยาแนว : ลิ่งก่อสร้างที่ทำขึ้นจากก้อนหินคละขนาด จัดวางบนชั้นวัสดุรองพื้น โดยวางเรียงกันในลักษณะที่จะให้ก้อนเล็กก้อนใหญ่คละกัน เพื่อให้หินเรียงชิดกันมากที่สุด พร้อมทั้งแต่งผิวหน้าของหินใหญ่แต่ละก้อนให้เป็นระนาบเสมอกันกับหินก้อนข้างเคียงและยาแนวตามช่องว่างระหว่างหินก้อนใหญ่ด้วยปูนสอ (mortar) กระทุ้งให้แน่น และตกแต่งให้เรียบ เรียกอีกอย่างว่า stone pitching

grouting

การอัดฉีด : การเทหรือฉีดของเหลวหรือวัสดุผสมเหลว (grout) ลงในรอยแตก รอยต่อ ช่องว่าง ของดินหรือหินเพื่อเพิ่มความแข็งแรง หรือลดการรั่วซึมของน้ำผ่านฐานราก

grouting galleries

อุโมงค์เพื่อการอัดฉีด : อุโมงค์ในตัวเชื่อมเพื่อการอัดฉีดขณะก่อสร้างหรือบำรุงรักษา

groutstop

วัสดุกั้นอัดฉีด : วัสดุที่บ่งน้ำที่ใช้ในการจำกัดขอบเขตการอัดฉีด

groundwater flow

การไหลของน้ำใต้ดิน :

1. การไหลของน้ำภายในชั้นหินอุ้มน้ำ หรือในธารน้ำใต้ดิน
2. น้ำในลำน้ำธรรมชาติส่วนหนึ่งซึ่งได้มาจากน้ำใต้ดิน อาจเป็นในลักษณะของน้ำพุธรรมชาติ หรือการไหลซึมผ่านชั้นดิน

groundwater runoff

น้ำท่าใต้ดิน : ส่วนของน้ำท่าที่ไหลซึมลงไปใต้ดินกลายเป็นน้ำใต้ดิน แล้วไหลออกสู่ทางน้ำธรรมชาติในลักษณะน้ำพุ หรือน้ำซับ

groyne

รอก : สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นออกจากตลิ่ง หรือชายฝั่งทะเล ในลักษณะทำมุมเฉียงกับทิศทางของกระแส น้ำ มีลักษณะโปร่งหรือทึบก็ได้ เพื่อชะลอกระแส น้ำ หรือชะลอการเคลื่อนตัวของตะกอน เรียกอีกอย่างว่า groine, spur dike, transverse dike หรือ jetty

guard gate

บานปิดซ่อม : บานที่ใช้ปิดกั้นด้านเหนือน้ำเพื่อการตรวจสอบหรือซ่อมแซม บานควบคุมของอาคารชลประทานชนิดต่างๆ เช่น ประตูน้ำ อาคารท่อน้ำ เป็นต้น

guard rail

ราวกันตก : ส่วนประกอบของอาคารมีลักษณะเป็นราวหรือเสา เพื่อป้องกันคน หรือสัตว์ ตกจากอาคาร เรียกอีกอย่างว่า hand rail

guard post

เสากันตก : ส่วนประกอบของอาคารมีลักษณะเป็นเสา ใช้เพื่อป้องกัน รถ คน หรือสัตว์ ตกจากอาคาร

guide bund

กำแพงนำน้ำ : กำแพงซึ่งทำหน้าที่นำน้ำเข้าหรือออกจากเขื่อนทดน้ำ ฝาย หรือ ประตูน้ำ เพื่อลดการบ้นปวนของน้ำ อาจสร้างด้วยดิน หินก่อ หรือคอนกรีต ก็ได้ เรียกอีกอย่างว่า guide wall

guide wall

กำแพงนำน้ำ : กำแพงซึ่งทำหน้าที่นำน้ำเข้าหรือออกจากเขื่อนทดน้ำ ฝาย หรือ ประตูน้ำ เพื่อลดการบ้นปวนของน้ำ อาจสร้างด้วยดิน หินก่อ หรือคอนกรีต ก็ได้ เรียกอีกอย่างว่า guide bund

gully

ร่องน้ำเซาะ : ช่องลึกบนพื้นดินที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำฝน (พจนานุกรม ศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549) เรียกอีกอย่างว่า gully

gully erosion

การกร่อนแบบร่องธาร : การกัดเซาะผิวดินโดยกระแสน้ำที่มีความรุนแรง เกิดเป็นร่องที่มีความลึก ตั้งแต่ 30 เซนติเมตร ถึง 10 เมตร หรือมากกว่า

gunite

ปูนพ่น : ปูนทรายที่เป็นส่วนผสมของปูนซีเมนต์ ทราย และน้ำ ที่ใช้ฉีดพ่นทับ ผิวดินหรือหินด้วยเครื่องอัดอากาศ เรียกอีกอย่างว่า air-blown mortar หรือ shotcrete

III

halophyte

พืชทนดินเค็ม : พืชที่สามารถเจริญเติบโตและดำรงชีพอยู่จนขยายพันธุ์ต่อไปได้ ในสภาพแวดล้อมที่มีปริมาณเกลือสูงโดยเฉพาะในทะเล มหาสมุทร ทะเลสาบ และที่ลุ่มน้ำเค็ม เช่น ชะคราม หญ้าแพรกทะเล โกงกาง แสม ลำพู ลำแพน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hand level

กลิ้งระดับมือถือ : เครื่องมือขนาดเล็กถือได้ด้วยมือ ประกอบด้วยกลิ้งสองและหลอดระดับ ใช้เพื่อเล็งในแนวราบ

hand-placed riprap

หินเรียง : สิ่งก่อสร้างที่ทำขึ้นจากก้อนหินหลายขนาด จัดวางบนชั้นวัสดุรองที่ใช้เป็นวัสดุรองพื้น โดยวางเรียงกันในลักษณะที่ให้ก้อนเล็กสุดอยู่ด้านในติดกับวัสดุรองพื้น ก้อนใหญ่สุดอยู่ที่ด้านนอก วางซ้อนกันคล้ายเกล็ดปลา โดยเริ่มเรียงจากด้านล่างขึ้นไปด้านบน

hand rail

ราวกันตก : ส่วนประกอบของอาคารมีลักษณะเป็นราวหรือเสา เพื่อป้องกันคนหรือสัตว์ ตกจากอาคาร เรียกอีกอย่างว่า guard rail

hardpan

ชั้นดานแข็ง :

1. การก่อตัวของชั้นดินที่เกิดจากการตกตะกอนของแร่ธาตุซึ่งละลายมากับน้ำ เช่น แคลเซียมคาร์บอเนต หรือ ซิลิกา ที่ระดับความลึกหนึ่งใต้ผิวดินเป็นเวลานานแรมปีจนกลายเป็นชั้นดินแข็ง สามารถกั้นการไหลของน้ำลงสู่ใต้ดินได้ เพราะจะไม่อ่อนตัวหรือยุบเมื่อเปียกน้ำ
2. ชั้นดินแข็งที่บ่งชี้ในแปลงเพาะปลูก มักเกิดจากการไถดินที่ระดับความลึกคงเดิม เป็นระยะเวลาหลายปี จนดินในบริเวณนั้นเกิดเป็นชั้นดานแข็ง รากพืชและน้ำไม่สามารถผ่านได้ เป็นอุปสรรคในการเพาะปลูกพืช การแก้สามารถทำได้โดยการใช้คราด หรือใช้ ripper เปิดชั้นดินนั้น

hard water

น้ำกระด้าง : น้ำซึ่งมีเกลือคาร์บอเนตของแคลเซียมและแมกนีเซียมละลายอยู่ ทำให้ไม่ค่อยเกิดฟองเมื่อใช้กับสบู่หรือผงซักฟอก เมื่อน้ำกระด้างเดือด เกลือคาร์บอเนตจะตกตะกอนเป็นคราบหินปูน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

head

เฮด : พลังงานที่แสดงในรูปของความสูง มักแสดงในรูปความสูงของของเหลว

head loss

การเสียด : พลังงานที่สูญเสียไป เนื่องจากอุปสรรคของการไหล เช่น แรงเสียดทาน การกระแทก การไหลวนของน้ำ หรือความโค้งของทางน้ำ เป็นต้น

head regulator

อาคารบังคับน้ำปากคลอง : อาคารชลประทานที่สร้างขึ้นที่ปากคลองเพื่อควบคุมปริมาณน้ำที่จะไหลเข้าสู่คลองส่งน้ำ

headwater

ต้นน้ำ :

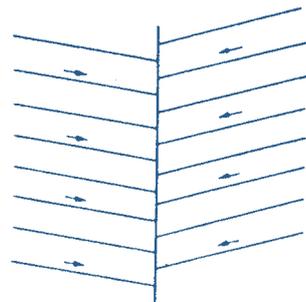
1. ลำน้ำที่อยู่ตอนบน รวมทั้งต้นน้ำสาขาของลำน้ำนั้น (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)
2. ระดับน้ำที่ต้นน้ำ

headworks

หัวงาน : คำเรียกรวมของอาคารหลัก อุปกรณ์ และอาคารประกอบต่างๆ ที่อยู่ในบริเวณเดียวกันของโครงการ

herringbone drainage system

ระบบระบายน้ำแบบก้างปลา : ระบบระบายน้ำที่มีทางระบายน้ำย่อยวางขนานกัน และต่อเข้ากับทางระบายน้ำหลักทั้งสองด้าน ลักษณะคล้ายก้างปลา

herringbone drainage system

high pressure gate

บานบังคับน้ำรับแรงดันสูง : บานบังคับน้ำที่ต้องรับแรงดันของน้ำสูง ส่วนใหญ่ใช้กับอาคารท่อส่งน้ำ และท่อส่งน้ำลงลำน้ำเดิมของเขื่อนกักเก็บน้ำ

high tide

น้ำขึ้นเต็มที : น้ำขึ้นถึงระดับสูงที่สุดของแต่ละครั้ง เรียกอีกอย่างว่า high water (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

high water

น้ำขึ้นเต็มที : น้ำขึ้นถึงระดับสูงที่สุดของแต่ละครั้ง เรียกอีกอย่างว่า high tide (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

high watermark

คราบน้ำสูงสุด : รอยหรือคราบที่เกิดขึ้นตามโครงสร้างหรือสิ่งต่างๆ เมื่อน้ำท่วมหรือระดับน้ำขึ้นสูงสุด เรียกอีกอย่างว่า flood mark

hinged gate

บานหมุน : บานบังคับน้ำชนิดเปิด-ปิดบานโดยให้บานหมุนรอบจุดหมุน มีอยู่ 2 แบบ คือ แบบจุดหมุนยึดแน่น และแบบจุดหมุนเคลื่อนที่ได้ เรียกอีกอย่างว่า swing gate

histograph

เส้นชั้นเวลา : แผนที่เส้นชั้นเวลาเท่ากัน ใช้แสดงตำแหน่งที่น้ำใช้เวลาไหลไปยังจุดออกเท่ากัน เรียกอีกอย่างว่า isochrone

hollow jet valve

ประตูน้ำวงแหวน : ประตูน้ำชนิดหนึ่งใช้ติดตั้งที่ปลายท่อส่งน้ำ มีลักษณะช่องเปิดเป็นรูปวงแหวนมีแกนกลางเป็นรูปกรวย เปิด-ปิดโดยการเคลื่อนที่ของกรวยเข้าออก ใช้รับแรงดันของน้ำสูง

homogeneous flow

การไหลแบบเนื้อเดียว : การไหลของของไหลที่เป็นเนื้อเดียว คือมีคุณสมบัติเหมือนกันตลอดทั้งหน้าตัด

horizontal drainage blanket

ผืนกรองน้ำทางราบ : ผืนวัสดุกรองที่ติดตั้งอยู่ที่ระดับฐานรากในแนวราบ เพื่อระบายน้ำจากตัวเขื่อนและฐานรากไปสู่ท้ายน้ำของเขื่อนดิน ให้น้ำไหลผ่านไปได้โดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายเนื่องจากเม็ดดินไหลออกจากฐานราก เรียกอีกอย่างว่า pervious blanket หรือ drainage filter

hydraulics

ชลศาสตร์ : วิชาการที่ศึกษาพฤติกรรมของของไหล ขณะที่อยู่นิ่งและเคลื่อนที่

hydraulic conductivity

การนำชลศาสตร์ : อัตราการไหลซึมของของเหลวผ่านหนึ่งหน่วยพื้นที่หน้าตัดของมวลสารที่มีรูพรุน ภายใต้ลาดชลศาสตร์ (hydraulic gradient) หนึ่งหน่วยที่อุณหภูมิที่กำหนด เรียกอีกอย่างว่า unit of permeability, transmission constant, coefficient of permeability หรือ coefficient of transmission

hydraulic depth

ความลึกชลศาสตร์ : อัตราส่วนระหว่างพื้นที่หน้าตัดของลำน้ำกับความกว้างของผิวหน้าของลำน้ำ

hydraulic model

แบบจำลองชลศาสตร์ : แบบจำลองทางกายภาพที่สร้างเลียนแบบอาคารชลศาสตร์ เช่น อาคารระบายน้ำล้น แอ่งน้ำนิ่ง เพื่อศึกษาพฤติกรรมการไหลของน้ำ

hydraulic fill dam

เขื่อนสุบถม : เขื่อนดินที่มีวิธีการก่อสร้างด้วยการนำดินและน้ำมาผสมกันแล้วสูบขึ้นมาถมตัวเขื่อนผ่านท่อโดยกำหนดให้ปลายท่อพ่นส่วนผสม จากขอบนอกไปหาแกนเขื่อน

hydraulic force

แรงชลศาสตร์ : แรงที่เกิดจากการเคลื่อนที่ของน้ำ ทำให้มีการกัดเซาะหินหรือดิน

hydraulic friction

ความเสียดทานชลศาสตร์ : ความต้านทานต่อการไหลซึ่งเกิดจากการสัมผัสระหว่างของไหลกับผิวสัมผัสของท่อหรือคลอง รวมถึงความต้านทานที่เกิดจากความขรุขระของผิวสัมผัส ความโค้งระดับปานกลางของร่องน้ำ และความไม่สม่ำเสมอของหน้าตัดคลองตามปกติ ไม่รวมถึงผลที่เกิดจากความโค้งมากของลำน้ำ สิ่งกีดขวาง และการเปลี่ยนแปลงของหน้าตัดคลอง

hydraulic geometry

เรขาคณิตชลศาสตร์ : คำที่ แอล. บี. เลโอโพลด์ (L. B. Leopold) และ ที. แมดด็อก (T. Maddock) คิดขึ้นเพื่อใช้ในการแสดงลักษณะทางชลศาสตร์ของลำน้ำ โดยอธิบายว่าอัตราการไหลของน้ำ ณ ตำแหน่งรูปตัดขวางตอนใดตอนหนึ่งของลำน้ำจะมีความสัมพันธ์กับความเร็วเฉลี่ย ความลึกเฉลี่ย และความกว้างของลำน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydraulic grade line

เส้นลาดชลศาสตร์ : เส้นสมมุติที่ลากเชื่อมต่อระหว่างจุดที่เป็นผลรวมของเฮดความสูงและเฮดความดันที่ตำแหน่งต่างๆ ตามทางน้ำ สำหรับทางน้ำเปิดคือเส้นผิวน้ำ

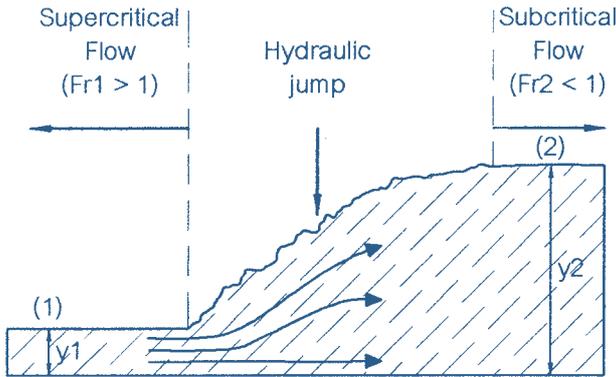
hydraulic gradient

ลาดชลศาสตร์ :

1. (การไหลของน้ำใต้ดิน) อัตราการลดลงของเฮดต่อหนึ่งหน่วยระยะทางที่น้ำไหลไปในดิน
2. (การไหลของน้ำภายในท่อ) ความลาดเทของเส้นลาดชลศาสตร์
3. (การไหลของน้ำในทางน้ำเปิด) ความลาดเทของผิวน้ำ

hydraulic jump

น้ำโจน : การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำในทันทีทันใด เนื่องมาจากการที่น้ำที่ไหลมาด้วยความเร็วสูงกว่าความเร็ววิกฤตแล้วความเร็วลดต่ำกว่าความเร็ววิกฤตอย่างกะทันหัน ทำให้เกิดความปั่นป่วน พลังงานของน้ำจะสูญเสียไปเนื่องจากการนี้

Hydraulic jump

hydraulic jump basin

แอ่งน้ำโจน : แอ่งน้ำหนึ่งชนิดหนึ่ง สลายพลังงานโดยใช้วิธีทำให้เกิดน้ำโจน เรียกอีกอย่างว่า hydraulic jump dissipator

hydraulic jump dissipator

แอ่งน้ำโจน : แอ่งน้ำหนึ่งชนิดหนึ่ง สลายพลังงานโดยใช้วิธีทำให้เกิดน้ำโจน เรียกอีกอย่างว่า hydraulic jump basin

hydraulic radius

รัศมีชลศาสตร์ : อัตราส่วนระหว่างพื้นที่หน้าตัดของลำน้ำกับเส้นขอบเปียกของลำน้ำ

hydraulic ram

ตะบันน้ำ : เครื่องมือที่ใช้สำหรับยกน้ำขึ้นสู่ที่สูงได้โดยอาศัยพลังงานจากการไหลของน้ำมาปิด - เปิดลิ้น

hydraulic sluicing

การไล่ตะกอนด้วยน้ำ : กระบวนการกำจัดตะกอนโดยใช้แรงน้ำ

hydraulic turbine

เครื่องกังหันน้ำ : เครื่องจักรให้กำเนิดพลังงานจากพลังน้ำ ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญคือ ใบพัด และเพลลา

hydraulic weighing lysimeter

ถังวัดการใช้น้ำแบบไฮดรอลิค : ถังวัดการใช้น้ำของพืชโดยอาศัยหลักการเปลี่ยนแปลงความดันของน้ำ

hydrodynamics

อุทกพลศาสตร์ : วิชาการแขนงหนึ่งของวิชาชลศาสตร์ ศึกษาเกี่ยวกับแรงดันที่เกิดจากการไหลปั่นป่วนของน้ำหรือของเหลวผ่านไปตามร่องน้ำ รางน้ำ ท่อ หรือผ่านข้ามสันฝาย (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydro-electric power

ไฟฟ้าพลังน้ำ : กระแสไฟฟ้าที่ได้จากการใช้พลังงานน้ำตกธรรมชาติหรือน้ำตกจากเขื่อนกั้นน้ำที่สร้างขึ้นไปหมุนกังหันเพื่อใช้หมุนเครื่องกำเนิดไฟฟ้า (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrogen-ion concentration

อัตราความเป็นกรด : หน่วยวัดความเป็นกรดของสารละลาย ซึ่งความเป็นกรดจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณของไอออนไฮโดรเจนที่แสดงด้วยตรรกษนี้ทางลบของลอการิทึมของความเข้มข้น ในทางปฐพีวิทยาจะให้ป็นค่าพีเอช (pH Value) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrogeology

อุทกธรณีวิทยา : วิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางธรณีวิทยากับน้ำ

hydrogeomorphology

อุทกธรณีสัณฐานวิทยา : การศึกษาลักษณะภูมิประเทศที่เป็นผลจากการกระทำของน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการธารน้ำไหล (fluvial processes) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrograph

กราฟอุทก : กราฟแสดงลักษณะสำคัญต่างๆ ของน้ำ เช่น ระดับ ปริมาณ อัตราเร็ว ตะกอน ในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ซึ่งสัมพันธ์กับระยะเวลา ตัวอย่างเช่น กราฟแสดงระดับน้ำ (stage hydrograph) กราฟแสดงปริมาณน้ำ (discharge hydrograph) กราฟแสดงตะกอนในน้ำ (sediment hydrograph) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrographic basin

บริเวณลุ่มน้ำ :

1. บริเวณพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยสันปันน้ำ เป็นพื้นที่รองรับน้ำหรือหยาดน้ำฟ้าที่ตกลงมาและไหลลงสู่ระบบการระบายน้ำหรือแหล่งกักเก็บน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)
2. พื้นที่ที่เป็นทะเลสาบ รวมทั้งบริเวณที่ให้น้ำแก่ทะเลสาบนั้น (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrographic datum

เส้นเกณฑ์ทางอุทกศาสตร์ : ระดับใดๆ ที่ได้กำหนดค่าไว้อย่างถาวรเพื่อใช้ในการอ้างอิงความลึกของน้ำหรือใช้อ้างอิงความสูงของน้ำขึ้นน้ำลงที่ทำนายไว้ ตามปกติมักใช้ระดับน้ำลงต่ำเป็นเกณฑ์ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrological model

แบบจำลองอุทกวิทยา : แบบจำลองที่เป็นตัวแทนทางกายภาพ และกระบวนการต่างๆ ในระบบอุทกวิทยา

hydrological system

ระบบอุทกวิทยา : ชุดกระบวนการทางอุทกวิทยา เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรนำเข้าให้เป็นผลลัพธ์

hydrological year

ปีน้ำ : ระยะเวลาต่อเนื่อง 12 เดือน ของข้อมูลอุทกวิทยา สำหรับประเทศไทย ใช้ตั้งแต่ 1 เมษายน ปีปัจจุบัน ถึง 31 มีนาคมของปีถัดไป เรียกอีกอย่างว่า water year

hydrological yearbook

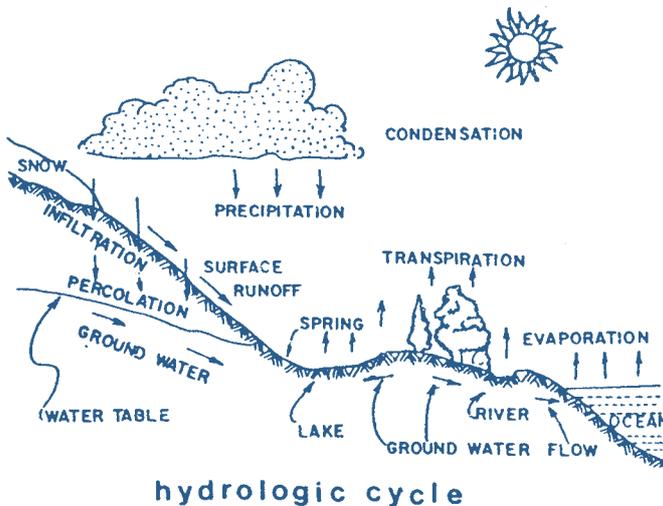
รายงานอุทกวิทยาประจำปี : รายงานประจำปีที่แสดงข้อมูลทางอุทกวิทยา ได้แก่ ระดับน้ำ ปริมาณน้ำ ปริมาณตะกอน ของสถานีสำรวจ

hydrological–balance budget

ดุลยภาพน้ำ : ความสัมพันธ์ระหว่างการระเหย (E) น้ำจากอากาศ (P) ปริมาณน้ำท่า (R) และปริมาณน้ำที่เก็บกักบนผิวดินและในดิน (S) ณ สถานีหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีสมการดังนี้ $P = E + R + S$ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrologic cycle

วัฏจักรทางอุทกวิทยา : การหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงสภาวะของน้ำในธรรมชาติ จากทะเลสู่บรรยากาศ จากบรรยากาศสู่พื้นดิน แล้วไหลไปสู่ทะเลอีกครั้ง การหมุนเวียนนี้จำเป็นต้องผ่านขั้นตอน และกระบวนการทางธรรมชาติต่างๆ มากมาย เช่น การระเหย การกลั่นตัว การไหลซึมลงดิน หรือถูกพืชและสัตว์นำไปใช้ เป็นต้น บางครั้งการหมุนเวียนจะมีการลัดขั้นตอน เช่น จากผิวดินไปสู่บรรยากาศโดยไม่ไหลลงสู่ทะเล (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrology

อุทกวิทยา : วิชาที่ว่าด้วยการกำเนิด การแพร่กระจาย การหมุนเวียน รวมทั้งคุณสมบัติทางเคมีและกายภาพของน้ำ บนผิวดิน ใต้ผิวดิน หรือในชั้นบรรยากาศต่างๆ เหนือผิวโลกด้วย

hydrometeorology

อุตุนิยมวิทยาอุทก : อุตุนิยมวิทยาสาขาหนึ่งที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างลมฟ้าอากาศกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับน้ำ หรือความสัมพันธ์ระหว่างน้ำฝนกับน้ำทำอันจะเป็นทางนำไปสู่การพิจารณาในการป้องกันน้ำท่วม ระบบการสร้างเขื่อน และการระบายน้ำ การใช้พลังน้ำเพื่อผลิตไฟฟ้า การอนุรักษ์ดินและน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrometer

ไฮโดรมิเตอร์ : เครื่องมือสำหรับใช้วัดความถ่วงจำเพาะของของเหลว (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

hydrophone

ไฮโดรโฟน : เครื่องมือชนิดหนึ่ง ใช้จับคลื่นเสียงในการสำรวจความไหวสะเทือนใต้น้ำ (marine seismic survey) (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

hydrostatic pressure

ความดันน้ำนิ่ง : ความดันที่จุดใดจุดหนึ่งในน้ำนิ่ง คำนวณจากหน่วยน้ำหนักของของน้ำ คูณกับความลึกจากผิวน้ำ เรียกอีกอย่างว่า static pressure

hyetograph

กราฟฝนสะสม : กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณฝนสะสมกับเวลา

hygroscopic moisture

น้ำเคลือบเม็ดดิน : น้ำหรือความชื้นในดินซึ่งจับยึดติดแน่นเป็นเยื่อบางๆ รอบเม็ดดิน แรงจับยึดนี้มีมากจนพืชไม่สามารถดูดน้ำไปใช้ได้ และน้ำไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ด้วยแรงดึงดูดของโลกและแรงดูดซึ่ม เรียกอีกอย่างว่า hygroscopic water

hygroscopic water

น้ำเคลือบเม็ดดิน : น้ำหรือความชื้นในดินซึ่งจับยึดติดแน่นเป็นเยื่อบางๆ รอบเม็ดดิน แรงจับยึดนี้มีมากจนพืชไม่สามารถดูดน้ำไปใช้ได้ และน้ำไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ด้วยแรงดึงดูดของโลกและแรงดูดซึ่ม เรียกอีกอย่างว่า hygroscopic moisture

An aerial photograph of a coastal town, possibly in the Philippines, showing a large body of water, a pier, and buildings. The image is overlaid with a large, semi-transparent blue grid. In the center of the grid is a large, dark blue, serif letter 'I'.

I

igneous rock

หินอัคนี : หินที่เกิดจากการแข็งตัวของหินหนืด ไตเปสโลก อาจแข็งตัวอยู่ภายในเปลือกโลก หรือพวยพุ่งเปลือกโลกออกมาแข็งตัวอยู่บนผิวโลก

impact basin

แอ่งน้ำกระทก : แอ่งน้ำหนึ่งที่สลายพลังงานโดยใช้วิธีให้น้ำพุ่งกระทกสิ่งกีดขวางที่สร้างขึ้น เรียกอีกอย่างว่า impact stilling basin

impact stilling basin

แอ่งน้ำกระทก : แอ่งน้ำหนึ่งที่สลายพลังงานโดยใช้วิธีให้น้ำพุ่งกระทกสิ่งกีดขวางที่สร้างขึ้น เรียกอีกอย่างว่า impact basin

impervious blanket

ผืนทึบน้ำ : ชั้นวัสดุทึบน้ำที่ปกคลุมผิวหน้าเพื่อลดการซึมของน้ำ

impervious core

แกนทึบน้ำ : แกนกลางของเขื่อน หรือคั่นกันน้ำ ซึ่งทำด้วยวัสดุทึบน้ำ เพื่อป้องกันการซึมผ่านของน้ำ

implementation plan

แผนดำเนินการ : กิจกรรมและระยะเวลาที่ถูกกำหนดขึ้นสำหรับดำเนินโครงการใดๆ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

impounding dam

เขื่อนกักเก็บน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ประโยชน์ด้านการชลประทาน การป้องกันและบรรเทาอุทกภัย สาธารณูปโภค หรืออื่นๆ

impulse pump

เครื่องสูบน้ำแรงกระทก : เครื่องสูบน้ำที่ทำงานเป็นจังหวะๆ ไม่ต่อเนื่อง เช่น ตะบันน้ำ

impulse turbine

เครื่องกังหันแรงกระทก : เครื่องกังหันน้ำที่อาศัยแรงกระทกของกระแสน้ำที่พุ่งมาจากหัวฉีด ไปหมุนกังหันน้ำ

inactive storage

ความจุไม่ใช้การ : ความจุของอ่างเก็บน้ำส่วนที่ต่ำกว่าระดับน้ำต่ำสุดที่กำหนด ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้การได้เนื่องจากระดับต่ำกว่าธรณีอาคารท่อส่งน้ำ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า dead storage

inclined drop

อาคารน้ำตกเอียง : อาคารน้ำตกที่นำน้ำจากระดับสูงไหลตามลาดเทลงสู่ระดับต่ำกว่า

inflatable weir

ฝายพอง : ฝายชนิดพองตัวด้วยการเติมของไหล ยุบตัว โดยการปล่อยของไหลออก โดยมากตัวฝายทำด้วยยางซึ่งเรียกว่า rubber weir

infiltration

การซึม :

1. การไหลซึมของน้ำจากผิวดินเข้าไปในดิน
2. การดูดซึมน้ำฝน น้ำชลประทาน หรือน้ำท่า ลงสู่ดิน
3. การไหลของน้ำจากวัสดุพูนสู่ทางน้ำ ท่อ ทางระบายน้ำ หรืออ่างเก็บน้ำ

infiltration capacity

ปริมาณการซึมลงดิน : ความสามารถหรือปริมาณการไหลซึมของน้ำจากผิวดินเข้าไปในดิน

infiltration rate

อัตราการซึมของน้ำผ่านผิวดิน : ปริมาณของน้ำที่ไหลผ่านผิวดินลงไปใต้ดินต่อหน่วยพื้นที่หน้าตัด ต่อหน่วยเวลา อัตราการแทรกซึมน้ำจะเร็วในระยะเริ่มแรก และจะค่อยลดลงเมื่อเวลาผ่านไป มีหน่วยเป็นระยะทางต่อเวลา (เช่น เซนติเมตรต่อวินาที เมตรต่อวินาที) อุปกรณ์ที่ใช้วัดเรียกว่า มาตรอัตราการแทรกซึม (infiltrometer) อัตราการแทรกซึมนี้นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้น้ำและการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน มีความหมายเหมือนกับ infiltration capacity

Infiltrometer

อินฟิลโตรมิเตอร์ : เครื่องมือหรือวิธีการในการวัดการซึมของน้ำผ่านผิวดิน

infrastructure

โครงสร้างพื้นฐาน : สาธารณูปโภคชั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเอื้ออำนวยกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกชนิด เช่น ถนน รถไฟ สนามบิน ระบบการสื่อสาร โรงไฟฟ้า ประปา และระบบการกำจัดน้ำเสีย และการบริการสาธารณะอื่นๆ

ingrown meander

ทางน้ำโค้งตวัดต่างลาด : ทางน้ำโค้งตวัดเขาสลับชนิดหนึ่งที่มีสองข้างของลำน้ำมีความลาดชันไม่เท่ากัน โดยฝั่งด้านที่กระแสน้ำไหลมาปะทะตลิ่ง จะมีความชันมาก ส่วนฝั่งด้านตรงกันข้าม จะมีลักษณะลาดน้อยๆ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในขณะที่เกิดเป็นทางน้ำโค้งตวัดเขาสลับนั้น การยกตัวสูงขึ้นของบริเวณพื้นที่เป็นไปอย่างช้าๆ จนทำให้เกิดการกัดเซาะในแนวราบได้บ้างเล็กน้อย ลักษณะของฝั่งน้ำจึงมีความลาดชันไม่เท่ากัน ผิดกับทางน้ำโค้งตวัดเขาสลับแบบธรรมดาโดยทั่วไป (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

initial rainfall

ฝนแรก : ปริมาณฝนที่ตกในช่วงเริ่มต้นของพายุ

inland basin

แอ่งภายในแผ่นดิน : แอ่งที่ล้อมรอบด้วยที่สูง อาจมีทางน้ำไหลออกสู่ทะเลหรือไม่ก็ได้ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

inland sea

ทะเลใน : ทะเลประเภทที่อยู่เข้ามาภายในพื้นแผ่นดิน และเกือบไม่มีทางติดต่อกับทะเลหรือมหาสมุทรภายนอก ตัวอย่างเช่น ทะเลสาบแคสเปียน ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เรียกอีกอย่างว่า continental sea

inlet

ทางน้ำเข้า : ช่องทางน้ำเข้าสู่ส่วนประกอบหลักของอาคารชลประทาน

inlet structure

อาคารทางเข้า : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อรับน้ำเข้าสู่อาคารชลประทานหรือคลอง

inlet transition

ส่วนเชื่อมทางเข้า : ส่วนเชื่อมต่อที่มีการเปลี่ยนขนาดหรือรูปร่าง ด้านเหนือน้ำปากทางเข้าอาคารชลประทาน

intake

อาคารรับน้ำ : อาคารรับน้ำเข้าสู่ท่อส่งน้ำ (outlet work) ด้านเหนือน้ำของเขื่อนกักเก็บน้ำ มีส่วนประกอบที่ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณน้ำที่ไหลผ่านท่อ โดยทั่วไปจะมีตะแกรงกันสวะอยู่ด้วย

intake channel

ร่องชักน้ำ : ร่องรับน้ำเข้าสู่คลอง หรืออาคารส่งน้ำหรือทิ้งน้ำ เรียกอีกอย่างว่า approach channel

intake opportunity time

ระยะเวลาดูดซึมน้ำ : ระยะเวลาที่น้ำถูกดินดูดซับไว้ในช่วงที่มีการให้น้ำ

intake rate

อัตราการซึมของน้ำผ่านผิวดิน : อัตราการซึมของน้ำผ่านผิวดินต่อหนึ่งหน่วยเวลาในช่วงที่มีการให้น้ำ

intake tower

ทางน้ำเข้าชนิดหอคอย : อาคารรับน้ำรูปทรงหอคอย เพื่อการรับน้ำเข้าสู่ท่อส่งน้ำที่อยู่ระดับลึกกว่าระดับน้ำต่ำสุดของเขื่อนกักเก็บน้ำ

integrated water resources management

การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ : การจัดการน้ำที่คำนึงถึงความยั่งยืน ประสิทธิภาพ และการเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

intensive agriculture

การเกษตรมุ่งเน้น : การเกษตรที่ทำในพื้นที่ขนาดเล็ก ใช้แรงงานคนมาก มีการใช้ปุ๋ยในปริมาณมาก ตลอดจนมีการชลประทานและการจัดการที่เหมาะสม เพื่อใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างเต็มที่และได้ผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่สูง ตัวอย่างเช่น การทำสวนผักและสวนผลไม้ในเขตใกล้เคียงเมืองใหญ่

intensive land consolidation

การจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรสมบูรณ์แบบ : การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมให้มีระบบคูส่งน้ำ ระบายน้ำ และทางลำเลียงผลผลิต โดยจัดรูปแปลงเพาะปลูกใหม่และปรับระดับดิน

intensive farming

การทำไร่นาแบบมุ่งเน้น : การทำไร่นาที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตค่อนข้างสูง เช่น มีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิต และใช้เนื้อที่เพาะปลูกน้อย

intensity of rainfall

ความเข้มฝน : อัตราที่ฝนตกลงมาถึงพื้นโลกโดยพิจารณาจากปริมาณของฝนต่อหนึ่งหน่วยเวลา เช่น มิลลิเมตรต่อชั่วโมงหรือมิลลิเมตรต่อ 24 ชั่วโมง เรียกอีกอย่างว่า rainfall intensity

intercepted moisture

ความชื้นเก็บกัก : ส่วนของหยาดน้ำฟ้าที่ค้างอยู่ตามต้นไม้ใบหญ้าไม่ตกลงสู่พื้นดิน ส่วนใหญ่จะระเหยขึ้นสู่บรรยากาศ ถ้าหยาดน้ำฟ้ามีปริมาณมากเกินกว่าต้นไม้ใบหญ้าจะรับไว้ได้ ก็จะหยดลงสู่พื้นดิน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

intercepting drain

ทางระบายน้ำแบบสกัดกั้น : ทางระบายน้ำ (ใต้ดินหรือบนผิวดิน) ซึ่งสร้างไว้ที่ขอบของพื้นที่ที่มีการป้องกันน้ำท่วม ทำหน้าที่ดักน้ำที่ไหลมาจากพื้นที่ที่สูงกว่าทั้งทางผิวดินและใต้ดิน เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าไปสู่พื้นที่ป้องกันน้ำท่วมนั้น

interflow

น้ำซึมแผ่ : การเคลื่อนที่ของน้ำออกทางด้านข้าง ใต้ผิวดินเกิดขึ้นเมื่ออัตราการซึมน้ำของดินมีค่าสูงกว่าอัตราการซึมลง

interfluv

สันระหว่างแม่น้ำ : สันที่อยู่ระหว่างแม่น้ำสองสาย

intermittent stream

ธารน้ำไหลเป็นพัก ๆ : ธารน้ำหรือสาขาของธารน้ำที่มีน้ำไหลเฉพาะบางช่วงของปี เช่น ในฤดูฝนหรือช่วงที่ได้น้ำจากแหล่งอื่น ๆ บนผิวดิน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

intermontane basin

แอ่งระหว่างภูเขา : แอ่งแผ่นดินที่อยู่ในระหว่างภูเขา หรือมีภูเขาล้อมรอบ เช่น แอ่งเชียงใหม่ แอ่งลำปาง (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

internal friction

ความฝืดภายใน : ความต้านทานต่อการเคลื่อนที่ของอนุภาคภายในของวัตถุ

interrupted stream

ธารน้ำขาดตอน : ธารน้ำที่ไหลเป็นบางตอนแล้วขาดหายไป อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงความสูงของระดับน้ำใต้ดิน ณ จุดต่างๆ ตามแนวหุบเขา (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

internal rate of return (IRR)

อัตราผลตอบแทน : อัตราที่จะทำให้ผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่ได้คิดลดเป็นมูลค่าในปัจจุบันแล้วเท่ากัน หรือทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการมีค่าเท่ากับศูนย์ โดยมีเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือ IRR มีค่าเท่ากับหรือมากกว่าค่าเสียโอกาสของต้นทุน

inundated land

พื้นที่น้ำท่วม : พื้นที่ลุ่มต่ำที่น้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก หรือน้ำขึ้น

inundation canal

คลองรับน้ำนอง : คลองซึ่งทำหน้าที่รับน้ำจากแม่น้ำเมื่อระดับน้ำในแม่น้ำขึ้นสูงถึงระดับที่ยอมให้น้ำเข้าคลองได้ อาจจะมีหรือไม่มีอาคารบังคับน้ำปากคลองก็ได้

inundation irrigation system

ระบบชลประทานรับน้ำนอง : ระบบชลประทานที่ประกอบด้วยคลองรับน้ำนอง ทำหน้าที่รับน้ำจากแม่น้ำเข้าสู่ระบบเป็นช่วงๆ โดยเฉพาะเมื่อเวลาน้ำขึ้น พื้นที่รับน้ำชลประทานจะมีคั่นกันน้ำล้อมรอบเนื่องจากอยู่ในที่ลุ่มต่ำระบบการกระจายน้ำในแปลงเพาะปลูกโดยทั่วไปจะเหมือนกับในระบบชลประทานที่ส่งน้ำโดยตรง แต่มีข้อจำกัดในเรื่องรอบเวรของการส่งน้ำ เพราะจะสามารถส่งน้ำได้เฉพาะเมื่อน้ำในแม่น้ำขึ้นสูงเท่านั้น

invar

อินวาร์ : โลหะผสมระหว่างเหล็ก 63 ส่วน นิกเกิล 36 ส่วน แมงกานีส ซิลิกอน และคาร์บอนรวมกันอีก 1 ส่วน โลหะผสมที่ได้มีสัมประสิทธิ์การขยายตัวน้อยมาก เกือบไม่มีการขยายตัวเลย เดิมเรียกว่า invariable ต่อมาเรียกสั้นๆ ว่า อินวาร์ เหมาะสำหรับใช้ทำส่วนสำคัญของเครื่องมือสำรวจ เช่น จานองศาของกล้องวัดมุม ลวดวัดระยะที่ต้องการความละเอียดสูง (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

inverted filter

ชั้นกรองกลับทาง : ชั้นของวัสดุที่น้ำซึมผ่านได้ จัดวางเป็นชั้น คละขนาดเพื่อป้องกันเม็ดดินไหลออกมากับน้ำ เรียกอีกอย่างว่า protective filter

inverted siphon

ท่อเชื่อมกาลักน้ำ : อาคารที่ลำเลียงน้ำที่เป็นท่อโค้งลอดใต้สิ่งกีดขวาง โดยที่น้ำไหลเต็มท่อภายใต้ความดัน เช่น ถนน ทางรถไฟ ทางน้ำต่างๆ เป็นต้น นิยมเรียกสั้นๆ ว่า siphon

inverted well

บ่อเติมน้ำ : บ่อที่ขุดขึ้นเพื่อให้น้ำผิวดินไหลเข้าไปสู่ชั้นหินอุ้มน้ำ (aquifer) โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในชั้นหินอุ้มน้ำ เรียกอีกอย่างว่า diffusion well หรือ recharge well

irrigable area

พื้นที่ชลประทาน : พื้นที่เพาะปลูกที่สามารถส่งน้ำไปถึงได้

irrigation

การชลประทาน : กิจกรรมและวิธีการทุกประเภทที่บุคคลได้จัดทำขึ้นเพื่อส่งน้ำไปใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก และกิจกรรมอื่นๆ

irrigation canal

คลองชลประทาน : คลองซึ่งทำหน้าที่นำน้ำจากแหล่งน้ำไปส่งให้กับพื้นที่เพื่อการชลประทาน ประกอบไปด้วย คลองสายใหญ่ คลองย่อย คลองแยกย่อย และคูน้ำ

irrigation demand

ความต้องการน้ำชลประทาน : (ด้านการเกษตร) ปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องการเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งนอกเหนือไปจากปริมาณน้ำที่พืชได้รับจากธรรมชาติ เช่น ฝน น้ำค้าง ฯลฯ ปริมาณน้ำนั้นจะต้องคิดเผื่อไว้สำหรับการระเหยและการสูญเสียน้ำทางอื่นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ มักแสดงอยู่ในรูปแบบของความลึกของน้ำต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ โดยอาจจะระบุช่วงเวลาที่ต้องการด้วยก็ได้ เช่น ต่อเดือน ต่อปีหรือต่อฤดูเพาะปลูกหนึ่ง เป็นต้น หรือหากแสดงอยู่ในรูปแบบเดียวกับหน่วยของชลประทาน (water duty) ก็คือค่าของชลประทานนั่นเอง เรียกอีกอย่างว่า irrigation requirement

irrigation development project

โครงการพัฒนาด้านชลประทาน : กลุ่มอาคารชลประทานและโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เพื่อการส่งน้ำ ระบายน้ำ และบำรุงรักษา โครงการนี้ประกอบด้วยอาคารหัวงาน อาคารส่งน้ำ และอาคารก่อสร้างอื่นๆ ที่ใช้เก็บเครื่องมืออุปกรณ์

irrigation efficiency

ประสิทธิภาพชลประทาน : อัตราส่วนหรือร้อยละของปริมาณน้ำที่พืชใช้ไปจริงต่อปริมาณน้ำชลประทานที่ส่งให้ในพื้นที่ชลประทานที่กำหนด

irrigation frequency

ความถี่ชลประทาน : จำนวนครั้งของการให้น้ำชลประทานต่อหน่วยเวลา

irrigation interval

รอบเวรชลประทาน : จำนวนวันที่นับจากวันที่เริ่มต้นส่งน้ำไปจนถึงวันที่เริ่มต้นส่งน้ำครั้งต่อไปในแปลงเพาะปลูกเดียวกัน เช่น ให้น้ำทุกรอบ 7 วัน เป็นต้น

irrigation period

ช่วงเวลาชลประทาน : ระยะเวลาการให้น้ำแก่พื้นที่เพาะปลูกในแต่ละรอบหรือแต่ละครั้งของการให้น้ำ เช่น ให้น้ำครั้งละ 1 วัน เป็นต้น

irrigation project

โครงการชลประทาน : โครงการที่มีวัตถุประสงค์เดียวหรือหลายวัตถุประสงค์ แต่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการชลประทาน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาและการปรับปรุงที่ดิน

irrigation requirement

ความต้องการน้ำชลประทาน : (ด้านการเกษตร) ปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องการเพื่อการเพาะปลูก ซึ่งนอกเหนือไปจากปริมาณน้ำที่พืชได้รับจากธรรมชาติ เช่น ฝน น้ำค้าง ฯลฯ ปริมาณน้ำนี้จะต้องคิดเผื่อไว้สำหรับการระเหยและการสูญเสียน้ำทางอื่นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ มักแสดงอยู่ในรูปแบบของความลึกของน้ำต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ โดยอาจจะระบุช่วงเวลาที่ต้องการด้วยก็ได้ เช่น ต่อเดือน ต่อปีหรือต่อฤดูเพาะปลูกหนึ่ง เป็นต้น หรือหากแสดงอยู่ในรูปแบบเดียวกับหน่วยของชลภาระ (water duty) ก็คือค่าของชลภาระนั่นเอง เรียกอีกอย่างว่า irrigation demand

irrigation return flow

น้ำชลประทานเหลือใช้ : น้ำที่ถูกผันออกจากแหล่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ชลประทานแล้วไหลลงสู่ลำน้ำเดิม

irrigation rotation

ชลประทานหมุนเวียน : การให้น้ำแก่พื้นที่เพาะปลูกแบบรอบเวร มักนิยมใช้ในกรณีที่ปริมาณน้ำต้นทุนมีน้อยกว่าความต้องการที่ต้องการส่งให้ในคราวเดียวหรือเป็นการทยอยส่งน้ำให้จนกว่าจะเพียงพอแก่ความต้องการแล้วจึงหมุนเวียนไปส่งให้แก่พื้นที่อื่นจนครบรอบที่กำหนดไว้

irrigation structure

อาคารชลประทาน : สิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์ประกอบในงานชลประทาน ใช้เพื่อการจัดการน้ำชลประทานในด้านต่างๆ เช่น การควบคุม การวัด การส่งและการระบายน้ำ เป็นต้น

isallobar

เส้นเปลี่ยนความกดเท่า; เส้นไอซัลโลบาร์ : เส้นที่เชื่อมจุดต่างๆ ที่มีค่าความกดอากาศเปลี่ยนแปลงเท่ากันภายในระยะเวลาที่กำหนด (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

isallotherm

เส้นเปลี่ยนอุณหภูมิเท่า เส้นไอซ์โลเทิร์ม : เส้นที่เชื่อมจุดต่างๆ ที่มีอุณหภูมิเปลี่ยนแปลงเท่ากันภายในเวลาที่กำหนด (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

isobar

เส้นความกดเท่า : เส้นที่เชื่อมจุดต่างๆ ที่มีความกดอากาศที่ระดับผิวพื้นเท่ากัน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

isobath

เส้นความลึกเท่า : เส้นที่เชื่อมจุดต่างๆ ในแผนที่ทะเลที่มีระดับความลึกเท่ากัน เรียกอีกอย่างว่า depth contour (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

isohyet

เส้นน้ำฝนเท่า : เส้นที่เชื่อมจุดต่างๆ ในแผนที่ที่มีปริมาณน้ำฝนเท่ากันในช่วงเวลาที่กำหนด (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549) เรียกอีกอย่างว่า isohyetal line

isohyetal line

เส้นน้ำฝนเท่า : เส้นที่เชื่อมจุดต่างๆ ในแผนที่ที่มีปริมาณน้ำฝนเท่ากันในช่วงเวลาที่กำหนด เรียกอีกอย่างว่า isohyet

isolating valve

ประตูดัดน้ำ, ลินัดน้ำ : ลินหรือประตูเปิด - ปิดน้ำ ทำหน้าที่เพียงแค่เปิดหรือปิดการไหลของน้ำ เรียกอีกอย่างว่า shut-off valve

J

jet

เจ็ต : กระแสน้ำที่ไหลพุ่งออกมาจากช่องเปิด หรือหัวฉีด ด้วยความเร็วสูง

jet grouting

การอัดฉีดโดยการพ่น : การอัดฉีดวัสดุผสมเหลว (ปูนเหลวหรือสารผสม) โดยใช้แรงดันสูงพ่นลงในช่องว่างของดินเพื่ออุดช่องว่างและเพิ่มความแข็งแรงในการรับน้ำหนัก และป้องกันการรั่วซึมของน้ำ

jetty

รอ : สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นนอกจากตลิ่ง ในลำน้ำ หรือชายฝั่งทะเล ในลักษณะทำมุมเฉียงกับทิศทางของกระแสน้ำ มีลักษณะโปร่งหรือทึบก็ได้ เรียกอีกอย่างว่า groin, groyne, spur dike หรือ transverse dike

jump height curve

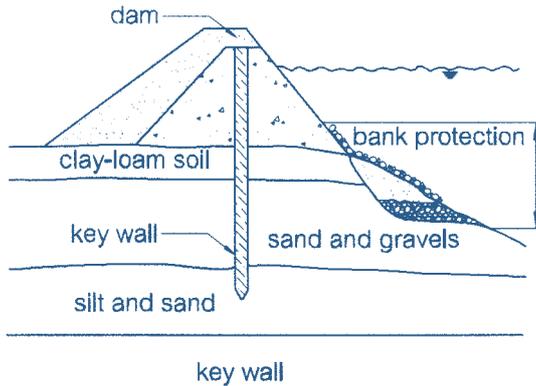
โค้งความสูงน้ำโจน : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำต่อหนึ่งหน่วยความกว้างกับความลึกร่วมใต้วิกฤต (subcritical conjugate depth) ใช้เพื่อการหารูปแบบน้ำโจน (hydraulic jump)

An aerial photograph of a coastal town, possibly in the Philippines, showing a large body of water, a bridge, and buildings. The image is overlaid with a large, semi-transparent blue grid. In the center of the grid is a large, dark blue, serif letter 'K'.

K

key wall

กำแพงใต้ร่องแกน : กำแพงล่างที่สร้างต่อจากร่องแกนลงไปจนถึงชั้นหินฐานรากหรือชั้นที่บ้น้ำ

kinematic similarity

ความคล้ายคลึงกันทางจลน์ : แบบจำลองจะมีความคล้ายคลึงเชิงจลน์กับต้นแบบได้ จะต้องมีความคล้ายคลึงเชิงเรขาคณิตอยู่แล้ว จะเกิดขึ้นได้เมื่อสัดส่วนของความเร็วที่จุดเดียวกันในแบบจำลอง และต้นแบบจะต้องมีค่าเท่ากันตลอดในสนามการไหล

kinematic viscosity

ความหนืดจลน์ : คุณสมบัติในการต้านแรงเฉือนของของไหล มีค่าเท่ากับ ความหนืดสมบูรณ์ หารด้วยความหนาแน่น มีหน่วยเป็น m^2/s และมีหน่วยที่นิยมใช้กันคือ stoke ($1 \text{ stoke} = 1 \text{ m}^2/\text{s}$)

knot

นอต : หน่วยวัดความเร็วเป็นไมล์ทะเลต่อชั่วโมง เท่ากับ 6,080 ฟุตต่อชั่วโมง หรือ 1,852 เมตรต่อชั่วโมง

L

labyrinth weir

ฝายหยัก : ฝายที่มีสันฝายหักเป็นมุมพับไปมาเป็นรูปสามเหลี่ยม หรือสี่เหลี่ยมคางหมู เพื่อให้สันฝายมีความยาวเพิ่มขึ้น

lag time

ระยะแห้ง : (การชลประทาน) ช่วงระยะเวลาตั้งแต่หยุดการให้น้ำจนกระทั่งน้ำที่หัวแปลงแห้ง

laminar flow

การไหลแบบราบเรียบ : การไหลที่อนุภาคของน้ำเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน มีเส้นกระแสขนานราบเรียบสม่ำเสมอตลอด

land classification

- 1. การจำแนกที่ดิน :** การจัดกลุ่มหรือหน่วยที่ดินตามระบบขั้นตอนการจำแนก โดยพิจารณาจากสมบัติของที่ดินหรือความเหมาะสมของที่ดิน เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยเฉพาะ เช่น การจำแนกที่ดินเพื่อการเกษตร การป่าไม้ การพักผ่อนหย่อนใจ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ การชลประทาน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)
- 2. การจำแนกประเภทที่ดิน :** การสำรวจและแบ่งพื้นที่ป่าไม้โดยกำหนดให้รักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร เพื่อดำเนินการสงวนให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติหรืออุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และจำแนกพื้นที่ป่าไม้ที่เสื่อมสภาพเพื่อจัดสรรให้เป็นที่ทำกินของราษฎร หรือเป็นป่าชุมชนให้ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2503 ให้กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งคณะกรรมการจำแนกประเภทที่ดินขึ้น ดำเนินการดังกล่าว (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

land consolidation

การจัดรูปที่ดิน : การจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมให้มีระบบคูน้ำ ระบายน้ำและทางลำเลียงผลผลิต

landform

ธรณีสัณฐาน; ภูมิลักษณะ : แบบรูปหรือลักษณะของเปลือกโลกที่มีรูปพรรณสัณฐานต่างๆ กัน เช่น เป็นภูเขา ที่ราบสูง ที่ราบ และอื่นๆ การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะภูมิประเทศ เรียกว่า ธรณีสัณฐานวิทยา (geomorphology) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

land information system (LIS)

ระบบสารสนเทศที่ดิน (แอลไอเอส) : เทคโนโลยีระบบเดียวกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ แต่ข้อมูลหลักที่ใช้คือ ข้อมูลเกี่ยวกับแปลงที่ดิน ซึ่งนำมาใช้ในงานเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินและงานสาธารณสุขภาค (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

landmark

เครื่องหมายเด่นในภูมิประเทศ : วัตถุธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นซึ่งแลเห็นได้เด่นชัดในสภาพแวดล้อมของวัตถุนั้นๆ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ปรากฏการใช้ประโยชน์ในการเป็นเครื่องหมายบอกที่ตั้ง อาณาเขต หรือทิศทางของสิ่งต่างๆ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

land reclamation

การฟื้นฟูสภาพที่ดิน; การแปรสภาพที่ดิน : การปรับปรุงที่ดินซึ่งเสื่อมโทรมรวมทั้งการแปรสภาพพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ให้สามารถทำการเกษตรกรรมหรือเพื่อเพิ่มคุณค่าการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มากขึ้น เช่น การแก้ไขพื้นที่ดินเปรี้ยวด้วยการส่งน้ำเข้าไปล้างดิน หรือการใช้ปูนใส่ลงไปในดิน การระบายน้ำที่ขังด้วยการจัดระบบการระบายน้ำ การทำพื้นดินที่อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล หรือระดับน้ำในแม่น้ำที่ใกล้เคียง ให้ใช้เป็นที่เพาะปลูกหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

land reform

การปฏิรูปที่ดิน : การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการถือครองที่ดินที่มีอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เช่น การนำพื้นที่ดินผืนใหญ่มาจัดแบ่งขายให้แก่เกษตรกรผู้เช่าที่ดิน หรือยกเลิกประเพณีการให้มรดกที่ดินแก่ทายาทโดยแบ่งส่วนเท่าๆ กันดังที่เคยปฏิบัติกันมานานหลายศตวรรษ ทำให้พื้นที่ดินถูกแบ่งซอยเป็นแปลงเล็กๆ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

land rotation

การหมุนเวียนที่ดิน : ระบบของการจัดการที่ดินซึ่งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินประมาณ 1 – 3 ปี แล้วปล่อยให้ที่ดินพักสักระยะหนึ่ง ในช่วงที่ดินพักนี้จะมีไม้พุ่มหรือป่าละเมาะขึ้นปกคลุมพื้นที่ดินนั้น เมื่อหมดระยะเวลาพัก ที่ดินผืนนั้นก็จะถูกหักร้างถางพง เพื่อใช้ทำการเกษตรกรรมอีก เป็นวัฏจักรเช่นนี้เรื่อยไป การหมุนเวียนที่ดินนี้เป็นวิธีการทำไร่เลื่อนลอยแบบหนึ่งในเขตร้อน ซึ่งแตกต่างจากการปลูกพืชหมุนเวียน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

landscape

ภูมิทัศน์; ภูมิภาพ : ลักษณะภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของบริเวณใดบริเวณหนึ่ง รวมทั้งภูมิประเทศที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของมนุษย์ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

landschaft

ภูมิทัศน์; ภูมิภาพ : ลักษณะภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของบริเวณใดบริเวณหนึ่ง รวมทั้งภูมิประเทศที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของมนุษย์ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

landslide

แผ่นดินถล่ม : การเคลื่อนที่ของแผ่นดินและกระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของดินหรือหิน ตามบริเวณพื้นที่ลาดชันที่เป็นภูเขาหรือเนินเขา เนื่องจากแรงดึงดูดของโลก อาจเลื่อนหลุดออกมาเป็นกะบิหรือพังทลายลงมา ก็ได้ สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแผ่นดินถล่ม มีทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์กระทำขึ้น เช่น น้ำที่สะสมอยู่ในดิน เนื่องจากฝนตกหนัก น้ำพุ และหิมะที่ละลาย การเกิดแผ่นดินไหว การตัดไม้ทำลายป่า การขุดตัดพื้นที่ (พจนานุกรมศัพท์ ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

landslip

แผ่นดินถล่ม : การเคลื่อนที่ของแผ่นดินและกระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของดินหรือหิน ตามบริเวณพื้นที่ลาดชันที่เป็นภูเขาหรือเนินเขา เนื่องจากแรงดึงดูดของโลก อาจเลื่อนหลุดออกมาเป็นกะบิหรือพังทลายลงมา ก็ได้ สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแผ่นดินถล่ม มีทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์กระทำขึ้น เช่น น้ำที่สะสมอยู่ในดิน เนื่องจากฝนตกหนัก น้ำพุ และหิมะที่ละลาย การเกิดแผ่นดินไหว การตัดไม้ทำลายป่า การขุดตัดพื้นที่ (พจนานุกรมศัพท์ ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

land use

การใช้ที่ดิน : การใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ทางด้านการเกษตรและอื่นๆ อาจมีการสำรวจและทำเป็นแผนที่แสดงการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ เช่น ที่ที่เป็นป่าไม้ เป็นทุ่งหญ้า เป็นที่เพาะปลูกพืชต่างๆ เป็นที่ทำเหมืองแร่ และที่ใช้เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ในประเทศไทยหน่วยงานที่ดำเนินงานในเรื่องนี้โดยตรงคือ กรมพัฒนาที่ดิน

land use classification

การจำแนกการใช้ที่ดิน : การจำแนกประเภทที่ดินอย่างหนึ่ง โดยจัดแบ่งที่ดิน ออกแบบกลุ่ม หรือประเภท ตามการใช้ประโยชน์ในสภาพปัจจุบัน เช่น ที่ทำนา ทำไร่ ทำสวนครัว สวนผลไม้ แหล่งอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย (พจนานุกรมศัพท์ ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

land use planning

การวางแผนการใช้ที่ดิน : การวางแผนการใช้ที่ดินในระยะยาวให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นๆ

land leveling

การปรับระดับ : การเคลื่อนย้ายดินให้ได้ระดับตามที่ต้องการ เรียกอีกอย่างว่า grading

lateral

คลองซอย : คลองที่แยกออกจากคลองส่งน้ำสายใหญ่ หรือคลองแยก เพื่อรับน้ำไปส่งให้แก่พื้นที่เพาะปลูกโดยตรงหรือส่งให้คลองแยกซอย เรียกอีกอย่างว่า branch canal หรือ lateral canal

lateral canal

คลองซอย : คลองที่แยกออกจากคลองส่งน้ำสายใหญ่ หรือคลองแยก เพื่อรับน้ำไปส่งให้แก่พื้นที่เพาะปลูกโดยตรง หรือส่งให้คลองแยกซอย หรือเรียกว่า branch canal หรือ lateral

lateral flow spillway

ทางระบายน้ำสันด้านข้าง : อาคารทางระบายน้ำสันที่มีสันฝาย ขนานกับทิศทางการไหลของน้ำและให้น้ำไหลล้นข้ามสันฝาย ไหลลงสู่ลำน้ำธรรมชาติทางด้านข้าง เรียกอีกอย่างว่า side channel spillway

laterite

ศิลาแลง, แม่รัง : ดินที่มีลักษณะเป็นรูปพรมมีสีสนิมเหล็กหรือสีอิฐ ส่วนประกอบทางเคมีคือ ออกไซด์ของเหล็กและหรืออลูมิเนียม มักพบเป็นพืดใหญ่อยู่ใต้หน้าดิน เมื่อถูกชะล้างเอาหน้าดินออกไปจนผิวดินขึ้นมาบนผิวดิน และเกิดเปื่อยยุ่ยกระจายตัวออกไปกลายเป็น “ดินลูกรัง” (lateritic soil) ที่นิยมใช้ทำถนน

latitude

เส้นรุ้ง, ละติจูด : ระยะทางเชิงมุมในแนวตั้งที่ทำกับเส้นศูนย์สูตร โดยนับมุม 0 องศาจากเส้นศูนย์สูตรไปทางเหนือหรือทางใต้จนถึง 90 องศาที่ขั้วโลกทั้งสอง

leaching

การชะล้าง : การนำเอาเกลือหรือแร่ธาตุอื่นออกจากดินโดยให้น้ำไหลผ่าน แล้วพาเกลือหรือแร่ธาตุออกไปในรูปของสารละลาย

leaching requirement

ความต้องการน้ำชะล้าง : ปริมาณน้ำที่ต้องการในการเจือจางความเค็มของดินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

leakage

การรั่วไหล : การสูญเสียน้ำจากอาคารชลศาสตร์ที่นอกเหนือการควบคุม เช่น มีรอยแตก มีรูรั่ว

left main canal

คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย : คลองส่งน้ำชลประทานสายหลักที่แยกออกไปทางด้านซ้ายของแหล่งน้ำ เมื่อหันหน้าไปตามทิศทางการไหลของน้ำ

length of dam

ความยาวเขื่อน : ระยะทางที่วัดตามแนวศูนย์กลางของสันเขื่อน จากฐานยันด้านหนึ่งไปยังฐานยันอีกด้านหนึ่ง

length of run

ระยะทางน้ำไหล : ระยะทางที่น้ำไหลในแปลงเพาะปลูกระหว่างจุดเริ่มต้น กับ จุดสุดท้ายที่พิจารณา

levee

1. **คันกั้นน้ำ** : คันดินที่สร้างยาวไปตามแนวตลิ่งของแม่น้ำเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำจากแม่น้ำไหลบ่าท่วมพื้นที่ใกล้เคียง
2. **สันดินริมน้ำ** : คันดินธรรมชาติที่เกิดขึ้นเพราะแม่น้ำ หรือลำธาร พาตะกอนมาตกทับถมริมฝั่งใน ฤดูน้ำหลาก เมื่อน้ำลด ตะกอนที่ตกทับถมนั้นก็เป็ คันดินยาวขนานไปตามริมฝั่งลำน้ำ

level border irrigation

ชลประทานแบบปรับระดับดินและน้ำท่วมขัง : การให้น้ำชลประทาน โดยการปรับระดับพื้นที่รับน้ำจนเรียบมีคันกันโดยรอบ ให้น้ำโดยการปล่อยน้ำเข้าไปขังในพื้นที่แล้วให้น้ำค่อยๆ ซึมลงในดิน เรียกอีกอย่างว่า basin irrigation

level of saturation

ระดับอิ่มตัว :

1. ระดับใดระดับหนึ่งในชั้นบรรยากาศที่ไอน้ำอิ่มตัว
2. ระดับน้ำใต้ดิน พื้นผิวหรือแนวระดับน้ำใต้ดินที่อยู่ระหว่างเขตอึมน้ำกับเขตอึมอากาศ ณ ระดับน้ำใต้ดินนี้แรงดันน้ำเท่ากับแรงดันของบรรยากาศ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

lift irrigation area

พื้นที่ชลประทานสูบน้ำ : พื้นที่เพาะปลูกที่มีระดับสูงกว่าระดับแหล่งน้ำต้นทุน ทำให้ไม่สามารถส่งน้ำโดยใช้แรงโน้มถ่วงตามปกติได้ จึงต้องใช้เครื่องสูบน้ำหรืออุปกรณ์อื่นๆ ยกระดับน้ำขึ้นตามความต้องการเพื่อส่งไปให้กับพื้นที่นั้น เรียกอีกอย่างว่า pump irrigation area

lined canal

คลองลาด : คลองส่งน้ำที่ลาดผิวด้วยวัสดุใดๆ เพื่อป้องกันการรั่วซึม หรือ กัดเซาะ

lining

การลาด : การปูลาดผิวทางน้ำ หรือแหล่งเก็บน้ำด้วยวัสดุที่ทนต่อการกัดเซาะ และรับแรงดันได้ดี เช่น คอนกรีต แอสฟัลต์ หรือโพลีเอสเตอร์ เพื่อป้องกันการรั่วซึม หรือการกัดเซาะ หรือเพื่อลดแรงเสียดทานในทางน้ำ

liquid limit

ขีดจำกัดเหลว : ปริมาณน้ำในดินที่จุดซึ่งดินเริ่มเปลี่ยนสภาพจากของเหลวเป็นสภาพเหนียว (พลาสติก) ขึ้นเป็นรูปต่างๆ ได้ โดยคิดเป็นปริมาณร้อยละของน้ำในดิน เป็นข้อกำหนดหนึ่งใน Atterberg's limits

loam

ดินร่วน : ดินที่ประกอบด้วยเนื้อดินเหนียว 8-27% ทราย 23-52% นอกนั้นเป็นเนื้อดินตะกอน

loamy sand

ดินปนทราย : ดินที่ประกอบด้วยทราย 70-85% เนื้อดินเหนียว 0-15% นอกนั้นเป็นเนื้อดินตะกอน

logging

การหยั่งธรณี :

- (1) กระบวนการบันทึกข้อมูลที่ได้จากหลุมเจาะ
- (2) วิธีหรือเทคนิคการบันทึกหรือแบ่งแยกหิน ชั้นหินหรือชุดหินที่อยู่ใต้ดินไปตามความลึก โดยอาศัยการวัดหรือการสังเกตหินในหลุมเจาะนั้น มีความหมายเหมือนกับ well logging (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

longitude

เส้นแวง, ลองจิจูด : ระยะทางเชิงมุมในแนวราบที่ทำกับเส้นเมริเดียนกรีนิช (เส้นเมริเดียนที่ผ่านตำบลกรีนิชในประเทศอังกฤษ) โดยนับ 0 องศาจากเมริเดียนกรีนิชจนถึง 180 องศาไปทางตะวันออกหรือตะวันตกของเมริเดียนกรีนิช

long throated flume

รางน้ำคอคยาว : อาคารหรือเครื่องมือวัดปริมาณน้ำชนิดหนึ่ง ได้รับการพัฒนา
มาจากฝายสันกว้าง

lower rule curve

กราฟจัดการน้ำเส้นล่าง : เส้นแสดงเกณฑ์ต่ำสุดของกราฟจัดการน้ำ
ใช้บริหารจัดการน้ำ เพื่อหลีกเลี่ยงสภาพน้ำแห้งอ่าง

lugeon

ลูยอง : หน่วยวัดอัตราการรั่วซึมผ่านหิน 1 ลูยองเท่ากับ 1.3×10^{-5} เซนติเมตร
ต่อวินาที แต่ส่วนใหญ่ใช้ 1 ลูยองเท่ากับ 1×10^{-5} เซนติเมตรต่อวินาที

lysimeter

ถังวัดการใช้น้ำของพืช : ถังวัดการใช้น้ำของพืช ใช้สำหรับปลูกพืชที่ต้องการ
วัดค่าการใช้น้ำ โดยการติดตั้งอยู่ในแปลงเพาะปลูกท่ามกลางพื้นที่ที่ปลูกพืช
ชนิดเดียวกันโดยให้มีสภาพภายในและภายนอกถึงคล้ายคลึงกับสภาพเพาะปลูก
จริงตามธรรมชาติ ถังดังกล่าวจะมีอุปกรณ์ตรวจวัดปริมาณน้ำที่เกินความต้องการ
ใช้ของพืชและระบายออกจากถังสำหรับนำไปคำนวณหาการใช้น้ำในช่วงเวลา
ต่างๆ

An aerial photograph of a coastal town, possibly in the Philippines, showing a large body of water, a bridge, and buildings. The image is overlaid with a large, semi-transparent blue grid. In the center of the grid, the letter 'M' is displayed in a large, dark blue, serif font.

M

main canal

คลองส่งน้ำสายใหญ่, คลองส่งน้ำสายหลัก : คลองที่แยกจากแม่น้ำหรือห้วยงาน เพื่อรับน้ำเข้าไปในเขตโครงการชลประทาน

maintenance

การบำรุงรักษา : กิจกรรมใดๆ ที่ดำเนินการเพื่อรักษาระบบชลประทาน เช่น คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ อาคารชลประทานต่างๆ รวมทั้งถนน ทางลำเลียงให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้งาน อย่างมีประสิทธิภาพได้ตลอดเวลา

major losses

การสูญเสียหลัก : การสูญเสียพลังงานของการไหลเนื่องจากแรงเสียดทาน

manhole

ช่องชั้นลง : ช่องเปิดสำหรับขึ้นหรือลงไปตรวจสอบ ทำความสะอาด และบำรุงรักษาอาคารประเภทท่อ หรืออุโมงค์

Manning's formula

สูตรของแมนนิง : สูตรการคำนวณหาความเร็วในการไหลของน้ำ

manometer

มานอมิเตอร์ : เครื่องมีวัดความดันของของไหลโดยอาศัยหลักการสมดุลกับน้ำหนักของแท่งปรอท หรือของเหลวมาตรฐานในหลอดแก้วรูปตัวยู หรือแรงยึดหยุ่นของขดลวดสปริง

map series

ลำดับชุดแผนที่ : ชุดแผนที่ซึ่งโดยทั่วไปแต่ละชุดจะมีมาตราส่วนและรูปแบบเป็นอย่างเดียวกัน และครอบคลุมพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะ โดยกำหนดชื่อชุดเป็นหมายเลขลำดับชุด เช่น แผนที่ภูมิประเทศของประเทศไทย กำหนดหมายเลขลำดับชุดเป็น L 7018, L 7017 (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

masonry

หินก่อ : สิ่งก่อสร้างที่ทำด้วยหิน วางบนปูนสอ (mortar) ก่อยึดกันด้วยปูนสอโดยรอบ กระจุกให้แน่น

masonry weir

ฝายหินก่อ : ฝายที่ทำจากหินก่อ

mass curve

โค้งสะสม : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ของปริมาณฝนหรือน้ำท่าสะสมเทียบกับเวลา

master station

สถานีแม่ : สถานีแม่ข่ายระบบโทรมาตร ทำหน้าที่รับข้อมูลจากสถานีเครือข่าย

mattress

แผงตะเช้ :

1. กิ่งไม้หรือท่อนไม้เล็ก ๆ นำมาสานหรือยึดติดกันเป็นแผง ใช้ปูบริเวณลาดตลิ่งหรือที่ที่มีน้ำไหลผ่าน เพื่อป้องกันการกัดเซาะของกระแสน้ำ
2. ก่อสร้างด้วยลวดถักบรรจุด้วยหิน ใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น วางบนพื้นหรือตลิ่งเพื่อป้องกันการกัดเซาะ วางในลำน้ำหรือริมทะเล เพื่อป้องกันคลื่นวางซ้อนกันหลายๆ ชั้นทำเป็นฝาย เป็นต้น ถักลวดหนากว่า 30 เซนติเมตรเรียกว่า gabion

maximum flood

น้ำหลากสูงสุด : สถิติปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่จุดพิจารณา ของลำน้ำในห้วงเวลาที่กำหนด ช่วงเวลาที่พิจารณา อาจหมายถึงรอบสัปดาห์ เดือน ปี หรือช่วงเวลาที่มีการบันทึกไว้

maximum probable flood

ปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ : ปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ในลำน้ำสายหนึ่ง ณ จุดที่กำหนด โดยพิจารณาจากสภาพอุตุวิทยวิทยา และชลศาสตร์ เรียกอีกอย่างว่า probable maximum flood (PMF)

maximum probable precipitation

ปริมาณฝนสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ : ปริมาณฝนสูงสุดที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ หาได้จากการประเมินทางทฤษฎี โดยอาศัยค่าสูงสุดของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ปริมาณความชื้น ปริมาณฝน ความเร็วลม และการกระจายตัวของฝนในพื้นที่ เรียกอีกอย่างว่า probable maximum precipitation หรือ maximum probable rainfall

maximum probable rainfall

ปริมาณฝนสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ : ปริมาณฝนสูงสุดที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ หาได้จากการประเมินทางทฤษฎี โดยอาศัยค่าสูงสุดของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ปริมาณความชื้น ปริมาณฝน ความเร็วลม และการกระจายตัวของฝนในพื้นที่ เรียกอีกอย่างว่า maximum probable precipitation หรือ probable maximum precipitation

maximum water level

ระดับน้ำสูงสุด : ระดับน้ำสูงสุดในอ่างเก็บน้ำที่เขื่อนสามารถรองรับได้อย่างปลอดภัยตามที่ได้ออกแบบไว้ (กรมชลประทานใช้คำย่อว่า ร.น.ส.)

mean velocity

ความเร็วเฉลี่ย :

1. ความเร็วของการไหลผ่านหน้าตัดที่พิจารณา คำนวณจากอัตราการไหลหารด้วยพื้นที่หน้าตัด
2. ความเร็วของการไหล ณ ช่วงใดๆ ของลำน้ำ คำนวณจากอัตราการไหลหารด้วยพื้นที่หน้าตัดเฉลี่ยของช่วงลำน้ำนั้น
3. ความเร็วเฉลี่ยของกระแสในแนวตั้งของลูกตั้งที่ระดับความลึกต่างๆ

meander belt

เขตทางน้ำโค้งตัว : บริเวณที่ราบหุบเขาที่ทางน้ำโค้งตัวไปมาได้ไกลที่สุด โดยทั่วไปถ้าทางน้ำระบายน้ำออกไปมากเท่าใดหรือพาโคลนตมไปได้น้อยลงเท่าใด ก็ยิ่งทำให้เขตทางน้ำบริเวณนี้กว้างขึ้นเท่านั้น (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

meander core

แกนทางน้ำโค้งตัว : บริเวณพื้นดินที่เกือบจะล้อมรอบไปด้วยทางน้ำโค้งตัวเข้าไป มองดูเกือบจะมีทางน้ำล้อมอยู่รอบ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

meander neck

ส่วนคอดทางน้ำโค้งตัว : บริเวณพื้นดินที่แยกลำน้ำ 2 ด้านของทางน้ำโค้งตัวออกมา ตรงจุดที่ลำน้ำไหลตัวเข้าประชิดกันมากที่สุด เป็นบริเวณที่กระแสน้ำอาจเซาะให้ขาดเป็นลำน้ำตัดตรงไป ถ้าหากส่วนคอดนั้นแคบมาก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

mean annual rainfall

ปริมาณฝนรายปีเฉลี่ย : ค่าเฉลี่ยปริมาณฝนรายปีที่วัดได้ในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งนานพอจะนำมาหาค่าเฉลี่ยได้อย่างเหมาะสม

mean annual runoff

น้ำท่ารายปีเฉลี่ย : ค่าเฉลี่ยของปริมาณน้ำท่าทั้งปีของแม่น้ำสายหนึ่ง หาได้จากปริมาณน้ำทั้งปีหลายๆ ปีรวมกันหารด้วยจำนวนปี ซึ่งควรเป็นระยะเวลาที่นานพอควร (15-30 ปี)

mean sea level (M.S.L.)

ระดับทะเลปานกลาง : ค่าเฉลี่ยของระดับน้ำทะเล ซึ่งคำนวณจากผลการตรวจระดับน้ำขึ้นและน้ำลงในที่ใดที่หนึ่งที่ได้บันทึกติดต่อกันไว้เป็นระยะเวลานานสำหรับประเทศไทยใช้ระดับทะเลปานกลาง ที่เกาะหลัก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (กรมชลประทานใช้คำย่อว่า ร.ท.ก.)

measuring weir

ฝายวัดน้ำ : เครื่องมือหรืออาคารสำหรับวัดอัตราการไหลของน้ำ มีลักษณะเป็นฝายสันกว้าง หรือช่องรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า สามเหลี่ยม หรือรูปแบบอื่น ความสูงของน้ำเหนือสันฝายจะใช้คำนวณหาปริมาณน้ำที่ไหลผ่านสันฝาย

meridian

เส้นเมริเดียน : เส้นสมมุติที่ลากจากขั้วโลกเหนือผ่านผู้สังเกตการณ์ไปยังขั้วโลกใต้

meteoric water

น้ำจากบรรยากาศ : น้ำที่มีกำเนิดจากบรรยากาศ เช่น จากน้ำฝน น้ำค้าง ลูกเห็บ หรือหิมะ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

meteorology

อุตุนิยมวิทยา : วิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศซึ่งรวมถึงลักษณะอากาศที่เกิดในปัจจุบันและภูมิอากาศ วิทยาศาสตร์แขนงนี้ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพทางฟิสิกส์ ไดนามิกส์ และเคมีของบรรยากาศของโลกรวมทั้งความเกี่ยวพันระหว่างบรรยากาศของโลกกับพื้นผิวโลก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

micro irrigation

ชลประทานจุลภาค : วิธีการชลประทานซึ่งน้ำจะถูกส่งให้กับรากพืชโดยตรงในปริมาณที่น้อยแต่มีความถี่ในการส่งน้ำสูง

minimum water level

ระดับน้ำต่ำสุด : ระดับน้ำต่ำสุดที่สามารถนำน้ำมาใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ออกแบบไว้ (กรมชลประทานใช้คำว่า ร.น.ต.)

minimum reservoir level

ระดับน้ำต่ำสุดในอ่างเก็บน้ำ : ระดับน้ำต่ำสุดในอ่างเก็บน้ำที่สามารถนำน้ำมาใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ออกแบบไว้

minor losses

การสูญเสียรอง : การสูญเสียพลังงานของการไหลเนื่องจากอุปสรรคต่างๆ ในทางน้ำ ซึ่งเป็นการสูญเสียเฉพาะแห่ง เช่น ความคดเคี้ยว ข้อต่อ ข้องอ เป็นต้น

mitering gate

บานประตูเรือสัญจร : บานประตูกั้นน้ำชนิดบานตรงสองบานหมุนรอบแกนตั้ง นิยมใช้กับประตูเรือสัญจร

mixed flow pump

เครื่องสูบน้ำแบบไหลผสม : เครื่องสูบน้ำแบบที่มีทิศทางการไหลของน้ำเข้าสู่ใบพัดในแนวขนานกับเพลลาและไหลออกจากใบพัดทำมุม 45 ถึง 80 องศา กับแกนของเพลลา

model

แบบจำลอง : โครงสร้าง หรือขบวนการ หรือปรากฏการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเลียนแบบจากต้นแบบหรือของจริง

mathematical model

แบบจำลองคณิตศาสตร์ : แบบจำลองที่ใช้ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์แทนพฤติกรรมของต้นแบบ

movable-bed model

แบบจำลองพื้นอ่อน : แบบจำลองทางชลศาสตร์ซึ่งพื้นและลาดด้านข้างของทางน้ำ ทำขึ้นจากวัสดุที่ยอมให้น้ำกัดเซาะได้

moisture content

ปริมาณความชื้น : ปริมาณน้ำในวัสดุซึ่งแสดงอยู่ในรูปของร้อยละโดยน้ำหนัก เรียกอีกอย่างว่า water content

mole

เขื่อนกั้นคลื่น : เขื่อนที่สร้างขึ้นตามริมชายฝั่งทะเลโดยใช้ก้อนหินหรือวัตถุอื่น ๆ ถมไปเป็นแนวยื่นออกไปจากชายฝั่ง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดคลื่นซัดเซาะหาด หรือทำจอดเรือ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

mole drain

ทางระบายน้ำแบบรูตุ่น : ทางระบายน้ำใต้ดินแบบชั่วคราว ทำขึ้นโดยการลากก้อนโกลหะที่มีลักษณะทรงกลมหรือลูกกรับ เส้นผ่าศูนย์กลาง 7.5 ถึง 15 เซนติเมตร ผ่านไปในดินทำให้เกิดเป็นโพรงลึกจากผิวดินประมาณ 0.5 ถึง 1.20 เมตร ห่างกัน 1 ถึง 10 เมตร โพรงนี้จะเป็นทางระบายน้ำโดยไม่ต้องฝังท่อเหมาะสำหรับดินเหนียว มีอายุการใช้งานประมาณ 2-3 ปี แต่ข้อดีคือทำงานและค่าลงทุนต่ำ

monoculture

การปลูกพืชเชิงเดี่ยว : การปลูกพืชชนิดเดียวในที่ดิน

morning glory spillway

ทางระบายน้ำล้นปากแตร : อาคารทางระบายน้ำล้นชนิดที่มีสันทางระบายน้ำล้นเป็นรูปวงกลม รับน้ำสู่ท่อในแนวตั้ง แล้วไหลตามท่อในแนวนอนผ่านตัวเขื่อนออกไปสู่ลำน้ำเดิม

mortar

ปูนสอ : วัสดุที่เป็นส่วนผสมของปูนซีเมนต์ ทราย และน้ำ

movable weir

ฝายเคลื่อนที่ได้ :

1. ฝายชั่วคราวซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายออกจากทางน้ำได้ เมื่อมีน้ำไหลบ่ามา
2. ฝายชนิดที่ปรับระดับสันฝายได้
3. ฝายทดน้ำชนิดมีบานเปิด-ปิด

moving average

ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ : ค่าเฉลี่ยที่ตัวอย่างเคลื่อนที่ไปตามอนุกรมเวลา เช่น ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 3 วัน เป็นต้น

mud crack

ระแหงโคลน : ลักษณะรอยแตกที่เกิดจากการหดตัวของโคลนที่ถูกแดดเผา มักเป็นรูปหลายเหลี่ยม ต่อมาเมื่อตะกอนบรรจุในรอยแยกแล้วแข็งตัวเป็นหิน พบในหินโคลนและหินดินดาน (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

mudslide

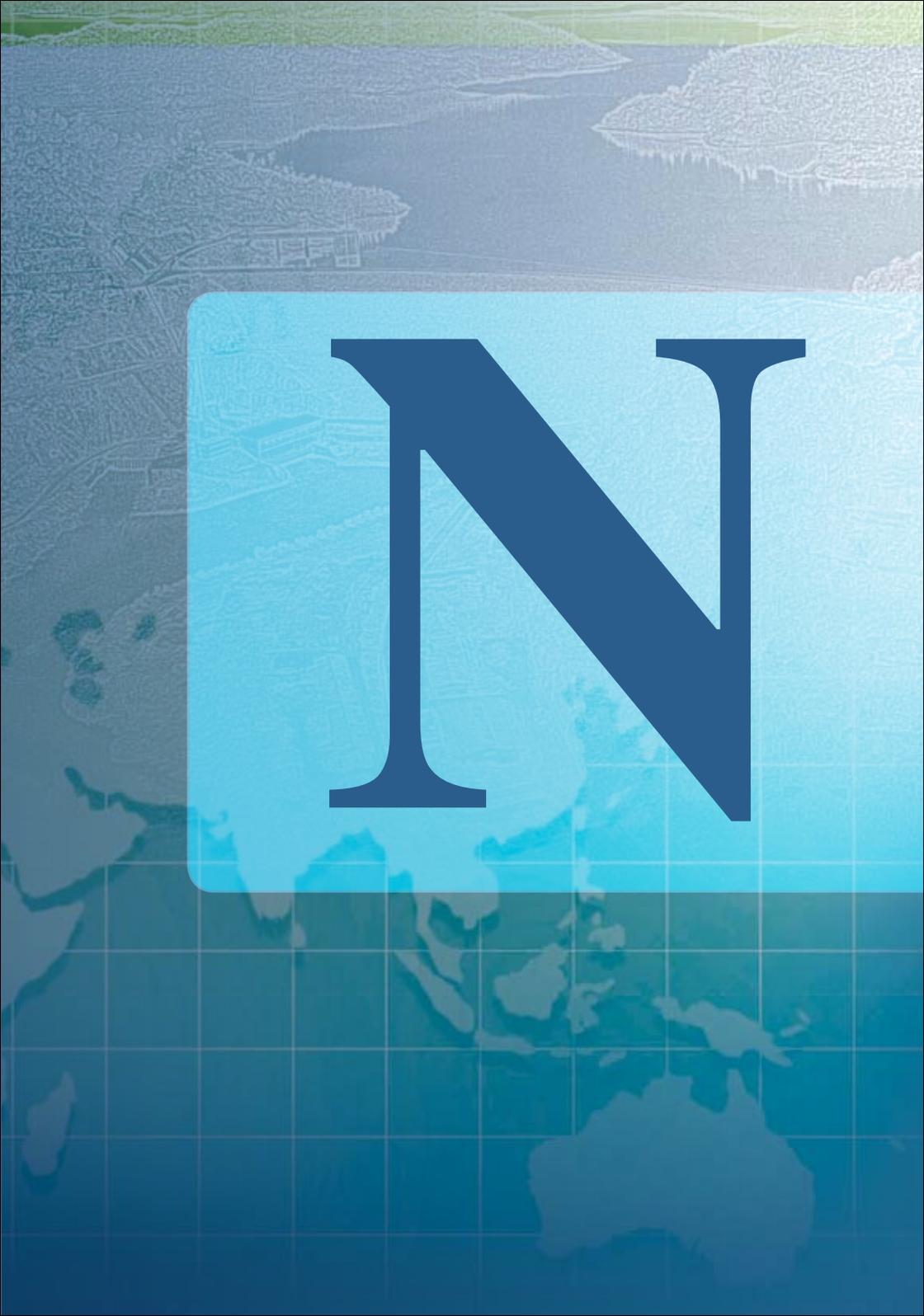
โคลนถล่ม : แผ่นดินถล่มชนิดที่วัสดุประกอบด้วยดินเหนียวและทรายแป้งผสม เป็นเนื้อเดียวกันและมีความเร็วในการเคลื่อนที่น้อยกว่าโคลนไหล (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

mudstone

หินโคลน : หินชั้นที่ประกอบด้วยโคลนตมเนื้อละเอียด มักมีทรายละเอียดปนอยู่ด้วย ไม่มีรอยชั้นที่แยกออก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

multi-purpose reservoir

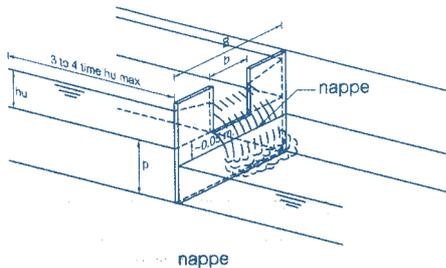
อ่างเก็บน้ำเอนกประสงค์ : อ่างเก็บน้ำที่สร้างเพื่อเก็บกักน้ำสำหรับใช้ประโยชน์หลายด้าน เช่น การเกษตร อุปโภค-บริโภค ผลิตกระแสไฟฟ้า การท่องเที่ยว และการประปา เป็นต้น

An aerial photograph of a city, likely New York City, showing a grid of streets and a large body of water. A large, semi-transparent blue square is overlaid on the center of the image, containing a large, dark blue, serif capital letter 'N'. The background image is a high-angle, grayscale-style aerial view of a city with a prominent grid pattern and a large body of water in the upper right quadrant.

N

nappe

แผ่นน้ำ : น้ำที่ไหลล้นฝายสันคม โดยพุ่งเป็นแผ่นน้ำที่มีผิวหน้าของน้ำสัมผัสกับอากาศทั้งด้านบนและด้านล่าง

natural drainage

การระบายน้ำตามธรรมชาติ : การระบายน้ำบนผิวดินออกจากพื้นที่โดยธรรมชาติ

navigation lock

ประตูเรือสัญจร : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อให้เรือผ่านไปมาในบริเวณทางน้ำที่มีระดับต่างกัน

neap tide

น้ำตาย : น้ำขึ้นและน้ำลงที่เกิดขึ้นในวันขึ้น 8 ค่ำหรือแรม 8 ค่ำ ซึ่งช่วงระหว่างความสูงของน้ำขึ้นกับน้ำลงมีระยะต่างกันน้อยมาก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

neck

- พื้นที่คอคอด, พื้นดินคอคอด** : บริเวณพื้นที่แคบ โดยมีพื้นน้ำขนาบอยู่ทั้ง 2 ด้าน ในลักษณะของคอคอด แหลม และสันดอนเชื่อมเกาะ
- ส่วนคอคอด** : ส่วนที่แคบที่สุดของช่องเขา กิ่วเขาและทางน้ำโค้งตัว (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

neck cutoff

ลำน้ำลัดส่วนคอคอด : ลำน้ำลัดของทางน้ำโค้งตัวซึ่งเกิดตรงที่ธารน้ำเซาะส่วนคอคอดของทางน้ำโค้งตัวให้ขาดเป็นลำน้ำตัดตรงไป (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

net rainfall

ปริมาณฝนสุทธิ : ปริมาณฝนส่วนที่เหลือซึ่งกลายเป็นน้ำท่า เรียกอีกอย่างว่า rainfall excess

net water application

ปริมาณน้ำสุทธิที่ให้แก่พืช : ปริมาณน้ำที่พืชต้องการจริงเพื่อใช้ในการเจริญเติบโต หรือที่ต้องส่งให้แก่พืชที่ปลูกอยู่ในแปลงในปริมาณตรงตามที่ต้องการที่ได้จากการตรวจวัดหรือการคำนวณ ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงค่าการสูญเสียต่างๆ เช่น การรั่วซึมในแปลง คูส่งน้ำ คลองส่งน้ำ และความสูญเสียจากอาคารชลประทานต่างๆ

night-storage irrigation system

ระบบชลประทานแบบสำรองน้ำกลางคืน : ระบบชลประทาน ที่ส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกเฉพาะช่วงเวลากลางวันเท่านั้น ส่วนเวลากลางคืนจะปิดท่อส่งน้ำเข้านาทั้งหมดเพื่อรับน้ำเข้าคลองส่งน้ำ สำรองน้ำไว้ในบ่อขนาดใหญ่ข้างคลองและ/หรือแต่ละช่วงคลอง โดยมีอาคารบังคับน้ำควบคุมเก็บกักน้ำไว้จนได้ปริมาณน้ำตามความต้องการในช่วงกลางคืนเพื่อใช้ในการส่งน้ำในช่วงกลางวัน

non-arable land

พื้นดินเพาะปลูกไม่ได้ : พื้นดินที่ใช้ปลูกพืชไม่ได้หากไม่มีการดัดแปลงหรือทำนุบำรุงเป็นพิเศษ

normal depth

ความลึกปกติ : ความลึกของการไหลแบบสม่ำเสมอในทางน้ำเปิด

normal fault

รอยเลื่อนปกติ : รอยเลื่อนในหินซึ่งส่วนที่อยู่ข้างบนระนาบรอยเลื่อนเคลื่อนตัวลดระดับลงสัมผัสกับส่วนที่อยู่ข้างล่างที่เคลื่อนตัวขึ้น ถ้าส่วนที่อยู่ข้างบนเคลื่อนตัวย้อนขึ้น เรียกว่า รอยเลื่อนย้อน (reverse fault) ถ้ารอยเลื่อนย้อนมีค่ามุมเทเท่ากับหรือน้อยกว่า 45 องศา เรียกว่ารอยเลื่อนย้อนมุมต่ำ (thrust fault) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

normal pool level

ระดับกักเก็บปกติ : ระดับน้ำที่กำหนดไว้ให้กักเก็บในสภาวะปกติ สำหรับอ่างเก็บน้ำประเภทที่มีอาคารทางระบายน้ำล้นแบบมีบาน

northing

ระยะกำหนดนับเหนือ :

ส่วนประกอบที่ใช้ในการอ้างอิงค่าพิกัดกริด (grid coordinate) โดยหมายถึงระยะทางทิศเหนือบนแผนที่ซึ่งวัดจากจุดที่กำหนด ณ มุมทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นกริด

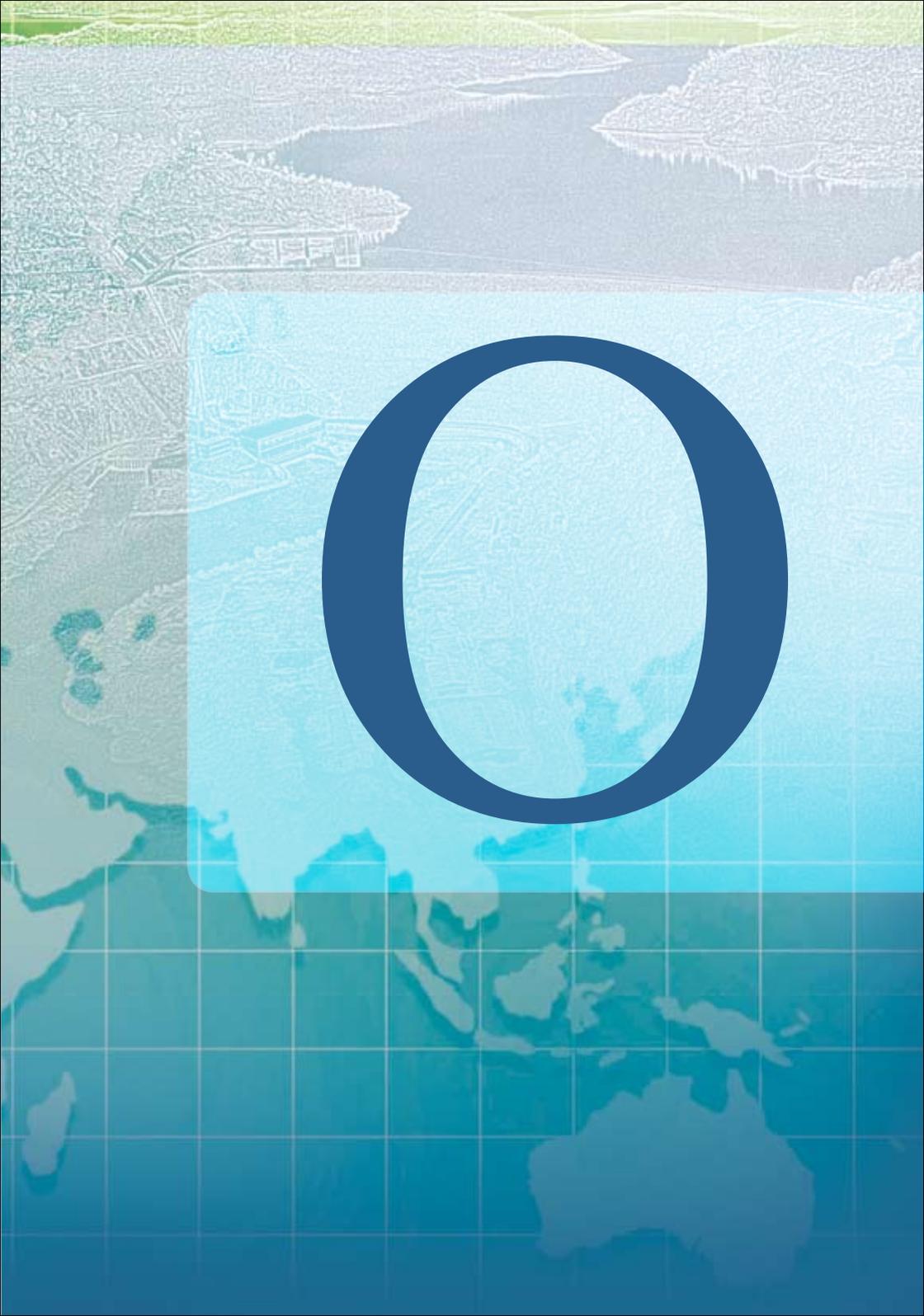
การอ่านค่าพิกัดกริดนั้นถือหลักอ่านขวาขึ้นบน (read right-up) ดังนั้นระยะกำหนดนับเหนือจึงเป็นตัวเลขที่อยู่ในครึ่งหลังของค่าพิกัดกริด (read up) เช่น 47 PPR 622203 ตัวเลขในครึ่งหลังคือ 203 เป็นระยะกำหนดนับเหนือที่ห่างจากจุดเริ่มต้นของเส้นกริด (ดู easting ประกอบ) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

notched weir

ฝายบาก : อาคารวัดปริมาณน้ำ ที่ทำด้วยแผ่นวัสดุ เช่น ไม้ เหล็ก หรือคอนกรีตบากเป็นช่องให้น้ำไหลผ่าน

n-year flood

น้ำท่วม n ปี : ปริมาณน้ำท่วมที่มีโอกาสการเกิดเท่ากับหรือมากกว่า 1 ครั้งในช่วงเวลา n ปี (เช่น น้ำท่วม 100 ปี)

oblique aerial photograph

รูปถ่ายทางอากาศแนวเฉียง : รูปถ่ายที่ถ่ายจากอากาศยานในขณะที่แกนกล้องถ่ายรูปเอียงทำมุมกับแนวยืน การเอียงนี้จะทำให้ได้ภาพทิวทัศน์ที่เห็นได้ทั้งทางพื้นดินกับทางอากาศรวมกัน รูปถ่ายที่ถ่ายบริเวณพื้นที่ที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดขึ้นลงเล็กน้อย แม้จะนำไปใช้ทำแผนที่ได้ แต่เนื่องจากมาตราส่วนของทิวทัศน์จะเล็กลงเมื่ออยู่ไกลออกไป ดังนั้นจึงยากแก่การที่จะนำไปใช้ทำแผนที่ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

observation well

บ่อสังเกตการณ์ : บ่อที่ขุดหรือเจาะลงไปในดิน เพื่อสังเกตความเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำใต้ดิน

odograph

โอโดกราฟ : เครื่องมืออัตโนมัติชนิดหนึ่งที่น่าไปกับยานพาหนะเพื่อใช้เขียนแผนที่เส้นทางขณะยานเคลื่อนที่ไป ระยะทางได้มาจากมาตรวัด ซึ่งเครื่องบันทึกอัตโนมัติ และทิศทางได้มาจากเข็มทิศ โดยเขียนเส้นทางต่อเนื่องลงบนกระดาษด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์และระบบโฟโตอิเล็กทรอนิกส์ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

odometer

มาตรระยะทาง, ออดอมิเตอร์ : อุปกรณ์สำหรับวัดระยะทางโดยใช้หลักการนับรอบของการหมุนวงล้อ ออดอมิเตอร์แบบหนึ่งซึ่งพกติดตัวไปกับผู้เดินเท้าสามารถวัดระยะทางที่ก้าวเดินไปได้ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

off period

ช่วงเวลาไม่ส่งน้ำ : ช่วงเวลาที่หยุดการส่งน้ำชลประทาน

offtake regulator

อาคารบังคับน้ำปากคลอง : อาคารที่ปากคลองส่งน้ำ หรือคูส่งน้ำที่ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณน้ำที่จะส่งเข้าสู่ทางน้ำสาขา เรียกอีกอย่างว่า offtake structure

offtake structure

อาคารบังคับน้ำปากคลอง : อาคารที่ปากคลองส่งน้ำ หรือคูส่งน้ำที่ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณน้ำที่จะส่งเข้าสู่ทางน้ำสาขา เรียกอีกอย่างว่า offtake regulator

ogee weir

ฝายโอจี้ : ฝายสันมนที่มีลาดด้านท้ายน้ำเอียงลาดเป็นรูปโค้งพาลาโบลา

open channel

ทางน้ำเปิด : ทางน้ำซึ่งผิวน้ำสัมผัสกับบรรยากาศ หรือท่อน้ำที่มีน้ำไหลไม่เต็มท่อ

operating platform

สะพานโครงยก : พื้นโครงยกสำหรับติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมการเปิด-ปิดบาน

opisometer

โอปีโซมิเตอร์ : เครื่องวัดระยะบนแผ่นที่ชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นวงล้อรูปพื้นปลาขนาดเล็กเชื่อมติดอยู่กับหน้าปัดที่มีขีดแบ่งส่วน จะทราบระยะทางได้โดยการหมุนวงล้อไปตามแนวที่ต้องการทราบ เช่น แนวถนน ทางรถไฟ ทางน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

optimum consumptive use

ปริมาณการใช้น้ำเหมาะสม : ปริมาณการใช้น้ำของพืชซึ่งให้ผลผลิตสูงสุด

optimum moisture

ความชื้นเหมาะสม :

1. ปริมาณความชื้นในดินที่ทำให้พืชเจริญงอกงามได้ดีที่สุด
2. ปริมาณความชื้นในดินที่ทำให้สามารถบดอัดดินได้แน่นมากที่สุด

organic soil

ดินอินทรีย์ : ดินที่มีอินทรีย์วัตถุเป็นองค์ประกอบอยู่ในปริมาณมาก โดยปกติจะมีคาร์บอนอินทรีย์มากกว่า 200 กรัมต่อกิโลกรัมของดิน (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

orifice

ออริฟิซ : ช่องเปิดที่มีขอบโดยรอบ ทำไว้บนแผ่นผนังส่วนใดส่วนหนึ่งของเครื่องมือหรืออาคารทางชลศาสตร์เพื่อให้น้ำไหลผ่าน ตามปกติจะมีขอบของช่องบางหรือคม โดยทั่วไปใช้เพื่อจุดประสงค์ในการวัดน้ำ หรือควบคุมปริมาณน้ำ

orifice meter

เครื่องวัดอัตราการไหลแบบออริฟิซ : เครื่องวัดอัตราการไหลโดยอาศัยค่าความดันน้ำที่ลดลงเมื่อผ่านช่องเปิด มาประกอบการคำนวณหาอัตราการไหล

origin (of a grid)

จุดเริ่มต้นกริด : จุดจุดหนึ่งซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการนับระบบกริด จุดนี้คือจุดตัดของเส้นตรงที่ลากตั้งฉากกับเมริเดียนกลาง (จุดเริ่มต้นจริง) เพื่อหลีกเลี่ยงค่าลบ จึงย้ายจุดเริ่มต้นกริดนี้ออกไปนอกเขตกริดทางตะวันตกและทางใต้ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

orographic rain

ฝนเกิดจากลมปะทะภูเขา : ฝนที่เกิดจากมวลของอากาศที่มีความชื้นเคลื่อนตัวเข้าปะทะภูเขา เทือกเขา ทำให้เกิดเป็นฝนทางด้านรับลม หรือด้านหน้าเขา

orography

ภูมิประเทศศึกษา : แขนงหนึ่งของวิชาภูมิศาสตร์กายภาพที่ศึกษาเกี่ยวกับความสูงต่ำของพื้นผิวโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในด้านลักษณะของภูเขาและระบบเทือกเขา (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

orthographic projection

เส้นโครงแผนที่แบบออร์ทोगราฟิค : เส้นโครงแผนที่ชนิดหนึ่งซึ่งเกิดจากการสมมติว่า ฉายแสงเป็นเส้นตรงผ่านลูกโลกมายังแผ่นราบที่สัมผัสบริเวณขั้วโลก บริเวณศูนย์สูตร หรือเหนือพื้นผิวโลกบริเวณใดบริเวณหนึ่ง ทำให้สามารถแสดงแผนที่ได้เพียงครึ่งหนึ่งของโลกเท่านั้น มาตราส่วนของแผนที่ที่ประกอบบนเส้นโครงแผนที่แบบออร์ทोगราฟิคนี้จะถูกต้องมากที่สุดบริเวณที่แผ่นราบสัมผัสผิวโลก ค่าความผิดพลาดจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อห่างจากจุดสัมผัสออกไป เส้นโครงแผนที่นี้นิยมใช้ทำแผนที่โลก (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

orthomorphic projection

เส้นโครงแผนที่คงรูป : เส้นโครงแผนที่ประเภทหนึ่งที่สามารถรักษารูปร่างของพื้นที่จริงบริเวณเล็กๆ ไว้ มีคุณสมบัติด้านมาตราส่วนถูกต้องทุกทิศทางและรอบตำแหน่งที่มีค่าจริง ตัวอย่างเส้นโครงแผนที่คงรูป ได้แก่ เส้นโครงแผนที่แบบเมอร์เคเตอร์ (Mercator projection) เส้นโครงแผนที่แบบเมอร์เคเตอร์เฉียงฉาก (transverse Mercator projection) เส้นโครงแผนที่คงรูปของแลมเบิร์ต (Lambert's conformal projection) และเส้นโครงแผนที่แบบสเตริโอกราฟิค (stereographic projection) เส้นโครงแผนที่ประเภทนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า conformal projection (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

osmosis

ออสโมซิส : การแพร่กระจายของของเหลวหรือสารละลายที่มีความเข้มข้นสูงกว่า ผ่านเยื่อกึ่งทึบไปยังของของเหลวหรือสารละลายที่มีความเข้มข้นต่ำกว่า จนกระทั่งความเข้มข้นทั้งสองด้านเท่ากัน

osmotic pressure

แรงออสโมติก : แรงดันที่ทำให้ของเหลวหรือสารละลายที่มีความเข้มข้นน้อยกว่า ไหลเข้าสู่ของเหลวหรือสารละลายที่มีความเข้มข้นมากกว่า โดยไหลผ่านเยื่อกึ่งทึบ

outlet

ช่องทางออก :

1. ช่องเปิดให้น้ำไหลออกจากคลอง หรือท่อ
2. อาคารระบายน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำ

outlet transition

ส่วนเชื่อมทางออก : ส่วนเชื่อมต่อที่มีการเปลี่ยนขนาดหรือรูปร่างอยู่ด้านท้ายน้ำของอาคารชลประทาน

outlet works

อาคารส่งน้ำจากเขื่อน : อาคารที่ลอดที่ทำหน้าที่จ่ายน้ำออกจากเขื่อนกักเก็บน้ำสู่ท้ายน้ำ

outline map

แผนที่เค้าโครง : แผนที่ซึ่งแสดงข้อมูลทางภูมิศาสตร์เพียงบางอย่าง และสามารถเพิ่มเติมรายละเอียดได้ โดยปกติจะแสดงข้อมูลเพียงเส้นขอบชายฝั่งแม่น้ำสายสำคัญ เส้นแบ่งเขตการปกครอง และที่ตั้งของเมืองใหญ่ ในปัจจุบันหมายถึง แผนที่มูลฐานนั่นเอง (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

overchute

รางน้ำข้ามคลอง : อาคารรูปร่างน้ำที่สร้างไว้เหนือคลอง เพื่อให้น้ำไหลข้ามคลอง

overflow spillway

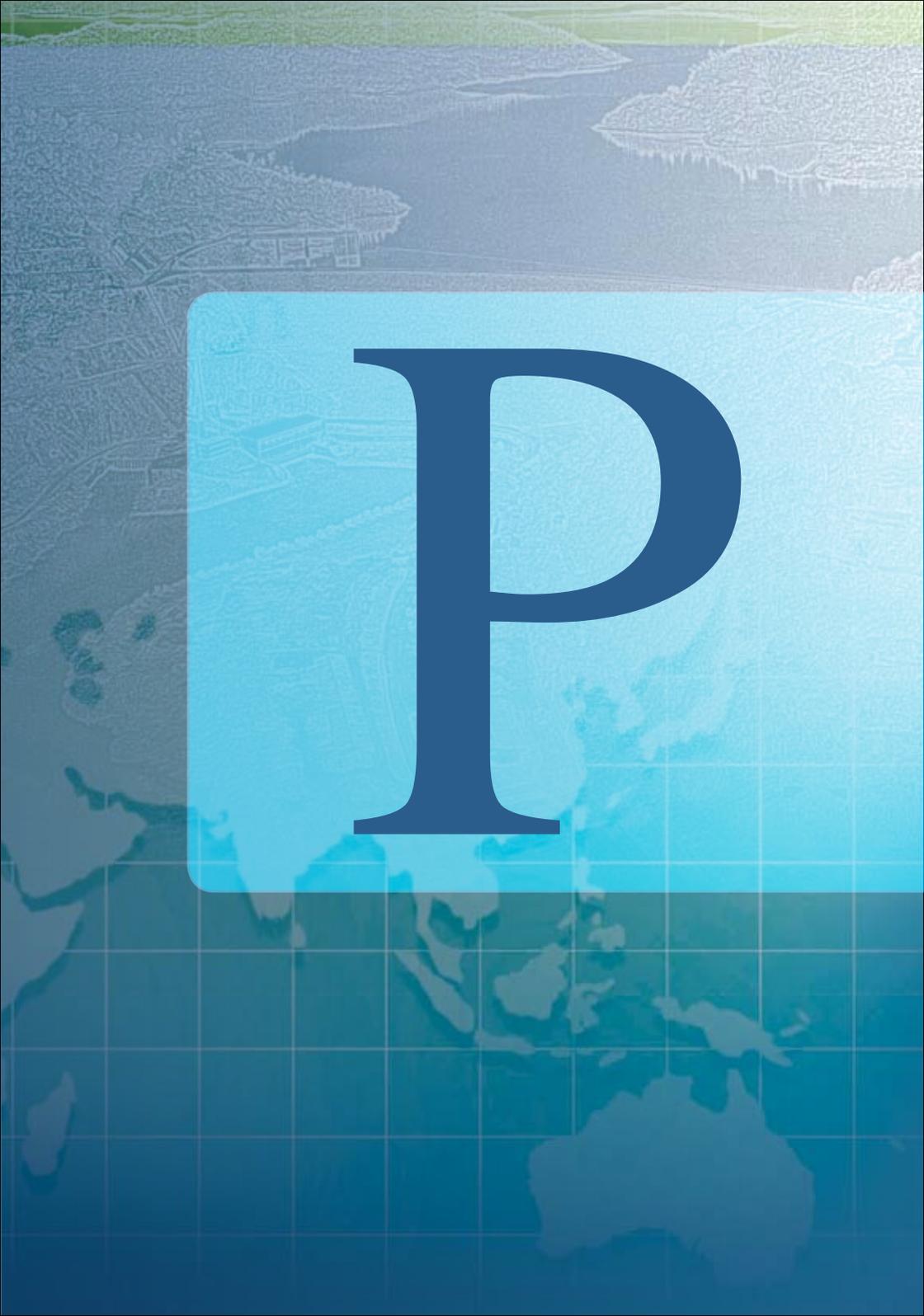
อาคารระบายน้ำล้นชนิดน้ำไหลข้าม : อาคารระบายน้ำล้นชนิดหนึ่ง ออกแบบไว้ให้น้ำไหลผ่านข้ามล้นไปได้ เพื่อระบายน้ำเมื่อเกินความต้องการ มักใช้ประกอบกับเขื่อนกักเก็บน้ำ

overhead irrigation

ชลประทานฉีดฝอย : วิธีการให้น้ำแก่พืชโดยการฉีดเป็นฝอยเหนือพื้นที่เพาะปลูก โดยใช้หัวฉีด หรือท่อเจาะรู หรือเครื่องพ่นน้ำ เรียกอีกอย่างว่า spray irrigation หรือ sprinkler irrigation

overland runoff

น้ำท่าผิวดิน : ส่วนของน้ำฝนที่ตกลงมาเหนือพื้นที่รับน้ำฝนแล้วไหลบ่าบนผิวดินไปลงลำน้ำ เรียกอีกอย่างว่า surface runoff

P

pan coefficient

สัมประสิทธิ์ของภาววัตการระเหย : อัตราส่วนระหว่างการใช้ น้ำของพีช ต่อการระเหยของน้ำจากภาววัตการระเหย

Parshall flume

รางพาร์แชล : เครื่องมือวัดน้ำที่ใช้หลักการสูญเสียของระดับน้ำ เนื่องจากการบีบทางน้ำให้ไหลผ่านช่องแคบ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ ส่วนทางเข้า ส่วนช่องแคบตรงกลาง และส่วนทางออก

partial cutoff trench

ร่องแกนที่บ้น้ำแบบบางส่วน : ร่องแกนใต้ฐานเขื่อนหรืออาคารอื่นๆ ที่ไม่ได้ขุดจนถึงชั้นที่บ้น้ำ แล้วใส่วัสดุที่บ้น้ำแทน เพื่อลดการซึมผ่านของน้ำใต้ฐาน

peak flood

ยอดน้ำท่วม : ค่าระดับน้ำสูงสุดหรืออัตราการไหลสูงสุด ซึ่งมีขึ้นในระยะเวลาที่เกิดน้ำท่วมแต่ละครั้ง

peak inflow

การไหลเข้าสูงสุด : อัตราการไหลสูงสุดที่ไหลเข้าสู่อ่างเก็บน้ำในช่วงน้ำหลาก

pebble

กรวดกลาง : ตะกอนที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 4 – 64 มิลลิเมตร มีขนาดใหญ่กว่ากรวดเล็ก แต่เล็กกว่ากรวดใหญ่ ลักษณะมณฑลเนื่องมาจากการเสียดสี ครูดถูขณะถูกพัดพาหรือนำพาไปจากแหล่งกำเนิดโดยน้ำ ลม หรือธารน้ำแข็ง เป็นต้น (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

penstock

ท่อนำน้ำเข้าเครื่องกังหันน้ำ : ท่อสำหรับส่งน้ำภายใต้ความดันเข้าไปขับเคลื่อนเครื่องกังหันน้ำ

perched water table

ระดับน้ำใต้ดินชั้นบน : ระดับน้ำใต้ดินส่วนที่แยกอยู่ต่างหากและอยู่สูงกว่าระดับน้ำใต้ดินทั่วไปในบริเวณนั้น เนื่องจากมีชั้นหินเนื้อตันรองรับอยู่ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

percolation

การซึมผ่านดินอ้อมตัว : การไหลซึมของน้ำในชั้นดินที่อ้อมตัว

percolation type lysimeter

ถังวัดการใช้น้ำแบบระบายน้ำ : ถังวัดการใช้น้ำของพืชโดยอาศัยความแตกต่างระหว่างปริมาณน้ำที่เติมเข้าไปและปริมาณน้ำส่วนเกินที่ระบายออกที่ก้นถังตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดการตรวจวัด ปริมาณน้ำที่เติมในแต่ละครั้งจะต้องมีมากเกินพอที่จะทำให้น้ำส่วนที่ดินไม่สามารถดูดซับไว้ได้ระบายออก เพื่อให้ที่ดินมีความชื้นที่ระดับความชื้นชลประทาน (field capacity) เสมอ

perennial stream

ธารน้ำไหลตลอดปี : ลำธารที่มีน้ำไหลตลอดปี (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

period of concentration

ระยะเวลาน้ำไหลรวม : เวลาที่น้ำใช้ในการไหลจากจุดที่ไกลที่สุดของกลุ่มน้ำถึงจุดออกกลุ่มน้ำ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า time of concentration

permanent wilting point

จุดเหี่ยวเฉาถาวร : ปริมาณความชื้นในดิน ที่พืชไม่สามารถดูดมาใช้ได้ ทำให้พืชเหี่ยวเฉาอย่างถาวร หรือคือปริมาณน้ำที่อนุภาคดินดูดซับไว้ด้วยแรงดึงดูด 15 บรรยากาศ

permeability

ความสามารถในการซึมผ่าน :

1. คุณสมบัติของวัสดุที่ยอมให้น้ำซึมผ่านได้เมื่อวัสดุนั้นอ้อมตัว
2. ตัวชี้บอกถึงความสามารถในการระบายน้ำของดิน
3. คุณสมบัติของดินหรือตัวกลางพูนอื่นๆ ในส่วนที่แสดงอัตราการไหลผ่านของเหลวหรือแก๊สภายใต้ความดัน

pervious blanket

ผืนกรองน้ำทางราบ : ผืนวัสดุกรองที่ติดตั้งอยู่ที่ระดับฐานรากในแนวราบ เพื่อระบายน้ำจากตัวเขื่อนและฐานรากไปสู่ท้ายน้ำของเขื่อนดิน ให้น้ำไหลผ่านไปได้โดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายเนื่องจากเม็ดดินไหลออกจากฐานราก เรียกอีกอย่างว่า drainage filter หรือ horizontal drainage blanket

phreatic water

น้ำบาดาลไม่มีแรงดัน : น้ำบาดาลที่เกิดอยู่ในส่วนบนสุดของเขตอิ่มน้ำ และสัมผัสกับเขตอิ่มอากาศ ทำให้น้ำบาดาลชั้นดังกล่าวไม่มีแรงดัน

physical model

แบบจำลองกายภาพ : แบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบคุณสมบัติทางกายภาพและพฤติกรรมของต้นแบบ

pier

ตอม่อ : แท่งหรือกำแพงที่ทำด้วยหินก่อหรือคอนกรีตเสริมเหล็กสร้างอยู่ในทางน้ำ โดยมีจุดประสงค์เพื่อแบ่งทางน้ำออกเป็นช่อง ๆ และ/หรือรับน้ำหนักในแนวตั้งของอาคารต่าง ๆ เช่น สะพาน

piezometer

พิโซมิเตอร์ : เครื่องมือวัดแรงดันที่เกิดจากน้ำไหลในท่อ ในบ่อสังเกตการณ์หรือทางน้ำเปิด มีลักษณะเป็นท่อต่อเชื่อมกับจุดที่ต้องการวัด ปลายท่ออีกด้านต่อเข้ากับเครื่องวัดความดันชนิดบรรจุปรอทหรือน้ำ หรือเครื่องมือที่เหมาะสมอื่น ๆ

pipe drop

อาคารน้ำตกแบบท่อ : อาคารลดระดับน้ำทำด้วยท่อ มีวิธีสลายพลังงานโดยการทำให้เกิดน้ำโจน (hydraulic jump) ภายในท่อ

pipings

การเกิดโพรงท่อ : การกัดเซาะเป็นรูหรือโพรงคล้ายท่อ อันเนื่องมาจากน้ำไหลซึมผ่านหรือลอดใต้อาคารชลศาสตร์ หรือทำนบดินภายใต้แรงดันแล้วพาเม็ดดินออกไป

pitching

การถมหิน : การป้องกันคลองหรือลำน้ำธรรมชาติโดยการวางหินใหญ่ หรือ แท่งคอนกรีต ที่ท้องน้ำหรือข้างตลิ่ง

plane table

โต๊ะสำรวจ : อุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียนเส้นสำรวจ ซึ่งกระทำได้โดยตรงในทันที ขณะทำงานสำรวจทำแผนที่ ประกอบด้วยแผ่นรองเขียนที่มีสามขาจับบรรทัดเล็ง

planimeter

เครื่องมือวัดพื้นที่ : เครื่องมือสำหรับวัดพื้นที่บนแผ่นภาพ เช่น แผนที่ แผนที่แบบ หรือภาพถ่าย ที่มีรูปร่างต่างๆ โดยการลากไปตามเส้นขอบเขตของพื้นที่

plank

แผ่นกั้นน้ำ : แผงไม้ แผ่นคอนกรีต หรือแผ่นเหล็ก ใช้สำหรับปิดกั้นน้ำในอาคารชลประทาน

plastic limit

ขีดจำกัดพลาสติก : ปริมาณน้ำในดินที่จุดซึ่งดินเริ่มเปลี่ยนสภาพจากสภาพเหนียว (พลาสติก) กลายเป็นวัสดุแข็ง หรือปริมาณน้ำที่น้อยที่สุดในดินที่ทำให้ดินสามารถถูกคดโค้งเป็นเส้นกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.2 มิลลิเมตร (1/8 นิ้ว) ได้โดยไม่เกิดการรอยแตกที่ผิว โดยคิดเป็นปริมาณร้อยละของน้ำในดินเป็นข้อกำหนดในจุดแบ่งสถานะภาพของดิน (Atterberg's limits)

point gauge

เครื่องวัดระดับน้ำแบบเข็ม : เครื่องวัดระดับผิวน้ำที่เป็นแท่งเหล็กปลายแหลมที่ปรับระดับได้ โดยมีเวอเนียร์สเกลอยู่ด้วย

point of concentration

จุดออกลุ่มน้ำ : จุดที่น้ำจากส่วนต่างๆ ในลุ่มน้ำไหลมารวมกันแล้วไหลออกจากลุ่มน้ำ

polder

พื้นที่ปิดล้อม : พื้นที่ลุ่มต่ำซึ่งได้ปรับปรุงไม่ให้น้ำท่วม โดยการสร้างคันกันน้ำ ล้อมรอบพื้นที่นั้นไว้

ponding

: การกักน้ำในทางน้ำไว้ชั่วคราวเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

ponding method

: การตรวจวัดการรั่วซึมของน้ำในคลองชลประทานโดยการปิดกั้น คลองด้วยทำนบทั้งสองข้าง ทำให้เป็นบ่ออยู่ตรงกลาง

pore pressure

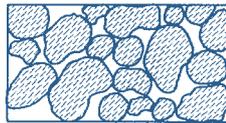
ความดันน้ำระหว่างเม็ดดิน : ความดันของน้ำในช่องว่างของมวลดิน เรียกอีกอย่างว่า pore water pressure

pore space

ช่องว่างระหว่างเม็ดดิน : ที่ว่างในมวลดินที่มีอากาศหรือของเหลวแทรกอยู่

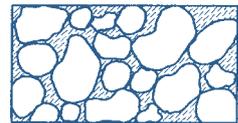
porosity

ความพรุน : ค่าอัตราส่วน ร้อยละระหว่างปริมาตรของ ช่องว่างระหว่างเม็ดดินต่อ ปริมาตรของก้อนดินทั้งหมด

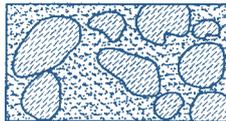
Gravel

well sorted, high porosity

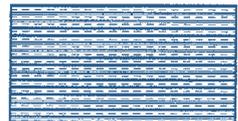
Gravel-Sand-Clay

poorly sorted, low porosity

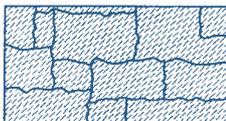
Cemented Sandstone

low porosity

Clay

high porosity

Limestone

low porosity

Shale

low porosity

potential energy

พลังงานศักย์ : พลังงาน ที่สะสมอยู่ในของเหลวต่อหนึ่ง หน่วยน้ำหนัก ณ ตำแหน่ง ที่อยู่ เท่ากับมวลคูณด้วย อัตราเร่งแรงโน้มถ่วงของโลก คูณด้วยความสูงของของเหลว จากระดับอ้างอิง

Porosity

potential evapotranspiration

ศักยภาพการคายระเหย : การคายระเหยของพืชชนิดที่กำหนด ภายใต้สภาพภูมิอากาศที่กำหนด ในสถานะที่มีปริมาณน้ำมากพอ

pre-feasibility study

การศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้น : การศึกษาวางแผนพัฒนาโครงการที่เน้นรายละเอียดทางด้านวิศวกรรมมากขึ้นกว่าการศึกษาโครงการเบื้องต้น มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้านเศรษฐศาสตร์ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมผลที่ได้จากการศึกษา หากเป็นโครงการขนาดใหญ่ จะดำเนินการศึกษาในระดับการศึกษาความเหมาะสม หรือนำข้อมูลที่ได้ไปศึกษาแผนพัฒนาลุ่มน้ำ สำหรับกรมชลประทาน เรียกว่าการศึกษาวางแผนโครงการ

precipitation

หยาดน้ำฟ้า : ค่ารวมของน้ำในบรรยากาศที่ตกลงมาสู่พื้นผิวโลกในรูปต่าง ๆ ได้แก่ ฝน ฝนละออง ฝนน้ำแข็ง ลูกเห็บ หิมะ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

preliminary study

การศึกษาแนวทางพัฒนาลุ่มน้ำ : การศึกษาพัฒนาลุ่มน้ำโดยใช้ข้อมูลทีละเอียดขึ้นจากการศึกษาโครงการเบื้องต้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาด้วย ผลการศึกษานี้นำไปสู่การศึกษาวางโครงการ หรือการศึกษาแผนพัฒนาลุ่มน้ำในลำดับต่อไป

pressure cell

เครื่องมือวัดแรงดันดิน : เครื่องมือที่ใช้วัดแรงดันดินในทิศทางต่างๆ ในระหว่างการก่อสร้างเขื่อนดิน เรียกอีกอย่างว่า earth pressure cell

pressure head

เฮดความดัน : ความดันของของเหลว ที่ระบุเป็นความสูงของของเหลว

pressure relief valve

ลิ้นลดความดัน, ประตุน้ำลดความดัน :

1. ประตุน้ำหรือลิ้นซึ่งจะเปิดออกเมื่อความดันภายในท่อสูงกว่าที่กำหนดไว้ เพื่อระบายน้ำในท่อทิ้งไป ทำให้ความดันลดลง
2. อุปกรณ์ลดแรงดันน้ำภายในดินใต้แผ่นคอนกรีตตาดคลอง เรียกอีกอย่างว่า weeps

pressure relief well

บ่อลดแรงดัน : บ่อรูปทรงกระบอกติดตั้งไว้ท้ายเขื่อน เพื่อลดแรงดันขึ้นของน้ำ (uplift pressure) ในเขื่อนดินให้ต่ำลง หรือหมดไป เรียกอีกอย่างว่า relief well

preventive maintenance

การบำรุงรักษาแบบป้องกัน : กิจกรรมการบำรุงรักษาเพื่อป้องกันการเกิดความเสียหาย หรือป้องกันการลุกลามของความเสียหาย เช่น การอุดโพรงดินหลังคอนกรีตตาดคลอง

primary canal

คลองส่งน้ำสายใหญ่, คลองส่งน้ำสายหลัก : คลองที่แยกจากแม่น้ำหรือห้วยงาน เพื่อรับน้ำเข้าไปในเขตโครงการชลประทาน

priming

การล่อน้ำ :

1. การดูดอากาศหรือไล่อากาศออก ทำให้ความดันภายในห้องสูบต่ำกว่าความดันในบรรยากาศ ทำให้น้ำในท่อดูดไหลเข้าสู่ห้องสูบและใบพัด เพื่อให้เครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่งทำงานได้
2. การเริ่มปล่อยน้ำเข้าคลอง แล้วค่อยๆ เพิ่มปริมาณไปจนถึงความจุที่ได้ออกแบบไว้ หรือตามที่ต้องการ

probable maximum flood (P.M.F)

ปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ : ปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ในลำน้ำสายหนึ่ง ณ จุดที่กำหนด โดยพิจารณาจากสภาพอุทกนิยมนิเวศวิทยา และชลศาสตร์ เรียกอีกอย่างว่า maximum probable flood

probable maximum precipitation (P.M.P)

ปริมาณฝนสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นได้ : ปริมาณฝนสูงสุดที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้หาได้จากการประเมินทางทฤษฎี โดยอาศัยค่าสูงสุดของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ปริมาณความชื้น ปริมาณฝน ความเร็วลม และการกระจายตัวของฝนในพื้นที่ เรียกอีกอย่างว่า maximum probable precipitation หรือ maximum probable rainfall

project area

พื้นที่โครงการ : พื้นที่โครงการทั้งหมด ได้แก่ พื้นที่ที่สามารถส่งน้ำได้ พื้นที่ที่ไม่สามารถส่งน้ำได้ พื้นที่ในส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัย รวมทั้งพื้นที่ของคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ และคูส่งน้ำด้วย

protective filter

ชั้นกรองกลับทาง : ชั้นของวัสดุที่น้ำซึมผ่านได้ จัดวางเป็นชั้นคละขนาด เพื่อป้องกันเม็ดดินไหลออกมากับน้ำ เรียกอีกอย่างว่า inverted filter

public participation

การมีส่วนร่วมของประชาชน : ความร่วมมือจากเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเรื่องการจัดการน้ำชลประทาน โดยให้เกษตรกรได้รับทราบและมีส่วนร่วม เสนอความคิดเห็น ตั้งแต่ระยะวางแผน ระหว่างก่อสร้าง และหลังก่อสร้างแล้วเสร็จ

pump irrigation area

พื้นที่ชลประทานสูบน้ำ : พื้นที่เพาะปลูกที่มีระดับสูงกว่าระดับแหล่งน้ำต้นทุน ทำให้ไม่สามารถส่งน้ำโดยใช้แรงโน้มถ่วงตามปกติได้ จึงต้องใช้เครื่องสูบน้ำหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ยกระดับน้ำขึ้นตามความต้องการเพื่อส่งไปให้กับพื้นที่นั้น เรียกอีกอย่างว่า lift irrigation area

Q

quaternary canal

คูส่งน้ำ : คูน้ำที่รับน้ำจากคลองแยกซอย (tertiary canal) เพื่อส่งเข้าแปลงเพาะปลูก หรือส่งให้ระบบส่งน้ำในแปลงนา

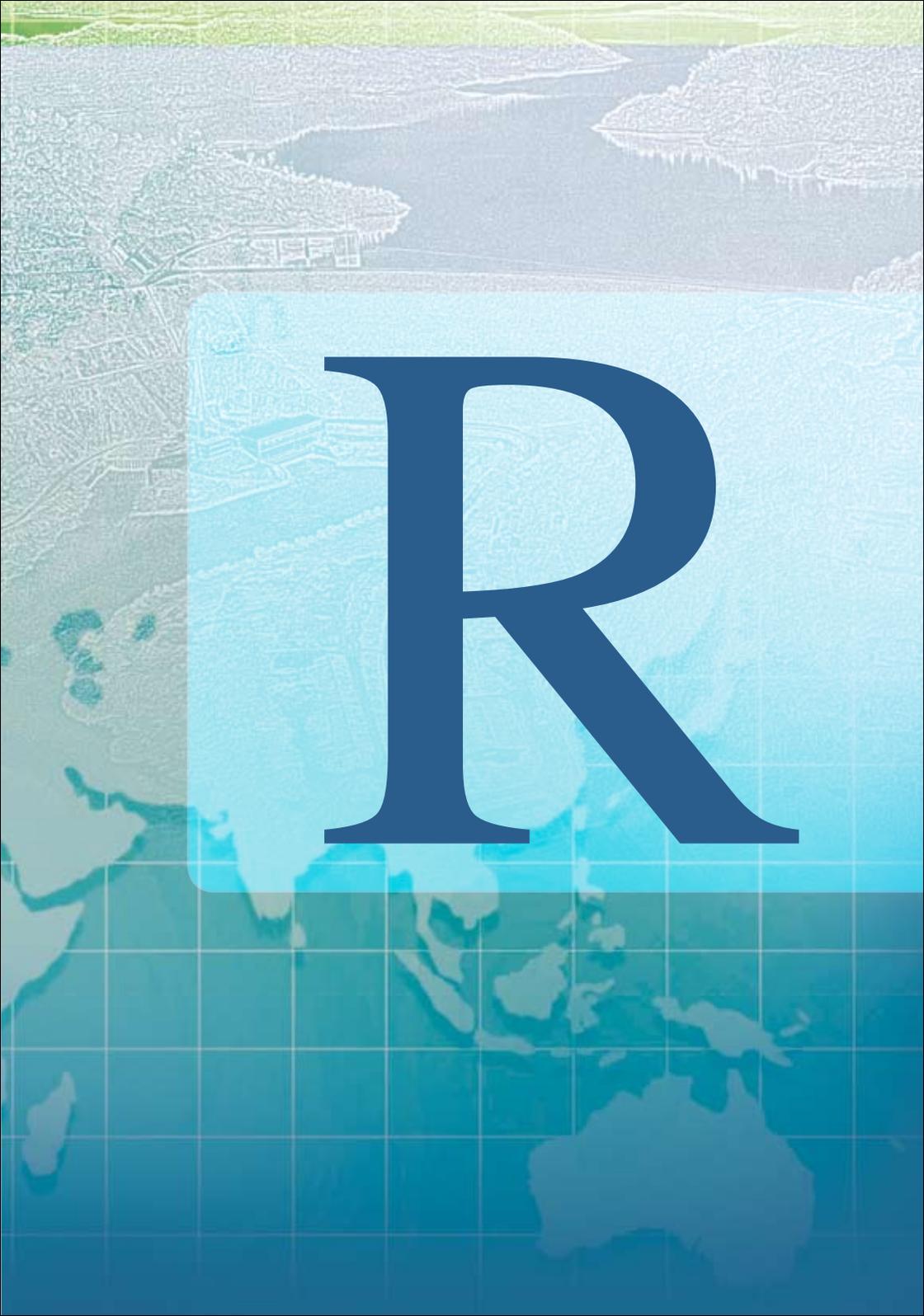
quicklime

ปูนดิบ : สารประกอบแคลเซียมออกไซด์ ได้จากการเผาหินที่มีองค์ประกอบหลักเป็นแคลเซียมคาร์บอเนต

quicksand

บ่อทรายดูด :

1. บริเวณทรายละเอียด ร่วนซุย และโชกน้ำ มีลักษณะไม่อยู่ตัว เมื่อมีของหนักกดทับ ของนั้นจะจมลงไปได้ง่ายเกือบคล้ายจมน้ำ มักพบตามริมฝั่งทะเล ริมฝั่งแม่น้ำ และบริเวณปากแม่น้ำที่เป็นทรายบางแห่ง (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)
2. สภาพของพื้นดินที่เป็นทรายละเอียดอึดตัวด้วยน้ำ มีสภาพเป็นของไหล ถูกทำให้ลอยตัวขึ้นด้วยแรงดันน้ำด้านล่าง

An aerial photograph of a lake with a building on the shore, overlaid with a grid pattern. The image is used as a background for a large letter 'R'.

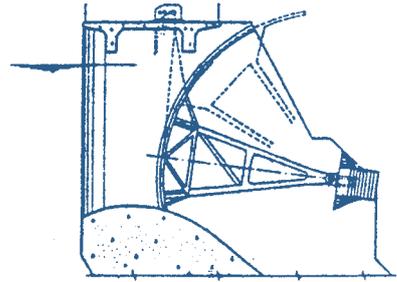
R

radial flow pump

เครื่องสูบน้ำแบบไหลวน : เครื่องสูบน้ำชนิดที่มีทิศทางการไหลของน้ำเข้าสู่ศูนย์กลางของใบพัดในแนวขนานกับเพลา และไหลออกจากใบพัดในทิศทางการตั้งฉากกับการไหลเข้า

radial gate

บานโค้ง : บานบังคับน้ำชนิดที่มีตัวบานเป็นรูปโค้ง ส่วนโค้งของบานจะเป็นส่วนโค้งของวงกลมที่มีจุดหมุนของบานอยู่ที่จุดศูนย์กลางของวงกลมนั้น เรียกอีกอย่างว่า Tainter gate เพื่อเป็นเกียรติแก่ Burnham Tainter ผู้คิดประดิษฐ์บานชนิดนี้

radial gate

radial-gate spillway

อาคารทางระบายน้ำสันแบบบานโค้ง : อาคารทางระบายน้ำสันที่มีการควบคุมปริมาณน้ำ และระดับน้ำด้วยบานที่เป็นรูปโค้ง

rain gauge

เครื่องมือวัดฝน, ถังวัดฝน : เครื่องมือวัดปริมาณฝน ลักษณะเป็นถังทรงกระบอกประกอบด้วยถังสองชั้น ปากด้านในของถังใบนอกทำเป็นกรวยให้น้ำฝนไหลลงถึงชั้นในซึ่งเป็นที่รองรับน้ำฝนที่จะนำไปวัดออกมาเป็นความสูง คิดเป็นมิลลิเมตรหรือนิ้ว มาตรฐานปากถังใบนอกมักมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12.5 เซนติเมตร (5 นิ้ว) หรือ 20 เซนติเมตร (8 นิ้ว) และตั้งถังให้ก้นกระบอกสูงชันจากพื้น 30 เซนติเมตร (12 นิ้ว) (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

rain recording gauge

เครื่องวัดน้ำฝนแบบอัตโนมัติ : เครื่องวัดน้ำฝนชนิดหนึ่งที่สามารถบันทึกข้อมูลโดยอัตโนมัติในรูปของกราฟหรือหน่วยความจำอิเล็กทรอนิกส์ แสดงผลในรูปของปริมาณฝนสะสมกับเวลา

rain storm

พายุฝน : พายุที่มีฝนตกด้วย

rainfall

ปริมาณฝน : ปริมาตรของน้ำฝนที่ตกลงสู่ผิวโลก ณ พื้นที่ที่กำหนด แสดงเป็นความลึกของน้ำ มีหน่วยเป็นความสูง เช่น มิลลิเมตรหรือนิ้ว

rainfall excess

ส่วนเกินน้ำฝน : ปริมาณฝนส่วนที่กลายเป็นน้ำท่าจริง เรียกอีกอย่างว่า net rainfall

rainfall intensity

ความเข้มฝน : อัตราที่ฝนตกลงมาถึงพื้นโลก โดยพิจารณาจากปริมาณของฝนต่อหนึ่งหน่วยเวลา เช่น มิลลิเมตรต่อชั่วโมงหรือมิลลิเมตรต่อ 24 ชั่วโมง เรียกอีกอย่างว่า intensity of rainfall

rainfall intensity-area curve

โค้งความเข้มฝน - พื้นที่ : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มฝนกับขนาดพื้นที่ที่ฝนตก

rainfall intensity-duration curve

โค้งความเข้มฝน-ช่วงเวลา : เส้นโค้งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มของฝนกับช่วงระยะเวลาที่ฝนตก เพื่อศึกษาพฤติกรรมของพื้นที่ขนาดเล็กที่มีต่อฝนที่ตก สำหรับการออกแบบอาคารชลศาสตร์ขนาดเล็ก

rainfall-runoff model

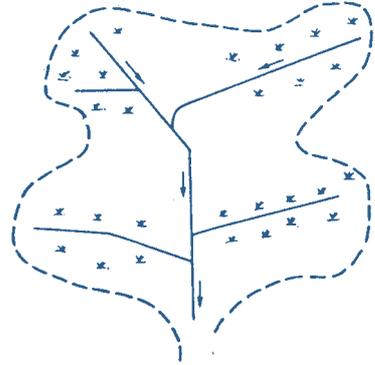
แบบจำลองน้ำฝน-น้ำท่า : แบบจำลองสำหรับการวิเคราะห์น้ำท่า โดยอาศัยความสัมพันธ์ของน้ำฝนกับการระเหย

random drainage system

ระบบระบายน้ำสุ่ม : ระบบระบายน้ำซึ่งมีร่องระบายคดเคี้ยวไปตามลาดธรรมชาติของพื้นที่

random fill

ส่วนวัสดุถมสุ่ม : ส่วนของคันดินหรือเขื่อนดินที่ถมด้วยวัสดุที่มีคุณสมบัติไม่เป็นเอกภาพนัก บดอัดให้มีความแน่นตามที่กำหนด

random drainage system

rapid flow

การไหลเหนือวิกฤต : การไหลที่มีความเร็วสูงกว่าความเร็ววิกฤต เรียกอีกอย่างว่า super-critical flow หรือ shooting flow

rapidly varied flow

การไหลแบบเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว : การไหลซึ่งมีความลึกของการไหลเปลี่ยนแปลงทันทีทันใดตามความยาวของทางน้ำ

rate of advance

อัตราการไหล : ระยะทางต่อเวลาที่น้ำไหลจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งที่กำหนดไว้ในร่องหรือแปลงที่มีการให้น้ำ ส่วนใหญ่จะคำนวณได้จากขั้นตอนการศึกษาหาระยะทางน้ำไหล (length of run) ในแปลงเพาะปลูก

rate of flow

อัตราการไหล : ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านพื้นที่หน้าตัดหนึ่งที่กำหนดของทางน้ำในหนึ่งหน่วยเวลา เรียกอีกอย่างว่า discharge

rating curve

โค้งอัตราการไหล : เส้นโค้งหรือตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำที่ไหลผ่านอาคารชลศาสตร์หรือทางน้ำ กับระดับน้ำ

reach

ช่วง :

1. ช่วงลำน้ำที่มีแนวตรงเป็นระยะทางยาว
2. ช่วงของลำน้ำระหว่างสถานีวัดน้ำสองแห่ง
3. ช่วงคลองที่มีสภาพทางชลศาสตร์เหมือนกัน

real time forecasting

การพยากรณ์ ณ เวลาจริง : การคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ หรือแบบจำลองอื่น โดยใช้ข้อมูลต่างๆ จากเหตุการณ์จริง

recession curve

กราฟน้ำแห้ง : กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลา (นับตั้งแต่เริ่มปิดการให้น้ำ) กับระยะทาง (นับจากหัวแปลง) ของจุดที่น้ำเริ่มเหือดหายไปจากผิวดินของแปลงที่กำลังทำการให้น้ำ

recession phase

ช่วงน้ำแห้ง : ช่วงเวลาหลังหยุดการให้น้ำในแปลงเพาะปลูก นับตั้งแต่วเวลาที่น้ำที่หัวแปลงเริ่มแห้ง จนกระทั่งถึงเวลาที่น้ำที่ท้ายแปลงเหือดหายจากผิวดิน

recharge basin

ลุ่มเติมน้ำ : พื้นที่รับน้ำที่ไหลบ่ามาในขณะฝนตก และยอมให้น้ำไหลลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินได้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำใต้ดิน

recharge well

บ่อเติมน้ำ : บ่อที่ขุดขึ้นเพื่อให้น้ำผิวดินไหลเข้าไปสู่ชั้นหินอุ้มน้ำ (aquifer) โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในชั้นหินอุ้มน้ำ เรียกอีกอย่างว่า diffusion well หรือ inverted well

reciprocation pump

เครื่องสูบน้ำลูกสูบชัก : เครื่องสูบน้ำชนิดที่เพิ่มพลังงานให้แก่ น้ำ โดยการเคลื่อนที่ของลูกสูบในแนวราบ เพื่ออัดน้ำในกระบอกสูบออกสู่ทางจ่าย

reclamation

การฟื้นฟูสภาพที่ดิน, การแปรสภาพที่ดิน : การปรับปรุงที่ดินซึ่งเสื่อมโทรม รวมทั้งการแปรสภาพพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ ให้สามารถทำการเกษตร หรือ เพื่อเพิ่มคุณค่าการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มากขึ้น เช่น การแก้ไขพื้นที่ดินเปรี้ยวด้วยการส่งน้ำเข้าไปล้างดิน การจัดระบบการระบายน้ำ การทำพื้นที่ดินที่อยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล หรือระดับน้ำในแม่น้ำที่ใกล้เคียง ให้เป็นพื้นที่เพาะปลูกหรือใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

reconnaissance study

การศึกษาโครงการเบื้องต้น : การศึกษาเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้เบื้องต้นทางวิศวกรรมของโครงการ กำหนดขอบเขตการสำรวจด้านต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวางโครงการ หรือการศึกษาแนวทางพัฒนาลุ่มน้ำ

rectangular weir

ฝายสี่เหลี่ยมผืนผ้า : ฝายวัดน้ำสันคมซึ่งมีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

recurrence interval

รอบการเกิดซ้ำ : ค่าเฉลี่ยของช่วงเวลาระหว่างการเกิดปรากฏการณ์ทางอุทกวิทยา (ที่มีขนาดหรือความรุนแรงเท่ากันหรือมากกว่า) สองครั้ง มีหน่วยเวลาเป็นปี ตัวอย่างเช่น recurrence interval 100 ปี ของเหตุการณ์น้ำท่วมหมายความว่า เหตุการณ์น้ำท่วมที่มีความรุนแรงเท่ากับหรือมากกว่าที่เกิดขึ้นในปีนี้ได้รับการคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นอีกครั้งในช่วง 100 ปีข้างหน้า เรียกอีกอย่างว่า return period

regimen

สภาพอยู่ตัว : สภาพที่อยู่ตัวของลำน้ำหรือคลอง ลำน้ำหรือคลองจะอยู่ในสภาพ

อยู่ตัวเมื่อไม่มีการเปลี่ยนแปลงแนว ขอบเขต หรือระดับของพื้นที่องน้ำ อันเนื่องจากการถูกระแสน้ำกัดเซาะหรือการพาตะกอนมาทับถมอีกต่อไป

regular maintenance

การบำรุงรักษาปกติ : กิจกรรมการบำรุงรักษาที่ดำเนินการเป็นประจำ เพื่อให้อาคารชลศาสตร์ทำงานเป็นไปอย่างปกติ เช่น งานล้างหญ้า ทำความสะอาด การตัดจากรบี่หรือทาสีเครื่องก้วานบานระบาย หรือซ่อมแซมเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

regulating structure

อาคารควบคุม : อาคารที่ทำหน้าที่ควบคุมปริมาณน้ำหรือระดับน้ำ

regulator

อาคารบังคับน้ำ : อาคารที่สร้างขึ้นในคลอง ณ ตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อควบคุมปริมาณน้ำ และระดับน้ำ

rehabilitation

การฟื้นฟูสภาพ : กลุ่มกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อการฟื้นฟูโครงการที่เสียหายหรือเสื่อมโทรมอย่างหนัก อันเนื่องมาจากการขาดเทคนิค การจัดการองค์กร และการเงินอย่างรุนแรง จนต้องมีการซ่อมแซมขนาดใหญ่ หรือก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างทดแทน

relative humidity

ความชื้นสัมพัทธ์ : อัตราส่วนระหว่างความชื้นในอากาศขณะนั้นต่อความชื้นในอากาศเมื่ออิ่มตัว ณ ตำแหน่งพิจารณาเดียวกัน แสดงในรูปร้อยละ

relief drain

ทางระบายน้ำเพื่อลดแรงดัน : ทางระบายน้ำผิวดินหรือน้ำใต้ดิน ใช้สำหรับระบายน้ำออกจากดินที่อิ่มตัวและมีแรงดันน้ำมากเกินไปจนมีความจำเป็น เรียกอีกอย่างว่า seepage drain

relief well

บ่อดrainแรงดัน : บ่อรูปทรงกระบอกติดตั้งไว้ท้ายเขื่อน เพื่อลดแรงดันชั้นของน้ำใต้ดินบริเวณตัวเขื่อน

remote terminal unit (RTU)

อุปกรณ์ตรวจวัดระยะไกล : อุปกรณ์ที่ติดตั้งอยู่ในสถานีลูกข่ายที่อยู่ห่างไกล เพื่อเก็บข้อมูล รับคำสั่ง ควบคุมการทำงานอัตโนมัติ และสื่อสารกับสถานีหลัก

reservoir

อ่างเก็บน้ำ :

1. แอ่งขนาดใหญ่ ซึ่งเกิดตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการกักเก็บและควบคุมน้ำ
2. แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเนื่องจากเขื่อนกักเก็บน้ำ

reservoir basin

พื้นที่รับน้ำลงอ่างเก็บน้ำ : ลุ่มน้ำรับน้ำฝนให้ไหลลงอ่างเก็บน้ำ

reservoir operation rule curve

โค้งการจัดการอ่างเก็บน้ำ : เส้นกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำหรือปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำกับเวลา

reservoir routing

การเคลื่อนตัวของน้ำหลากผ่านอ่างเก็บน้ำ : วิธีการคำนวณการเปลี่ยนแปลงของกราฟน้ำหลาก ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานที่ ขณะที่คลื่นน้ำหลากเคลื่อนตัวผ่านอ่างเก็บน้ำ

resistivity survey

การสำรวจทางธรณีฟิสิกส์โดยวิธีวัดค่าความต้านทานไฟฟ้าจำเพาะ : การสำรวจธรณีฟิสิกส์โดยวิธีวัดค่าความต้านทานไฟฟ้าจำเพาะ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะการลำดับชั้นหิน ชนิดของชั้นหิน และความหนาของชั้นหิน รวมทั้งกำหนดดกกลุ่มรอยแตก (fracture) หรือรอยเลื่อน (fault)

retaining wall

กำแพงกันดิน : กำแพงที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันการเคลื่อนตัวของดิน

retarder

สารหน่วงการแข็งตัว : สารผสมคอนกรีตช่วยหน่วงเวลาการแข็งตัวของคอนกรีต

retarding basin

อ่างชะลอน้ำ : แหล่งน้ำที่ทำหน้าที่กักเก็บน้ำไว้ชั่วคราว ก่อนปล่อยลงสู่ลำน้ำในโอกาสที่เหมาะสม

retention water level

ระดับน้ำกักเก็บ :

1. ระดับน้ำสูงสุดหน้าอาคารทดน้ำในคลองส่งน้ำ
2. ระดับน้ำที่กำหนดไว้ในอ่างเก็บน้ำโดยกำหนดไว้ที่ระดับสันของอาคารทางระบายน้ำล้น (กรมชลประทานใช้คำย่อว่า ร.น.ก.)

return flow

น้ำกลับมาใช้ : ปริมาณน้ำส่วนเกินที่นำกลับมาใช้ใหม่ในระบบชลประทาน

return period

รอบการเกิดซ้ำ : ค่าเฉลี่ยของหน่วยเวลาในช่วงเวลาระหว่างการเกิดปรากฏการณ์ทางอุทกวิทยา (เช่น น้ำท่วม ฝนตก) เหตุการณ์หนึ่ง ไปจนถึงเหตุการณ์อื่นๆ ที่เกิดตามมา โดยเหตุการณ์เหล่านี้ให้ผลที่เกิดขึ้นมีค่าเท่ากับ หรือมากกว่าค่าที่กำหนดให้ มีหน่วยเวลาเป็นปี ตัวอย่างเช่น return period 100 ปีของเหตุการณ์น้ำท่วมหมายความว่า จากค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่นานพอควรของการเกิดน้ำท่วมที่บันทึกไว้แต่ละปี เหตุการณ์น้ำท่วมที่มีปริมาณเท่ากับหรือมากกว่าที่เกิดในปีนี้ ได้รับการคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นอีกครั้งใน 100 ปี เรียกอีกอย่างว่า recurrence interval

rice lysimeter

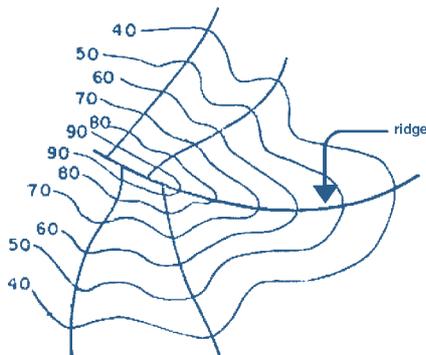
ถังวัดการใช้ น้ำของข้าว : ชุดของถังวัดการใช้ น้ำของข้าวที่สามารถตรวจวัดค่าการระเหยของน้ำ (E) การคายน้ำ (T) และการรั่วซึมในแปลงนา (P) แต่ละชุดประกอบด้วยถังปลูกขนาดกว้าง 0.75 เมตร ยาว 0.75 เมตร สูง 1.00 เมตร จำนวน 4 ถัง เป็นถังชนิดเปิดหัว-ท้ายทั้งสองด้าน 2 ถัง และชนิดปิดเฉพาะด้านท้าย (ก้นถัง) 2 ถัง ถังแต่ละแบบ จะมีอยู่ถึงหนึ่งที่ไม่ปลูกข้าวแต่จะใช้หลุม้าแห้งปักแทนตรวจวัดการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำในแต่ละถังด้วยขอวัด (hookgag) แล้วนำข้อมูลที่แตกต่างกันในแต่ละถังมาคำนวณ จะได้ค่าการใช้ น้ำของข้าว

Richter scale

มาตราริกเตอร์ : มาตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน กำหนดขนาด (magnitude) ของแผ่นดินไหว นายซี.เอฟ. ริกเตอร์ (C.F. Richter) นักธรณีวิทยาแผ่นดินไหว แห่งสถาบันเทคโนโลยีแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา เป็นผู้คิดค้นและเผยแพร่ใน พ.ศ. 2478 โดยใช้หลักการจากผลบันทึกของเครื่องวัดความไหวสะเทือนและมีการปรับแก้เกี่ยวกับระยะทางจากศูนย์กลางแผ่นดินไหว มาตรานี้มีค่าตั้งแต่ 0-9 (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

ridge

สันเนิน : สันเนินซึ่งมีพื้นที่ลาดลงไปทั้งสองด้านหรือมากกว่า เหมาะสำหรับการวางแนวคลองส่งน้ำ เพราะจะทำให้สามารถส่งน้ำจากคลองได้ทั้งสองด้าน

right main canal

คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวา : คลองส่งน้ำชลประทานสายหลักที่แยกออกไปทางด้านขวามือของแหล่งน้ำ เมื่อหันหน้าไปตามทิศทางการไหลของน้ำ

right of way

เขตคู เขตคลอง หรือเขตถนน : ขอบเขตแสดงกรรมสิทธิ์ ตามแนวคูน้ำ คลอง หรือถนน โดยวัดจากแนวศูนย์กลางคูน้ำ คลอง หรือถนน ออกไปด้านข้างทั้งสองฝั่ง

rigid model

แบบจำลองแข็ง : แบบจำลองที่มีท้องน้ำและข้างคลองที่มั่นคงจนไม่สามารถถูกกัดเซาะได้

riprap

หินทิ้ง : หินขนาดใหญ่ซึ่งทิ้งตามลาดตลิ่ง ลาดด้านหน้าเขื่อน หรือทางด้านท้ายน้ำหรือเหนือหน้าของอาคารเพื่อป้องกันการกัดเซาะ หรือเรียกอีกอย่างว่า dumped riprap

risk analysis

การวิเคราะห์ความเสี่ยงภัย : การประมวลการคาดการณ์ความเสี่ยงจากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับความเสี่ยงของกิจกรรมปัจจุบัน

riser pipe

ท่อตั้ง : ท่อตั้งที่ใช้กับหัวฉีดในระบบการให้น้ำแบบฉีดฝอย

river basin

ลุ่มน้ำ : บริเวณทั้งหมดซึ่งมีแม่น้ำและลำน้ำสาขาไหลผ่าน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

river regime

ระบบน้ำในลำน้ำ : รูปแบบของลำน้ำ ซึ่งอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลของปริมาณน้ำในแม่น้ำ อันเนื่องมาจากการระเหย ปริมาณฝน หิมะ และน้ำใต้ดิน รวมถึงการละลายของธารน้ำแข็ง รูปแบบดังกล่าว มีการเกิดขึ้นซ้ำกันทุกปี จนเป็นลักษณะเฉพาะของลำน้ำสายนั้น (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

rock salt

เกลือหิน : แร่เฮไลต์หรือเกลือโซเดียมคลอไรด์ที่เกิดเป็นมวลผลึกหยาบๆ ในหิน แหล่งเกลือที่สะสมในยุคต่างๆ ของธรณีกาล พบตั้งแต่ยุคไซลูเรียนจนถึงปัจจุบัน และมักเกิดเป็นมวลชั้นต่อเนื่อง ในประเทศไทยพบมากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือในบริเวณแอ่งสกลนครและแอ่งโคราช ในบางครั้งเกลือหินถูกน้ำละลายพาซึมขึ้นมาบนผิวดินถูกแดดแผดเผา เกิดผลึกใหม่เป็นชุยขาวๆ เรียกกันว่า เกลือสินเธาว์ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

rock toe

หินถมดินเขื่อน : ดินด้านท้ายน้ำของเขื่อนดินขนาดใหญ่หรืออาคารชลประทานอื่นๆ ที่ถมด้วยหินคละขนาดใหญ่บริเวณจุดสิ้นสุดลาดท้ายเขื่อน ทำหน้าที่ฐานยันเขื่อน ระบายน้ำที่รั่วซึมออกจากเขื่อน และปิดกั้นการกัดเซาะบริเวณด้านลาดท้ายเขื่อน

rockfill dam

เขื่อนหินถม : เขื่อนวัสดุถม ก่อสร้างด้วยหินอัดแน่นเป็นส่วนใหญ่ และใช้วัสดุอื่นเป็นส่วนที่บ้น้ำ

rockfill weir

ฝายหินถม : ฝายที่สร้างโดยการถมหินใหญ่ลงไประหว่างคอกไม้หรือกำแพงหินก่อ เป็นฝายแบบไม้ที่บ้น้ำ

rolled-earthfill dam

เขื่อนดินถมบดอัด : เขื่อนดินถมซึ่งก่อสร้างโดยการบดอัดเป็นชั้นๆ อย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องจักร เรียกอีกอย่างว่า rolled-fill dam

rolled-fill dam

เขื่อนดินถมบดอัด : เขื่อนดินถมซึ่งก่อสร้างโดยการบดอัดเป็นชั้นๆ อย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องจักร เรียกอีกอย่างว่า rolled-earthfill dam

roller type stilling basin

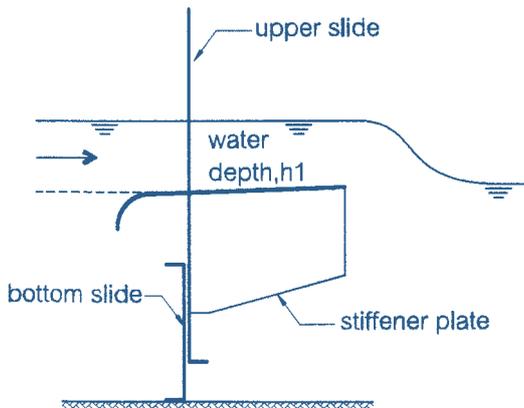
อ่างน้ำนิ่งแบบน้ำวน : อ่างน้ำนิ่งชนิดที่มีพื้นตะเข้เป็นตัวสลายพลังงานโดยทำให้น้ำหมุนวน

roller type stilling basin

Romijn weir

ฝายโรไมน์ : ฝายวัดน้ำแบบสันกว้างที่สันฝายสามารถปรับขึ้นลงได้ในแนวตั้งเพื่อควบคุมและวัดปริมาณน้ำที่ไหลผ่าน

Romijn weir

root zone

เขตรากพืช : บริเวณที่รากพืชสามารถหยั่งไปถึงได้

rotation system

ระบบส่งน้ำแบบหมุนเวียน : การส่งน้ำให้แก่พื้นที่รับน้ำชลประทานด้วยการหมุนเวียนส่งน้ำให้แก่พื้นที่ย่อยที่ละส่วน เรียกอีกอย่างว่า rotation หรือ rotational working

roughness coefficient

สัมประสิทธิ์ความขรุขระ : ตัวประกอบในการคำนวณความเร็วเฉลี่ยของน้ำในท่อหรือรางน้ำเปิด ที่เกิดจากความขรุขระของผิวท่อหรือผิวทางน้ำ ซึ่งมีผลต่อการสูญเสียพลังงานของน้ำ

round bar

เหล็กเส้นกลม : เหล็กเส้นกลมที่มีผิวเรียบ ใช้ในงานก่อสร้าง

rubber weir

ฝายยาง : ฝายที่มีส่วนประกอบหลักทำด้วยยาง พองหรือหดตัวได้โดยการเติมหรือปล่อยน้ำหรือลม (กรมชลประทาน เรียกอีกอย่างว่า rubber dam)

rule curve

กราฟจัดการน้ำ : เส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำ หรือปริมาณน้ำ ในอ่างเก็บน้ำกับเวลา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการควบคุมการใช้น้ำในอ่างให้ได้ผลดี ที่สุดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

runoff

น้ำท่า : หยาดน้ำฟ้าส่วนที่ปรากฏในลำคลองหรือลำน้ำธรรมชาติ

runoff coefficient

สัมประสิทธิ์น้ำท่า : อัตราส่วนของปริมาณน้ำท่าสูงสุดต่ออัตราฝนตกอย่างสม่ำเสมอในช่วงเวลาหนึ่งที่เท่ากับหรือมากกว่าระยะเวลาน้ำไหลรวม ที่ทำให้เกิดปริมาณน้ำท่านี้

An aerial photograph of a coastal town, possibly in the Philippines, showing a large body of water, a pier, and buildings. The image is overlaid with a large, semi-transparent blue grid. A large, dark blue letter 'S' is centered on the grid.

S

salt marsh; saline

ที่ลุ่มน้ำเค็ม : บริเวณที่ลุ่มชายฝั่งทะเลที่มีน้ำทะเลขังอยู่เล็กน้อย หรือบางทีก็เป็นโคลนเกลือ เกิดเพราะน้ำทะเลเอ่อท่วมขึ้นมามากเป็นครั้งคราว เมื่อน้ำทะเลระเหยแห้งงวดลง ปริมาณเกลือจะเข้มข้นมากขึ้น จะเห็นคราบเกลืออยู่เป็นบางแห่งในบริเวณนั้น (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

saline soil

ดินเค็ม : ดินที่ประกอบด้วยเกลือซึ่งสามารถละลายน้ำได้ ในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช

saline water

น้ำเค็ม : น้ำที่มีปริมาณความเข้มข้นของสารละลายเกลือปานกลาง

saline-alkali soil

ดินเค็มต่าง : ดินที่มีองค์ประกอบทั้งที่เป็นต่างในปริมาณที่สามารถหยุดยั้งการเจริญเติบโตของพืช และส่วนที่เป็นเกลือซึ่งสามารถละลายน้ำได้

salinity

ความเค็ม : ความเข้มข้นของเกลือในน้ำ โดยทั่วไปแสดงอยู่ในรูปของจำนวนส่วนของคลอไรด์ต่อน้ำหนึ่งล้านส่วน

salinity control

การควบคุมความเค็ม : การควบคุมไม่ให้น้ำเค็มเข้ามามีผลกระทบและเป็นอันตรายต่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการประปา หรือการลดปริมาณเกลือเพื่อป้องกันการเสื่อมคุณภาพของดินในพื้นที่เพาะปลูก

salt dome

โดมหินเกลือ : ชั้นหินเกลือซึ่งถูกบีบอัดจากรอบด้านทำให้ปูดตัวขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งใต้เปลือกโลก จนส่วนบนเห็นเป็นทรงกระโจม

sand

ทราย : ตะกอนที่เป็นเศษหิน เศษแร่ มีขนาดเล็กกว่ากรวดเล็ก แต่ใหญ่กว่าทรายแป้ง มีเส้นผ่านศูนย์กลางระหว่าง 1/16–2 มิลลิเมตร ตามมาตราเวนต์เวิร์ท หรือ 0.05–2 มิลลิเมตร ตามระบบ USDA (United State Department of Agriculture)

sand bar

สันดอนทราย : พืดสันทรายใต้น้ำ เกิดขึ้นในบริเวณน้ำตื้นในแม่น้ำหรือบริเวณใกล้ปากน้ำ เนื่องจากคลื่นและกระแสน้ำพัดพาเอาทรายมารวมกันเกิดเป็นพืดยาว อาจมีพวกเปลือกหอย กรวด และโคลนรวมอยู่ด้วย เป็นอันตรายต่อการเดินเรือ (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

sand drain

ทรายระบายน้ำ : ชั้นทรายหรือแท่งทรายที่ทำหน้าที่ระบายน้ำ

sand sluice

ช่องระบายทราย : ช่องเปิดพร้อมบานบังคับน้ำในอาคารประเภทฝาย ใช้สำหรับระบายตะกอนทรายที่ทับถมอยู่หน้าฝายออกไปทางด้านท้ายน้ำ โดยให้น้ำไหลผ่านด้วยความเร็วสูงพร้อมกับพัดพาตะกอนออกไป

sand trap

บ่อดักทราย : อาคารที่ทำไว้ในทางน้ำเพื่อดักจับตะกอนที่ไหลมากับน้ำ เช่น ดิน หรือทราย ให้ตกจมลงในบริเวณนี้

sandstone

หินทราย : หินตะกอนชนิดหนึ่งซึ่งประกอบด้วยเศษหินที่มีลักษณะกลมหรือเหลี่ยมขนาดเม็ดทรายประสมอยู่ในหินทรายเนื้อละเอียด อาจมีวัตถุประสาน เช่น ซิลิกา เหล็ก ออกไซด์ หรือแคลเซียมคาร์บอเนต ประสานเม็ดเศษหินต่างๆ ให้เกาะกันแน่นแข็ง

sandy loam

ดินร่วนปนทราย : ดินที่มีส่วนประกอบเป็นเนื้อดินเหนียวระหว่าง 0–20% ทรายระหว่าง 43–85% ดินตะกอนทรายระหว่าง 0–50% ในกรณีที่มีทรายน้อยกว่า 60% จะต้องมดินเหนียวไม่เกิน 8% ในกรณีที่มีทรายเกิน 70% อาจสับสนกับทรายปนดินร่วน ควรตรวจสอบกับแผนภูมิสามเหลี่ยมดิน (ดูรูปประกอบที่ soil texture triangle)

saturated soil

ดินอิ่มน้ำ : ดินที่มีน้ำอยู่เต็มตามช่องว่างระหว่างเม็ดดิน

saturated unit weight

น้ำหนักจำเพาะอิ่มตัว : น้ำหนักของดิน ที่มีน้ำเต็มช่องว่างในดินต่อหนึ่งหน่วยปริมาตร

saturated zone

เขตอิ่มน้ำ : เขตหรือส่วนชั้นใต้ดินที่มีน้ำบรรจุอยู่เต็มช่องว่างต่างๆ แม้ว่าช่องว่างเหล่านี้จะมีอากาศหรือของเหลวชนิดอื่นๆ แทรกอยู่บ้างก็ตาม ถือว่าอิ่มตัว เขตนี้อยู่ใต้เขตอิมอากาศโดยอาศัยระดับน้ำใต้ดินเป็นแนวแบ่ง (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544) เรียกอีกอย่างว่า saturation zone หรือ zone of saturation

scour

การกัดเซาะ : การกัดเซาะที่เกิดจากกระแสน้ำหรือการไหลของน้ำ

scraper

สแครปเปอร์ : เครื่องจักรกลงานดินชนิดหนึ่ง ใช้ในการขุด และขนย้ายดิน

seal bar

แท่งผนึก : แท่งโลหะที่ติดอยู่ที่ผิวด้านท้ายน้ำของบาน ทำหน้าที่ถ่ายแรงดันน้ำลงสู่กรอบบาน เพื่อป้องกันการรั่วซึมของน้ำ

seasonal flow

การไหลตามฤดูกาล : ปริมาตรของน้ำที่ผ่านจุดสังเกตในช่วงฤดูกาลหนึ่ง

seasonal storage

ความจุตามฤดูกาล : การกักเก็บน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในช่วงฤดูน้ำน้อย

secondary canal

คลองซอย : คลองที่แยกออกจากคลองส่งน้ำสายใหญ่หรือคลองแยก เพื่อรับน้ำไปส่งให้แก่พื้นที่เพาะปลูกโดยตรง หรือส่งให้คลองแยกซอย

sediment

ตะกอน : วัตถุต่างๆ ที่กระแสน้ำพัดพามา เช่น ดิน หิน ทราย และตกจมลงสู่ท้องน้ำ เมื่อกระแสน้ำลดความเร็ว

sediment catcher

เครื่องดักตะกอน : เครื่องมือสำหรับดักตะกอนที่มีขนาดใหญ่ เช่น กรวด ที่ความลึกต่างๆ ของลำน้ำ

sediment control

การควบคุมตะกอน : การลดปริมาณตะกอนในลำน้ำ เพื่อป้องกันหรือลดอัตราการตกตะกอนในระบบส่งน้ำ แหล่งเก็บกักน้ำ และแหล่งน้ำอื่นๆ

sediment load

ตะกอน : ปริมาณตะกอนที่ไหลมากับน้ำ ซึ่งอาจจะเป็นตะกอนท้องน้ำ หรือตะกอนแขวนลอย

sediment runoff

ตะกอนพัดพา : ปริมาณตะกอนที่ถูกน้ำพัดพามา ต่อหนึ่งหน่วยเวลา ในสภาวะที่กำหนด ณ ตำแหน่งที่พิจารณา

sedimentation

การตกตะกอน : การที่ตะกอนในน้ำจมลงสู่ท้องน้ำเมื่อกระแสน้ำลดความเร็ว

seed bedding

แปลงตกกล้า : พื้นที่สำหรับการเพาะต้นอ่อนจากเมล็ดพืช

seepage

การซึม : การไหลซึมอย่างช้าๆของน้ำผ่านรอยแตก ร้าว หรือรูพรุนเล็กๆ ที่ผิวของวัตถุที่อิมมัตว์หรือไม่อิมมัตว์ เข้าไปสู่หรือออกจากตัววัตถุนั้น เช่น การสูญเสียน้ำโดยการไหลซึมออกไปจากคลอง อ่างเก็บน้ำ หรือแหล่งเก็บน้ำอื่นๆ

seepage drain

ทางระบายน้ำเพื่อลดแรงดัน : ทางระบายน้ำผิวดินหรือน้ำใต้ดิน ใช้สำหรับระบายน้ำออกจากดินที่อิมมัตว์และมีแรงดันน้ำมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เรียกอีกอย่างว่า relief drain

seepage velocity

ความเร็วการซึม : อัตราการไหลซึมผ่านตัวกลางที่มีรูพรุนต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ของช่องว่างที่ตั้งฉากกับทิศทางการไหล

seismic exploration

การสำรวจคลื่นไหวสะเทือน : การประยุกต์ใช้เทคนิคเกี่ยวกับคลื่นไหวสะเทือน เพื่อหาโครงสร้างธรณีวิทยาใต้ดินและลักษณะการเรียงลำดับชั้นหินในการสำรวจฐานรากเขื่อน

seismograph

เครื่องวัดความไหวสะเทือน : เครื่องมือที่ใช้กำหนดความไหวสะเทือนของวัตถุต่างๆ ของโลก ว่าสูงต่ำมากน้อยเพียงใด (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

separate spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นแยก : อาคารทางระบายน้ำล้นซึ่งสร้างแยกออกต่างหากจากตัวเขื่อน ถือเป็นอาคารประกอบของเขื่อน แต่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของตัวเขื่อน

service spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นปกติ : อาคารระบายน้ำส่วนที่เกินความจุที่กำหนดของอ่างเก็บน้ำ ให้ไหลผ่านทั้งไปในทางน้ำเดิม เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ตัวเขื่อน

service unit

แฉกส่งน้ำ : พื้นที่เพาะปลูกที่ใช้น้ำจากคูน้ำสายเดียวกัน

setting time

ระยะเวลาแข็งตัว : ระยะเวลาที่ปูนซีเมนต์เริ่มแข็งตัว

settlement allowance

การทรุดตัวที่ยอมได้ : ค่าที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ของการเปลี่ยนแปลงความสูงของเขื่อนดินอันเนื่องจากการทรุดตัว หรือการขยายตัวภายหลังการก่อสร้าง

settlement shrinkage

การหดจากการแข็งตัว : การหดตัวที่เกิดขึ้นจากการจับตัวกันของอนุภาคของของแข็ง ซึ่งรวมทั้งอนุภาคของซีเมนต์ในส่วนผสมคอนกรีต หลังการเทใหม่ๆ ก่อนเริ่มแข็งตัว ซึ่งเห็นได้จากการรวมตัวของน้ำบนผิวด้านบน

shale

หินดินดาน : หินตะกอนเนื้อละเอียด เกิดจากการอัดแน่นของดินเหนียว ทรายแป้ง หรือโคลน มีโครงสร้างเป็นชั้นบางทำให้หินแตกเป็นแผ่นได้ง่าย โดยเฉพาะตามพื้นผิวที่ผุพัง หินดินดานมีเนื้อแน่นแข็ง แต่ไม่แข็งแรงเหมือนเนื้อหินอาร์จิลไลต์หรือหินชนวน อาจมีสีแดง น้ำตาล หรือเทาก็ได้ (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

sharp-crested weir

ฝายสันคม : ฝายที่สันมีลักษณะเป็นแผ่นบางๆ ตั้งฉากกับทิศทางการไหลของน้ำ เพื่อให้น้ำที่ล้นสันฝายไหลพุ่งเป็นแผ่นน้ำ (nappe) อย่างชัดเจน

sheep-foot roller

ลูกกลิ้งตีนแกะ : เครื่องมือที่ใช้ในการบดอัดดินเหนียว มีลักษณะเป็นลูกกลิ้งที่มีผิวหน้าเป็นปุ่มๆ

sheet erosion

การกัดเซาะผิวหน้าลักษณะเป็นแผ่น : การกัดเซาะโดยลมหรือน้ำที่เกิดในลักษณะที่ผิวหน้าของวัตถุถูกกัดเซาะหลุดออกมาเป็นแผ่น

shooting flow

การไหลเหนือวิกฤต, การไหลพุ่ง : การไหลที่มีความเร็วสูงกว่าความเร็ววิกฤต เรียกอีกอย่างว่า rapid flow หรือ super-critical flow

shop drawing

แบบหน้างาน : แบบแสดงรายละเอียดของแบบก่อสร้างที่จัดทำเพิ่มเติมโดยผู้ก่อสร้าง เพื่อให้มีความชัดเจนเพิ่มขึ้น

shotcrete

ปูนพ่น : ปูนทรายที่เป็นส่วนผสมของปูนซีเมนต์ ทราย และน้ำ ใช้ฉีดพ่นทับผิวหน้าดิน หรือหินด้วยเครื่องอัดอากาศ เรียกอีกอย่างว่า air-blown mortar หรือ gunite

shrinkage limit

ขีดจำกัดการหดตัว : ปริมาณน้ำในดินที่จุดซึ่งดินเริ่มเปลี่ยนสถานะภาพจากวัสดุแข็งของแข็งกลายเป็นของแข็ง หรือปริมาณน้ำที่มากที่สุดในดิน ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีการสูญเสียน้ำอีกต่อไป ก็ไม่ทำให้ดินหดตัวหรือลดปริมาตรลง โดยคิดเป็นปริมาณร้อยละของน้ำในดิน เป็นขีดจำกัดในจุดแบ่งสถานะภาพของดิน Atterberg's limits

shut-off valve

ประตูตัดน้ำ, ลิ้นตัดน้ำ : ลิ้นหรือประตูเปิด-ปิดน้ำ ทำหน้าที่เพียงแค่เปิดหรือปิดการไหลของน้ำ เรียกอีกอย่างว่า isolating valve

side channel spillway

ทางระบายน้ำล้นด้านข้าง : อาคารทางระบายน้ำล้นที่มีสันฝายขนานกับทิศทางการไหลของน้ำ และให้น้ำไหลล้นข้ามสันฝายลงสู่ลำน้ำธรรมชาติ เรียกอีกอย่างว่า lateral flow spillway

side flow

น้ำสมทบ : ปริมาณน้ำที่ไหลมาสมทบกับทางน้ำที่พิจารณา

side slope

ลาดข้าง : ลาดที่อยู่ด้านข้างของคลอง หรือคันดิน กรมชลประทานแสดงเป็นอัตราส่วนระหว่างแนวตั้งต่อแนวราบ โดยให้แนวตั้งมีค่าเป็นหนึ่ง

sieve gauge

ขนาดตะแกรง : ขนาดของช่องตะแกรงที่ย่อมให้อนุภาคของวัสดุ เช่น ดินหรือหิน ที่มีขนาดเล็กกว่าที่กำหนด ลอดผ่านไปได้

sill

ธรณี : ส่วนของอาคารชลศาสตร์ที่รองรับบานบังคับน้ำ

silt

ดินตะกอนทราย : ดินอนินทรีย์ที่มีขนาดอนุภาคอยู่ในช่วง 0.002 ถึง 0.02 มิลลิเมตร

silt loam

ดินร่วนปนตะกอนทราย : ดินที่มีส่วนประกอบเป็นเนื้อดินเหนียวระหว่าง 0-27% ทรายระหว่าง 0-50% ดินตะกอนทรายระหว่าง 73-88% ในกรณีที่มีดินตะกอนทรายมากกว่า 80% จะต้องมีดินเหนียวไม่ต่ำกว่า 12%

silting

การตกตะกอน : กระบวนการที่พื้นท้องน้ำถูกดินตะกอนทรายทับถมจนมีระดับสูงขึ้น

silty clay

ดินเหนียวปนตะกอนทราย : ดินที่มีส่วนประกอบเป็นเนื้อดินเหนียวระหว่าง 40-60% ดินตะกอนทรายระหว่าง 40-60% และทรายไม่เกิน 20%

silty clay loam

ดินร่วนเหนียวปนตะกอนทราย : ดินที่มีส่วนประกอบเป็นเนื้อดินเหนียวระหว่าง 27-40% ทรายระหว่าง 0-20% และดินตะกอนทรายระหว่าง 40-73%

siltstone

หินทรายแป้ง :

1. ตะกอนทรายแป้งชนิดที่มีเนื้อและองค์ประกอบของหินดินดาน แต่ขาดลักษณะแนวแตกถ้ำ
2. หินโคลนที่ประกอบด้วยตะกอนขนาดทรายแป้งมากกว่าดินเหนียว (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

sinuous flow

การไหลแบบขุ่นป่วน : การไหลที่อนุภาคของน้ำเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่ไม่แน่นอน และไม่เกิดเส้นกระแส น้ำ เรียกอีกอย่างว่า turbulent flow หรือ tortuous flow

similitude

ความคล้ายคลึง : ความคล้ายคลึงกันของพฤติกรรมของแบบจำลองและพฤติกรรมของต้นแบบ

sinkhole; leach hole

หลุมยุบ : หลุมหรือแอ่งบนแผ่นดินที่ปากหลุมเกือบกลมและมีเส้นผ่านศูนย์กลางยาว 20 เมตรถึงกว่า 200 เมตร เกิดจากน้ำละลายเอาหินเกลือ หินยิปซัม หรือหินปูนที่อยู่ข้างใต้ออกไป ทำให้พื้นดินตอนบนยุบลงเป็นหลุมใหญ่ หากการละลายสารดังกล่าวเป็นไปอย่างกว้างขวาง หลุมยุบนี้จะลึกลงๆ จนทะลุถึงทางน้ำข้างล่างเกิดเป็นปล่องขึ้นได้ หลุมยุบนี้หากเกิดในพื้นที่หินปูนเรียกว่าหลุมยุบในหินปูน (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

siphon spillway

อาคารทางระบายน้ำล้นแบบกาลักน้ำ : อาคารทางระบายน้ำล้นที่ระบายน้ำด้วยหลักการของกาลักน้ำ

siphon

- 1. ทางน้ำใต้ดินแบบกาลักน้ำ** : โพรงใต้ดินที่มีลักษณะคล้ายอักษร U คำน้ำจะสามารถไหลผ่านได้ ถ้าระดับน้ำในถ้ำที่อยู่ติดกันสูงถึงระดับความโค้งที่เป็นส่วนหลังของอักษร U คำน้ำ
- 2. ท่อเชื่อมกาลักน้ำ** : อาคารที่เป็นท่อนำน้ำในคลองส่งน้ำไหลผ่านลอดสิ่งกีดขวาง เช่น ถนน ทางรถไฟ ทางน้ำ หรือแอ่งน้ำ ถูกรอกแบบให้น้ำไหลผ่านแบบเต็มท่อภายใต้ความดัน คำเต็ม เรียกว่า Inverted siphon
- 3. กาลักน้ำ** : ท่อเล็กๆ ที่นำน้ำจากแหล่งน้ำหรือทางน้ำไหลผ่านสิ่งกีดขวาง เช่น คันกั้นน้ำ ถนน ลงสู่อีกด้านหนึ่งที่มีระดับต่ำกว่า โดยวางพาดข้ามสิ่งขวางนั้นไป และปลายท่อจะต้องมีระดับต่ำกว่าน้ำด้านเหนือน้ำ

ski-jump bucket

แอ่งลู่สกี : ส่วนสลายพลังงานของอาคารชลศาสตร์ ที่มีลักษณะคล้ายลูกระโดดสกี เพื่อบังคับน้ำที่พุ่งมาด้วยความเร็วสูงให้พุ่งขึ้นสู่อากาศ แล้วปล่อยให้ตกลงมาเพื่อสลายพลังงาน

slate

หินชนวน : หินแปรเนื้อเนียนชนิดหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการแปรสภาพของ หินดินดานด้วยความร้อนและความกดดัน ทำให้แกร่งและเกิดเป็นรอยแยกเป็น แผ่นๆ ขึ้นในตัว โดยรอยแยกนี้ไม่จำเป็นต้องมีระนาบเหมือนกับการวางชั้นของ หินดินดานเดิม หินชนวนที่ชะออกเป็นแผ่นใหญ่ๆ ใช้ทำกระดานชนวน แผ่นมุงหลังคา และแผ่นรองพื้นสักหลาดโต๊ะบิลเลียด (พจนานุกรมศัพท์ ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

slide gate

บานตรง : บานบังคับน้ำ เปิด-ปิดโดยเลื่อนขึ้น-ลง ตามแนวตั้ง

slope protection

การป้องกันลาดตลิ่ง : การใช้วัสดุ เช่น ก้อนหิน แท่งคอนกรีต หรือไม้วางเรียง บนลาดตลิ่งของแม่น้ำ หรือชายฝั่งทะเล เพื่อป้องกันการกัดเซาะหรือการไหลเลื่อน ของดิน

slope stability

เสถียรภาพของลาด : ความมั่นคงของลาดต่างๆ เช่น ลาดเขา ลาดคันดิน ลาดข้างเขื่อน ลาดข้างคันคลอง เป็นต้น

sluice

อาคารระบายตะกอน : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อระบายตะกอน โดยการทำให้ น้ำ เคลื่อนที่ผ่านด้วยความเร็วสูง โดยการควบคุมด้วยบานระบายตะกอน ส่วนใหญ่ เป็นอาคารประกอบฝาย

sluice gate

บานระบายตะกอน : บานที่ใช้ประกอบกับอาคารระบายตะกอน

sluiceway

ทางระบายตะกอน : อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อระบายน้ำและตะกอนจากช่องระบายทิ้งไปทางท้ายน้ำ

slump test

การทดสอบการยุบตัว : วิธีการทดสอบความชื้นเหลวของคอนกรีตด้วยกรวยที่มีความสูง 30 เซนติเมตร มีเส้นผ่าศูนย์กลางด้านบน 10 เซนติเมตร และมีเส้นผ่าศูนย์กลางด้านล่าง 20 เซนติเมตร

slurry wall

กำแพงสารละลายทึบน้ำ : กำแพงกันน้ำที่มีส่วนผสมของน้ำกับสารละลายทึบน้ำ เช่น น้ำผสมกับเบนโทไนด์

slush grouting

การอัดฉีดฉาบผิว : การอัดฉีดน้ำปูนที่ผิวหน้าเพื่อปรับผิวให้เรียบและอุดรอยแตก

sodium absorption ratio (SAR)

อัตราส่วนดูดซับโซเดียม : อัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบระหว่างปริมาณอนุมูลโซเดียมกับผลรวมของอนุมูลแคลเซียมและอนุมูลแมกนีเซียมที่ละลายอยู่ในน้ำ ใช้ประกอบการพิจารณาคุณภาพน้ำชลประทาน หากน้ำน้ำที่มีค่าอัตราส่วนดูดซับโซเดียมสูงเกินไปมาใช้เป็นน้ำชลประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้ดินเสื่อมคุณภาพเป็นดินด่าง ทำให้ดินแน่นระบายน้ำได้ยาก น้ำชลประทานไม่ควร มีอัตราส่วนดูดซับโซเดียมเกิน 4

soil moisture tension

แรงดึงความชื้นในมวลดิน : แรงที่ต้องใช้เพื่อจะดูดนํ้าออกจากดินต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่

soil structure

โครงสร้างของดิน : ลักษณะการเรียงตัวและการเกาะกันระหว่างเม็ดดิน

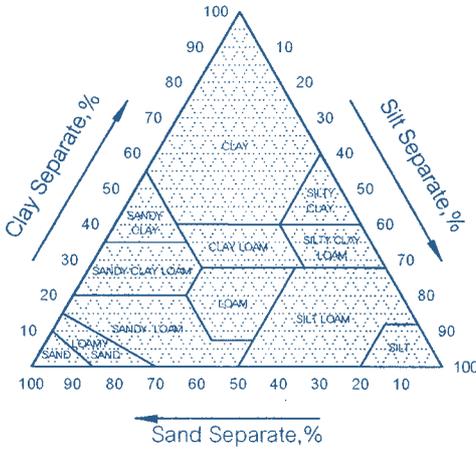
soil texture

ลักษณะเนื้อดิน : การระบุลักษณะดิน โดยการพิจารณาจากส่วนผสมของเนื้อดินหลัก 3 ชนิด ได้แก่ ดินเหนียว ทราย และดินตะกอนทราย ตัวอย่างในดินที่มีส่วนผสมของดินเหนียว 20% ดินตะกอนทราย 40% และทราย 40% จะจัดอยู่ในกลุ่มดินร่วน

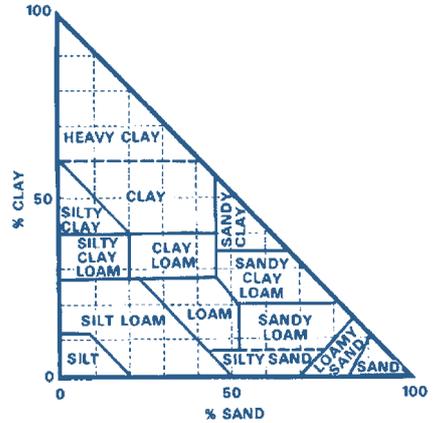
soil texture triangle

แผนภูมิสามเหลี่ยมดิน : แผนภูมิรูปสามเหลี่ยมที่ใช้พิจารณาลักษณะเนื้อดิน แผนภูมิที่นิยมใช้กันแพร่หลายเป็นแผนภูมิที่ได้รับการพัฒนาจาก USDA (United State Department of Agriculture) ซึ่งแบ่งดินออกเป็น 12 ชนิด เรียกอีกอย่างว่า soil textural triangle

นอกจากแผนภูมิในระบบ USDA แล้ว ยังมีแผนภูมิสามเหลี่ยมดินในรูปแบบอื่นอีก แต่ไม่แพร่หลายเท่ากับระบบ USDA เช่น Canadian texture triangle ซึ่งจัดกลุ่มดินเหมือนกับระบบ USDA แต่จัดรูปแผนภูมิเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก จัดกลุ่มดินโดยอาศัยสัดส่วนของดินเหนียวกับทรายเท่านั้น และเพิ่มดินอีก 2 กลุ่ม คือ ดินเหนียวจัด กับ ทรายปนดินตะกอนทราย (ดูภาพประกอบที่ soil textural triangle ในหน้า 205)

แผนภูมิสามเหลี่ยมดินแบบ USDA

Canadian texture triangle

special maintenance

งานบำรุงรักษาพิเศษ : กิจกรรมการบำรุงรักษาในกรณีฉุกเฉิน หรือนอกเหนือจากงานประจำ เช่น อาคารเกิดการพังทลายเนื่องจากอุทกภัย การอุดตันของท่อส่งน้ำระหว่างการส่งน้ำ เป็นต้น

specific gravity

ความถ่วงจำเพาะ : อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักของสสารต่อน้ำหนักของน้ำที่มีปริมาตรเท่ากัน

specific weight

น้ำหนักจำเพาะ : น้ำหนักของสสารต่อหนึ่งหน่วยปริมาตร เรียกอีกอย่างว่า weight density

specific yield

ปริมาณการให้น้ำจำเพาะ : อัตราส่วนของปริมาตรน้ำที่สามารถไหลออกจากดินหรือหินที่อิ่มตัวได้โดยแรงดึงดูดของโลก ต่อปริมาตรของดินหรือหินนั้น

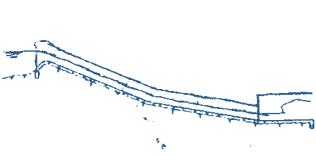
specification

รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ : การอธิบายรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับรูปแบบ รูปร่าง ลักษณะ ขนาด ชนิด หรือวิธีการ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการทำงาน หรือการผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ผลผลิตเป็นไปตามความต้องการ

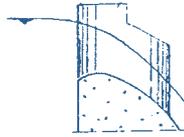
spillway

อาคารทางระบายน้ำล้น :

1. ทางระบายน้ำเพื่อระบายน้ำส่วนที่เกินจากที่กำหนดไว้
2. อาคารประกอบของเขื่อนหรือทำนบของอ่างเก็บน้ำ เพื่อระบายน้ำส่วนที่เกินจากความจุซึ่งอ่างเก็บน้ำจะกักเก็บไว้ได้ ให้ไหลผ่านทิ้งไปในทางน้ำเดิม เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ตัวเขื่อน

chute spillway.

Ogee spillway

bellmouth spillway

spillway design flood

ปริมาณน้ำหลากออกแบบอาคารทางระบายน้ำล้น : ปริมาณน้ำหลากสูงสุดที่ใช้ในการออกแบบอาคารทางระบายน้ำล้น

spoil bank

คันดินทิ้ง : คันดินข้างคลองที่เกิดจากนำดินส่วนเกินที่ได้จากการขุดคลองมากองเป็นแนว

spray irrigation

ชลประทานฉีดฝอย : วิธีการให้น้ำแก่พืชโดยการฉีดเป็นฝอยเหนือพื้นที่เพาะปลูก โดยใช้หัวฉีด หรือท่อเจาะรู หรือเครื่องพ่นน้ำ เรียกอีกอย่างว่า sprinkler irrigation หรือ overhead irrigation

sprinkler irrigation

ชลประทานฉีดฝอย : วิธีการให้น้ำแก่พืชโดยการฉีดเป็นฝอยเหนือพื้นที่เพาะปลูก โดยใช้หัวฉีด หรือท่อเจาะรู หรือเครื่องพ่นน้ำ เรียกอีกอย่างว่า spray irrigation หรือ overhead irrigation

spur dike

รอก : สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นนอกรากตลิ่งเป็นมุมเฉียงลู่ไปตามทิศทางการไหลของกระแสน้ำ มีลักษณะโปร่งหรือทึบก็ได้ เรียกอีกอย่างว่า groin, groyne, transverse dike หรือ jetty

staff gauge

แผ่นวัดระดับน้ำ : แผ่นวัสดุ (ส่วนใหญ่ทำจากโลหะที่ไม่เป็นสนิม) ที่มีขีดแบ่งระยะ ติดที่เสา หรือที่ผนังอาคารชลศาสตร์ เพื่อใช้อ่านค่าระดับน้ำ

stage hydrograph

กราฟแสดงระดับน้ำ : กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับน้ำกับเวลา

standard compaction test

การทดสอบการบดอัดมาตรฐาน : การทดสอบในห้องทดลอง เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละของความชื้นกับความหนาแน่นของดินแห้ง เพื่อให้ได้ปริมาณความชื้นที่เหมาะสมที่จะทำให้ได้ค่าความหนาแน่นของดินสูงสุด ความชื้นที่ทำให้ได้ค่าความหนาแน่นของดินสูงสุดเรียกว่า optimum moisture content

static pressure

ความดันน้ำนิ่ง : ความดันที่จุดใดจุดหนึ่งในน้ำนิ่ง คำนวณจากหน่วยน้ำหนักของของเหลว คูณกับความลึกจากผิวน้ำ เรียกอีกอย่างว่า hydrostatic pressure

steady-non uniform flow

การไหลคงที่แบบไม่สม่ำเสมอ : การไหลที่มีอัตราการคงที่ แต่ความเร็วของการไหลเปลี่ยนแปลงไปตามเส้นทางการไหลของน้ำ

steady flow

การไหลแบบคงที่ : การไหลผ่านจุดที่กำหนดด้วยอัตราการไหลคงที่

step weir

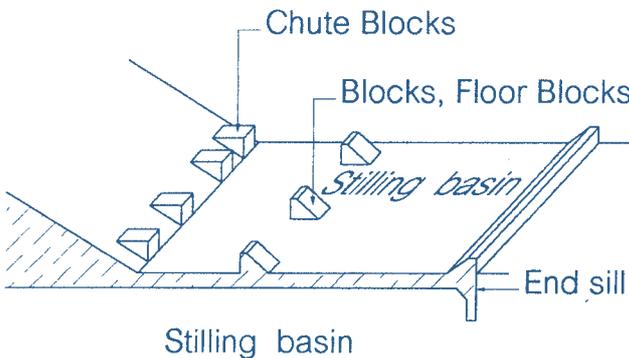
ฝายขั้นบันได : ฝายแบบหนึ่งที่มีท้ายฝายลดลงเป็นขั้นๆ คล้ายขั้นบันได เรียกอีกอย่างว่า cascade weir

stepped spillway

อาคารทางระบายน้ำขั้นบันได : อาคารทางระบายน้ำขั้นที่มีท้ายอาคารลดระดับลงเป็นขั้นๆ คล้ายขั้นบันได เรียกอีกอย่างว่า cascade spillway

stilling basin

แอ่งน้ำนิ่ง : ส่วนของอาคารชลศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นแอ่งน้ำด้านท้ายอาคารทำหน้าที่สลายพลังงาน เช่น แอ่งน้ำท้ายอาคารทางระบายน้ำสัน รวงเท หรืออาคารทางน้ำตก

stilling pool

บ่อน้ำนิ่ง : บ่อที่ขังน้ำไว้เพื่อใช้รับแรงกระแทกของน้ำซึ่งไหลออกจากเขื่อน รวงเท อาคารน้ำตก หรืออาคารระบายน้ำสันอื่นๆ เรียกอีกอย่างว่า water cushion

stone mesh

กล่องลวดถักบรรจุหิน : กล่องทำด้วยลวดถักบรรจุด้วยหิน ใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น วางบนพื้นหรือตลิ่งเพื่อป้องกันการกัดเซาะ วางในลำน้ำหรือริมทะเล เพื่อป้องกันคลื่น วางซ้อนกันหลายๆชั้นทำเป็นฝาย เป็นต้น เรียกอีกอย่างว่า gabion ถ้ากล่องหนาน้อยกว่า 30 เซนติเมตร เรียกว่า mattress

stone pitching

หินเรียงยาแนว : สิ่งก่อสร้างที่ทำขึ้นจากก้อนหินคละขนาด จัดวางบนชั้นวัสดุรองพื้น โดยวางเรียงกันในลักษณะที่ให้ก้อนเล็กก้อนใหญ่คละกัน เพื่อให้หินเรียงชิดกันมากที่สุด พร้อมทั้งแต่งผิวหน้าของหินใหญ่แต่ละก้อนให้เป็นระนาบเสมอกับหินก้อนข้างเคียง ใช้ปูนสอ (mortar) ยาแนวตามช่องว่างระหว่างหินก้อนใหญ่ แล้วกระทุ้งให้แน่น และตกแต่งให้เรียบ เรียกอีกอย่างว่า grouted riprap

storage capacity

ความจุอ่างเก็บน้ำ : ความจุของอ่างเก็บน้ำที่ระดับกักเก็บ เรียกอีกอย่างว่า gross storage

stream gauging

การวัดน้ำ : การวัดความเร็วของน้ำและพื้นที่หน้าตัดของทางน้ำ เพื่อใช้ในการคำนวณหาอัตราการไหลของน้ำ

stream power

พลังกระแสน้ำ : ความสามารถของลำน้ำธรรมชาติในการพาตะกอนไปตามลำน้ำ

stripping

การเปิดหน้าดิน : การถากหน้าดินเพื่อกำจัดวัสดุที่ไม่ต้องการออกไปจากบริเวณที่จะก่อสร้างอาคาร เช่น เขื่อน หรือคันกั้นน้ำ เป็นต้น

structural geology

ธรณีวิทยาโครงสร้าง : ธรณีวิทยาสาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างรูปแบบการวางตัว และโครงสร้างภายในหิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการพรรณนา การแสดง และการวิเคราะห์โครงสร้างต่างๆ (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

stoplogs

ท่อนกั้นน้ำ : ท่อนไม้ แท่งคอนกรีต หรือเหล็ก สำหรับใส่ในร่องบาน เพื่อปิดกั้นน้ำชั่วคราว เมื่อต้องการตรวจสอบหรือซ่อมแซมบานบังคับน้ำ ในกรณีที่ท่อนกั้นน้ำถูกใช้เพื่อควบคุมการไหลของน้ำผ่านอาคาร จะเรียกว่า regulation planks

stop plank

แผงกั้นน้ำ : บานไม้หรือบานเหล็กทำหน้าที่ไม่ให้น้ำไหลผ่านได้ เรียกอีกอย่างว่า flashboard

subcritical flow

การไหลใต้วิกฤต :

1. การไหลที่ฟลูตนัมเบอร์ มีค่าน้อยกว่าหนึ่ง หรือความเร็วของการไหลมีค่าน้อยกว่าความเร็วของคลื่นผิวน้ำ
2. การไหลในทางน้ำเปิดที่ความลึกมากกว่าความลึกวิกฤต

sub-irrigation

1. **ชลประทานน้ำขาด** : การให้น้ำชลประทานแก่พื้นที่เพาะปลูกด้วยปริมาณน้ำที่น้อยกว่าที่พืชต้องการ
2. **ชลประทานใต้ผิวดิน** : การให้น้ำแก่พืชโดยการเพิ่มระดับน้ำใต้ดินให้สูงขึ้นจนถึงเขตรากพืช

sub-lateral

คลองแยกซอย : คลองที่รับน้ำจากคลองซอย ไปส่งให้พื้นที่เพาะปลูกหรือส่งให้คูส่งน้ำ

submerged flow

การไหลแบบจม : การไหลของน้ำผ่านอาคารชลประทานที่ระดับน้ำด้านท้ายมีอิทธิพลต่อการไหล

submerged intake

อาคารรับน้ำแบบจมน้ำ : อาคารที่สร้างอยู่ใต้ระดับน้ำ เพื่อรับน้ำเข้าสู่ท่อส่งน้ำ

submerged orifice

ออร์ฟิซแบบจมน้ำ : รูหรือช่องน้ำผ่านที่จมอยู่ใต้ระดับผิวน้ำทั้งด้านเหนือน้ำและด้านท้ายน้ำ

submerged unit weight

น้ำหนักจำเพาะในน้ำ : ผลต่างของน้ำหนักของวัตถุกับน้ำหนักของน้ำที่มีปริมาตรเท่ากับวัตถุ หาดด้วยปริมาตรของวัตถุ เรียกอีกอย่างว่า buoyant unit weight

submerged weir

ฝายจม : ฝายซึ่งมีระดับน้ำด้านท้ายน้ำเท่ากับหรือสูงกว่าระดับสันฝาย เรียกอีกอย่างว่า drowned weir

subsidiary weir

ฝายท้ายน้ำ : ฝายที่สร้างขึ้นด้านท้ายของฝายตัวหลัก เป็นการเพิ่มระดับน้ำด้านท้ายน้ำ เพื่อบังคับให้เกิดน้ำโจน (hydraulic jump) ท้ายฝายหลัก

subsurface drainage

การระบายน้ำใต้ผิวดิน : การระบายน้ำใต้ดินส่วนเกินออกไป

subsurface flow

การไหลใต้ดิน : การไหลของน้ำภายใต้ผิวดิน

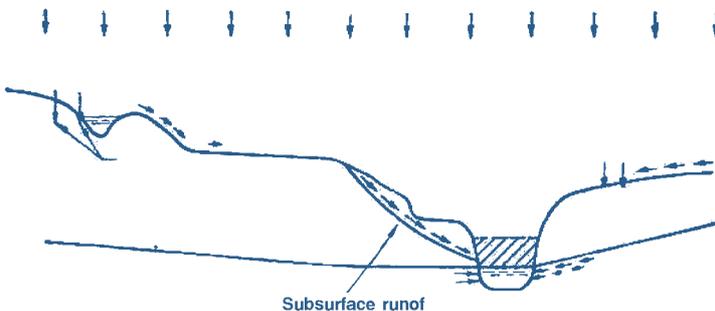
subsurface irrigation

ชลประทานใต้ผิวดิน :

1. การให้น้ำแก่พืชทางใต้ผิวดิน
2. การให้น้ำแก่พืชโดยการเพิ่มระดับน้ำใต้ดินให้สูงขึ้นจนถึงเขตรากพืช

subsurface runoff

น้ำท่าใต้ดิน : น้ำใต้ดินส่วนที่ไหลออกไปสู่ลำน้ำก่อนที่จะหันทึกลงไปถึงชั้นน้ำใต้ดิน

suction head

ระยะดูด : ระยะทางในแนวตั้ง วัดจากผิวน้ำของแหล่งน้ำถึงจุดศูนย์กลางของเครื่องสูบน้ำ มีค่าเป็นบวกเมื่อระดับน้ำอยู่สูงกว่าระดับเครื่องสูบน้ำ

sudden drawdown

การลดระดับน้ำฉับพลัน : การลดระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำ หรือคลองส่งน้ำอย่างกะทันหัน ด้วยขนาดที่มากพอที่จะก่อความเสียหายต่ออาคารชลศาสตร์หรือลาดตลิ่ง

sump

บ่อรวมน้ำ : แอ่งน้ำหรือบ่อซึ่งอยู่ในที่ต่ำกว่าพื้นที่ส่วนอื่น ทำไว้สำหรับให้น้ำในบริเวณรอบๆ นั้น ไหลไปรวมกันเป็นการชั่วคราว เพื่อความสะดวกในการใช้เครื่องสูบน้ำสูบน้ำทั้งไป

supercritical flow

การไหลเหนือวิกฤติ : การไหลที่มีความเร็วสูงกว่าความเร็ววิกฤติ เรียกอีกอย่างว่า rapid flow หรือ shooting flow

surcharge

ความจุผิวน้ำหลาก : ปริมาตรหรือความจุในอ่างเก็บน้ำที่อยู่ระหว่างระดับน้ำกักเก็บกับระดับน้ำสูงสุด เป็นที่ว่างที่เพื่อไว้รองรับปริมาณน้ำส่วนเกินจากที่กำหนดไว้ เรียกอีกอย่าง flood surcharge

surface area of reservoir

พื้นที่อ่างเก็บน้ำ : ขอบเขตพื้นที่ผิวน้ำของอ่างเก็บน้ำ ณ ระดับกักเก็บที่ได้ออกแบบไว้

surface drainage

การระบายน้ำผิวดิน : การนำน้ำส่วนที่ไม่ต้องการออกจากพื้นที่ โดยอาศัยระบบคูคลอง

surface irrigation

ชลประทานผิวดิน : วิธีการให้น้ำชลประทานโดยให้ไหลไปบนผิวดิน เช่น ชลประทานน้ำนอง ชลประทานลูกฟูก ชลประทานคันกัน เป็นต้น

surface runoff

น้ำท่าผิวดิน : ส่วนหนึ่งของน้ำฝนที่ตกลงมาเหนือพื้นที่รับน้ำฝน แล้วไหลไปตามผิวดินลงสู่ลำน้ำ เรียกอีกอย่างว่า overland runoff

surge tank

ถังลดแรงกระแทก : ถังปิดที่สร้างเชื่อมกับระบบท่อส่งน้ำ เพื่อทำหน้าที่ซับแรงกระแทกกลับของน้ำ

surplus water

ปริมาณน้ำเหลือใช้ : น้ำที่ไหลอยู่ในระบบชลประทาน ซึ่งเป็นน้ำส่วนเกินไม่ได้เอาไปใช้ประโยชน์ ต้องระบายทิ้งไป

suspended load

ตะกอนแขวนลอย : ตะกอนที่น้ำพัดพาไป ซึ่งมีการเคลื่อนที่ในลักษณะแขวนลอยไปกับกระแส น้ำ มีขนาดและความหนาแน่นน้อยกว่าตะกอนท้องน้ำ จึงเคลื่อนที่อยู่สูงกว่า และไปได้ระยะทางไกลกว่า

swamp

หนองน้ำ : พื้นที่ที่เป็นดินโคลนหรือมีน้ำขังเป็นบริเวณกว้าง มักจะถูกปกคลุมด้วยพืชน้ำ

swing gate

บานหมุน : บานบังคับน้ำชนิดที่เปิด-ปิดบานโดยให้บานหมุนรอบจุดหมุน มีอยู่ 2 แบบ คือ แบบจุดหมุนยึดแน่น และแบบจุดหมุนเคลื่อนที่ได้ เรียกอีกอย่างว่า hinged gate

synthetic unit hydrograph

กราฟหนึ่งหน่วยน้ำท่าสังเคราะห์ : กราฟหนึ่งหน่วยน้ำท่าที่ประเมินจากลักษณะทางกายภาพของลุ่มน้ำ

An aerial photograph of a coastal town, possibly in the Philippines, showing a large body of water, a pier, and buildings. The image is overlaid with a large, semi-transparent blue grid. In the center of the grid is a large, dark blue letter 'T'.

T

tail drain

กระบายน้ำท้ายแปลง : ร่องหรือคูเล็กๆ สร้างไว้ที่ท้ายแปลงเพาะปลูก ด้านที่มีระดับต่ำ เพื่อระบายน้ำส่วนเกินในแปลงทิ้งไป

tail regulator

อาคารบังคับน้ำปลายคลอง : อาคารที่สร้างขึ้นที่ปลายคลองส่งน้ำ เพื่อควบคุมปริมาณหรือระดับน้ำ

tailwater level

ระดับท้ายน้ำ : ระดับของผิวน้ำทางด้านท้ายน้ำของอาคารชลศาสตร์

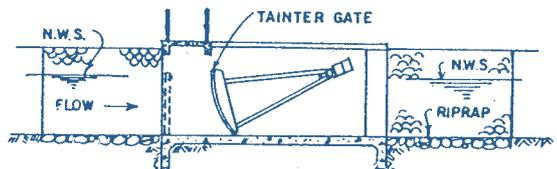
tailwater rating curve

โค้งอัตราการไหลท้ายน้ำ : กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำกับระดับน้ำด้านท้ายอาคาร

Tainter gate

บานโค้งเทนเตอร์ : บานบังคับน้ำที่มีตัวบานเป็นรูปโค้งที่เป็นส่วนโค้งของวงกลมจุดหมุนของบานจะอยู่ที่จุดศูนย์กลางของวงกลมนั้น

เรียกว่า Tainter gate (บานโค้งเทนเตอร์) เพื่อเป็นเกียรติแก่ Burnham Tainter ผู้คิดประดิษฐ์บานชนิดนี้ เรียกอีกอย่างว่า radial gate

tank irrigation

ชลประทานขนาดเล็ก : ระบบชลประทานที่มีแหล่งน้ำเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก

tectonics

ธรณีแปรสัณฐาน : สาขาหนึ่งของธรณีวิทยาที่ว่าด้วยลักษณะโครงสร้างของเปลือกโลกที่เกิดจากแรงหรือกระบวนการภายในโลกที่มากกระทำต่อเปลือกโลกหรือศึกษาถึงแรงกระทำต่อเปลือกโลกที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงสร้าง

telemetry system

ระบบโทรมาตร : ระบบตรวจวัดข้อมูลและส่งข้อมูลทางไกลแบบอัตโนมัติ

tensiometer

เครื่องมือวัดความชื้น : เครื่องมือวัดความชื้นที่อาศัยหลักการของแรงดึง

Terms of Reference (TOR)

ขอบเขตของงาน : แนวทางการจัดทำขอบเขตของงาน

terrace

ขั้นบันได :

1. พื้นที่ลาดชันที่ถูกตัดให้เป็นขั้นบันไดเพื่อใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูก
2. คันดินเดี่ยวๆ ที่สร้างขวางกับแนวลาดของพื้นที่ลาดชัน เพื่อควบคุมการไหลของน้ำผิวดินและลดการกัดเซาะหน้าดินให้น้อยลง

ตะพัก : ลักษณะภูมิประเทศแบบขั้นบันไดริมตลิ่งหรือชายฝั่ง ที่เรียกว่าลานตะพักลำน้ำ ตะพักคลื่นสร้าง และตะพักคลื่นเซาะ (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

testing flume

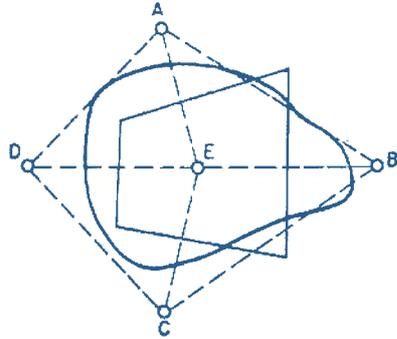
รางน้ำทดสอบ : รางน้ำเปิดที่มีพื้นแข็งและมีด้านข้างโปร่งใส ใช้สำหรับสังเกตพฤติกรรมการไหลของน้ำในแบบจำลอง

theodolite

กล้องวัดมุม, กล้องที่โอดโไลต์ : เครื่องมือสำรวจที่มีความแม่นยำ ใช้สำหรับวัดมุมในทางราบและทางตั้ง อาจมีระบบการวัดมุมหลายระบบในกล้องเครื่องเดียวกันก็ได้ ระบบการอ่านจะเป็นตัวกำหนดชนิดของกล้อง เช่น ที่โอดโไลต์แบบดิจิทัล (digital theodolite) หรือที่โอดโไลต์แบบอิเล็กทรอนิกส์ (electronic theodolite) ประกอบด้วยบรรทัดเล็งที่มีกล้องส่อง บรรทัดเล็งนี้ซ่อนอยู่บนจานหรือวงแหวนแบบกลม ซึ่งวางอยู่ตามแนวราบและมีส่วนแบ่งทางมุมรอบขอบวงอย่างถูกต้อง บนบรรทัดเล็งมีเครื่องตรวจระดับและเครื่องอ่านค่าส่วนแบ่งบนจาน หรือวงแหวนข้างใต้เพื่อวัดมุมแนวราบ บางชนิดมีจานหรือวงแหวนแบบเดียวกันติดอยู่ตามแนวตั้ง บางชนิดมีจานองศาราบและองศาตั้ง แต่ตัวองศาจะเป็นรหัสแถบ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

Thiessen polygon

รูปหลายเหลี่ยมทีเอสเซน :
รูปหลายเหลี่ยมที่เกิดจากการลากเส้นแบ่งครึ่งและตั้งฉากกับเส้นที่โยงต่อระหว่างจุดที่แสดงปริมาณน้ำฝนที่ได้อาจจากเครื่องวัดน้ำฝน ณ ที่ต่างๆ บนแผนที่

thrust blocks

แท่นรับแรงกระแทก : แท่นรองหรือหุ้มท่อตรงจุดที่มีการเปลี่ยนทิศทางเพื่อรับแรงกระแทกของน้ำ ทำด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก

tidal river

แม่น้ำที่มีน้ำขึ้นลง : แม่น้ำที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของน้ำทะเล ทำให้เกิดสภาวะน้ำขึ้นน้ำลง

tide

น้ำขึ้นลง : อาการขึ้นและลงของระดับน้ำตามคาบเวลาที่เกิดขึ้นในมหาสมุทรและทะเลต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากแรงดึงดูดของดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ที่กระทำต่อโลก ขนาดของแรงดึงดูดนี้จะเป็นปฏิกิริยาโดยตรงกับมวลของดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ และจะเป็นปฏิกิริยาผกผันกับระยะทางกำลังสอง ดวงอาทิตย์มีมวลมากกว่าดวงจันทร์ 26 ล้านเท่า แต่มีระยะห่างจากโลกประมาณ 380 เท่าของระยะห่างของดวงจันทร์ จึงมีแรงดึงดูดได้เพียง 4/9 ของดวงจันทร์เท่านั้น (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

tile drain

ท่อระบายน้ำดินเผา : ท่อที่ทำมาจากดินเผาหรือคอนกรีต ฝังไว้ใต้ดินเพื่อระบายน้ำส่วนเกินในดิน

timber weir

ฝายไม้ : ฝายแข็งที่ทำจากไม้

time of application

เวลาให้น้ำ : เวลาที่ต้องใช้ในการให้น้ำแก่พื้นที่เพาะปลูก คำนวณได้จากการนำปริมาณน้ำที่ต้องส่งให้ทั้งหมดหารด้วยอัตราการให้น้ำ

time of concentration

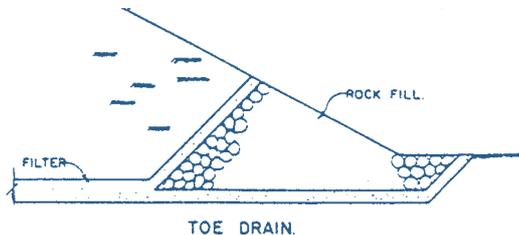
ระยะเวลาน้ำไหลรวม : เวลาที่น้ำใช้ในการไหลจากจุดที่ไกลที่สุดของกลุ่มน้ำถึงจุดออกกลุ่มน้ำ เรียกอีกอย่างว่า period of concentration

time scale

อัตราส่วนของเวลา : อัตราส่วนระหว่างเวลาที่ใช้ในการเคลื่อนที่ในต้นแบบกับเวลาของการเคลื่อนที่ที่มีลักษณะเดียวกันในแบบจำลอง

toe drain

ทางระบายน้ำใต้ดินท้ายเขื่อน : ทางระบายน้ำซึมที่ตีนเขื่อนด้านท้ายน้ำ

toe protection

การป้องกันดินลาด : การป้องกันการกัดเซาะดินลาดของอาคารชลประทานหรือดินเขื่อนดิน โดยการถมหินทิ้ง หินเรียง เป็นต้น

toe wall

กำแพงดินลาด : กำแพงเตี้ยๆ ทำจากหินก่อ คอนกรีต หรือหินเรียง สร้างได้ระดับผิวดิน บริเวณดินลาดของหินเรียงลาดพื้นลาด เพื่อช่วยยันหินเรียงไม่ให้เลื่อนไถล

toponym

ชื่อภูมิศาสตร์ : ชื่อลักษณะภูมิประเทศและสถานที่ทางภูมิศาสตร์ต่างๆ ได้แก่ แม่น้ำ ภูเขา อำเภอ ตำบล เป็นต้น ตัวอย่างเช่น แม่น้ำเจ้าพระยา ดอยอินทนนท์ อำเภอพนัสนิคม ตั้งขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการบ่งชี้ หรือเรียกว่า geographic name, geographical name (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

tortuous flow

การไหลแบบปั่นป่วน : การไหลที่อนุภาคของน้ำเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่ไม่แน่นอน และไม่เกิดเส้นกระแส น้ำ เรียกอีกอย่างว่า sinuous flow หรือ turbulent flow

total available water

ความชื้นทั้งหมดที่พืชนำไปใช้ได้ : (การเกษตร) ปริมาณน้ำทั้งหมดที่ดินในเขตรากพืชสามารถกักเก็บไว้ได้ อยู่ระหว่างค่าความชื้นชลประทานและความชื้นที่จุดเหี่ยวเฉาถาวร

total dynamic head

เฮดรวมของปั๊ม : เฮดพลังงานรวมของปั๊มที่ต้องการสูบน้ำขึ้นที่สูง โดยไม่คิดแรงเสียดทานในตัวปั๊ม

total evaporation

การระเหยทั้งหมด : ผลรวมของน้ำที่สูญเสียไปเนื่องจากการใช้น้ำของพืช (การคายน้ำและการสร้างเนื้อเยื่อ) การระเหยจากผิวน้ำ ผิวดิน และหยาดน้ำฟ้าที่ค้างอยู่ตามต้นไม้ใบหญ้า ในพื้นที่หนึ่งๆ ณ ช่วงเวลาที่พิจารณา เรียกอีกอย่างว่า fly off, total loss หรือ water losses

total head

เฮดรวม : ผลรวมของพลังงานทั้งหมดที่เกิดขึ้นเทียบเป็นความสูงของของเหลว ซึ่งได้แก่ พลังงานจลน์ พลังงานศักย์ และพลังงานเนื่องจากความดัน

total runoff

น้ำท่าทั้งหมด : ปริมาตรรวมของน้ำท่าจากทุก ๆ แหล่ง ในลุ่มน้ำที่พิจารณา ณ ช่วงเวลาที่กำหนด หรือในช่วงเวลาที่เกิดพายุฝนลูกหนึ่ง ๆ

total loss

การระเหยทั้งหมด : ผลรวมของน้ำที่สูญเสียไปเนื่องจากการใช้น้ำของพืช (การคายน้ำและการสร้างเนื้อเยื่อ) การระเหยจากผิวน้ำ ผิวดิน และหยาดน้ำฟ้า ที่ค้างอยู่ตามต้นไม้ใบหญ้า ในพื้นที่หนึ่ง ๆ ณ ช่วงเวลาที่พิจารณา เรียกอีกอย่างว่า fly off, total evaporation หรือ water losses

tractive force

แรงดูดลาก : แรงที่น้ำกระทำต่อพื้นผิวขอบเปียกของทางน้ำ เนื่องจากการเคลื่อนที่ของน้ำในแนวขนานกับทิศทางการไหล

tranquil flow

การไหลแบบราบเรียบ : กระแสน้ำที่ไหลด้วยความเร็วต่ำกว่าความเร็ววิกฤติ เรียกอีกอย่างว่า subcritical flow

transition

ส่วนเชื่อมต่อ : ส่วนของทางน้ำที่เปลี่ยนขนาดและรูปหน้าตัดไปที่ละน้อยจากด้านเหนือน้ำไปยังท้ายน้ำ ใช้เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างทางน้ำสองส่วนที่มีขนาดหรือรูปร่างต่างกัน เช่น ช่วงเชื่อมต่อระหว่างคลองกับอาคารชลประทาน ซึ่งเรียกว่า inlet transition, entrance transition หรือ upstream transition หรือระหว่างอาคารชลประทานกับคลอง ซึ่งเรียกว่า outlet transition, exit transition หรือ downstream transition

transmission constant

การนำชลศาสตร์ : อัตราการไหลซึมของของเหลวผ่านหนึ่งหน่วยพื้นที่หน้าตัดของมวลสารที่มีรูพรุน ภายใต้ลาดชลศาสตร์ (hydraulic gradient) หนึ่งหน่วยที่อุณหภูมิที่กำหนด เรียกอีกอย่างว่า hydraulic conductivity, unit of permeability, coefficient of permeability หรือ coefficient of transmission

transmission losses

การสูญเสียจากการส่งน้ำ : การสูญเสียน้ำโดยการรั่วซึมและระเหยระหว่างทาง จากแหล่งน้ำไปยังจุดหมาย เรียกอีกอย่างว่า conveyance losses

transpiration

การคายน้ำ : กระบวนการที่พืชดูดน้ำจากรากเข้าสู่ลำต้น เพื่อสังเคราะห์แสง แล้วระบายน้ำออกทางปากใบ

transverse dike

รอ : สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นนอกจากตลิ่งเป็นมุมเฉียงลู่ไปตามทิศทางการไหลของกระแส น้ำ มีลักษณะโปร่งหรือทึบก็ได้ เรียกอีกอย่างว่า groin, groyne, spur dike หรือ jetty

trap box

บ่อดักทราย : อาคารที่ทำไว้ในทางน้ำเพื่อดักตะกอน เช่น ดิน หรือทราย ที่ไหลมากับน้ำให้ตกตะกอนอยู่ภายในบ่อ

trapezoidal notch

ฝายสี่เหลี่ยมคางหมู : ฝายวัดน้ำสันคม ซึ่งมีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู เรียกอีกอย่างว่า trapezoidal weir ถ้ามีลาดด้านข้าง 4:1 เรียกว่า cipolletti weir

trapezoidal weir

ฝายสี่เหลี่ยมคางหมู : ฝายวัดน้ำสันคม ซึ่งมีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู เรียกอีกอย่างว่า trapezoidal notch ถ้ามีลาดด้านข้าง 4:1 เรียกว่า cipolletti weir

trash rack

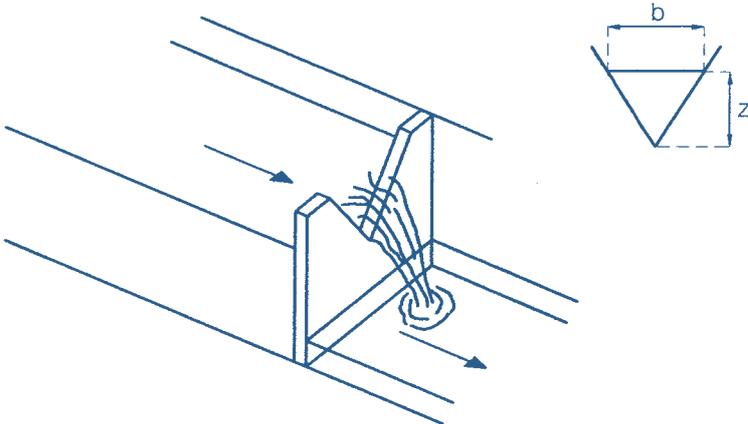
ตะแกรงกันสวะ : ตะแกรงหรือลูกกรงเหล็กใช้ดักสิ่งที่ย่อยมากับน้ำ เช่น ผักตบชวา กิ่งไม้ หรือของลอยน้ำอื่นๆ

trench drain

ทางระบายน้ำใต้เขื่อน : ทางระบายน้ำใต้ดินที่ทำให้ที่ฐานรากของเขื่อนเพื่อตัดและระบายน้ำใต้ดิน

triangular weir

ฝายสามเหลี่ยม : ฝายวัดน้ำสันคม มีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปตัวอักษร V เรียกอีกอย่างว่า v-notch weir

Triangular weir

triangulation

โครงข่ายสามเหลี่ยม : วิธีการสำรวจเพื่อหาค่าพิกัดของจุดยอดสามเหลี่ยมด้วยการรังวัดมุม ณ จุดฐานของรูปสามเหลี่ยม แล้วจึงนำผลการรังวัดมาคำนวณหาความยาวของด้านต่างๆ ด้วยวิธีทางคณิตศาสตร์

triaxial compression test

การทดสอบแรงกด 3 ทิศทาง : การทดสอบตัวอย่างดินรูปทรงกระบอกที่บรรจุอยู่ในแผ่นเยื่อที่รับน้ำภายใต้แรงดันน้ำรอบข้าง แล้วกดด้วยแรงในแนวตั้งจนกระทั่งตัวอย่างดินพังทลาย

Tsunami

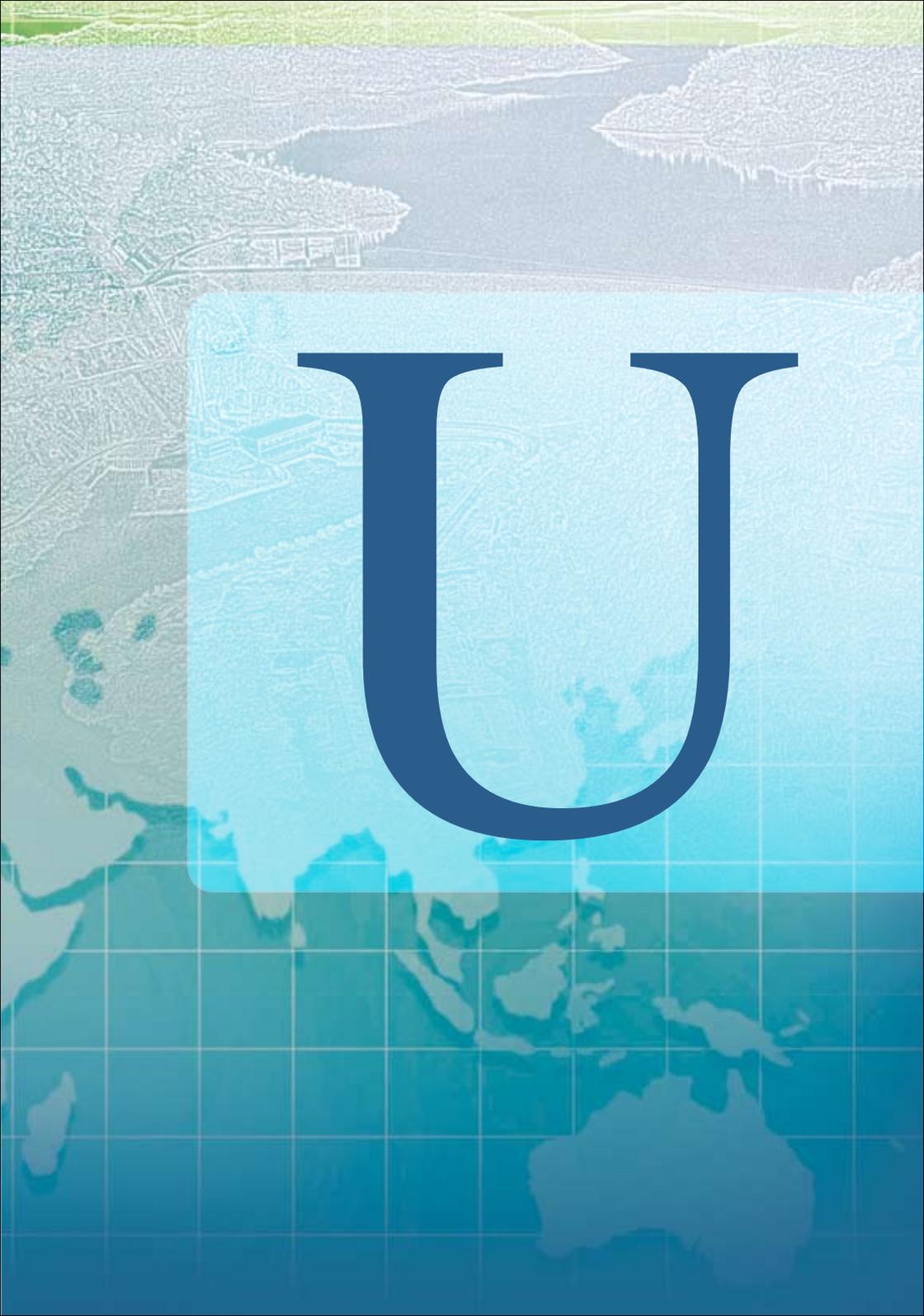
คลื่นสึนามิ : คลื่นในทะเลที่มีช่วงคลื่นยาวประมาณ 80–200 กิโลเมตร เกิดจากความสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหวหรือแผ่นดินถล่ม หรือภูเขาไฟระเบิดที่พื้นท้องมหาสมุทร คลื่นนี้อาจเคลื่อนที่ข้ามมหาสมุทรซึ่งห่างจากตำบลที่เกิดเป็นพันๆ กิโลเมตร โดยไม่มีลักษณะผิวดังเกิด เพราะมีความสูงเพียง 30 เซนติเมตร เคลื่อนที่ด้วยความเร็วประมาณ 600–1,000 กิโลเมตรต่อชั่วโมง (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

turbidity

ความขุ่น : สภาพของน้ำที่มีสารแขวนลอยขนาดเล็กที่สามารถมองเห็นได้ ก่อให้เกิดสภาวะการกระจายหรือการดูดแสง แหล่งน้ำที่มีความขุ่นสูงย่อมแสดงว่ามีการส่องผ่านของแสงน้อย แหล่งน้ำทั่วไปไม่ควรมีความขุ่นเกินกว่า 100 NTU (Nephelometric Turbidity Units) เพราะจะส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของสัตว์และพืชน้ำและการผลิตน้ำประปา

turbulent flow

การไหลแบบปั่นป่วน : การไหลที่อนุภาคของน้ำเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่ไม่แน่นอน และไม่เกิดเส้นกระแสหน้า เรียกอีกอย่างว่า sinuous flow หรือ tortuous flow

An aerial photograph of a university campus, showing various buildings, green spaces, and a large body of water. A large, dark blue letter 'U' is superimposed over the center of the image, set against a light blue rectangular background. The overall color palette is dominated by blues and greens.

U

unconfined compressive strength

กำลังอัด, กำลังอัดแกนเดี่ยว : ค่าความเค้นสูงสุดในแนวแกนที่มวลวัสดุสามารถรับได้ภายใต้สภาวะไร้แรงดันปิดล้อม (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

unconsolidated sediment

ตะกอนร่วน : ตะกอนที่ยังไม่จับตัวกันแน่นแข็งเป็นหิน (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544)

underground dam

เขื่อนใต้ดิน : กำแพงที่ฝังอยู่ใต้ดินเพื่อทำหน้าที่ปิดกั้นการไหลของน้ำใช้ในการกักเก็บน้ำใต้ดิน

uniform flow

การไหลแบบสม่ำเสมอ : การไหลที่มีคุณสมบัติการไหล เช่น ความลึก ความเร็ว และพื้นที่หน้าตัด ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามระยะทาง การไหลแบบนี้ระดับผิวน้ำจะขนานกับระดับท้องน้ำ

unit dry weight

หน่วยน้ำหนักแห้ง : อัตราส่วนระหว่างน้ำหนักของดินแห้งต่อปริมาตรของดิน ซึ่งรวมช่องว่างระหว่างดินด้วย เรียกอีกอย่างว่า dry unit weight

unit hydrograph

กราฟหนึ่งหน่วยน้ำท่า : กราฟแสดงปริมาณน้ำท่าที่เกิดจากฝนใช้การหนึ่งหน่วย ที่กระจายอย่างสม่ำเสมอทั่วพื้นที่รับน้ำฝนในช่วงเวลาที่กำหนด

unit of permeability

การนำชลศาสตร์ : อัตราการไหลซึมของของเหลวผ่านหนึ่งหน่วยพื้นที่หน้าตัดของมวลสารที่มีรูพรุน ภายใต้ลาดชลศาสตร์ (hydraulic gradient) หนึ่งหน่วยที่อุณหภูมิที่กำหนด เรียกอีกอย่างว่า hydraulic conductivity, transmission constant, coefficient of permeability หรือ coefficient of transmission

unsaturated soil

ดินไม่อิ่มตัว : ดินที่มีน้ำอยู่บางส่วนตามช่องว่างระหว่างเม็ดดิน

unsteady flow

การไหลแบบไม่คงที่ : การไหลผ่านจุดที่กำหนดด้วยอัตราการไหลไม่คงที่

unsteady non-uniform flow

การไหลไม่คงที่และไม่สม่ำเสมอ : การไหลที่มีความเร็วของการไหลเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและระยะทาง

uplift pressure

ความดันขึ้นของน้ำ : ความดันขึ้นในแนวตั้งใต้อาคารชลประทาน เช่น เขื่อนฝาย อันเกิดจากแรงดันของน้ำ มีหน่วยเป็นน้ำหนักต่อพื้นที่ เช่น กิโลกรัมต่อตารางเมตร หรือตันต่อตารางเมตร

upper rule curve

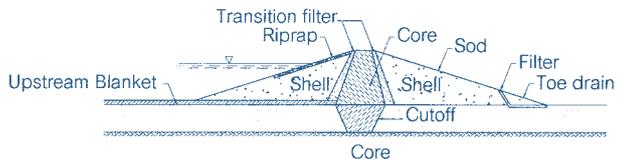
กราฟจัดการน้ำเส้นบน : เส้นแสดงเกณฑ์สูงสุดของกราฟจัดการน้ำ ใช้บริหารจัดการน้ำเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพน้ำล้นอ่าง

upstream impervious blanket

ผืนที่ปิดด้านเหนือน้ำ :

วัสดุที่ปิดที่ปูลาดทับผิวหน้าดินของเขื่อนดินด้านเหนือน้ำ และเชื่อมต่อกับ

กับแกนเขื่อน (core zone) เพื่อลดการซึมผ่านฐานรากเขื่อน

upstream control

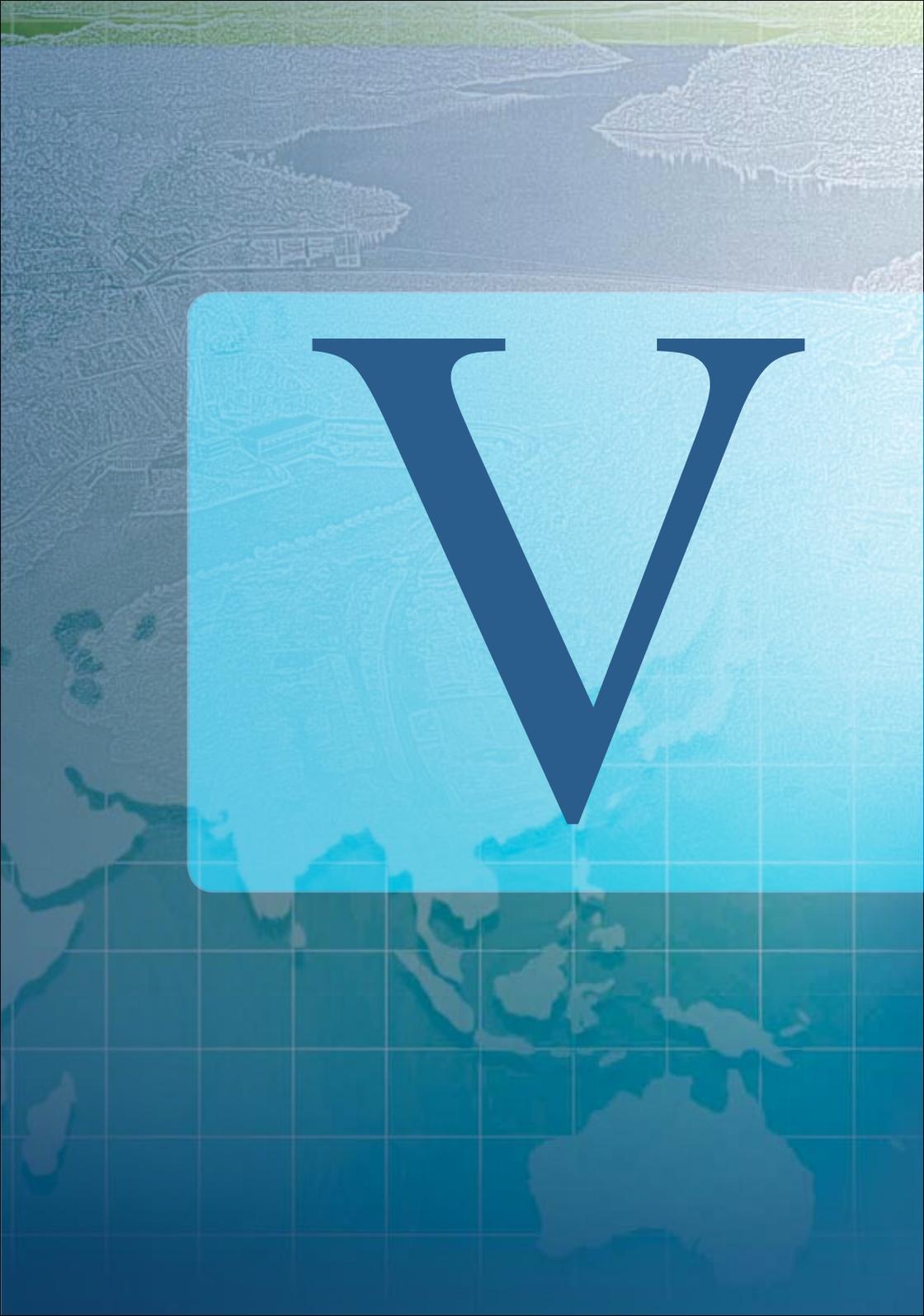
การควบคุมโดยเหนือน้ำ : การควบคุมปริมาณน้ำที่ผ่านอาคาร โดยใช้ระดับด้านเหนือน้ำเป็นตัวกำหนด

upstream fill

เปลือกเหนือน้ำ : ส่วนประกอบของเขื่อนดินที่สร้างจากวัสดุที่ปิดน้ำหรือกึ่งที่ปิดน้ำอยู่ด้านเหนือน้ำของแกนเขื่อน เรียกอีกอย่างว่า upstream shell

upstream shell

เปลือกเหนือน้ำ : ส่วนประกอบของเขื่อนดินที่สร้างจากวัสดุที่ปิดน้ำหรือกึ่งที่ปิดน้ำอยู่ด้านเหนือน้ำของแกนเขื่อน เรียกอีกอย่างว่า upstream fill

The background consists of a dark blue grid overlaid on a faint world map. In the upper portion, there is a semi-transparent image of a coastal town or village. Centered in the foreground is a large, bold, dark blue letter 'V' set against a light blue rounded rectangular background.

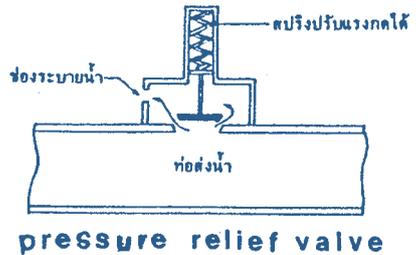
V

v-notch weir

ฝายสามเหลี่ยม : ฝายวัดน้ำสันคม มีช่องให้น้ำผ่านที่สันฝายเป็นรูปตัวอักษร V เรียกอีกอย่างว่า triangular weir

valve

ประตูน้ำ, ลิ้น : อุปกรณ์ที่ติดตั้งไว้ในระบบท่อปิด เพื่อทำหน้าที่ควบคุมปริมาณและทิศทางการไหลของของเหลว และความดันภายในท่อ

vapor pressure

ความดันไอ : ความดันซึ่งเกิดจากไอน้ำในอากาศ

varied flow

การไหลแบบไม่สม่ำเสมอ : การไหลที่มีคุณสมบัติการไหล เช่น ความลึก ความเร็ว และพื้นที่หน้าตัด เปลี่ยนแปลงไปตามระยะทาง เรียกอีกอย่างว่า non-uniform flow

velocity head

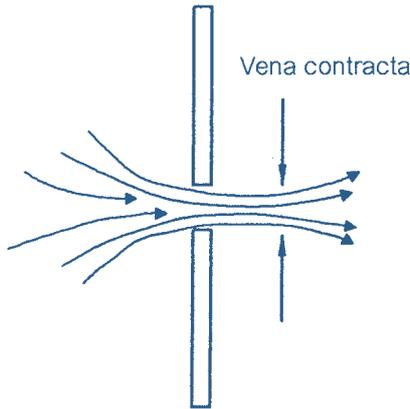
เฮดความเร็ว : เฮดที่เกิดจากพลังงานจลน์จากการไหลของของไหล หาได้จากความเร็วเฉลี่ยของของไหลยกกำลังสองหารด้วยสองเท่าของอัตราเร่งเนื่องจากแรงดึงดูดของโลก (g)

velocity of approach

ความเร็วก่อนเข้าอาคาร : ความเร็วของกระแส น้ำ วัดได้ที่จุดเริ่มต้นของอาคารชลศาสตร์ เช่น ฝาย เขื่อน รั้วน้ำผ่าน หรืออาคารอื่นๆ ทางด้านเหนือน้ำ

vena contracta

วีนาคอนแทร็กตา : ลักษณะลำของไหลที่ผ่านออกมา จะหดตัวเร็วเล็กกว่าขนาดของรูระบายเล็กน้อยแล้วจึงค่อยๆ ขยายตัวอีกเล็กน้อยเป็นลำของไหลซึ่งบริเวณคอขวดที่เล็กที่สุดเรียกว่า vena contracta

Vena contracta

venturi meter

มาตรเวนจูรี : เครื่องมือสำหรับวัดอัตราการไหลของน้ำในท่อปิดชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นท่อรูปทรงกรวยตัดสองท่อนมาต่อกัน การวัดอัตราการไหลหาได้จากผลต่างของระดับน้ำในมาโนมิเตอร์

vertical creep

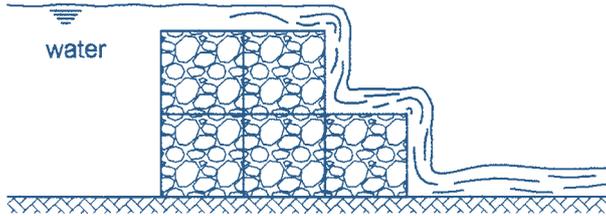
การไหลซึมแนวตั้ง : การไหลซึมของน้ำออกไปรอบๆ อาคารในแนวตั้ง หรือในทิศทางที่มีความลาดชันมากกว่า 45 องศา

vertical drain

ทางระบายน้ำแนวตั้ง : ทางระบายน้ำออกทางแนวตั้ง ใช้ลดแรงดันส่วนเกินของน้ำใต้ดิน

vertical drop

อาคารน้ำตก : อาคารลดระดับน้ำที่ปล่อยให้ น้ำไหลตกลงในแนวตั้ง

vertical drop

vertical lift gate

บานยกแนวตั้ง : บานที่เคลื่อนที่ในแนวตั้ง โดยเคลื่อนที่ภายในร่องหรือช่องที่กำหนด

vibrating roller

รถบดแบบสั่นสะเทือน : เครื่องจักรสำหรับบดอัดดิน ซึ่งมีเครื่องยนต์ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนอยู่ภายใน

viscosimeter

เครื่องวัดความหนืด : เครื่องมือที่ใช้วัดความหนืดของของเหลว

void

ช่องว่าง : ช่องว่างที่อยู่ภายในเนื้อของวัตถุ เช่น ดิน หิน หรือคอนกรีต

void ratio

อัตราส่วนช่องว่าง : อัตราส่วนของปริมาตรทั้งหมดของช่องว่างในเนื้อระหว่างเม็ดดินต่อปริมาตรของเม็ดดินทั้งหมด

An aerial photograph of a coastal town, possibly in the Philippines, showing a large body of water, a pier, and buildings. The image is overlaid with a large, semi-transparent blue grid. In the center of the grid is a large, white, serif letter 'W'.

W

wall friction

ความฝืดกำแพง : ความเสียดทานที่เกิดขึ้นระหว่างกำแพงกับดิน

wing wall

กำแพงปีก : กำแพงที่ยื่นออกไปจากตอม่อริมของสะพาน ตอม่อริมของเขื่อนทดน้ำ หรือตัวฝายเข้าไปในคันดินหรือตลิ่ง เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพิ่มระยะการไหลซึมผ่านของน้ำ ป้องกันการกัดเซาะ เป็นต้น

walkway plank

อาคารแผ่นพื้นทางข้าม : แผ่นวัสดุที่วางข้ามทางน้ำ ใช้สำหรับเป็นทางเดินข้ามทางน้ำนั้นๆ

warning lead time

เวลาเตือนภัย : ระยะเวลาหลังจากการเตือนภัยว่าจะเกิดน้ำท่วมถึงเวลาที่เกิดน้ำท่วมจริง

warped transition

ส่วนเชื่อมต่อลักษณะโค้ง : ส่วนเชื่อมต่อ ซึ่งมีกำแพงด้านข้างเป็นรูปโค้ง

wash load

ตะกอนชะล้าง : ตะกอนที่น้ำพัดพาไปจากผิวหน้าดินของพื้นที่รับน้ำ มีขนาดเล็กมากจนเกือบอยู่ในสภาพแขวนลอยอย่างถาวร

waste channel

ร่องทิ้งน้ำ : ทางน้ำที่ทำขึ้นเชื่อมต่อระหว่างระบบส่งน้ำกับทางน้ำธรรมชาติหรือแอ่งน้ำขนาดใหญ่ เพื่อระบายน้ำส่วนเกินในระบบทิ้งไปในทางน้ำธรรมชาติหรือแอ่งน้ำดังกล่าว

wasteway

ทางทิ้งน้ำ : อาคารที่สร้างไว้ในคลองส่งน้ำสำหรับระบายน้ำส่วนเกินในคลองทิ้งไป หรือบางแห่งอาจใช้เพื่อระบายตะกอนในคลองด้วย

water application efficiency

ประสิทธิภาพในการให้น้ำ : อัตราส่วนระหว่างปริมาณน้ำสุทธิที่พืชต้องการใช้ (Net Water Requirement) ต่อปริมาณน้ำชลประทานที่ต้องจัดส่งให้ทั้งหมด (Gross Water Requirement) แล้วคิดเป็นร้อยละ

water balance

สมดุลน้ำ : การทำสมดุลน้ำระหว่างน้ำเข้าและน้ำออกภายในระบบที่พิจารณา

water content

ปริมาณความชื้น : ปริมาณน้ำในวัสดุซึ่งแสดงอยู่ในรูปของร้อยละโดยน้ำหนัก เรียกอีกอย่างว่า moisture content

water cushion

บ่อน้ำนิ่ง : บ่อที่ขังน้ำไว้เพื่อใช้รับแรงกระแทกของน้ำซึ่งไหลทิ้งจากเขื่อน รางเท อาคารน้ำตก หรืออาคารระบายน้ำล้นอื่นๆ เรียกอีกอย่างว่า stilling pool

water duty

ชลภาวะ : ปริมาณน้ำชลประทานที่ส่งให้พื้นที่เพาะปลูกต่อหนึ่งหน่วยพื้นที่ และต่อหนึ่งหน่วยเวลา เรียกอีกอย่างว่า duty of water

water hammer

ค้อนน้ำ : ปรากฏการณ์ที่ความดันภายในท่อปิดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ฉับพลันในลักษณะเป็นคลื่นเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไป มีสาเหตุมาจากการทำให้กระแสน้ำในท่อลดความเร็วหรือหยุดลงอย่างกะทันหัน

water losses

การระเหยทั้งหมด : ผลรวมของน้ำที่สูญเสียไปเนื่องจากการใช้น้ำของพืช (การคายน้ำและการสร้างเนื้อเยื่อ) การระเหยจากผิวน้ำ ผิวดิน และหยาดน้ำฟ้า ที่ค้างอยู่ตามต้นไม้ใบหญ้า ในพื้นที่หนึ่งๆ ณ ช่วงเวลาที่พิจารณา เรียกอีกอย่างว่า total evaporation หรือ total loss

water master

หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา : เจ้าหน้าที่กรมชลประทานที่ปฏิบัติงานในโครงการชลประทานต่างๆ ดูแลการส่งน้ำ และรับผิดชอบการบำรุงรักษาระบบงานชลประทานในระดับแปลงนา อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้อำนวยการโครงการ คำนี้อาจมีความหมายแตกต่างกันในแต่ละประเทศ (โปรดดู zoneman ประกอบ)

water mill

โรงงานพลังน้ำ : โรงงานที่ใช้พลังงานจากการไหลของกระแสน้ำไปหมุนเครื่องจักร

water parting

สันปันน้ำ : เส้นแบ่งหรือสันเขา ยอดเขาหรือทางแคบๆ บนพื้นที่สูงที่เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างบริเวณลุ่มน้ำสองแห่งที่อยู่ติดกัน หรือที่แบ่งน้ำผิวดินตามธรรมชาติให้ไหลไปในทิศทางตรงกันข้าม สันปันน้ำเป็นลักษณะภูมิประเทศที่นิยมนำมาใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ เรียกอีกอย่างว่า watershed หรือ divide

water requirement

ความต้องการน้ำของพื้นที่เพาะปลูก : ปริมาณน้ำทั้งหมดที่ส่งให้พื้นที่เพาะปลูกในช่วงเวลาที่กำหนด

water surface profile

รูปตัดตามยาวผิวน้ำ : รูปตัดตามยาวของระดับผิวน้ำในทางน้ำเปิด

water table

ระดับน้ำใต้ดิน : พื้นผิวหรือแนวระดับน้ำใต้ผิวดินที่อยู่ระหว่างเขตอิมน้ำกับเขตอิมอากาศ ณ ระดับน้ำใต้ดินนี้ แรงดันน้ำเท่ากับแรงดันบรรยากาศ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

water turbine

กังหันน้ำ : กังหันหรือใบพัดที่หมุนด้วยแรงดันน้ำ ส่วนใหญ่ใช้กับเครื่องกำเนิดไฟฟ้า

water wheel

หลัก, ล้อหมุนน้ำ : เครื่องมือวิดน้ำที่ใช้พลังงานจากการไหลของกระแส น้ำไป หมุนวงล้อเพื่อยกน้ำขึ้นไป

water year

ปีน้ำ : ระยะเวลาต่อเนื่อง 12 เดือนของข้อมูลอุทกวิทยา สำหรับประเทศไทยใช้ ตั้งแต่ 1 เมษายน ปีปัจจุบัน ถึง 31 มีนาคมของปีถัดไป เรียกอีกอย่างว่า hydrological year

waterlogging

สภาพน้ำขังใต้ผิวดิน : สภาพของดินที่มีน้ำใต้ดินอยู่ในระดับสูงเกือบถึงผิวดิน ซึ่งเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช ทำให้ผลผลิตลดลงต่ำกว่าปกติ

watershed

- สันปันน้ำ** : เส้นแบ่งหรือสันเขา ยอดเขาหรือทางแคบๆ บนพื้นที่สูง ที่เป็น แนวแบ่งเขตระหว่างบริเวณลุ่มน้ำสองแห่งที่อยู่ติดกัน หรือที่แบ่งน้ำผิวดินตาม ธรรมชาติให้ไหลไปในทิศทางตรงกันข้าม สันปันน้ำเป็นลักษณะภูมิประเทศ ที่นิยมนำมาใช้เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ เรียกอีกอย่างว่า water parting หรือ divide
- บริเวณลุ่มน้ำ, พื้นที่รับน้ำ** : บริเวณพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยสันปันน้ำ เป็น พื้นที่รองรับน้ำหรือหยาดน้ำฟ้าที่ตกลงมาและไหลสู่ระบบการระบายน้ำหรือ กักเก็บน้ำ (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

watershed management

การจัดการลุ่มน้ำ : แผนการใช้ที่ดินในลุ่มน้ำโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ที่แน่นอน เช่น การควบคุมการตกตะกอนและการกัดเซาะ การควบคุมการไหล ของน้ำ เพื่อส่งน้ำ หรือระบายน้ำให้แก่พื้นที่เพาะปลูกหรือป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น

waterstop

วัสดุกันน้ำ : วัสดุที่ใช้สำหรับป้องกันการรั่วไหลของน้ำผ่านรอยต่อของอาคาร เช่น แผ่นยาง แผ่นพีวีซี หรือแผ่นทองแดง เป็นต้น

wave height recorder

เครื่องบันทึกความสูงคลื่น : เครื่องมือเพื่อการวัดความสูงของคลื่นในธรรมชาติหรือในแบบจำลอง ประกอบด้วยส่วนเช่นเซอร์วัดคลื่นและส่วนบันทึกข้อมูล

wave making apparatus

เครื่องทำคลื่น : เครื่องมือที่ใช้สร้างคลื่นในแบบจำลอง โดยปรับให้ความสูงคลื่นและคาบคลื่นเป็นไปตามกำหนด

weed control

การควบคุมวัชพืช : กรรมวิธีใดก็ตามที่ใช้เพื่อยับยั้งการเจริญเติบโตหรือแผ่ขยายของวัชพืช

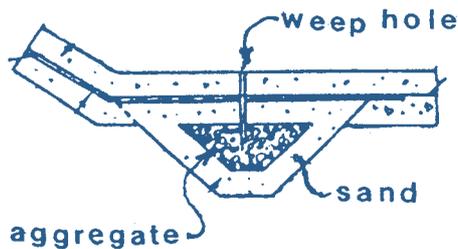
weeps

ลิ้นลดความดัน : ประตุน้ำลดความดัน อุปกรณ์ลดแรงดันน้ำภายในดินใต้แผ่นคอนกรีตคานคดลอม เรียกอีกอย่างว่า pressure relief valve

weep hole

รูระบายน้ำ :

1. รูที่ทำไว้บนกำแพงกันดิน คอนกรีตคานคดลอม ฐานรากของอาคาร ฯลฯ สำหรับระบายน้ำใต้ดินเพื่อลดแรงดัน
2. รูเล็กๆ ที่ผนังของบ่อน้ำสำหรับให้น้ำใต้ดินไหลเข้าสู่บ่อ

weight density

น้ำหนักจำเพาะ : น้ำหนักของวัตถุต่อหนึ่งหน่วยปริมาตร เรียกอีกอย่างว่า specific weight

weighted creep length

ระยะไหลซึมถ่วงน้ำหนัก : ระยะของทางเดินของน้ำที่ลอดผ่านในลักษณะสัมผัสผิวด้านใต้หรือด้านข้างของตัวอาคาร ในการคำนวณ จะให้ความสำคัญของทางเดินในแนวตั้งและแนวราบที่แตกต่างกัน ในทฤษฎีของ Lane ทางเดินในแนวราบจะใช้เพียง 1 ใน 3 ของความยาวจริง ส่วนทางเดินในแนวตั้ง จะใช้ความยาวจริง เป็นต้น

weighted creep ratio

อัตราส่วนไหลซึมถ่วงน้ำหนัก : อัตราส่วนระหว่างระยะทางเดินของน้ำที่ลอดผ่านในลักษณะสัมผัสผิวด้านใต้และด้านข้างของอาคาร กับผลต่างของระดับน้ำด้านเหนือและท้ายน้ำของอาคาร

weir

ฝาย :

1. อาคารที่สร้างขึ้นขวางทางน้ำ เพื่อชะลอน้ำ ยกระดับน้ำ หรือผันน้ำ
2. อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อวัดอัตราการไหลของน้ำ

weir head

ความสูงของน้ำเหนือสันฝาย : ระยะทางในแนวตั้งที่วัดจากระดับสันฝายไปถึงระดับผิวน้ำเหนือสันฝาย ในกรณีที่เป็นฝายรูปตัววี จะใช้มุมล่างเป็นระดับสันฝาย

wetland

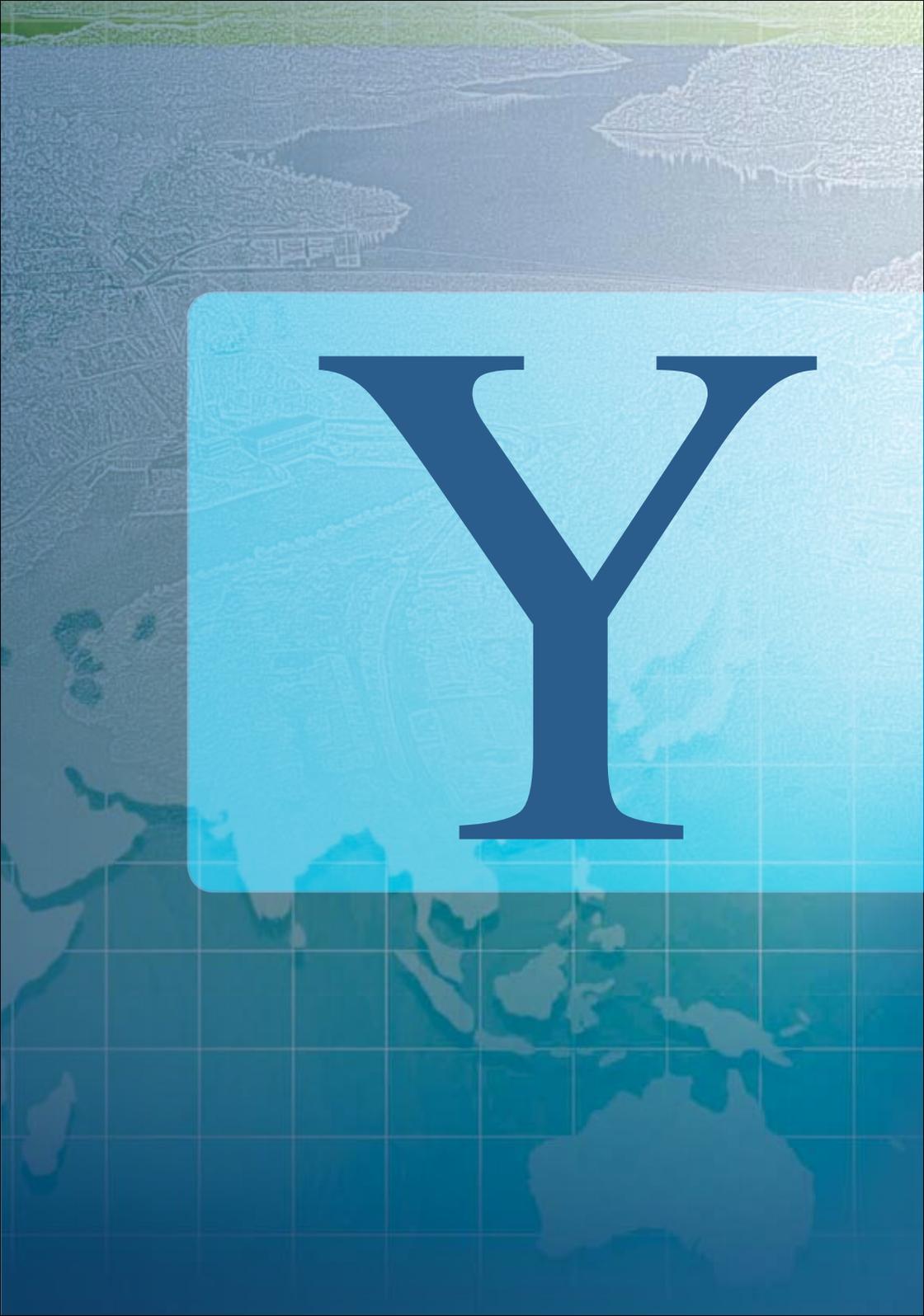
พื้นที่ชุ่มน้ำ : พื้นที่น้ำนองจากน้ำผิวดินหรือน้ำใต้ดิน เป็นพื้นที่ที่น้ำพอเพียงอยู่ทุกฤดูกาล และเพียงพอที่จะให้พืชชุ่มน้ำสามารถเจริญเติบโตได้

wetted perimeter

เส้นขอบเปียก : เส้นความยาวของท้องน้ำและตลิ่งส่วนที่อยู่ใต้ผิวน้ำตามแนวตั้งฉากกับทางน้ำไหล เพื่อนำไปใช้ในการคำนวณหาระยะผิวเปียก ในการหาอัตราเร็วของกระแส ถ้าเป็นท่อกลมที่น้ำไหลเต็มท่อ เส้นขอบเปียกก็เท่ากับเส้นรอบวงภายในท่อนั้น (พจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2549)

wilting point

จุดเหี่ยวเฉา : ปริมาณความชื้นในดิน ณ จุดหนึ่งที่พืชไม่สามารถดูดน้ำใช้ทดแทนการคายน้ำได้ ทำให้พืชเหี่ยวเฉา

Y

yield of drainage basin

ผลผลิตน้ำท่าของลุ่มน้ำ : ปริมาณน้ำทั้งหมดที่ไหลออกจากพื้นที่ลุ่มน้ำใดๆ ภายในห้วงเวลาที่กำหนด

young river

แม่น้ำใหม่ : ในทางธรณีวิทยา แม่น้ำใหม่ได้แก่ แม่น้ำที่ยังมีการกัดเซาะให้เห็นอยู่

An aerial photograph of a city, likely Singapore, is shown with a semi-transparent blue grid overlay. A large, bold, dark blue letter 'Z' is centered on the grid. The background shows a mix of urban buildings, green spaces, and water bodies.

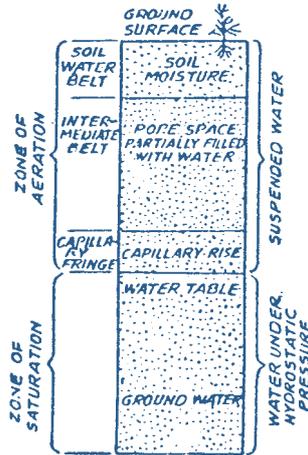
Z

zone of permanent saturation

เขตอิมน้ำถาวร : เขตที่อยู่ใต้ระดับน้ำต่ำสุดของน้ำใต้ดิน

zone of saturation

เขตอิมน้ำ : เขตหรือส่วนชั้นใต้ดินที่มีน้ำบรรจุอยู่เต็มช่องว่างต่างๆ แม้ว่าช่องว่างเหล่านี้จะมีอากาศหรือของเหลวชนิดอื่น ๆ แทรกอยู่บ้างก็ตาม ถือว่าอิมตัว เขตนี้อยู่ใต้เขตอิมอากาศ โดยอาศัยระดับน้ำใต้ดินเป็นแนวแบ่ง (พจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2544) เรียกอีกอย่างว่า saturated zone หรือ saturation zone

zoneman

พนักงานส่งน้ำ : เจ้าหน้าที่กรมชลประทานที่ปฏิบัติงานในโครงการชลประทานต่างๆ ดูแลการส่งน้ำ และรับผิดชอบการบำรุงรักษาระบบงานชลประทานในระดับแปลงนา อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของหัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา คำนี้อาจมีความหมายแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น ในประเทศฟิลิปปินส์ *zoneman* จะเป็นผู้บังคับบัญชาของ *water master* ซึ่งสลับกับความหมายที่ใช้ในกรมชลประทาน

คณะผู้จัดทำอภิวานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทาน และการระบายน้ำ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2553

ที่ปรึกษา

นายชลิต ดำรงค์ศักดิ์	อธิบดีกรมชลประทาน
นายวีระ วงศ์แสงนาค	รองอธิบดีฝ่ายบำรุงรักษา
นายสีพร มณีโชติ	รองอธิบดีฝ่ายก่อสร้าง
นายมงคล วิเชียรชิต	รองอธิบดีฝ่ายบริหาร
นายประสงค์ เสี่ยงโชคอยู่	รองอธิบดีฝ่ายวิชาการ

ที่ปรึกษาคณะทำงาน/ผู้ทรงคุณวุฒิ

นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายवलันต์ บุญเกิด	ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิประจำสถาบัน พัฒนาการชลประทาน
นายมณฑิร กังศศิเทียม	อดีตรองอธิบดีฝ่ายวิชาการ
นายสุรพล ชูณหะวัณ	อดีตวิศวกรใหญ่ที่ปรึกษาวิชาชีพ เฉพาะด้านวิศวกรรมโยธา
นายบุญยง ปิยะศิรินนท์	อดีตผู้เชี่ยวชาญด้านที่ปรึกษาอุทกวิทยา
นายวิทยา สมาหาร	อดีตผู้อำนวยการสำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ
นายสุเมธ กลมเกลี้ยง	อดีตผู้อำนวยการสำนักโครงการขนาดใหญ่
รศ. ดร. กัมปนาท ภัคติกุล	คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ดร. โฆเชิต ล้อศิริรัตน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านที่ปรึกษาอุทกวิทยา

คณะกรรมการปรับปรุงอภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ ประธานคณะกรรมการ

นายสุภัทร วัฒนุญ

ผู้อำนวยการสำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ

คณะกรรมการ

นายชัชวาล ปัญญาวาทีนันท์

ผู้อำนวยการสำนักสำรวจวิศวกรรมและธรณีวิทยา

นายศุภชัย รุ่งศรี

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา

นายสุรสิทธิ์ อินทรประชา

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมโยธา

(ด้านออกแบบและคำนวณ)

นายสาธิต มณีผาย

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมโยธา

(ด้านออกแบบและคำนวณ)

ดร. สมเกียรติ ประจำวงษ์

ผู้อำนวยการสำนักบริหารโครงการ

ดร. สมภพ สุจริต

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมชลประทาน

(ด้านจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา)

ว่าที่ ร.ต. พล รัชทอง

อดีตผู้อำนวยการสำนักสำรวจวิศวกรรมและ

ธรณีวิทยา

นายชัยรัตน์ เกื้ออรุณ

ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ

ดร. ทองเปลว กองจันทร์

ผู้อำนวยการส่วนอุทกวิทยา

ดร. วัชร เสือดี

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการชลประทาน

นายชยพล เตชะฐิตินันท์

ผู้อำนวยการส่วนปฏิพิทศาสตร์

นายธนา สุวิวัฒน์

ผู้อำนวยการส่วนวางโครงการ

นายสมชาย พฤติพริก

ผู้อำนวยการส่วนวิศวกรรม

สำนักโครงการขนาดใหญ่

นายมนัส กำเนิดมณี

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม

การมีส่วนร่วมของประชาชน

นายเชวงศักดิ์ ชัดดียะสูงศักดิ์

ผู้อำนวยการกองกฎหมายและที่ดิน

นายกรรณชิ่ง ขาวสะอาด

ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและ

บำรุงรักษาหลายชุมพล

ดร. สมเกียรติ อภิพัฒน์วิศิ
นายนรินทร์ ชามทอง
นายนพดล ปิยะธรรมธาดา
นางณภัทร เวียงคำมา

วิศวกรโยธาชำนาญการ
วิศวกรเครื่องกลชำนาญการ
วิศวกรไฟฟ้าชำนาญการ
ผู้อำนวยการกลุ่มประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

คณะทำงานและเลขานุการ

ดร. อาทร สุทธิกาญจน์
ดร. กัมปนาท ขวัญศิริกุล
นางสกุณฑลา ผาติธรรมรักษ์
นางสาวนันทพร เงินฉลาด

หัวหน้าฝ่ายโครงการเงินช่วยเหลือ (รท.)
นักธรณีวิทยาชำนาญการ
นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
นักพัฒนาทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

คณะทำงานย่อยปรับปรุงอภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ (ด้านอุทกวิทยาและบริหารน้ำ)

ประธานคณะทำงานย่อย

นายอัศวพงศ์ บุญมาศ

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมชลประทาน
(ด้านจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา)

รองประธานคณะทำงานย่อย

ดร. สมภพ สุจริต

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมชลประทาน
(ด้านจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา)

ดร. ทองเปลว กองจันทร์

ผู้อำนวยการส่วนอุทกวิทยา

คณะทำงานย่อย

นายสิโรจน์ ประคุณหังสิต

ผู้อำนวยการส่วนการใช้น้ำชลประทาน

นายเลิศชัย ศรีอ่อนนนต์

ผู้อำนวยการส่วนบริหารจัดการน้ำ

นายชัชชม ชมประดิษฐ์

หัวหน้ากลุ่มงานจัดสรรน้ำ

นายวิชัย สุภาโส

วิศวกรชลประทานชำนาญการพิเศษ

นายธีระพล ตั้งสมบัติ

วิศวกรชลประทานชำนาญการพิเศษ

นางสาวชญาพันธ์ วีระชิงไชย

นักอุทกวิทยาชำนาญการพิเศษ

นายจักรพล สุดชูเกียรติ
นางสาวนิโลบล อรัณยภาค
นางสาววิริยา วิริยะ

วิศวกรโยธาชำนาญการ
นักอุทกวิทยาชำนาญการ
นักอุทกวิทยาชำนาญการ

คณะทำงานและเลขานุการ

นายหนพดล ผากา

วิศวกรชลประทานชำนาญการ

คณะทำงานย่อยปรับปรุงอภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ (ด้านการออกแบบ)

ที่ปรึกษาคณะทำงานย่อย

นายประวิทย์ ตูลาพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักออกแบบวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม

นายสุรสิทธิ์ อินทรประชา

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมโยธา
(ด้านออกแบบและคำนวณ)

ประธานคณะทำงานย่อย

นายสาธิต มณีผาย

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมโยธา
(ด้านออกแบบและคำนวณ)

รองประธานคณะทำงานย่อย

นายสมเกียรติ ตั้งจตุพร

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมโยธา
(ด้านออกแบบและคำนวณ)

นายบรรพต ทองใบ

อดีตหัวหน้ากลุ่มวิศวกรรม

นายณัฐวุฒิ วงศ์แสนสุข

อดีตหัวหน้ากลุ่มคันคูน้ำและจัดรูปที่ดิน

นายวิรัตน์ นาคเรือง

หัวหน้ากลุ่มงานออกแบบชลประทาน 1

คณะทำงาน

นายไกรฤกษ์ อินทร์ชนะนันท์

หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานการออกแบบ

นายสุทธิชัย พุทธิรัตน์

หัวหน้ากลุ่มงานออกแบบคันคูน้ำและจัดรูปที่ดิน 4

นายอภิวิชญ์ นาคติลก

วิศวกรโยธาชำนาญการ

นายธีระพงษ์ พรหมนิมิตร

วิศวกรเครื่องกลชำนาญการ

คณะทำงานและเลขานุการ

ดร. วศพร เตชะพีรพานิช

วิศกรโยธาชำนาญการ

ขอขอบคุณ

นายทรงพล กำลิ่งแก่ง

นายอำนาจ คชวงศ์

นายวีระชัย ชูพิศาลโรจน์

นายกาญจดินทร์ สระปฐม

นายชีวิน อินทรานุกูล

นางศิริวรรณ นิลพันธุ์

นายไพฑูรย์ กุลไทย

นายณัฐพล สิทธิการ

นางสาวอรุณี ชูทิพย์

นายญาณภัทร เหมชัย

นายไพฑูรย์ รุ่งรอด

นางสาวปรียาภรณ์ พูลชื่น

ผู้แทนกองพัสดุ

ผู้แทนกลุ่มเศรษฐกิจและสังคม

ฝ่ายโครงการเงินช่วยเหลือ

สำนักงานเลขาธิการ THAICID

ข้าราชการกรมชลประทานที่เกี่ยวข้องทุกท่าน

ผู้อำนวยการภาคตะวันออก

หัวหน้าฝ่ายนิติกรรมและสัญญา

หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานวางโครงการ

หัวหน้าฝ่ายบริหารสัญญาจ้าง

หัวหน้าฝ่ายคดี

หัวหน้างานกฎหมายทั่วไป

วิศกรโยธาชำนาญการ

วิศกรชลประทานชำนาญการ

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

นายช่างโยธาปฏิบัติงาน

สำนักงานเลขาธิการ THAICID

สำนักบริหารโครงการ

กรมชลประทาน

สำนักบริหารโครงการ

สำนักบริหารโครงการ

อภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ

ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2553

พิมพ์ครั้งแรก กันยายน พุทธศักราช 2534 จำนวน 2,000 เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ 2 (ปรับปรุง) กันยายน พุทธศักราช 2553 จำนวน 2,000 เล่ม

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-974-403-709-1

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ การคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือนี้ไปเผยแพร่ในทุกรูปแบบ
ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ยกเว้นการอ้างอิงเพื่อการศึกษาและการวิจารณ์

(ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ)

กรมชลประทาน

อภิธานศัพท์เทคนิคด้านการชลประทานและการระบายน้ำ ฉบับปรับปรุง
พุทธศักราช 2553. -- พิมพ์ครั้งที่ 2. -- กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน, 2553.
312 หน้า.

1. ชลประทาน -- คำศัพท์. I. ชื่อเรื่อง.

631.58703

จัดพิมพ์โดย กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

811 ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี

เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

65/16 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170

ภาพปก : เชื้อนปล้ำกชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี